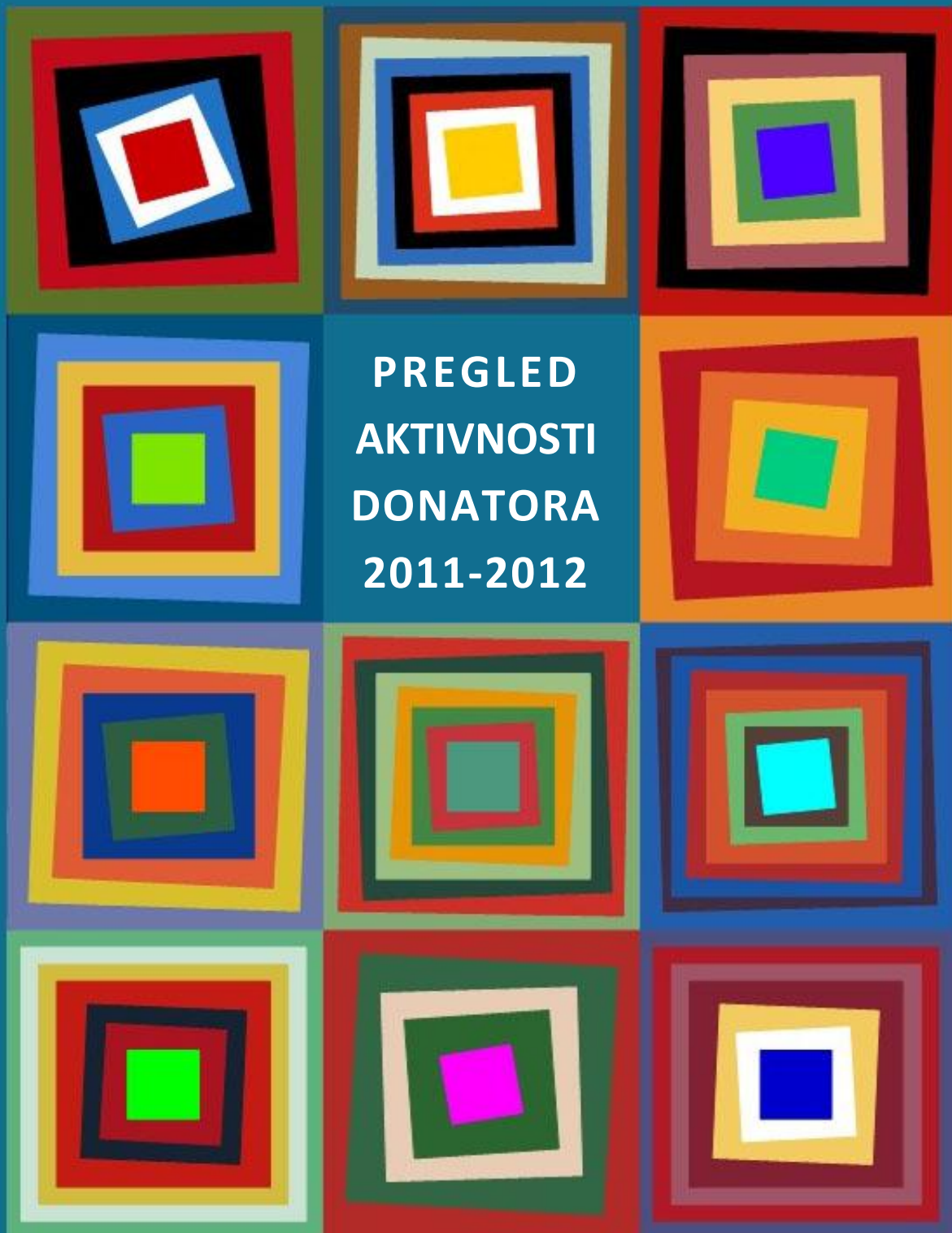

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo finansija i trezora

Forum za koordinaciju donatora

Skraćenice	3
Sažetak	6
Pregled izdvajanja službene pomoći za razvoj (ODA) u Bosni i Hercegovini	7
Sektori	10
Sektor obrazovanja	11
Sektor zdravstva	19
Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje	30
Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti	46
Sektor zaštite okoliša	58
Sektor infrastrukture	64
Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite	78
Sektor lokalne uprave	92
Sektor poljoprivrede i šumarstva	98
Međusobno povezani sektori	106
Profili donatora	115
Austrija/Austrijska agencija za razvoj i saradnju (ADC)	116
Republika Češka	118
Francuska	121
Njemačka	123
Mađarska	126
Italija/Italijanska kooperacija za razvoj (IC)	128
Japan/Japanska međunarodna agencija za saradnju (JICA)	131
Ambasada Kraljevine Holandije	133
Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške	136
Španija/Španska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju (AECID)	139
Švedska/Švedska međunarodna agencija za razvojnu saradnju (Sida)	141
Švicarska/Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC)	
/Državni sekretarijat za ekonomske poslove (SECO)	144
Ujedinjeno Kraljevstvo/Odsjek za međunarodni razvoj (UK/DFID)	148
Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvoj (SAD/USAID)	151
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	154
Evropska komisija (EC)	157
Evropska investicijska banka (EIB)	161
Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)	163
Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)	167
Svjetska banka	172
Zaključci	176
Ograničenja u Izvještaju	177
Bibliografija	178

ACE	Projekat koordinacije i efektivnosti pomoći
ACIPS	Asocijacija Alumni Centra za interdisciplinarne postdiplomske studije
ADA	Austrijska razvojna agencija
ADC	Austrijska agencija za razvoj i saradnju
AECID	Španska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju
AP	Akcioni plan
APOSO	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
BATA	Institut za akreditovanje Bosne i Hercegovine
BCA	Dvogodišnji sporazum o saradnji
BHMAC	Centar za uklanjanje mina u BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
BIRN	Balkanska regionalna istraživačka mreža
BHDCA	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
BMZ	Njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj
CAPP	Program partnerskog građanskog zastupanja
CARDS	Pomoć Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju
CCI	Centri civilnih inicijativa
CCM	Državni mehanizam koordinacije
CCSP	Centar za promociju civilnog društva
CCYI	Komisija za koordinaciju pitanja mladih
CDM	Mehanizam čistog razvoja
CDS	Strategija razvoja BiH
CEB	Razvojna banka Vijeća Evrope
CEDAW	Odbor za uklanjanje diskriminacije protiv žena
CEE	Srednja i Istočna Evropa
CEEN	Mreže agencija za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Srednjoj i Istočnoj Evropi
CEFTA	Srednjoevropski ugovor o slobodnoj trgovini
CFS	Škole po mjeri djeteta
CHJ	Centralna harmonizacijska jedinica
CIP	Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja
CIPS	Sistem za identifikaciju i zaštitu podataka građana
CMS	Automatizovani sistem upravljanja predmetima
CoE	Vijeće Evrope
CoEM	Konferencija ministara obrazovanja
CoM	Vijeće ministara
CPAP	Akcioni plan programa za državu
CRA	Regulatorna agencija za komunikacije
CREDO	Konkurentski regionalni ekonomski razvoj
CRC	Konvencija o pravima djeteta
CRS	Catholic Relief Services - Katolička pomoć
CS	Civilno društvo
CSOs	Organizacije civilnog društva
DAC	Komitet za razvojnu pomoć

DAW	Odsjek za unapređenje položaja žena
DCA	Odsjek za razvojne kredite
DCF	Forum za koordinaciju donatora
DED	Deutscher Entwicklungsdienst
DEI	Direkcija za evropske integracije
DEMA	Danska agencija za upravljanje vanrednim situacijama
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
DFID	Odsjek Vlade Ujedinjenog Kraljevstva za međunarodni razvoj
DIA	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
DNA	Ovlašteno tijelo za provođenje projekata mehanizma čistog razvoja
DRG	Dijagnostički povezane grupe
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EC	Evropska komisija
ECAA	Evropski zajednički vazdušni prostor
ECD	Razvoj u ranom djetinjstvu
ECRI	Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije
ECSEE	Energetska zajednica Jugoistočne Evrope
EEC	Evropska energetska zajednica
EFSE	Evropski fond za Jugoistočnu Evropu
EIB	Evropska investicijska banka
EIDHR	Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava
ENQA	Evropska mreža za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju
e-SEE	Inicijativa 'Elektronska Jugoistočna Evropa'
EOD	Uklanjanje eksplozivnih sredstava
EP	Evropsko partnerstvo
EQF	Evropski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje
ERDF	Evropski fond za regionalni razvoj
ETF	Evropska fondacija za obuku
EU	Evropska unija
EU/EC	Evropska unija/Evropska komisija
EUCORIN	Podrška EU provođenju programa prekogranične saradnje u okviru IPA instrumenta
EUFOR	Snage Evropske unije
EUPM	Policijska misija Evropske unije
EUROSTAT	Ured za statistiku Evropske unije
FARMA	Projekat razvoja tržišne poljoprivrede
FIRMA	Poboljšanje intervencija za brzi napredak na tržištu
FAO	Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu i hranu
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FDIs	Direktna strana ulaganja
FIAS	Savjetodavna služba za strana ulaganja
FIGAP	Fond za implementaciju Gender akcionog plana

	BiH
FLEG	Provođenje zakona i upravljanje u oblasti šumarstva
FPA	Udruženje za finansijsko planiranje
GAVI	Globalna alijansa za vakcine i imunizaciju
GDP	Bruto domaći proizvod
GEF	Globalni fond za okolinu
GFATM	Globalni fond za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije
GIS	Geografski informacioni sistem
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
GNI	Bruto domaći prihod
HEA	Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta
HJPC	Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH
HPAI	Avijarna influenza/ptičja gripa
HR	Ljudska prava
HRBA	Pristup zasnovan na ljudskim pravima
IBM	Integrisano upravljanje granicom
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj
IC	Italijanska kooperacija
ICMP	Međunarodna komisija za nestala lica
ICT	Informaciona i komunikaciona tehnologija
IDA	Međunarodna asocijacija za razvoj
IDD	Jod deficitarni poremećaj
ICTY	Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju
IECD	Centri za rani rast i razvoj
IFC	Međunarodna finansijska korporacija
IFIs	Međunarodne finansijske institucije
ILO	Međunarodna organizacija rada
IMAP	Program integrisanog protivminskog djelovanja
MMF	Međunarodni monetarni fond
INQAAHE	Međunarodna mreža agencija za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju
INSTRAW	Međunarodni institut za istraživanje i obuku u oblasti unapređenja položaja žena
INTERPOL	Međunarodna kriminalističko-policajska organizacija
IOM	Međunarodna organizacija za migracije
IPA	Instrument za predpristupnu pomoć
IPAP	Individualni akcioni plan partnerstva
IPARD	Instrument predpristupne pomoći Evropske Unije za ruralni razvoj
IPF	Fond za infrastrukturne projekte
IPF-MW	Fond za infrastrukturne projekte-općinski sektor
IPR	Pravo intelektualnog vlasništva
ISC	Međunarodni upravni odbor
IT	Informaciona tehnologija
ITF	Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama

JICA	Japanska agencija za međunarodnu saradnju
JJ	Maloljetnička pravda
JSRS	Strategija reforme sektora pravde
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KM	Konvertibilna Marka
KtK	Fondacija Kvinna till Kvinna
LEAP	Lokalni akcioni plan zaštite okoliša
LJR	Zakonodavna i reforma pravosuđa
MAP	Akcioni plan za članstvo u NATO-u
MDGs	Milenijumski razvojni ciljevi
MIC	Općinska međunarodna saradnja
MICS	Istraživanje višestrukih pokazatelja
MIPD	Višegodišnji indikativni planski dokument
MLF	Multilateralni fond za provođenje protokola iz Montreala
MoCA	Ministarstvo civilnih poslova
MoCT	Ministarstvo komunikacija i transporta
MoD	Ministarstvo odbrane
MoFT	Ministarstvo finansija i trezora
MoFTER	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
MHRR	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
MoJ	Ministarstvo pravde
MoS	Ministarstvo sigurnosti
MoU	Memorandum o razumijevanju
MSME	Mikro, mala i srednja preduzeća
MTS	Sistem obuke za jedinice lokalne samouprave
NAC	Sjevernoatlantsko vijeće
NATO	Sjevernoatlantski savez
NDC	Nansen dijalog centar
NEAP	Državni akcioni plan za okoliš
NERDA	Regionalna razvojna agencija za sjeveroistočnu BiH
NGOs	Nevladine organizacije
NHQSa	Sjevernoatlantski savez, Štab Sarajevo
NOK	Norveška kruna
NLB	Nova Ljubljanska banka
NVO	Nevladina organizacija
ODA	Službena pomoć za razvoj
OECD	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj
OHR	Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU
OIA	Omladinska informativna agencija Bosne i Hercegovine
ORF	Otvoreni regionalni fond
OSA	Sigurnosno-obavještajna agencija
OSCE	Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju
PAR	Reforma javne uprave
PARCO	Ured koordinatora za reformu javne uprave
PFM	Upravljanje javnim finansijama
PfP	Partnerstvo za mir

PIFC	Strategija javne unutrašnje finansijske kontrole
PIMIS	Informatički sistemi za upravljanje javnim investicijama
PJI	Program javnih investicija
RBB	Regulatorni odbor željeznica
REDAH	Regionalna razvojna agencija za Hercegovinu
REZ	Regionalne razvojne agencije za regiju Centralna BiH
RHDC	Regionalni zdravstveni razvojni centar
RS	Republika Srpska
SAA	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
SAD	Sjedinjene Američke Države
SALW	Malokalibarsko oružje i lako naoružanje
SAP	Proces stabilizacije i pridruživanja
SCIA	Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći
SCRDP	Komisija za izbjeglice i raseljena lica BiH
SDC	Švicarska agencija za razvoj i saradnju
SECO	Državni sekretarijat za ekonomske poslove Švicarske
SEE	Jugoistočna Evropa
SEEHN	Zdravstvena mreža Jugoistočne Evrope
SEENET	Mreža za saradnju između Italije i Jugoistočne Evrope
SEETO	Transportna opservatorija za Jugoistočnu Evropu
SERC	Državna regulatorna komisija za električnu energiju
SHC	Švedski helsinški odbor
Sida	Švedska međunarodna agencija za razvojnu saradnju
SIFEM	Švicarski investicioni fond namijenjen tržištima u razvoju
SIPA	Državna agencija za istrage i zaštitu
SIPPO	Švicarski program namijenjen promovisanju izvoza
SIS	Strategija socijalne uključenosti
SIVA	Korporacija za industrijski razvoj Norveške
SMEs	Mala i srednja preduzeća
SPPD	Strateško planiranje i razvoj javnih politika
SSPACEI	Sektor za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i evropske integracije
TB	Tuberkuloza
TIR	Međunarodni tranzitni sistem za prevoz robe u drumskom saobraćaju
UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
UN	Ujedinjeni narodi
UNDAF	Okvir Ujedinjenih naroda za pomoć u razvoju
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih naroda
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu
UNFCCC	Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o

	promjeni klime
UNFPA	Populacijski fond Ujedinjenih naroda
UNICEF	Fond Ujedinjenih naroda za djecu
UNIDO	Organizacija Ujedinjenih naroda za industrijski razvoj
UNIFEM	Razvojni fond Ujedinjenih naroda za pitanja žena
UNIFEM CEE	Ured Razvojnog fonda Ujedinjenih naroda za pitanja žena za Centralnu i Istočnu Evropu
UNSCR	Rezolucija Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda
UNV	Volonteri Ujedinjenih naroda
UWWT	Tretman otpadnih voda u urbanim područjima
USAID	Američka agencija za međunarodni razvoj
USD	Američki dolar
VET	Srednje stručno obrazovanje i obuka
WB	Svjetska banka
WBIF	Investicijski okvir za Zapadni Balkan
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija
WTO	Svjetska trgovinska organizacija
WUS	Svjetski univerzitetski servis
WWTP	Postrojenje za tretman otpadnih voda

Izveštaj *Pregled aktivnosti donatora 2011-2012* pripremio je Ministarstvo finansija i trezora/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći, u saradnji sa predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine i donatorima u BiH, članovima Foruma za koordinaciju donatora (DCF).

Pregled aktivnosti donatora pruža sveobuhvatne informacije i analizu tekuće donatorske pomoći, koju su DCF članovi usmjerili u Bosnu i Hercegovinu, kao i njihove buduće aktivnosti. Informacije i statistički podaci, predstavljeni u *Izveštaju*, zasnivaju se na finansijskim podacima o projektima/programima, koje su članovi Foruma za koordinaciju donatora unijeli u DCF bazu podataka, istraživačkom radu, kao i odgovorima na upitnike, dostavljenim od strane institucija Bosne i Hercegovine i donatora u BiH.

Pregled aktivnosti donatora odražava interes Bosne i Hercegovine i međunarodne zajednice da razmjene znanja i pronađu načine na koje će udružiti aktivnosti na promociji društveno-ekonomskog razvoja u BiH, i predstavlja instrument za unapređenje saradnje i razvoj partnerskih odnosa između institucija BiH i donatora u BiH.

Ministarstvo finansija i trezora je prethodnih godina pripremalo *Pregled aktivnosti donatora* uz finansijsku podršku donatora (DFID i Sida), dok je *Pregled aktivnosti donatora 2011-2012* Ministarstvo samostalno pripremio, što predstavlja dobar primjer održive izgradnje kapaciteta u Institucijama BiH.

Izveštaj *Pregled aktivnosti donatora 2011 - 2012* daje sveobuhvatan pregled projekata i programa, finansiranih od strane DCF članova, kao i pregled stanja u okviru deset sektora u BiH i **obuhvata period januar 2011 - 31. juli 2012. godine.**

DCF članovi su u **2011. godini** izdvojili **€541,36 miliona** za Bosnu i Hercegovinu, od čega **€171,26 miliona u obliku grantova, a €370,10 miliona u obliku kredita**. Izdvajanja Službene pomoći za razvoj (ODA) u 2011. godini pokazuju veliki pad u odnosu na prethodni period. Najveći udio ODA u 2011. godini usmjeren je u Sektor infrastrukture, Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite i Sektor zdravstva.

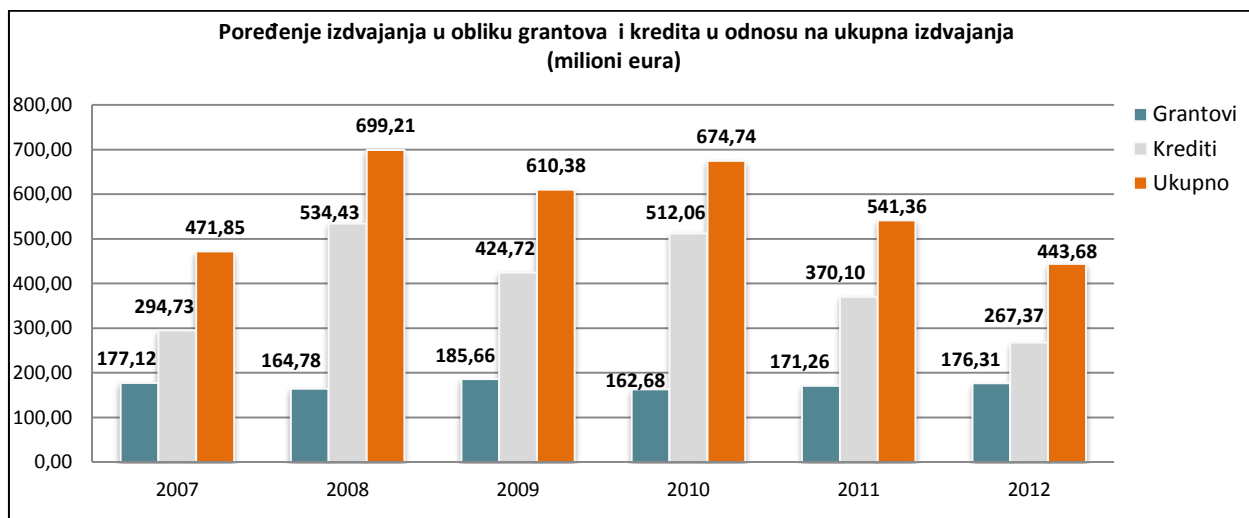
DCF članovi su **do 31. jula 2012. godine** izdvojili **€443,68 miliona** za Bosnu i Hercegovinu, od čega **€176,31 milion u obliku grantova, a €267,37 miliona u obliku kredita**. Struktura ulaganja po sektorima u prvih sedam mjeseci 2012. godine je veoma slična strukturi iz 2011. godine.

U izvještajnom periodu, *kredite* su osigurale tri najveće međunarodne finansijske institucije, EIB, EBRD i Svjetska banka, kao i bilateralni donator, Njemačka. Istovremeno, kod bilateralnih donatora primjetan je trend postepenog smanjivanja direktne bilateralne podrške i njeno usmjeravanje kroz pomoć Evropske Unije. Španija/ AECID, UK/DFID i Holandija okončale su svoje aktivnosti i zatvorile urede u BiH u 2011. godini, dok će Austrija/ ADC do kraja 2013. godine postepeno okončati direktnu bilateralnu tehničku pomoć. Forumu za koordinaciju donatora se u toku 2012. godine pridružila Republika Slovenija.

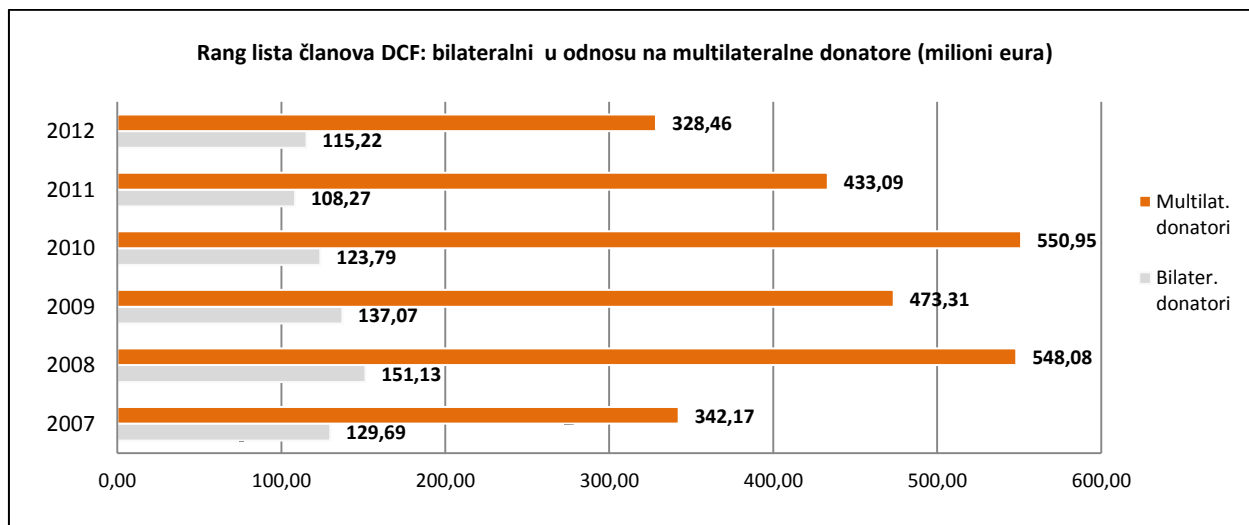
Na kraju, Ministarstvo finansija i trezora zahvaljuje se predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine i DCF članovima na aktivnom učešću u pripremi Izveštaja *Pregled aktivnosti donatora 2011 – 2012*.

Članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF) u **2011. godini** izdvojili su za Bosnu i Hercegovinu **€541,36 miliona**, od čega €171,26 miliona u obliku grantova, a €370,10 miliona u obliku kredita. Izdvajanja ODA u 2011. godini pokazuju veliki pad u odnosu na prethodni period. U poređenju sa 2010. godinom, došlo je do smanjenja u ukupnoj ODA pomoći za €133,37 miliona, pri čemu su grantovi uvećani za €8,58 miliona, a krediti smanjeni za €141,96 miliona.

Zaključno sa **31. julom 2012. godine**, ukupna izdvajanja članova DCF-a u svih deset sektora iznosila su **€443,68 miliona**¹, od čega €176,31 miliona u obliku grantova a €267,37 miliona u obliku kredita.

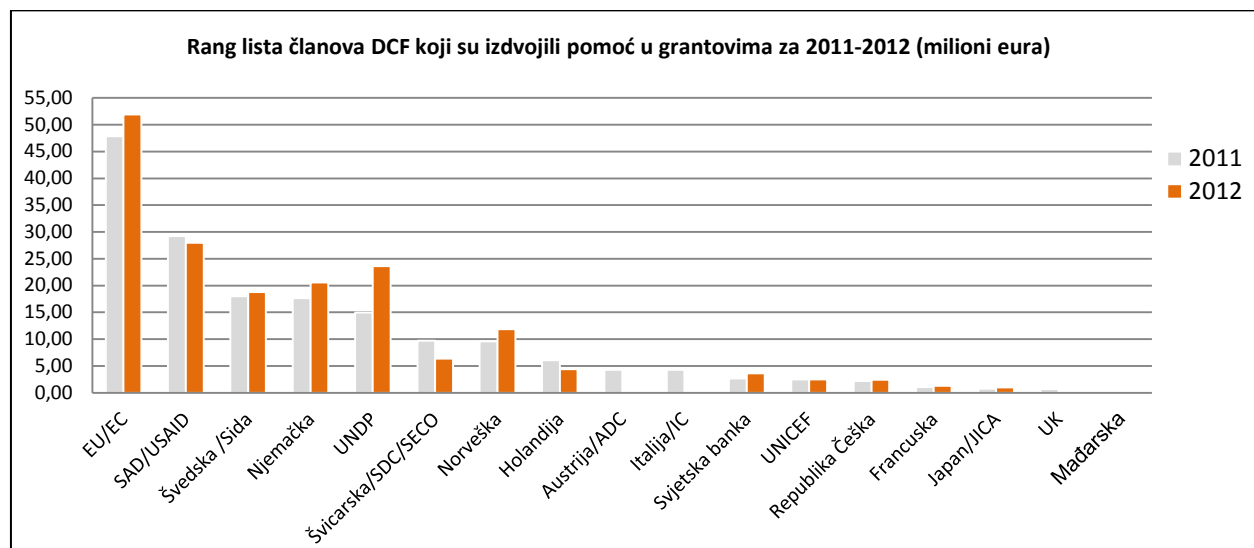

Sljedeći grafikon daje uporedni pregled ODA izdvajanja bilateralnih i multilateralnih članova DCF-a u periodu od 2007 do 2012 godine. Od ukupnog iznosa ODA-e za 2011. godinu, bilateralni donatori izdvojili su €108,27 miliona (20%), a €433,09 miliona (80%) izdvojili su multilateralni donatori, uključujući međunarodne finansijske institucije. Sličan trend zabilježen je i u 2012. godini, pri čemu su €115,22 miliona (26%) ODA-e osigurali bilateralni, a €328,46 miliona (74%) multilateralni donatori.

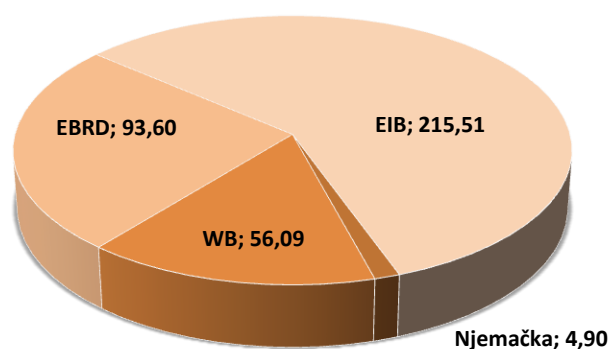
¹ Podaci za 2012. godinu ne daju punu sliku Službene pomoći za razvoj (ODA) jer izvještaj obuhvata projekte unesene do 31. jula 2012. godine.

Naredni grafikon daje rang listu članova DCF-a prema njihovim izdvajanjima u obliku grantova za 2011 i 2012 godinu. EU/EC, SAD/USAID, Švedska/Sida, Njemačka i UNDP su osigurali najveće iznose pomoći u obliku grantova u 2011. godini, a slijede ih Švicarska/SDC/SECO, Norveška, Holandija, Austrija, Italija/IC i Svjetska banka.

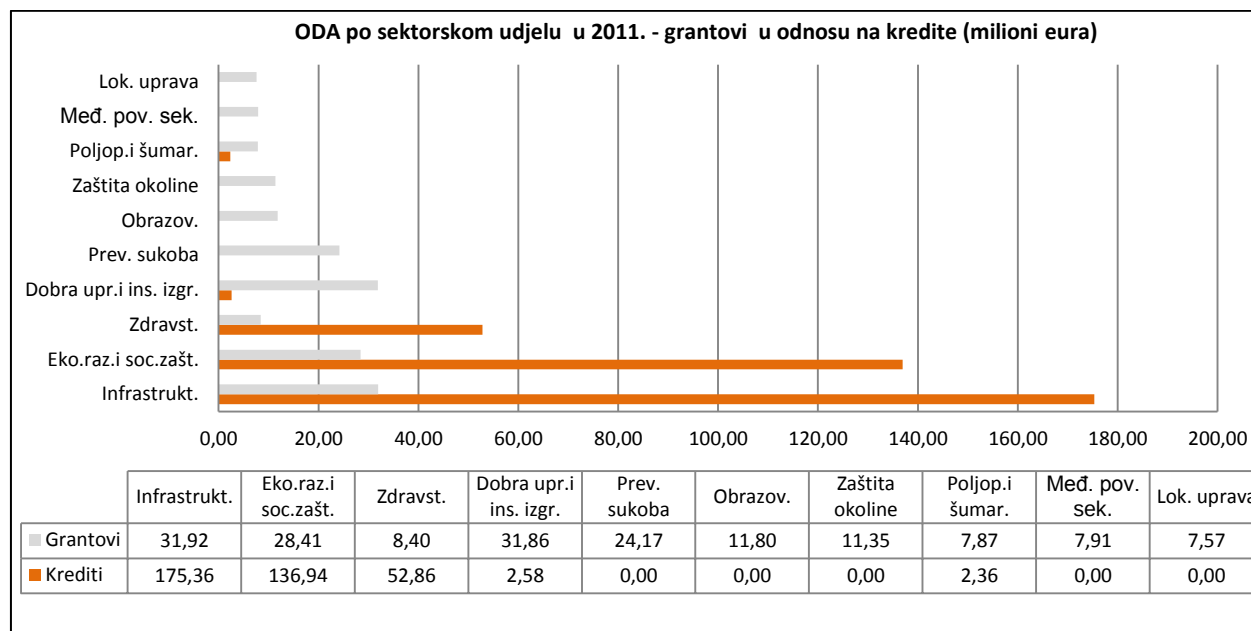
Španija/AECID i Austrija/ADC su u 2011. godini zatvorile svoje urede u Bosni i Hercegovini, a Austrija/ADC će postepeno okončati direktnu bilateralnu tehničku pomoć do 2013. godine. UK/DFID i Holandija su svoje aktivnosti okončale sa krajem 2011. godine. Ova četiri donatora su u 2011. godini zajedno osigurali oko 2% od ukupnih izdvajanja u obliku grantova.

Izdvajanja DCF članova u obliku kredita u 2011. (milioni eura)

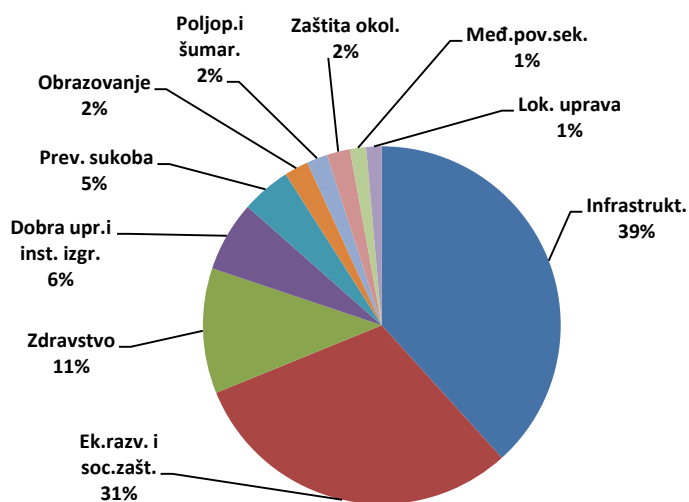
U 2011 i 2012 godini kredite su osigurale tri najveće međunarodne finansijske institucije, EIB, EBRD i Svjetska banka, kao i bilateralni donator, Njemačka. Krediti EIB-a usmjereni su u sektore infrastrukture, zdravstva i ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. Krediti EBRD su prvenstveno podržavali sektore ekonomskog razvoja, infrastrukture i poljoprivrede dok su krediti Svjetske banke bili namijenjeni sektorima ekonomskog razvoja i infrastrukture. Njemačka je usmjerila kredite u Sektor infrastrukture – za unapređenje vodosnabdijevanja i zbrinjavanja otpadnih voda, područja proizvodnje i snabdijevanja energijom, te transporta i skladištenja.

Naredni grafikon, sa pregledom izdvajanja donatora/finansijskih institucija po sektorima ukazuje da su u 2011. godini najviši udio međunarodne pomoći dobili sektori infrastrukture, ekonomskog razvoja i socijalne zaštite, a potom sektori zdravstva, dobre uprave i institucionalne izgradnje, prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti, obrazovanja, poljoprivrede i šumarstva, Međusobno povezani sektori i lokalna uprava.

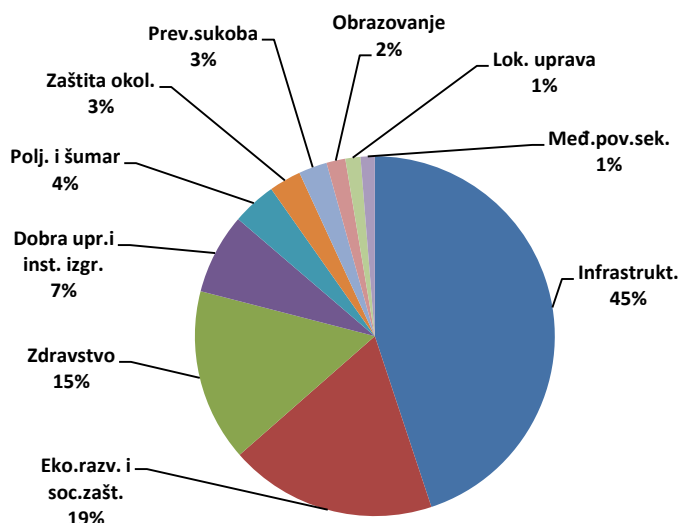

U narednim grafikonima rangiran je sektorski udio ODA-e u 2011 i 2012 godini iskazan u procentima. Najviši procenat ODA-e u 2011. godini izdvojen je za potrebe infrastrukture (39%), potom za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite (31%), dok je najmanje sredstava bilo izdvojeno za Sektor lokalne uprave i Međusobno povezanih sektora. Isti trend je nastavljen i u 2012. godini, kada je najveći procenat ODA-e izdvojen za infrastrukturu (45%), potom za ekonomski razvoj i socijalnu zaštitu (19%), dok je najmanje sredstava ponovo bilo izdvojeno za lokalnu upravu i Međusobno povezane sektore.

Udio ODA-e po sektorima u 2011. godini (%)

Udio ODA-e po sektorima u 2012. godini (%)

- I. Sektor obrazovanja
- II. Sektor zdravstva
- III. Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje
- IV. Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i bezbjednosti
- V. Sektor zaštite okoline
- VI. Sektor infrastrukture
- VII. Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite
- VIII. Sektor lokalne uprave
- IX. Sektor poljoprivrede i šumarstva
- X. Međusobno povezani sektori

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru u 2011-2012	EU/EC, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Austrija, Norveška, UNICEF, Japan/JICA, Republika Češka, Francuska, Mađarska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Vijeće Evrope (CoE); Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE); Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR); Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO); Evropska fondacija za obuku (ETF).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo civilnih poslova BiH; entitetska, kantonalna ministarstva obrazovanja i Odsjek za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH; prosvjetno-pedagoški zavodi; Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta; Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje; Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja; Rektorska konferencija BiH; Konferencija ministara obrazovanja u BiH; obrazovna vijeća; Institut za obrazovanje odraslih Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje RS.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe Sektora u 2011. i 2012.	2011: €11,80 miliona sve u obliku grantova 2012: €7,54 miliona sve u obliku grantova
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011-2012 godini) <i>Osnove kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje na nivou BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju u RS; RS Zakon o naučno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvoju; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju; RS Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, obuci i zapošljavanju lica sa invaliditetom; Zakon o visokom obrazovanju za Hercegovačko-neretvanski kanton; BiH Strategija učenja o preduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini 2012.-2015. sa Akcionim planom; Akcioni plan za implementaciju Strategije kulturne politike u Bosni i Hercegovini; Strategija za izjednačavanje mogućnosti za lica sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine 2011-2015.</i> Ranije usvojen zakonski okvir i sektorske strategije² <i>Okvirni zakon o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini; Zakon o izmjenama i dopunama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini; Okvirni zakon o predškolskom obrazovanju i Okvirni zakon o osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju u Bosni i Hercegovini; Okvirni zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u BiH; Strateški pravci razvoja obrazovanja u BiH sa planom implementacije 2008–2015; Strategija za predškolsko obrazovanje u BiH; Strategija za razvoj stručnog obrazovanja (VET) u BiH za period 2007–2013; Sedam ključnih strategija i smjernica za implementaciju Bolonjskog procesa; Strategija za razvoj nauke u Bosni i Hercegovini 2010-2015 i Akcioni plan za provođenje strategije; Mapa puta i Akcioni plan za uključivanje BiH u EU programe cjeloživotnog učenja i mladi u akciji (do 2013); Strategija za razvoj obrazovanja 2010-2014; RS Strategija za razvoj kulture 2010-2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Donatori su pozivani na sastanke sektorske radne grupe koje su organizovali Konferencija ministara obrazovanja BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta koordinira aktivnosti donatora u oblasti reforme visokog obrazovanja, putem sopstvenog tijela za koordinaciju. UNICEF je organizovao neformalne sastanke koordinacije međunarodnih organizacija koje su aktivne u oblasti obrazovanja. Donatori aktivni u Sektoru redovno učestvuju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora / Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

² Za više informacija o strategijama možete posjetiti:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=227&Itemid=389

Pregled

Sektor obrazovanja sastoji se od sljedećih oblasti: osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, postdiplomskog obrazovanja, obrazovne politike i administrativnog upravljanja; objekata namijenjenih za edukaciju i obuke; obuke nastavnika i istraživanja u oblasti edukacije.

Obrazovanje, kao jedno od osnovnih prava čovjeka, u Bosni i Hercegovini predstavlja jedan od najvažnijih faktora za ostvarenje dugoročnog ekonomskog razvoja. U skladu sa navedenim, dugoročne aktivnosti u Sektoru obrazovanja usmjerene su na unutrašnje usklađivanje obrazovnog sistema u BiH, njegovo prilagođavanje EU modelu obrazovanja kao i unapređenju obrazovnog sistema da može ispuniti uslove ekonomije i tržišta rada u Bosni i Hercegovini.

Period 2011-2012 obilježen je različitim nivoom napretka koji je ostvaren u pojedinačnim segmentima Sektora obrazovanja: predškolskom, osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju. Najznačajnije aktivnosti koje su se u tom kontekstu odvijale u periodu 2011-2012 obuhvatile su izradu zakonodavstva i strateškog okvira u Bosni i Hercegovini, kojim su definisani BiH standardi u skladu sa standardima i zahtjevima EU u oblasti obrazovanja i obuke.

Vijeće ministara BiH je u martu 2011. godine usvojilo *Osnove kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje na nivou BiH*.³ Okvir je zasnovan na Evropskom kvalifikacionom okviru (EKO ili EQF), koji služi kao instrument za prevođenje nacionalnih kvalifikacija u skladu sa Evropskim, u cilju olakšavanja mobilnosti radnika i učenika širom EU i omogućio njihovo cjeloživotno učenje.⁴ Također, *Osnove kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje na nivou BiH*⁵ predstavljaju prvi dokument namijenjen za sve nivoe obrazovanja u BiH i preduslov su za izradu Kvalifikacionog okvira BiH, kojim će se definisati ujednačeno korištenje i primjena standarda u oblasti obrazovanja, znanja, kvalifikacija, nadležnosti i certifikovanja pripravnika i odraslih u zvaničnim procesima učenja.

Vijeće ministara BiH je u martu 2012. godine usvojilo *Strategiju učenja o preduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini 2012-2015 i Akcioni plan*⁶, kao strateški okvir za sticanje preduzetničkih vještina i znanja⁷. Strategija i Akcioni plan se odnose na sve nivoe obrazovanja (osnovno, srednje i visoko obrazovanje), kao i na neformalno obrazovanje odraslih. Glavni cilj Strategije je sticanje preduzetničkih vještina u okviru obrazovnih sistema i unapređenje znanja o preduzetničkom načinu razmišljanja u BiH, jačanje ljudskih potencijala, i stvaranje konkurentne ekonomije oslonjene na mala i srednja preduzeća, koja bi trebala omogućiti održiv ekonomski rast Bosne i Hercegovine i njene EU perspektive.

Može se primijetiti da iako je postignut značajan napredak u Sektoru obrazovanja u prethodnom periodu, implementacija reformskog procesa u oblasti obrazovanja još uvijek ostaje kao izazov u BiH.

Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF) aktivni u Sektoru obrazovanja u 2011-2012 su EU/EC, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka, Austrija/ADC, Norveška, UNICEF, Japan/JICA, Republika Češka, Francuska, Mađarska.

Vodeći donatori u Sektoru obrazovanja u 2011. godini su SAD/USAID, sa izdvajanjem od €3,86 miliona, EU/EC sa izdvajanjem od €1,95 miliona i Austrija/ADC koja je izdvojila €1,66 miliona. Za njima slijede Švicarska/SDC/SECO, Norveška, UNICEF, Njemačka, Japan/JICA, Republika Češka i Francuska.

³Službeni glasnik BiH br. 31/11 i njihova dopuna u Službenom glasniku BiH br. 39/12

⁴Za više informacija posjetite link: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm

⁵Osnove kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje na nivou BiH (dostupno na lokalnom jeziku):

http://www.mcp.gov.ba/org_jedinice/sektor_obrazovanje/dokumenti/strateski_doc/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1

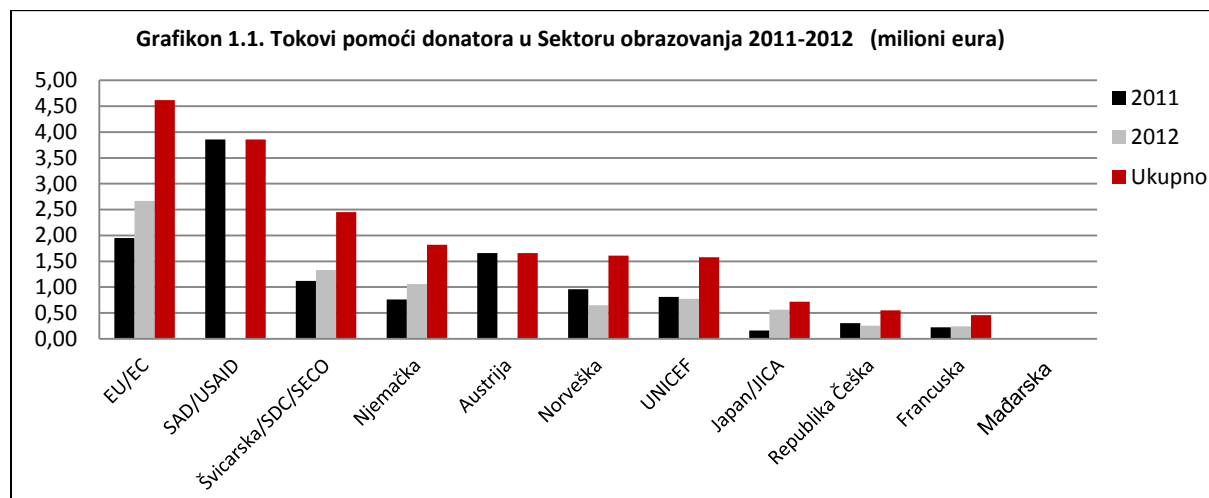
⁶Službeni glasnik BiH br. 31/12

⁷Strategija učenja o preduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini 2012.-2015. (dostupno na lokalnom jeziku):

http://www.mcp.gov.ba/org_jedinice/sektor_obrazovanje/dokumenti/strateski_doc/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1

Vodeći donatori u Sektoru obrazovanja u prvoj polovini 2012. godine su EU/EC sa izdvajanjem od €2,67 miliona, Švicarska/SDC/SECO sa izdvajanjem od €1,33 miliona i Njemačka sa izdvajanjem od €1,06 miliona, iza kojih slijede UNICEF, Norveška, Japan/JICA, Republika Češka, Francuska i Mađarska.

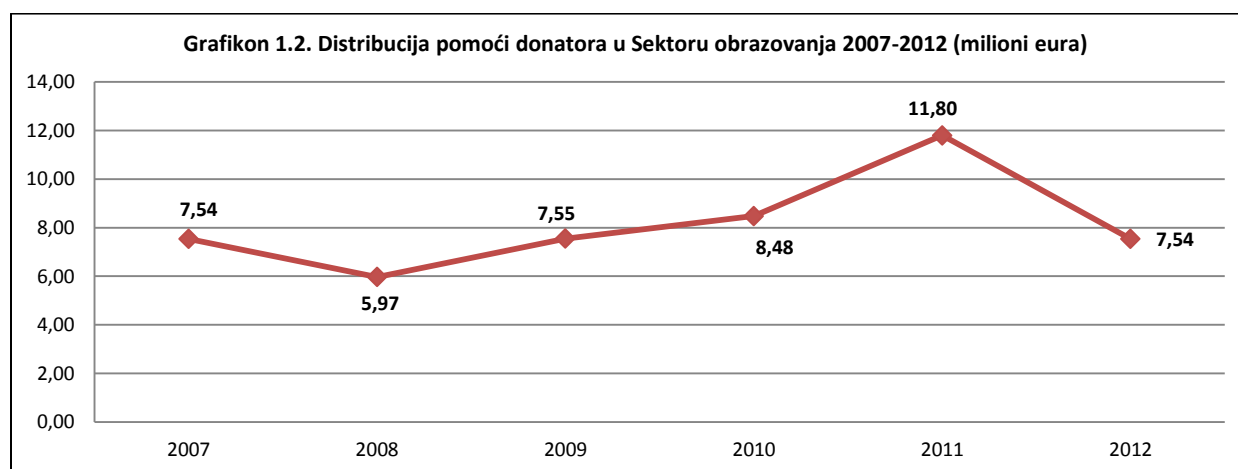
Donatori su u 2011 i 2012 godini sredstva za Sektor izdvajali isključivo u obliku grantova.

Ukupna izdvajanja članova DCF-a za Sektor obrazovanja iznosila su €11,8 miliona eura u 2011. godini, a u prvoj polovini 2012. godine iznosila su €7,54 miliona. Međutim, očekuje se da bi za ovaj sektor do kraja 2012. godine mogla biti izdvojena dodatna sredstva.

Grafikon 1.2 pokazuje da su u 2011. godini evidentirani najveći iznosi koji su usmjereni u Sektor obrazovanja. Ukupna izdvajanja u 2011. godini udvostručena su u odnosu na 2008. godinu (više za €5,83 miliona u poređenju sa 2008. godinom, za €4,25 miliona u poređenju sa 2009. godinom i za €3,32 miliona u poređenju sa 2010. godinom). Ovaj grafikon ukazuje da Bosna i Hercegovina, uz podršku EU/EC kao vodećeg donatora, provodi aktivnosti koje bi trebale kroz unapređenje obrazovanja stvoriti uslove za razvoj konkurentnije ekonomije sa većim stopama zapošljavanja i u skladu sa prioritetima definisanim u „Strategiji Evropa 2020“.⁸

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 2% od ukupnih ODA sredstava i do danas u 2012. godini, 2% od ukupnih ODA sredstava.

⁸ Za više informacija posjetite link: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_en.htm

Podrška jačanju zakonskih i institucionalnih okvira

Podršku jačanju zakonskog i institucionalnog okvira u Sektoru obrazovanja pružale su EU/EC, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, Norveška, UNICEF i OSCE⁹.

SAD/USAID su u 2011. godini započeli implementaciju projekta *Aktivnost partnerstvo za inovacije u BiH*, koja održava uspostavljanje održivih Biznis i inovacionih centara (BICs) u BiH, zasnovanih na javno-privatnom partnerstvu. Biznis i inovacioni centri trebaju poboljšati efikasnost i konkurentnost malih i srednjih preduzeća (MSP) kroz korištenje informaciono komunikacionih tehnologija (ICT), i pružiti prilike za zapošljavanje i samozapošljavanje mladim ljudima putem unapređenja njihovih vještina i stručnosti. Projekat koristi ICT tehnologije za unapređenje razvoja i konkurentnosti MSP-a u 6 sektora: proizvodnji alata, obrade drveta, poljoprivredi, turizmu, tekstilnoj industriji i logistici.

Pomoć **EU/EC** u Bosni i Hercegovini fokusirana je na jačanje obrazovnog sistema, kao jednog od strateških ciljeva. U skladu sa tim, podrška EU/EC je usmjerena na implementaciju Osnova kvalifikacionog okvira za BiH i na unapređenje aktivnosti unutar tri obrazovne agencije na nivou BiH¹⁰. Takođe, implementacijom novog projekta *Jačanje kapaciteta za razvoj ljudskih resursa u BiH*, jačaju se kadrovski kapaciteti i povećava efikasnost tržišta rada putem institucionalnog i strateškog razvoja koncepta cjeloživotnog učenja, u cilju pružanja podrške sveukupnom razvoju društva i promovisanju ekonomske i društvene kohezije¹¹. Ovaj projekat također podržava planiranje politika obrazovanja zasnovanih na rezultatima putem poboljšanja sistema obrazovne statistike kako bi se ispunili međunarodni standardi i zakoni (OECD, EUROSTAT i ILO).

Austrija/ADC je već nekoliko godina uključena u stvaranje funkcionalnog i efikasnog sistema za razvoj politike i osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju kao i jačanje kapaciteta u istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvoju Ministarstva civilnih poslova.¹² Veliki dio podrške usmjeren je na visoko i stručno obrazovanje i obuku, koja će većim dijelom biti implementirana do kraja 2013. godine, od kada Austrija/ADC planira početi novi način pružanja podrške kroz Instrumente za predpristupnu pomoć.

UNICEF je nastavio da sarađuje sa BiH vlastima na unapređenju kvaliteta predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja.

Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi (**OSCE**) je već dugi niz godina aktivna u oblasti obrazovanja u BiH. U prethodnom periodu, OSCE je podržavala unapređenje zakonodavstva u oblasti obrazovanja u BiH, profesionalni razvoj inspektora obrazovanja i kontinuirano provođenje principa dobrog upravljanja u pet kantona u FBiH i u RS. OSCE je također predstavila i implementira *Indeks za inkluziju*, sa fokusom na unapređenje samoodrživosti i saradnje među školama uz aktivno učešće društvene zajednice, te je podržala udruženja direktora škola na nivou BiH za dobijanje članstva u *Evropskoj asocijaciji direktora škola* (ESHA)¹³, kao i izgradnju kapaciteta uprave u školama kao i BiH Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.¹⁴

Reforma predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja

Donatori aktivni u oblasti reforme predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja u 2011-2012 su EU/EC, USA/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka, Austrija/ADC, Norveška, UNICEF, Japan/JICA, Francuska i OSCE.

Napredak je zabilježen u oblastima predškolskog i osnovnog obrazovanja u BiH, u kojima su uspostavljeni standardi za predškolske institucije, direktore i pedagoge. Devetogodišnji program rada se implementira u većini škola širom zemlje. UNICEF propagira veći upis djece u predškolsko obrazovanje, promoviše primjenu najboljih iskustava iz prakse, pruža podršku u nastojanju da se proširi primjena predškolskog obrazovanja širom zemlje. Standardi za predškolske učitelje, pedagoge i rukovodioce predškolskih institucija razvijeni su i distribuirani svim nadležnim institucijama na entitetskom i kantonalnom nivou. Rezultat je povećan broj djece koja pohađaju predškolske

⁹ OSCE nije članica DCF-a.

¹⁰ Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (HEA), Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (AFE), i Centar za informisanje i priznavanje dokumenata u području visokog obrazovanja (CIP).

¹¹ Za više informacija posjetite: <http://www.hrd-bih.eu/index.php/en/>

¹² Za više informacija o ovom projektu posjetite: <http://www.ncp.ba/ba/o-nama.aspx>

¹³ Za više informacija posjetite link: <http://www.esha.org/>

¹⁴ Za više informacija posjetite link : <http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=3&lang=EN>

ustanove (od 6% u 2006. do 13% u 2011) i veća politička posvećenost/podrška. UNICEF je podržao uključivanje Romske djece u predškolsko obrazovanje, kao i implementaciju programa za njihovu pripremu za školovanje.

U okviru osnovnog obrazovanja, oko 20% osnovnih škola u zemlji primjenjuje neke od usvojenih standarda. Također, 15% svih osnovnih škola u BiH bilo je uključeno u projekte inkluzije i međukulturalnog obrazovanja, koji su obuhvatili oko 70,000 djece. Baze podataka o djeci upisanoj u osnovne škole uspostavljene su u 23 općine.

U okviru srednjoškolskog obrazovanja, UNICEF je podržavao BiH Agenciju za predškolsko, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, u definisanju 10 ključnih kompetencija. *Life-skills* obuka uključena je u programe rada 17% srednjih škola u BiH.

U periodu 2011-2012, **OSCE** je nastavio sa aktivnostima na optimizaciji školske mreže sa ciljem da se poboljša dostupnost i efikasnost osnovnog obrazovanja u BiH kao i sa aktivnostima na reformi nastavnog plana i programa te podizanja svijesti nacionalnih manjina BiH u osnovnim školama.

Stručno obrazovanje i obuka

Donatori aktivni u oblasti stručnog obrazovanja i obuke (VET) u 2011-2012 su EU/EC, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka i Austrija/ADC.

EU/EC je u periodu 2011-2012 nastavila sa implementacijom projekta *Podrška stručnom obrazovanju i obuci (VET) u BiH – 4*, koji pruža podršku institucionalnoj izgradnji i izgradnji kapaciteta u Sistemu stručnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini. Također, EU/EC podržala je aktivnosti na uspostavljanju međusektorske radne grupe na nivou BiH, koja će raditi na daljem unapređenju Osnova nacionalnog kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje u BiH. EU/EC je pozitivno ocijenila procjenu VET nastavnih planova i programa, sada u primjeni u svim školama u BiH, koje je izradilo Odjeljenje za srednje stručno obrazovanje Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH (APOSO).

Ovaj Projekat će pripremiti nacrt Mape puta i akcioni plan za sistematsku reformu Stručnog obrazovanja i obuke (VET) uključujući sveobuhvatnu implementaciju modularnog nastavnog plana i programa u stručnim školama u BiH. Pedagoška dokumentacija će također biti revidirana i preporuke će biti osigurane za njeno prilagođavanje prema modularnim nastavnim planu i programu.

Njemačka je u periodu 2011-2012 podržavala segment stručnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini kroz GIZ-ov projekat *Podrška obrazovanju odraslih* u saradnji sa **Švicarskom/SDC/SECO**. Najvažniji rezultati projekta su uvođenje inovativnog, interaktivnog i participativnog obrazovanja odraslih i Principa cjeloživotnog učenja, kao i podizanje svijesti o navedenom putem medija u Bosni i Hercegovini.

Švicarska/SDC/SECO, putem *Projekta neformalno obrazovanje i obrazovanje odraslih* također podržava razvoj neformalnog obrazovanja za odrasle i promoviše obrazovanje usklađeno sa potrebama tržišta rada i pruža obuku u odabranim ekonomskim sektorima.

Austrija/ADC je u aprilu 2011. godine započela novi regionalni projekat *Građevinska akademija u JI Evropi* koji ima za cilj da ojača praktično stručno obrazovanje građevinskih profesija u BiH, Hrvatskoj i Srbiji.

Reforma visokog obrazovanja

Donatori aktivni u oblasti reforme visokog obrazovanja u periodu 2011-2012 su EU/EC, Austrija/ADC, Norveška, Republika Češka i Francuska.

U martu 2011. godine Vijeće ministara BiH je usvojilo *Osnove nacionalnog kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje u BiH*, čime je napravljen značajan korak naprijed u implementaciji reforme visokog obrazovanja.

Kroz implementaciju projekta *Reforma finansiranja visokog obrazovanja*, **EU/EC** podržava uspostavu efikasnog i djelotvornog kvalitetnog obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini, u skladu sa evropskim trendovima i standardima, preko primjene ekonomičnog planiranja raspodjele javnih sredstava za visoko obrazovanje.

Francuska podržava razmjenu studenata među univerzitetima u Francuskoj i Bosni i Hercegovini, te je za tu svrhu u 2011. godini osigurala 16 dugoročnih i u 2012. godini 3 kratkoročne stipendije.

Republika Češka pruža podršku BiH studentima sa punim stipendijama za četvorogodišnji studij, master i doktorat. U posljednje dvije školske godine, 34 studenta su dobila pune stipendije, za period od dvije do pet godina, zavisno od programa studiranja na univerzitetima u Republici Češkoj.

Obrazovne ustanove i obrazovanje nastavnika (prije stupanja u službu i tokom službe)

Donatori aktivni u oblasti obrazovnih ustanova i obrazovanja nastavnika u periodu 2011-2012 su EU/EC, SAD/USAID, Austrija/ADC, Norveška, Mađarska i UNICEF.

U periodu 2011-2012 **EU/EC** je počela implementaciju projekta *Razvoj standarda i kriterija za školsku infrastrukturu*. Glavni cilj projekta je unapređenje kvaliteta obrazovanja i obuke u BiH, koji se primjenjuje u modernim procesima i standardima učenja preko razvoja modela "child-friendly" škole i njegove praktične primjene u BiH.

Osim toga, EU je u saradnji sa Italijom/IC nastavila finansirati projekat Evropskih regionalnih magistarskih studija iz demokratije i ljudskih prava u Jugoistočnoj Evropi. Ovaj projekat će također biti podržan od oba partnera tokom 2012-2013. godine.

Mađarska je u januaru 2012. godine počela implementirati projekat *Nove metode obrazovanja za održivi razvoj u Bosni i Hercegovini*. Cilj projekta je izrada metodologije obrazovanja u oblasti obrazovanja o zaštiti okoliša u Kantonu Tuzla. NVO koja implementira projekat je već pripremila osam poglavlja publikacije (od ukupno 48 poglavlja) koji će biti prevedeni i prilagođeni, a biće izrađena još 2 poglavlja u skladu sa lokalnim potrebama. Također, u okviru projekta je planirana obuka za 30 nastavnika i odgajatelja iz oblasti zaštite okoliša.

U periodu 2011-2012, UNICEF je podržavao inkluziju, međukulturalno, osnovno i predškolsko obrazovanje, kao i usavršavanje životnih vještina i kompetencija.

Glavni projekti u Sektoru obrazovanja navedeni su u narednoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH (zajednički program UN-a-MDG-Fond, Španija)	UNDP, UNICEF	5,71
Aktivnost partnerstvo za inovacije u BiH	SAD/USAID	3,58
Program zapošljavanja i zadržavanja mladih (zajednički program UN-a -MDG- Fond, Španija)	UNDP, UNICEF	3,45
Program zapošljavanja mladih (YEP)	Švicarska/SDC/SECO	2,73
Podrška obrazovanju odraslih	Njemačka/GIZ, Švicarska /SDC/SECO	2,71
Podrška visokom obrazovanju u BiH 2005-2007 i 2008-2010	Austrija/ADC	1,78
Reforma finansiranja visokog obrazovanja	EU/EC	1,47
Osnovno obrazovanje	UNICEF	1,46
Reforma stručnog obrazovanja i obuke VET IV	EU/EC	1,43
Jačanje kapaciteta u BiH za razvoj ljudskih resursa	EU/EC	1,18
Evropski regionalni magistarski studij iz demokratije u Jugoistočnoj Evropi	EU/EC	1,07
Osnovno obrazovanje II	UNICEF	1,04
Modernizacija informatičkih nastavnih planova i programa u BiH Faza 2	Japan/JICA	1,02

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011-2012 godini

Vijeće ministara BiH je u **martu 2011. godine** usvojilo *Osnove kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje na nivou BiH*, kao referentnu vrijednost za sve nivoe obrazovanja u BiH. Kvalifikacioni okvir treba biti nadalje razrađen dok se ne postigne uspostavljanje sistema koji će BiH kompanijama omogućiti pristup kvalifikovanoj radnoj snazi kao i olakšati mobilnost BiH radne snage na tržištu rada u EU, što je i konačni cilj reformskog procesa.

*Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju RS*¹⁵ i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju u RS*¹⁶ su usvojeni u **julu 2011. godine**. Trenutno ne postoji zakon o visokom obrazovanju u Federaciji Bosne i Hercegovine, ali je početkom 2012. godine Federalno Ministarstvo obrazovanja i nauke započelo izradu Nacrta strateških smjernica za razvoj visokog obrazovanja u FBiH, za period 2012-2022.

U **decembru 2011. godine**¹⁷ u Republici Srpskoj su usvojena tri zakona, *Zakon o naučno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvoju u RS*, *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih*¹⁸ i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju*¹⁹.

U **aprilu 2012. godine**²⁰ u Republici Srpskoj je usvojen *Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, obuci i zapošljavanju lica sa invaliditetom*.

U **martu 2012. godine** Hercegovačko – neretvanski kanton usvojio je *Zakon o visokom obrazovanju*²¹. Kantoni Posavski i Bosansko-podrinjski usvojili su zakone o stručnom obrazovanju i obuci. Međutim, Srednjobosanski kanton još uvijek treba usvojiti Zakon o visokom obrazovanju.

Vijeće ministara BiH usvojilo je *Strategiju učenja o preduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini 2012-2015 sa Akcionim planom*, dok je Parlament Federacije BiH usvojio *Strategiju za izjednačavanje mogućnosti za lica sa invaliditetom 2011–2015*. Narodna skupština Republike Srpske je u **julu 2012. godine** usvojila *Zakon o naučno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvoju*, dok Federalno Ministarstvo obrazovanja i nauke u saradnji sa priznatim stručnjacima finalizira pripremu *Strategije o naučno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvoju za FBiH za period 2012-2022*.

Koordinacija rada donatora

Donatori su tokom 2011 i 2012 godine nastavili aktivno učešće kako u zvaničnim, tako i u poluformalnim sastancima, u cilju razmjene informacija u Sektoru obrazovanja, Ministarstvo civilnih poslova BiH organizovalo je i vodilo sastanke sektorske radne grupe, sa vodećim lokalnim i međunarodnim interesnim akterima u Sektoru obrazovanja. Nakon dugog zastoja u radu, Konferencija ministara obrazovanja (CoEM) je od marta 2012. godine započela sa redovnim sastancima, koji imaju za cilj da unaprijede koordinaciju u Sektoru obrazovanja u BiH.

Donatori koji su aktivni u Sektoru obrazovanja također redovno učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći

U organizaciji UNICEF-a, donatori u BiH, predstavnici ambasada (SAD, Holandije, Norveške i Švedske), kao i predstavnici USAID, OSCE, Fonda otvorenog društva i NVO-a, prisustvovali su periodičnim neformalnim sastancima za razmjenu informacija, a u cilju usaglašavanja zajedničkih poruka o sveobuhvatnom kvalitetu obrazovanja, koje su prezentirane na sastanku EU Ambasadora kao i na sastanku Vijeća za implementaciju mira za BiH.

Svi učesnici su iskazali potrebu za uspostavom bolje formalne koordinacije na nivou BiH.

¹⁵ Službeni glasnik Republike Srpske br. 104/11

¹⁶ Službeni glasnik Republike Srpske br. 104/11

¹⁷ Službeni glasnik Republike Srpske br. 6/12

¹⁸ Službeni glasnik Republike Srpske br. 1/12

¹⁹ Službeni glasnik Republike Srpske br. 1/12

²⁰ Službeni glasnik Republike Srpske br 37/12

²¹ Službeni glasnik Hercegovačko-neretvanskog kantona br. 4/12

Buduće aktivnosti

Domaći i strani akteri koji su aktivno uključeni u sektorskim aktivnostima dijele slična mišljenja u pogledu potrebnih unapređenja koja trebaju da se provedu unutar Sektora uključujući usklađivanje zakonodavstva; izgradnju kapaciteta obrazovnih institucija i zakonodavnih institucija na svim nivoima vlasti BiH; jačanje veza između obrazovanja i rada; osnovno obrazovanje (predškolsko, osnovno, srednje obrazovanje); formalno i neformalno obrazovanje odraslih kao i priznavanje ove vrste obrazovanja na tržištu rada; stručno obrazovanje; cjeloživotno učenje; obrazovnu infrastrukturu; reformu obuke nastavnika prije stupanja u službu; unapređenje nastavnih planova i programa zasnovanih na rezultatima.

U predstojećim godinama, Bosna i Hercegovina mora da unaprijedi provođenje Bolonjskog procesa i Osnove kvalifikacionog okvira za BiH, kao i da fokusira svoje napore prema poboljšanju predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja. U narednom periodu aktivnosti trebaju biti usmjerene na uvođenje sveobuhvatnog obrazovanja za svu djecu, uključujući i djecu sa invaliditetom i Romsku djecu.

Prilagođavanje prema zahtjevima tržišta rada od ključne je važnosti za Bosnu i Hercegovinu. Trenutno su ostvarena neka poboljšanja u ovom polju, konkretno u oblasti stručnog obrazovanja i preduzetničkog učenja.

Svi relevantni akteri složili su se da, iako se reformski procesi u Sektoru obrazovanja u BiH odvijaju u skladu sa prioritetima iz Evropskog partnerstva, oni napreduju polako tako da ubuduće Bosna i Hercegovina u cilju ostvarenja dobrih rezultata mora primijeniti usklađen, efikasan i ubrzan pristup reformi obrazovanja.

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru u 2011-2012	EIB, UNDP, Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, EU/EC, Njemačka, UNICEF, Republika Češka, Italija/IC, Francuska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Svjetska zdravstvena organizacija (WHO); Populacijski fond Ujedinjenih naroda (UNFPA); Međunarodna organizacija za migracije (IOM); Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM); Globalni savez za vakcine i imunizaciju (GAVI).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo civilnih poslova; Ministarstvo zdravstva FBiH; Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS; Odsjek za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH; kantonalna ministarstva zdravstva; fondovi zdravstvenog osiguranja; zavodi za javno zdravstvo; Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost; Agencija za lijekove i medicinska sredstva u BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe Sektora u 2011 i 2012	2011: €61,27 miliona - €8,40 u grantovima i €52,87 u kreditima 2012: €68,70 miliona - €17,27 u grantovima i €51,43 u kreditima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>FBiH Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju u FBiH; Zakon o socijalnoj zaštiti u RS; Zakon o zdravstvenoj zaštiti u Brčko distriktu BiH; Zakon o stomatološkoj djelatnosti u FBiH; FBiH Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osoba sa mentalnim poremećajima; Strategija za odgovor na HIV/AIDS u Bosni i Hercegovini 2011-2016; Okvirna politika unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Bosni i Hercegovini; Strategija za prevenciju, tretman i kontrolu malignih neoplazmi 2012-2020 u FBiH; Politika za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH; Akcioni plan za borbu protiv zloupotrebe droge u FBiH 2012-2013; Politika za unapređenje ranoga rasta i razvoja djece u Republici Srpskoj 2011-2016; Akcioni plan za jačanje osnovnih kapaciteta za efikasno provođenje međunarodnih zdravstvenih propisa u Bosni i Hercegovini 2011-2013.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije²² <i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti u FBiH; Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti u RS; Zakon o transplantaciji ljudskih tkiva i ćelija u RS; Strategija primarne zdravstvene zaštite 2006.; Državna strategija za nadzor nad opojnim drogama, sprečavanje i suzbijanje zloupotrebe opojnih droga u BiH; Državna strategija za prevenciju i borbu protiv HIV/AIDS-a 2004-2009; Strategija za održivu eliminaciju jod deficitarnih poremećaja u BiH; Politika u oblasti invalidnosti u BiH; Plan pripravnosti i kontrole pandemijske influence u BiH; Rezolucija o politici zdravlja za sve građane BiH; Politika lijekova i medicinskih sredstava u Bosni i Hercegovini; Strateški plan razvoja zdravstva u FBiH za period 2008-2018; Strategija za unapređenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u FBiH 2010-2019; Strategija razvoja zdravstva Brčko distrikta BiH za period 2008-2013; dokument Aktivnosti za integraciju zdravstvenog sektora Bosne i Hercegovine u EU.</i>
Koordinacija rada donatora	Konferencija ministara u Sektoru zdravstva djeluje kao stalno savjetodavno i koordinaciono tijelo u oblasti zdravstva. Najznačajnije pod-sektorske radne grupe su Državni mehanizam koordinacije u oblasti HIV/AIDS-a i tuberkuloze u Bosni i Hercegovini, te Međuagencijski koordinacioni komitet za pitanja imunizacije. Ne postoji zvanična koordinaciona grupa za cijeli Sektor. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovno učestvuju na kvartalnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Donatori također učestvuju i na raznim neformalnim <i>ad-hoc</i> bilateralnim i multilateralim sastancima.

²² Za više informacija o strategijama posjetite:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor zdravstva sastoji se iz sljedećih područja: politike zdravstva i administrativnog upravljanja; osnovne i primarne zdravstvene zaštite; infrastrukture primarne zdravstvene zaštite; osnovne prehrane; kontrole zaraznih bolesti; kontrole tuberkuloze, obrazovanja u oblasti zdravstva; obuke i istraživanja; medicinskih usluga; liječničkog obrazovanja i reproduktivnog zdravlja i kontrole seksualno prenosivih bolesti uključujući HIV/AIDS.

Odgovornost za Sektor zdravstva u Bosni i Hercegovini podijeljena je između različitih nivoa vlasti, tj. BiH Ministarstva civilnih poslova/Sektora zdravstva, Ministarstva zdravstva FBiH i Ministarstva zdravstva i socijalne zaštite RS i Odsjeka za zdravstvo i ostale usluge u Vladi Brčko distrikta.

Ministarstvo civilnih poslova BiH/Sektor zdravstva ima koordinirajuću ulogu i odgovorno je za formiranje osnovnih principa na osnovu kojih zdravstveni sistem BiH funkcioniše, usklađivanje planiranja i koordiniranje aktivnosti u oblasti zdravstva na međunarodnom nivou. Oba entiteta, Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republika Srpska (RS), kao i Brčko distrikt, odgovorni su za organizovanje, finansiranje i pružanje zdravstvenih usluga. FBiH ima decentralizovani zdravstveni sistem koji se sastoji od Federalnog ministarstva zdravstva i Federalnog Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja, te deset kantonalnih ministarstava zdravstva i deset kantonalnih zavoda zdravstvenog osiguranja. Zdravstveni sistem RS je centralizovan i organizovan preko Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS i Fonda zdravstvenog osiguranja RS. Zdravstveni sistem u Brčko distriktu je također centralizovan i njime upravlja Odsjek zdravstva i Fond zdravstvenog osiguranja, iako je značajni dio resursa zdravstvene zaštite finansiran iz budžeta Vlade BD. Složenost ovakvog uređenja Sektora zdravstva u BiH je uticala na efikasnost sistema zdravstvene zaštite u Bosni i Hercegovini.

U tom smislu, reforma zdravstva koja je uz podršku donatora započela u Bosni i Hercegovini prije deset godina, ima za cilj transformisanje zdravstvenog sistema u servis orijentisan na potrebe pacijenata, koji će omogućiti jednak pristup zdravstvenim uslugama za sve njene stanovnike, pri čemu će se posebna pažnja poklanjati povratnicima, mladima i najugroženijim socijalnim grupama. Stoga su oba entiteta pokrenula reforme širokog obima u Sektoru zdravstva u cilju povećanja efikasnosti Sektora, jačanja finansijske održivosti i poboljšanja kvaliteta zdravstvene zaštite.

Reforma Sektora zdravstva u periodu 2011-2012 godine obuhvatila je paralelne reformske procese, usklađivanje reformi zdravstvenih sistema koji su u nadležnosti entiteta i Brčko distrikta kao i nastavak reforme zdravstvenog sistema u okviru Federacije BiH i RS. Donatori aktivni u Sektoru su se u tom periodu posebno fokusirali na pružanje podrške reformama primarne zdravstvene zaštite, zaštite mentalnog zdravlja i prevencije/kontrole HIV/AIDS-a, TB-a i drugih prenosivih bolesti, razvoju ljudskih resursa i strateških dokumenata, kao i jačanju zakonskih i institucionalnih kapaciteta. Zajednički napor predstavnika BiH institucija i donatorske zajednice rezultirali su pripremom i usvajanjem nekoliko zakona i važnih strateških dokumenata, na svim nivoima vlasti.

Ostvaren je napredak u reformi zdravstva u Bosni i Hercegovini i postignuta značajna poboljšanja u određenim segmentima sektora na različitim nivoima davanja usluga. Međutim, opće mišljenje koje dijele i domaći i strani učesnici je da reformske aktivnosti u ovom Sektoru treba nastaviti sve dok konačni cilj ne bude postignut, a to je transformacija zdravstvenog sistema u servis orijentisan prema potrebama korisnika, i koji će svim stanovnicima omogućiti jednak pristup zdravstvenim uslugama. Pri tome, posebna pažnja u okviru zdravstvenog sistema treba biti usmjerena na djecu, mlade, povratnike i najranjivije društvene grupe, a sistem efikasan, održiv i usklađen sa zahtjevima EU.

U skladu sa tim, buduće aktivnosti trebale bi se fokusirati na unapređenje efikasnosti i kvaliteta pruženih zdravstvenih usluga, finansijsku održivost javnog zdravstvenog sistema i ubrzanje usklađivanja zakonskog okvira u Bosni i Hercegovini sa EU legislativom (*acquis*).

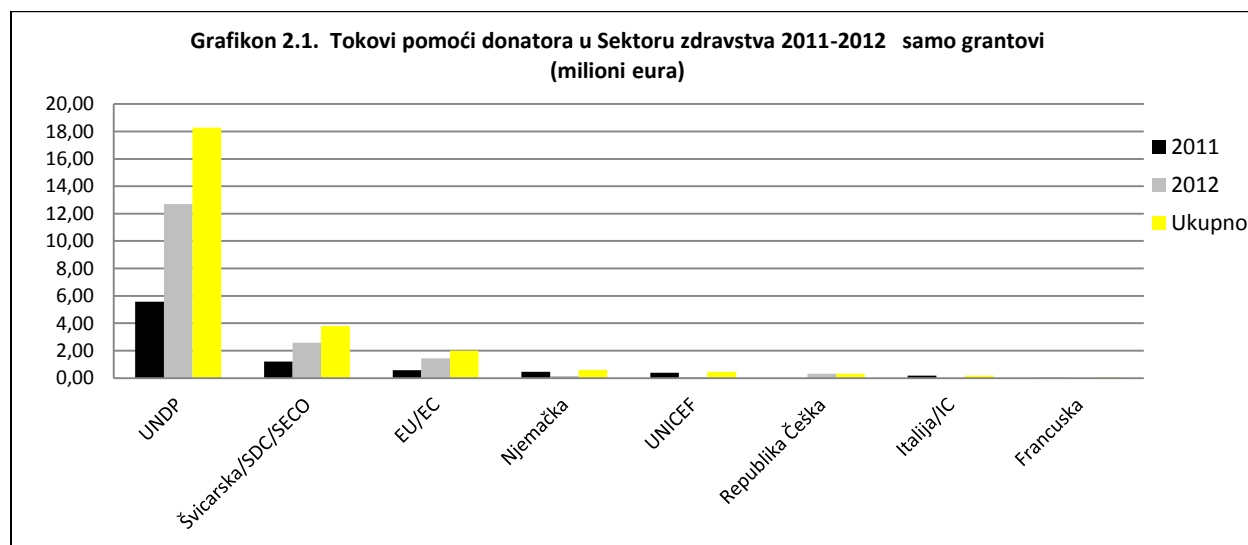
Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koji su aktivni u Sektoru zdravstva u periodu 2011-2012 su Evropska investicijska banka (EIB), UNDP, Svjetska banka (WB), Švicarska/SDC/SECO, EU/EC, Njemačka, UNICEF, Republika Češka, Italija/IC i Francuska.

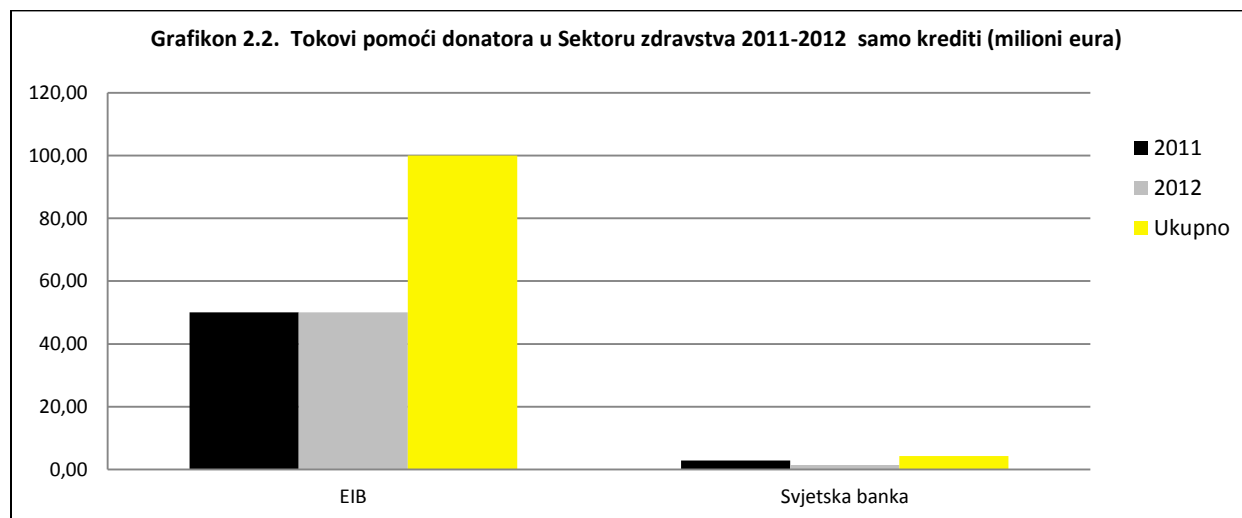
Organizacije koje nisu članovi DCF-a, a aktivne u Sektoru zdravstva, su Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), Međunarodna organizacija za migracije (IOM), Populacijski fond Ujedinjenih nacija (UNFPA), Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM), Globalna alijansa za vakcine i imunizaciju (GAVI).

Najveći donatori/IFIs u Sektoru zdravstva u 2011. godini bili su EIB, sa izdvajanjem od €50 miliona i UNDP sa izdvajanjem od €5,58 miliona, a slijedili su ih Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, EU/EC, Njemačka, UNICEF, Italija/IC i Francuska. **U prvoj polovini 2012. godine najveći donatori/IFIs** bili su EIB, sa izdvajanjem od €50 miliona i UNDP sa izdvajanjem od €12,7 miliona, a slijede ih Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, EU/EC, Češka Republika, Njemačka, UNICEF i Francuska.

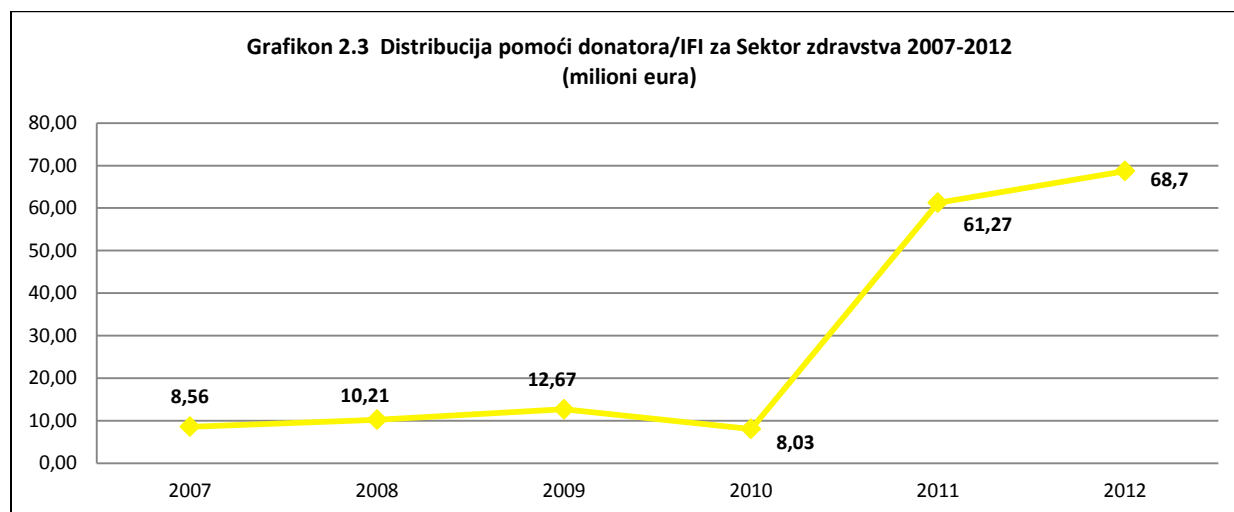
Grafikon 2.1. pokazuje poređenje donatora koji su pružili pomoć u Sektoru zdravstva BiH u obliku grantova. U 2011. godini, najveći donatori bili su UNDP, sa izdvajanjem od €5,58 miliona i Švicarska /SDC/SECO, sa izdvajanjem od €1,20 miliona, a slijedili su ih EU/EC, Njemačka, UNICEF, Italija/IC i Francuska. U 2012. godini najveći donatori u Sektoru bili su ponovo UNDP, sa izdvajanjem od €12,70 miliona i Švicarska /SDC/SECO, sa izdvajanjem od €2,59 miliona, a slijede ih EU/EC, Češka Republika, Njemačka, UNICEF i Francuska.

Grafikon 2.2. pokazuje poređenje međunarodnih finansijskih institucija (IFIs) koje su pružile pomoć u Sektoru zdravstva BiH u obliku kredita. U 2011. godini EIB je izdvojio €50 miliona, a Svjetska banka je pružila pomoć i iznosu od €2,86 miliona dok je u 2012. godini EIB izdvojio još €50 miliona a Svjetska banka je pružila podršku Sektoru u iznosu od €1,43 miliona.

Grafikon 2.3. pokazuje da su ukupna izdvajanja za Sektor zdravstva od članova DCF iznosila €61,27 miliona u 2011. i do danas €68,70 miliona u 2012. godini, pri čemu do kraja 2012. godine u Sektor mogu biti izdvojena dodatna sredstva. Primjetan je gotovo vertikalni skok u izdvajanjima ODA-e u periodu 2011-2012, u poređenju sa svim prethodnim godinama, po osnovu EIB kredita u ukupnom iznosu od €100 miliona, od čega je €50 miliona izdvojeno u 2011. i €50 miliona u 2012. godini, za finansiranje Projekta *Bolnice RS* koji se odnosi na obnovu Kliničkog centra Banja Luka i izgradnju bolnice u Bijeljini.

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 11,32% ukupnih sredstava ODA i do danas u 2012. godini 15,47 %.

Podrška jačanju zakonskog i institucionalnog okvira u periodu 2011-2012

U periodu 2011-2012, Švicarska/SDC/SECO, EU/EC i UNICEF/ WHO su usmjerili najveća ulaganja u jačanje zakonskog okvira i institucionalnih kapaciteta zdravstvenog Sektora na svim nivoima vlasti u BiH.

U februaru 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO** je započela implementaciju projekta *Jačanje sestrinstva u BiH – početna faza*, koji za cilj ima unapređenje obučenosti medicinskih sestara, sa posebnim fokusom na 19.000 trenutno zaposlenih kao i na buduće generacije medicinskih sestara. **Svrha** projekta je poboljšanje kvaliteta osnovnih zdravstvenih usluga i bolji pristup najugroženijih i marginalizovanih grupa stanovništva zdravstvenim

službama. Projektne aktivnosti su grupisane u tri oblasti: 1.) Regulisanje zdravstvene njege, uspostava komora i udruženja medicinskih sestara i njihovo kontinuirano obrazovanje; 2.) Pristup medicinskih sestara ugroženim grupama stanovništva kroz rad sestara u zajednici i 3.) Formalno obrazovanje za medicinske sestre i planiranje radne snage. Početak prve faze implementacije projekta je planiran za juni 2012. godine, a projekat će se implementirati 9 godina (2012-2021).

EU/EC je kroz projekat *Jačanje institucionalnih kapaciteta Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine*, pružila podršku Agenciji za lijekove i medicinska sredstva u nastojanju da ista postane funkcionalna institucija u skladu sa EU standardima. Osnovni cilj projekta je regulisanje pitanja vezanih za proizvodnju, prodaju i upotrebu lijekova i medicinskih sredstava, njihova harmonizacija sa EU standardima i regulativom, kao i obuka rukovodnog medicinskog osoblja za obavljanje naprednog nivoa procjene i planiranja i obavljanje inspeksijskih poslova.

UNICEF je nastavio pružati tehničku pomoć za Integrirani razvoj u ranom djetinjstvu (ECD) kroz politike i strategije zasnovane na dokazima. Politike za rani rast i razvoj djece na entitetskim i na nivou BiH pripremljene su i usvojene. Sve tri Politike su međusektorske i obuhvataju zdravstvo, obrazovanje i socijalnu zaštitu. Takođe, FBiH je usvojila ECD Strategiju, koja obuhvata inter-sektorske akcione planove i budžete. Paralelno, ECD usluge su uvedene u 13 zajednica u kojim se usluge pružaju za 2.500 porodica sa 2.100 djece u dobi od 0-6 (35% od njih u teško dostupnim područjima).

U oblasti prehrane je osnovana Radna grupa koju čine predstavnici nadležnih ministarstava svih nivoa vlasti. UNICEF je podržao kreiranje Politika ishrane dojenčadi i male djece u oba entiteta, nakon čega je Politika usvojena u Republici Srpskoj, a u Federaciji BiH je u fazi javne rasprave. Također, provedena su istraživanja o anemiji u oba entiteta, koja su obuhvatila 5.000 domaćinstava.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) nastavlja pružati podršku provođenju aktivnosti identifikovanih kao prioriteta za provođenje reforme zdravstvenog sistema u BiH. Na nivou zdravstvene politike, Akcioni plan za jačanje kapaciteta za efikasnu primjenu međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) u Bosni i Hercegovini 2011-2013, usvojen je od strane Vijeća ministara BiH, i organizovan je dijalog na visokom nivou o politikama u farmaceutskom sektoru, sa ciljem pružanja podrške provođenju farmaceutske politike u Bosni i Hercegovini. Procesi razvoja strategije za kontrolu razvoja raka i metodološke smjernice za uspostavljanje registara oboljelih od raka su završeni (Strategija za prevenciju, tretman i kontrolu malignih neoplazmi u FBiH 2012-2020 je usvojena). Usluge imunizacije u BiH dodatno su ojačane i osigurana je izgradnja kapaciteta za efikasno upravljanje bolničkim otpadom. WHO aktivno podržava Zdravstvenu mrežu Jugoistočne Evrope (SEEHN), koja je politički i institucionalni Forum, kojeg je uspostavilo deset vlada u cilju promocije mira, pomirenja i zdravlja u regiji. Na trećem Forumu - Zdravlje u svim politikama u Jugoistočnoj Evropi : Zajednički cilj i odgovornost (13-14 oktobra 2011, Banja Luka), deset vlada JIE opredjelilo se da proširi regionalnu saradnju i unaprijedi partnerstvo u cilju postizanja jednakosti i odgovornost u zdravstvu.

Reforma primarne zdravstvene zaštite u periodu 2011-2012

Reforma Primarne zdravstvene zaštite ima za cilj postizanje efikasnije, kontinuirane i efektivne zdravstvene zaštite koja se bazira na modelu porodične medicine, i koja se najvećim dijelom bazira na promociji zdravog života i prevenciji oboljevanja. Svjetska banka i Švicarska /SDC/SECO su aktivno učestvovali u pružanju podrške reformi Primarne zdravstvene zaštite u periodu 2011-2012 godine.

Svjetska banka je završila prvu fazu projekta *Unapređenje Sektora zdravstva (HSEP) u Bosni i Hercegovini*, koji je implementiran u oba entiteta. Projekat je pružio podršku jačanju kapaciteta rukovodnog kadra i upravnih tijela u cilju promjene načina pružanja zdravstvenih usluga na raznim nivoima zdravstvenog sistema u BiH (bolnice, klinički centri, ustanove primarne zdravstvene zaštite), i nastavila implementaciju druge faze projekta pod nazivom –

*Dodatno finansiranje*²³. Cilj nastavka projekta je unapređenje rukovodnih kapaciteta u Sektoru zdravstva, u sljedećim oblastima: Profesionalni razvoj direktora bolnica i zdravstvenih centara, Treninzi za timove porodične medicine, Akademski obuka za nastavno osoblje iz oblasti zdravstvene uprave i Obuka za osoblje zaposleno u fondovima zdravstvenog osiguranja. Očekuje se da će do kraja 2014. godine, nakon implementacije projekta, 70% BiH populacije imati pristup primarnoj zdravstvenoj zaštiti visokog kvaliteta kao rezultat implementacije ovog projekta.

U maju 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO** je započela novi projekat *Monitoring i izvještavanje u primarnoj zdravstvenoj zaštiti – početna faza*. Cilj projekta je uspostavljanje sistema za funkcionalno praćenje i izvještavanje u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, i podrška korištenju podataka o uspješnosti u cilju unapređenja kvaliteta pružanja usluga. Očekuje se da će se na ovaj način povećati dostupnost pravovremenih, pouzdanih i relevantnih informacija i bolja razmjena informacija, što će olakšati upravljanje i nadzor nad sistemom primarne zdravstvene zaštite. U cilju pripreme ovog projekta, u početnoj fazi planirano je uspostavljanje polaznih osnova rada i detaljan plan aktivnosti.

Reforma sekundarne zdravstvene zaštite

Projekat *Reforma finansiranja sekundarne zdravstvene zaštite*, finansiran od **EU/EC** iz sredstava IPA fonda za 2008. godinu, nalazi se u fazi implementacije i obilježava početak reforme sekundarne zdravstvene zaštite u Bosni i Hercegovini, koja za cilj ima bolju kontrolu troškova pružanja zdravstvene zaštite i unapređenje efikasnosti sistema za pružanje zdravstvenih usluga u BiH. Projekat će kroz pružanje podrške BiH vlastima u oblasti zdravstva, pomoći uspostavljanje sistema za prikupljanje podataka i analize *Dijagnostički povezanih grupa* (DRG), kao i razvoj DRG cjenovnika i ugovaranja baziranih na bolničkim aktivnostima, što će omogućiti smanjenje troškova i unapređenje pružanja usluga. Ovakav sistem je već u primjeni u mnogim zemljama, uključujući i EU članice, jer osigurava podatke o uspjehu tretmana i realno vrednovanje tretmana za svaku pojedinu vrstu bolesti.

Reforma javnog zdravstva

Donatori aktivno uključeni u reformu javnog zdravstva tokom perioda 2011-2012 su EU/EC i UNICEF.

EU/EC je u novembru 2011. godine započela sa implementacijom projekta *Reforma javnog zdravstva II*. Primarni cilj projekta je da se pruži podrška reformi zdravstvenog Sektora u BiH putem usklađivanja relevantnog zakonodavstva javnog zdravstva sa propisima EU, kako bi se poboljšalo planiranje zdravstvenog sistema zasnovano na činjenicama. Konkretno, Projekat će se baviti 1) Izgradnjom institucionalnog kapaciteta i izgradnjom kapaciteta sistema javnog zdravstva u Bosni i Hercegovini radi povećanja njene pripravnosti da odgovori na prijetnje javnom zdravlju (pandemija, bioterorizam, elementarne nepogode, itd.) 2) Unapređenje i poboljšanje procjene globalnog zdravlja BiH populacije i sistema izvještavanja o prenosivim bolestima, i 3) Poboljšanje nacionalnog finansijskog sistema izvještavanja. Projekat pruža podršku BiH u nenoj pripremi za članstvo u Mrežama javnog zdravstva i odgovarajućem izvještavanju prema međunarodnim organizacijama (EUROSTAT, WHO, ILO).

UNICEF je nastavio pružati podršku u oblastima ranog rasta i razvoja djece (ECD), prehrane i vakcinacije. Uz postojećih 13 Integriranih ECD centara, napravljeni su napor da se ECD usluge usmjere putem zdravstvenog sektora. Posebna pažnja posvećena je ranom otkrivanju kašnjenja u razvoju i invaliditeta, te odgovarajućim intervencijama. UNICEF je također radio sa institutima za javno zdravstvo i ministarstvima zdravstva u procjeni nutritivnog statusa djece i žena, radi davanja preporuka za politike prehrane i razvoja programa. UNICEF je u saradnji sa WHO, BiH vlastima pružio podršku u jačanju programa imunizacije. Obje entitetske Vlade preuzele su

²³ Za više informacija, posjetite: http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSPContentServer/WDSP/ECA/2012/04/24/385F431D94F77521852579EA0072FAA7/1_0/Rendered/PDF/ISR0Disclosabl024201201335300952584.pdf

nabavku svih vakcina za djecu, uključujući *Haemophilus influenzae* tipa b (Hib). U toku Evropske sedmice imunizacije, ministarstava zdravstva i Ministarstvo civilnih poslova izdali su zajedničku izjavu o važnosti vakcinacije.

Reforma sistema mentalnog zdravlja

Reforma sistema mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini započela je neposredno nakon rata, i još uvijek je u toku. Cilj reforme je da izmjesti usluge iz bolnica u centre za mentalno zdravlje u zajednicama i da pruži liječenje i rehabilitaciju pacijentima sa ozbiljnim mentalnim oboljenjima. Ovaj proces također uključuje i reformu zakonodavstva javnog zdravstva u skladu sa EU standardima.²⁴

Donatori aktivni u polju reforme mentalnog zdravlja u 2011-2012 su Švicarska/SDC/SECO i Italija/IC.

Tokom perioda 2011-2012, **Švicarska /SDC/SECO** je nastavila sa implementacijom *Projekta mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini, Faza I*, kao rezultat kontinuirane saradnje između oba entitetska ministarstva zdravstva u pogledu reforme sistema mentalnog zdravlja u BiH. Sveukupni cilj Projekta je poboljšanje kapaciteta donosioca odluka i nadležnih institucionalnih kapaciteta, za dostizanje EU standarda u polju mentalnog zdravlja u BiH, uključujući intervencije u svim segmentima zaštite mentalnog zdravlja putem holističkog pristupa i veza sa drugim relevantnim sektorima. Ovaj sveobuhvatni pristup će poboljšati sposobnost donosioca odluka i relevantnih institucija da primjenjuju evropske standarde u polju mentalnog zdravlja u BiH i omoguće pristup poboljšanim i kvalitetnijim uslugama mentalnog zdravlja u zajednici za sve građane BiH.

WHO pruža podršku Regionalnom zdravstvenom razvojnom centru za mentalno zdravlje sa sjedištem u BiH, koja je osnovan u okviru Zdravstvene mreže za Jugoistočnu Evropu (SEEHN).

U 2011. godini, Italija/IC je dovršila projekat *Podrška zaštiti i promociji mentalnog zdravlja u Republici Srpskoj*, koji se fokusirao na generalnu reformu zdravstvenih usluga RS, putem reforme primarnog mentalnog zdravlja, koji ima za cilj promovisanje mentalnog zdravlja preko efikasnih i djelotvornih usluga za ljude sa mentalnim oboljenjima i njihove porodice. Očekivani rezultat je poboljšan pristup uslugama za 80% populacije putem otvaranja novih centara za mentalno zdravlje i strukturna transformacija postojećih centara; ojačano Ministarstvo zdravstva; medicinsko i pomoćno medicinsko osoblje obučeno u modernim tehnologijama; i bolja saradnja između različitih sektora lokalne zajednice.

U avgustu 2011. godine, Italija/IC je završila projekat *Podrška zaštiti i promociji mentalnog zdravlja u Republici Srpskoj*, koji je, putem efikasnog i efektivnog pružanja usluga za psihički bolesne osobe i njihovih porodice, doprinio provođenju reformskog procesa na nivou primarnog mentalnog zdravlja i sveukupnom unapređenju mentalnog zdravlja.

Prevenција i liječenje prenosivih bolesti

Donatori /IFIs koji su aktivno uključeni u prevenciju i liječenje prenosivih bolesti bili su UNDP, Svjetska banka i Njemačka.

Podrška donatora u prevenciji i liječenju prenosivih bolesti, prvenstveno HIV/AIDS i tuberkuloze u 2011 i 2012 godini bila je fokusirana na održavanje procenta ispod 1% za obje bolesti, unapređenje uslova života i povećanje procenta preživljavanja HIV pozitivnih ljudi i potiskivanje stigme i diskriminacije HIV pozitivnih ljudi.

²⁴ Regionalna saradnja u obnovi usluga mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini, <http://psychservices.psychiatryonline.org/cgi/content/full/56/11/1455>

U periodu 2011-2012, UNDP je nastavio sa implementacijom dva projekta prethodno objavljena u DMR 2010-2011²⁵, koji su fokusirani na prevenciju i liječenje prenosivih bolesti, HIV/AIDS i tuberkuloze (TB). Oba projekta je finansirao Globalni fond za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije (GFATM).

U periodu 2011-2012, Njemačka je nastavila sa implementacijom Projekta *Javno-privatno-partnerstvo između Bayer HealthCare i GIZ-a za unapređenje svijesti o seksualnom zdravlju i seksualnim pravima mladih*. Cilj Projekta je da se podigne svijest o seksualnom zdravlju i seksualnim pravima među mladima u uzrastu od 14 do 26 godina, u odabranim općinama. U posmatranom periodu, GIZ je također dovršio implementaciju projekta *Podrška seksualnom i reproduktivnom zdravlju i prevencija HIV-a među mladima*. Projekat je ostvario sljedeće rezultate: dobrovoljci iz omladinskih centara su edukovani u polju vršnjačke edukacije o zdravlju mladih ljudi; uspostavljeni su info-punktovi u omladinskim centrima; u školama i omladinskim centrima su uvedene inovativne, interaktivne i participativne edukativne metode *Pridružite se krugu ("Join in Circuit – JIC")* i edukativne seminare za zdravstvene radnike u domovima zdravlja tamo gdje su isti organizovani.

U periodu 2011-2012 godine, WHO je podržavao provođenje Akcionog plana za jačanje kapaciteta za efikasno provođenje međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) u Bosni i Hercegovini 2011-2013. Simulaciona vježba za Jugoistočnu evropsku regiju (POSE vježbe), o izbijanju polio epidemije, organizovana je u Sarajevu. WHO je također pružio tehničku pomoć za jačanje praćenja i kontrole zaraznih bolesti i vakcinom spriječivih bolesti i pomogao zdravstvene institucije da razviju sistem praćenja antimikrobne rezistencije u BiH.

Medicinske ustanove i profesionalna obuka (prije stupanja u službu i tokom službe) u 2011-2012

U 2011-2012 godini, donatori/IFIs koji su bili u ovom polju su EIB, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka i Francuska. Donatori su nastavili da pružaju pomoć u oblasti profesionalne obuke i sveukupnom unapređenju medicinskih ustanova.

Kao što je pomenuto, **EIB** je osigurao kredit za obnovu Kliničkog centra Banja Luka i izgradnju bolnice u Bijeljini. Projekat ima za cilj da zamijeni ili unaprijedi postojeće zastarjele ustanove, poboljša kapacitete obje bolnice i poboljša kvalitet pružene njege.

Švicarska/SDC/SECO je pružila podršku Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite RS u daljem unapređenju porodične medicine, preko obuke sestara, u okviru novog projekta *Dodatna obuka u porodičnoj medicini za sestre u RS*. Rezultati projekta trebali bi obuhvatati jačanje vještina i sposobnosti za dodatnih 300 sestara u RS da budu bolje pripremljene da rade sa porodicama, da vrše savjetovanje o zdravim životnim stilovima i rodnim zdravstvenim problemima i da omoguće otkrivanje i prevenciju ovisničkih bolesti.

U maju 2012. godine, **Republika Češka** započela je novi projekat *Izgradnja kapaciteta vaskularne hirurgije u odabranim medicinskim centrima u BiH*. Konkretni cilj projekta je da ojača kapacitet specijalista vaskularne hirurgije i da unaprijedi kvalitet zdravstvenih usluga u Kliničkom centru Univerziteta u Sarajevu, Klinici za vaskularnu hirurgiju Kliničkog centra Banja Luka i Kliničkog centra Foča, kao i da osigura medicinsku opremu, instrumente za vaskularnu hirurgiju i vaskularne implantate za korisnike.

Francuska je nastavila njene aktivnosti na organizovanju redovne razmjene između specijalista i studenata, koja traje od 2008. godine. Francuska je također pružila podršku modernizaciji odsjeka za reanimaciju u bolnicama u Sarajevu i Banjoj Luci, kako bi im pomogla da ispune EU kriterije kvaliteta i efikasnosti.

U 2012. godini, **Italija/IC** je završila projekat *Razvoj rane dijagnoze, informisanja žena i priprema kvalifikovane stručne pomoći za oboljele od raka dojke*, gdje je poseban naglasak stavljen na podizanje svijesti o važnosti za žene da budu informisane, kako bi se postigao bolji kvalitet života i veća šansa za oporavak. Istovremeno, realizovana su

²⁵ Za više informacija posjetite: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=227&Itemid=389

četiri teorijsko praktična formaciona seminara sa multidisciplinarnim pristupom, koji su obuhvatili mono-specijalizacije za zdravstvene radnike. Prva dva seminara bile su fokusirane na snimanje situacije i prevenciju, dok je drugi krug obuke bio posvećen rekonstruktivnoj hirurgiji i tehnikama hirurgije. Dio obuka je organizovan u centrima za specijalizovane operacije i dijagnoze u Italiji. Druga bitna komponenta odnosi se na osiguranje protetskog materijala, što je omogućilo hirurzima Kliničkog centra u Sarajevu, da na kraju programa obuke pokrenu aktivnosti rekonstruktivne hirurgije. Može se zaključiti da je Projekat omogućio usvajanje i primjenu zdravstvene politike usklađene sa međunarodnim standardima za zaštitu i unapređenje ženskog zdravlja.

Glavni projekti u Sektoru zdravstva su navedeni u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Bolnice RS	EIB	100,00
Podrška unapređenju zdravstvenog sektora	Svjetska banka	21,07
Povećanje univerzalnog pristupa za najrizičnije populacije u BiH	UNDP	11,43
Koordinirani nacionalni odgovor na HIV/AIDS i tuberkulozu u ratom narušenom i izuzetno stigmatizovanom okruženju	UNDP	11,11
Jačanje strategije direktnog praćenja kratkotrajnog terapijskog tretmana (DOTS) i unapređenje nacionalnog programa borbe protiv tuberkuloze, uključujući multi rezistentnu tuberkulozu i kontrolu infekcije u BiH	UNDP	6,96
Dalje jačanje DOTS strategije u BiH	UNDP	5,86
Projekat pripremljenosti na ptičju gripu	Svjetska banka	3,53
Projekat mentalnog zdravlja u BiH, Faza 1	Švicarska/SDC/SECO	2,85
Projekat implementacije porodične medicine u BiH, IV Faza	Švicarska/SDC/SECO	2,23
Reforma javnog zdravstva II	EU/EC	1,20
Podrška seksualnom i reproduktivnom zdravlju i prevenciji HIV-a među mladima	Njemačka	1,00
Reforma finansiranja sekundarne zdravstvene zaštite	EU/EC	0,94
Podrška zaštiti i promociji mentalnog zdravlja u Republici Srpskoj	Italija/IC	0,83

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011-2012 godini

U maju 2012. godine, usvojen je *Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva u Federaciji BiH*, koji definiše prikupljanje kvalitativnih i kvantitativnih informacija potrebnih za unapređenje zdravstvenih politika kao i standardizovano izvještavanje. Takođe, usvojen je i *Zakon o stomatološkoj djelatnosti u FBiH*²⁶ kojim se definiše organizovanje i provođenje stomatološke djelatnosti, kao dijela od posebnog interesa za Federaciju BiH. Stomatološka djelatnost se obavlja na svim nivoima zdravstvene zaštite i podrazumijeva sistem društvenih, grupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje oralnog zdravlja, sprečavanje oboljenja, rano otkrivanje oboljenja, liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, kao i primjenu zdravstvenih tehnologija u oblasti stomatologije.

U decembru 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Nacrt zakona o liječništvu*, kojim se uređuje pojam, organizacija i uslovi za obavljanje ljekarskog zvanja, djelovanje ljekara kao osnovnog, samostalnog i odgovornog nosioca djelatnosti od posebnog interesa za Federaciju BiH, kao i *Nacrt zakona o sestrinstvu*, kojim se uređuje djelatnost medicinskih sestara i akušerki, način obavljanja i organizovanja djelatnosti, standard obrazovanja i uslovi

²⁶ Službene novine FBiH br. 37/12

za obavljanje djelatnosti, u skladu sa Strateškim planom razvoja zdravstva u FBiH u periodu 2008-2018. Oba nacrt zakona su poslata u javnu raspravu²⁷.

U avgustu 2011. godine, FBiH usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju*²⁸, kao i *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o zaštiti osoba sa mentalnim poremećajima*²⁹.

U aprilu 2012. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o socijalnoj zaštiti*³⁰. Zakon definiše sistem, nosioce i korisnike usluga, finansiranje i druga bitna pitanja u vezi prava socijalne zaštite u Republici Srpskoj.

U martu 2012. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Okvirnu politiku unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Bosni i Hercegovini*, koja je prethodno usvojena u RS u martu 2011. godine i u FBiH u maju 2011. Cilj Politike je jačanje integrisanog pristupa ranom rastu i razvoju djeteta, te podizanje svijesti stručnjaka, roditelja i društva o važnosti ranog razvoja djece.

U periodu 2011-2012 godine pripremljen je *Nacrt politika seksualnog i reproduktivnog zdravlja u Bosni i Hercegovini*, i Analiza situacije za pripremu *Politika brige za stare osobe*, koja ima za cilj unapređenje kvaliteta života tog segmenta BiH populacije, u skladu sa Akcionim planom Programa za BiH 2010-2014, koji je Vijeće ministara BiH potpisalo sa UNDP.³¹

U septembru 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je Akcioni plan za jačanje kapaciteta za efikasno provođenje međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) u Bosni i Hercegovini 2011-2013, čiji je cilj razvoj i jačanje osnovnih kapaciteta u BiH, ključnih za nadzor i reagovanje na hitne slučajeve epidemija, kako je definisano Međunarodnim zdravstvenim propisima (2005) i Međunarodnim pravno - obavezujućim okvirom, koji je stupio na snagu u 2007. godini.

U septembru 2011. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Strategiju za odgovor na HIV/AIDS u Bosni i Hercegovini 2011–2016*, a njeno provođenje odvijaće se prema Operativnom planu. Strategijom se želi osigurati postepeno smanjenje broja novoinficiranih osoba virusom HIV-a u Bosni i Hercegovini, te stvoriti ambijent koji će svim zaraženim osobama omogućiti dug, kvalitetan i normalan život.

*Strategija za prevenciju, tretman i kontrolu malignih neoplazmi u Federaciji BiH 2012-2020*³² usvojena je **u martu 2012. godine**, i predstavlja jednu od strategija zdravstvenoga sektora koja je usmjerena ka unapređenju zdravlja stanovništva, prvenstveno ka promociji zdravlja i prevenciji oboljevanja od malignih oboljenja za cjelokupno stanovništvo. Strategija je osnovni dokument za ostvarivanje ciljeva kako bi što manje ljudi u FBiH oboljelo od malignih neoplazmi, da se smanji smrtnost od malignih neoplazmi, da se ublaže tegobe već oboljelih, da se poboljša kvalitet života već oboljelih, koristeći raspoložive resurse na najbolji način.

Koordinacija rada donatora

Konferencija u oblasti Sektora zdravstva u Bosni i Hercegovini djeluje kao stalno savjetodavno i koordinirajuće tijelo, uspostavljeno da se ostvari bolji uvid u aktivnosti koje se vode u Sektoru zdravstva i da se minimizira preklapanje i duplikovanje aktivnosti. Članovi Konferencije su predstavnici iz Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Federalnog ministarstva zdravstva, Ministarstva zdravstva i socijalne zaštite RS i šef Odsjeka za

²⁷Za više informacija, posjetite: <http://www.fmoh.gov.ba/index.php/zakoni-i-strategije/zakoni-u-proceduri>

²⁸Službene novine FBiH br. 48/11

²⁹Službene novine FBiH br. 52/11

³⁰Službeni glasnik RS br. 37/12

³¹Za više informacija, posjetite: <http://www.undp.ba/Upload/SC/CPAP%202010%20-%202014%20BiH.pdf>

³²Za više informacija, posjetite: <http://www.fmoh.gov.ba/index.php/zakoni-i-strategije/strategije-i-politike/172-strategija-za-prevenciju-tretman-i-kontrolu-malignih-neoplazmi-u-fbih-2012-2020>

zdravstvo Brčko distrikta. Različite donatorske agencije se pozivaju na sastanke Konferencije, zavisno o temi diskusije.

Donatori koji su aktivni u Sektoru zdravstva redovno učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF), koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Sa stajališta domaćih vlasti, srednjoročni prioriteti uključuju dalji nastavak reformi Sektora zdravstva, posebno u oblasti javnog zdravstva, sa fokusom na istraživanja o zdravstvenoj statistici i preventivnim programima. Potrebna je obnova i modernizacija infrastrukture (oprema za hitne ambulantne usluge i laboratorije), te bi bila cijenjena dalja podrška donatora u ovoj oblasti. Posebna pažnja treba biti posvećena regulaciji zbrinjavanja medicinskog otpada, kao jedne od još neregulisanih oblasti u BiH i njenog usklađivanja sa zakonodavstvom EU.

Sa druge strane, donatori su kao srednjoročne prioritete definisali izgradnju kapaciteta institucija na svim nivoima vlasti u BiH za strateško planiranje i planiranje politika, pripremu Strategije za reformu Sektora sa Akcionim planom, prilagođavanje postojećeg zakonodavstva prema EU zakonodavstvu (*acquis*) i pripremu zakona na nivou BiH u oblasti javnog zdravstva, implementaciju Propisa međunarodnog zdravstva (WHO) i usvajanje mjera za borbu protiv korupcije. Dalje jačanje primarne zdravstvene zaštite u BiH, preko uspostavljanja moderne i efikasne hitne njege, kao i reforma sistema mentalnog zdravlja ostaju prioriteti za naredni period.

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru u 2011-2012	EU/EC, SAD/USAID, Švedska/SIDA, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, UNDP, Holandija, Austrija, UNICEF, Italija/IC, UK/DFID, Republika Češka, Francuska, Japan/JICA.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE); Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR); Vijeće Evrope (CoE).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Za zakonodavnu i reformu pravosuđa: Ministarstvo pravde; Ministarstvo pravde RS; Ministarstvo pravde FBiH; Tužilaštvo BiH; Visoko sudsko i tužilačko vijeće; Sud BiH. Za reformu javne uprave: Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH; Vijeće ministara BiH. Za civilno društvo: Ministarstvo pravde /Sektor za civilno društvo; Odbor za civilno društvo. Za ljudska prava: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo civilnih poslova; Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica FBiH; Ministarstvo za izbjeglice i raseljene osobe RS; Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH; Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite RS; Ministarstvo zdravstva FBiH; Ministarstvo obrazovanja FBiH; Ministarstvo obrazovanja RS ; institucije ombudsmana.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe Sektora u 2011 i 2012 godini	2011: €34,43 miliona- €31,86 miliona u grantovima i €2,58 miliona u kreditima 2012: €32,16 miliona- €30,27 miliona u grantovima i €1,90 miliona u kreditima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj reviziji institucija BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija BiH; Zakon o sistemu državne pomoći u BiH; Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj službi u institucijama BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o platama i naknadama u institucijama BiH; Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Brčko distriktu BiH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj službi u FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima u FBiH; Zakon o izmjenama Zakona o izvršnom postupku u FBiH; Zakon o definisanju i podmirenju preostalih dugova nastalih na osnovama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom; Zakon o krivičnom postupku RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija RS; Zakon o izmjenama i dopunama krivičnog zakona RS; Zakon o sudovima u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj upravi u RS; Zakon o premjeru i katastru RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama; Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u Brčko distriktu BiH; Revidirani Akcioni plan 1 (AP1) za provođenje Strategije reforme javne uprave; Akcioni plan za djecu BiH 2011-2014.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije³³ <i>Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u RS, Strategija za reformu Sektora pravde u BiH; Strategija reforme javne uprave u BiH i Akcioni plan 1; Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina.</i>
Koordinacija rada donatora	Zakonodavna i reforma pravosuđa: tromjesečni koordinacioni sastanci u organizaciji Ministarstva pravde BiH/Sektora za strateško planiranje, koordinaciju pomoći i evropske integracije. Reforma javne uprave: redovni sastanci učesnika Fonda za reformu javne uprave u organizaciji Ureda koordinatora za reformu javne uprave. Civilno društvo: neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija. Ljudska prava: bilateralni sastanci vezani za projekte. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovno učestvuju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora / Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

³³ Za više informacija o strategijama posjetite:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje čine sljedeća četiri podsektora: zakonodavna i pravosudna reforma, reforma javne uprave, civilno društvo i ljudska prava.

U periodu 2011-2012, ostvaren je ograničen napredak u oblasti zakonodavne i pravosudne reforme. Predstavници vlasti Bosne i Hercegovine i predstavnici pravosudnih institucija na različitim nivoima uključili su se u Strukturalni dijalog o pravosuđu sa EU. Dijalog je pokrenut u junu 2011. radi revizije usklađenosti zakonodavstva i funkcionisanja entitetskih i institucija na nivou BiH sa standardima EU, u cilju osiguranja nezavisnog, efikasnog, nepristranog i odgovornog pravosudnog sistema. Provođenje *Strategije za reformu Sektora pravde (SRSP)* u periodu 2009-2013 bilo je usporeno, kako zbog nedovoljnih ljudskih i finansijskih resursa, tako i zbog slabe koordinacije između nadležnih institucija u okviru pravosudnog sistema BiH. U pogledu *efikasnosti* rada ostvaren je umjeren napredak u rješavanju zaostalih predmeta. Uspostavljen je sistem kvota za sudove kao rezultat dopunjenog Pravilnika o sudovima. Osnivanjem posebne jedinice za efikasnost pravosuđa, Visoko sudsko i tužilačko vijeće nastavilo je da pruža podršku sudovima širom zemlje. Također, nastavljene su aktivnosti na daljem unapređenju informacionih tehnologija na sudovima i tužilaštvima, dok je web portal pravosuđa u potpunosti postao dostupan javnosti. Pravni akteri imaju *online* pristup relevantnom materijalu sudskih predmeta. Usvojene su *izmjene i dopune Zakona o sudovima u Federaciji BiH* koje omogućavaju ponovno formiranje pojedinih općinskih sudova koji su prethodno bili zatvoreni. Ostvaren je ograničeni napredak u oblasti procesuiranja maloljetnih počinilaca krivičnih djela, dok je provođenje odgovarajuće strategije na nivou BiH iz te oblasti i dalje neujednačeno, a biće potrebno usvojiti revidiranu strategiju na nivou BiH za period 2011-2014. U Republici Srpskoj je u januaru 2011. stupio na snagu revidirani *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*, a *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u Brčko distriktu BiH* usvojen je u Brčko distriktu u novembru 2011. *Zakon o maloljetničkoj delinkvenciji* u Federaciji BiH je u proceduri usvajanja.

Aktivnosti donatora u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme u 2011-2012 bile su usmjerene na pružanje podrške domaćim institucijama da preuzmu nadležnost u izradi politika i strategija kao i koordiniranje aktivnosti. Iako posljednji Izvještaj koji su objavile organizacije civilnog društva u vezi sa provođenjem Reforme Sektora pravosuđa BiH, ističe da su postignuti značajni rezultati u nekim definisanim ciljevima, još uvijek postoje određena područja u kojima je postignut minimalan napredak.³⁴ Zakonodavna i reforma pravosuđa dobila je podršku za pripremu institucionalnih strateških planova za institucije na svim nivoima uprave, ali još uvijek treba biti uspostavljen planirani fond finansiran od više donatora za finansiranje aktivnosti.

Reforma javne uprave u Bosni i Hercegovini neophodna je radi stvaranja efikasne, odgovorne i troškovno efikasne državne službe, što je i preduslov za integraciju u EU, koja upravne kapacitete sposobne za provođenje pravne stečevine Unije (*acquis communautaire*) smatra jednim od najvažnijih kriterija za članstvo. Osim što bi reformisana javna uprava trebala služiti najboljem interesu građana, trebala bi biti i pokretač kontinuiranog i održivog društveno-ekonomskog razvoja. Podsektor *Reforma javne uprave* definisan je kroz *Strategiju reforme javne uprave*, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo u 2006. godini. U 2007. godini, četiri donatorske agencije su formirale PAR fond za finansiranje konkretnih mjera i aktivnosti predviđenih Akcionim planom 1 (AP1), a mandat za provođenje i nadzor nad projektima povjeren je Uredu koordinatora za reformu javne uprave (PARCO). U junu 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je Revidirani Akcioni plan 1 (AP1) za svih šest reformskih oblasti PAR Strategije,³⁵ za period 2011-2014. Trenutno, PARCO, EU/EC i odgovorne BiH institucije, angažovane su u pripremi AP2, koji će biti fokusiran na vertikalne probleme i jačanje sektorskih kapaciteta.

³⁴ <http://www.mpr.gov.ba/userfiles/file/Strate%C5%A1ko%20planiranje/05%202%204%20Izvršni%20sazetak%20izvještaja%20OCD%20o%20provođenju%20SRSP%20u%20BiH%20u%202010%202010%20godini%20-%20EJ.pdf>

³⁵ Šest reformskih područja PAR Strategije su Donošenje politika i koordinacija kapaciteta; Javne finansije; Upravljanje ljudskim resursima; Administrativni postupak; Institucionalna komunikacija; Informacione tehnologije.

U posmatranom periodu postignut je ograničen napredak u oblasti javne uprave, obzirom da se *Strategija reforme javne uprave* provodila sporije od očekivanog. Jedan od razloga je nedovoljno razvijena koordinaciona struktura na svim nivoima vlasti u BiH kao i rascjepkanost i neujednačenost državne službe. Strukture javne uprave su i dalje glomazne, sa nejasnom podjelom nadležnosti na različitim nivoima vlasti u BiH, te ih je potrebno ojačati kako bi bile u mogućnosti da efikasno odgovore na zahtjeve procesa pristupanja EU. Usklađivanje bosanskohercegovačkog zakonodavstva sa evropskim standardima je bitan i obiman zadatak, ali jednako važno i zahtjevno je i provođenje takvog zakonodavstva, koje je moguće samo posredstvom osnažene, profesionalne i efikasne javne uprave. Iz tog razloga, potrebno je buduće aktivnosti usmjeriti ka uspostavljanju profesionalne, odgovorne, transparentne i efikasne državne službe zasnovane na zaslugama i stručnosti.

Uloga podsektora Civilnog društva u Bosni i Hercegovini promijenila se od bavljenja humanitarnim potrebama i često služenja kao nadomjestak države tokom ratnog i postratnog perioda, u ulogu nadopunjavanja vlasti i podržavanja razvoja danas socijalno kohezivnog i demokratskog društva. Sektor civilnog društva doprinosi koheziji i demokratiji putem pružanja vitalnih društvenih usluga i davanja prostora pojedincima i organizacijama da rade zajedno i iznađu rješenja za društvene, ekonomske, političke i ekološke izazove sa kojima se suočavaju pojedinci i zajednice u Bosni i Hercegovini. Dobro razvijeno civilno društvo povećava građanske slobode, promoviše vladavinu prava, smanjuje korupciju i uspostavlja veću efikasnost vlasti.

U periodu 2011-2012 godine, donatorske aktivnosti u podsektoru Civilnog društva bile su fokusirane na promociju komunikacije i partnerstva među organizacijama civilnog društva i lokalnih vlasti kao i osiguranje sredstava za lokalne i regionalne nevladine organizacije (NVO) koje su aktivne u oblasti demokratizacije. Na osnovu Sporazuma o saradnji između Vijeća ministara BiH i nevladinih organizacija (NVO), potpisanog u maju 2007. godine, u januaru 2011. godine uspostavljena je Mreža civilnog društva u Sektora pravde, koja se sastoji od 52 NVO organizacije. Rad mreže i drugih profesionalnih organizacija trebao bi rezultirati u tome da akteri civilnog društva budu u mogućnosti da podignu javnu savjest u vezi pravosudnih procesa, pitanja pravne reforme i reforme politike, i građanskih prava kao i odgovornosti u pridržavanju vladavine prava.

Postignut je ograničen napredak u rješavanju prioriteta iz Evropskog partnerstva, što podrazumijeva organizovanje funkcionalnijih i održivijih institucionalnih struktura, te bolje poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući i usklađivanje Ustava sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. U februaru 2012. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o sistemu državne pomoći u BiH* kao i *Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013*.

U Bosni i Hercegovini uspostavljen je pravni i institucionalni okvir za poštivanje **ljudskih prava**. U pogledu međunarodnih instrumenata o ljudskim pravima, Bosna i Hercegovina je ratifikovala sve važnije UN-ove i međunarodne konvencije iz te oblasti. Ograničen napredak ostvaren je u vezi sa unapređenjem i provođenjem ljudskih prava. U pogledu sprečavanja mučenja i zlostavljanja i borbe protiv nekažnjavanja, pravni okvir je uspostavljen i uglavnom se poštuje. Ograničeni napredak je postignut u pogledu zatvorskog sistema, u oblasti pristupa pravdi u građanskim i upravnim suđenjima, slobodi izražavanja. Međutim, postignut je mali napredak u poboljšanju primjene međunarodnog zakonodavstva o ljudskim pravima. Ostvaren je određeni napredak u poboljšanju zatvorskih uslova, ali nije otpočela sveobuhvatna reforma zatvorskog sistema. Pristup pravdi i ravnopravnost pred zakonom su i dalje otežani usljed rascjepkanog institucionalnog okvira u zemlji. Mali napredak je ostvaren u pogledu slobode izražavanja, slobode okupljanja, udruživanja i slobode religije. Međutim, potrebno je uložiti dalje napore u cilju podrške razvoju i finansiranju Sektora civilnog društva. Ograničen napredak je ostvaren u jačanju socijalne zaštite i sistema inkluzije na svim nivoima vlasti u BiH.

U periodu 2011-2012, projekti podsektora Ljudskih prava bili su fokusirani na aktivnosti koje sadrže važne komponente ljudskih prava kao što su podrška mjerama u korist djece i mladih, zaštita djece u riziku i djece u kontaktu sa pravosudnim sistemom, dobrovoljni povratak ilegalnih migranata koji su bez sredstava u Bosni i

Hercegovini, jačanje lokalnih kapaciteta za sprečavanje trgovine ljudima, te podrška ugroženim romskim grupama. Pored toga, kroz provođenje FIGAP³⁶ aktivnosti, osigurana je podrška u polju ravnopravnosti polova.

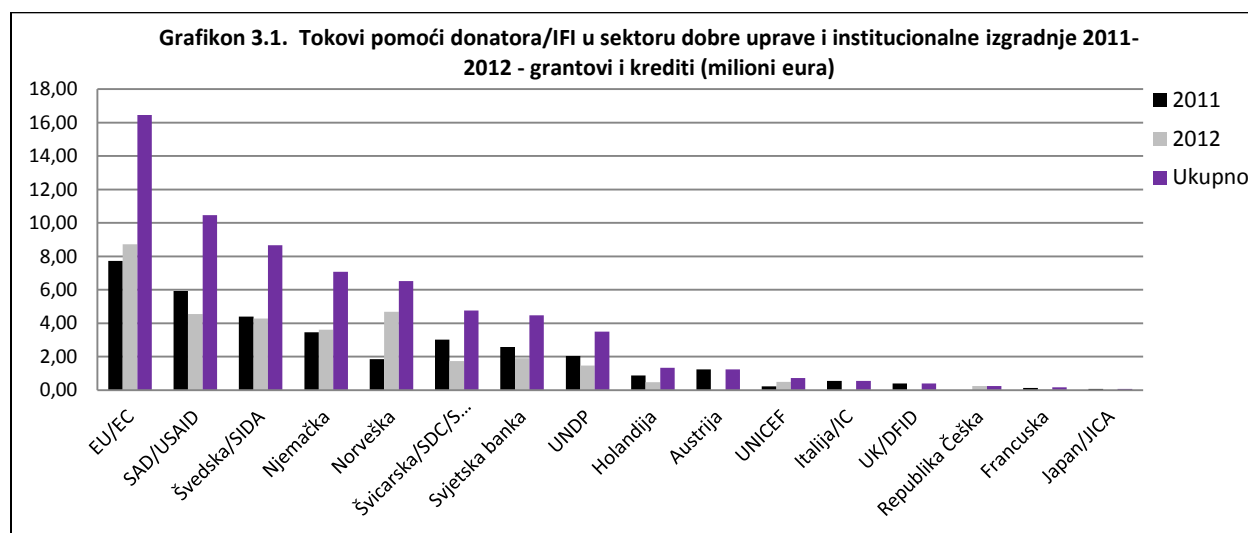
Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članovi DCF aktivni u Sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2011-2012 su EU/EC, SAD/USAID, Švedska/SIDA, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, UNDP, Holandija, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC, UK/DFID, Republika Češka, Francuska i Japan/JICA.

Grafikon 3.1 pokazuje da su vodeći donatori u Sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje u **2011. godini** bili EU/EC sa izdvajanjem od €7,73 miliona, SAD/USAID sa izdvajanjem od €5,92 miliona, a slijede ih Švedska/SIDA, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, UNDP, Norveška, Austrija/ADC, Holandija, Italija/IC, UK/DFID, UNICEF, Francuska i Japan/JICA.

U 2012. godini, vodeći donatori u Sektoru su EU/EC sa izdvajanjem od €8,72 miliona i Norveška sa izdvajanjem od €4,68 miliona, a slijede ih SAD/USAID, Švedska/SIDA, Njemačka, Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF, Holandija, Republika Češka i Francuska.

Najveći dio pomoći je osiguran u obliku grantova, dok je pomoć Svjetske banke u 2011-2012 godini bila u obliku kredita.

Grafikon 3.2 pokazuje da je za **podsektor Zakonodavne i reforme pravosuđa u 2011. godini** izdvojeno **€22,95 miliona**, odnosno **66,64% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, **u 2012. godini**, za podsektor zakonodavne i reforme pravosuđa izdvojeno je **€18,79 miliona** ili **58,43%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

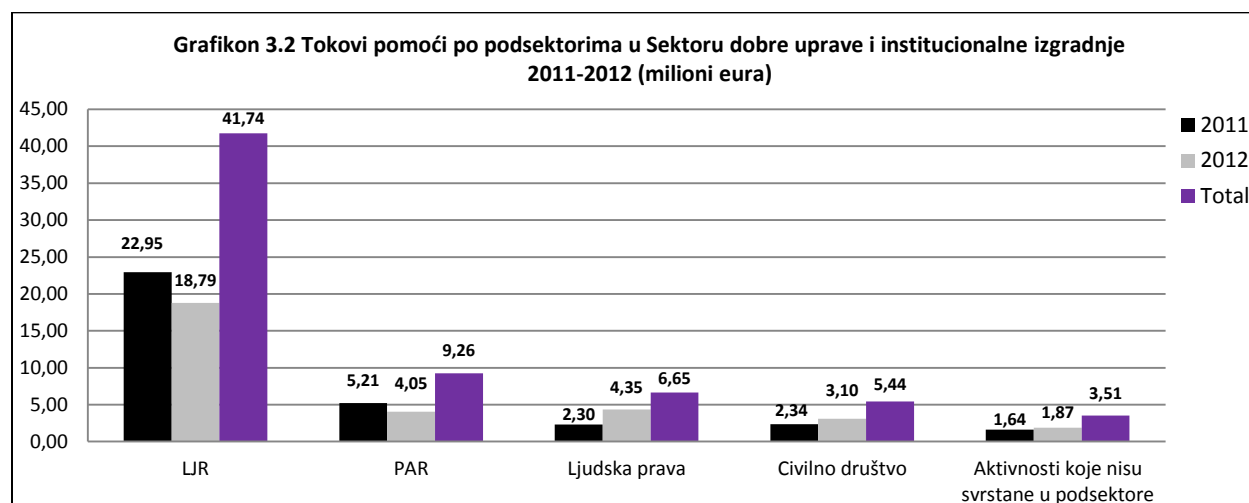
Za **podsektor Reforme javne uprave u 2011. godini**, izdvojeno je **€5,21 miliona**, odnosno **15,13% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, **u 2012. godini**, za podsektor PAR izdvojeno je **€4,05 miliona** ili **12,59%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **podsektor Ljudskih prava u 2011. godini**, izdvojeno je **€2,30 miliona**, odnosno **6,68% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, **u 2012. godini**, za podsektor ljudskih prava izdvojeno je **€4,35 miliona** ili **13,53%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

³⁶ FIGAP- Mehanizam finansiranja za implementaciju Gender Akcionog plana.

Za **podsektor Civilnog društva u 2011. godini**, izdvojeno je **€2,34 miliona**, odnosno **6,79% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, **u 2012. godini**, za podsektor **civilnog društva** izdvojeno je **€3,10 miliona** ili **9,64%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

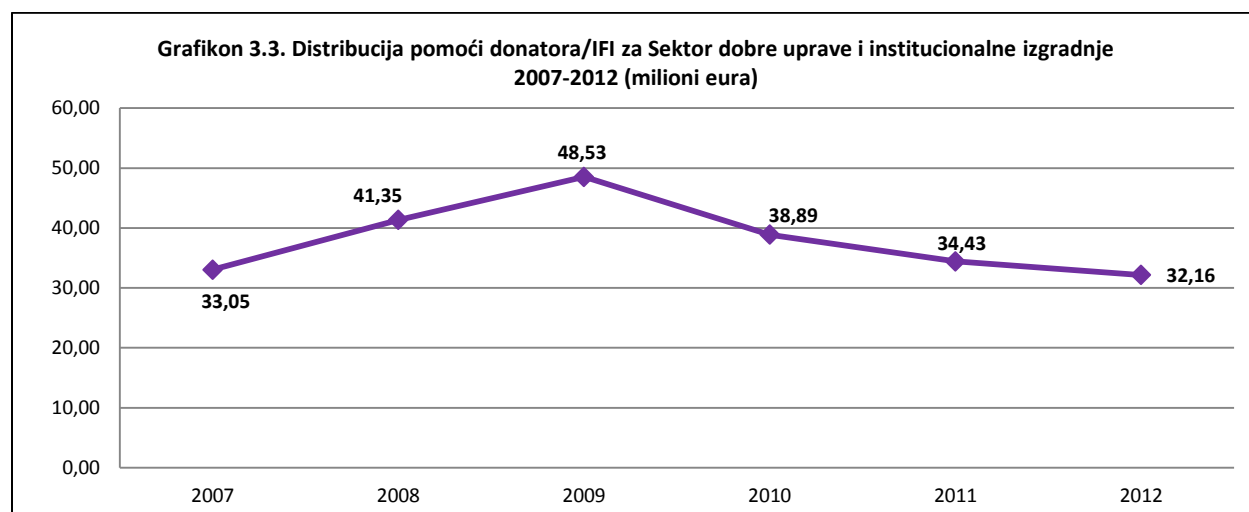
Za aktivnosti/projekte **koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini**, izdvojeno je **€1,64 miliona**, što je **4,76% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, **u 2012. godini**, za ove aktivnosti izdvojeno je **€1,87 miliona** ili **5,81%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Grafikon 3.3 prikazuje da su ukupna izdvajanja članova DCF za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2011. godini iznosila €34,43 miliona (uključujući kredite Svjetske banke u iznosu od €2,58 miliona) **a do sada u 2012. godini €32,16 miliona** (uključujući kredite Svjetske banke u iznosu od €1,90 miliona). **Ipak, za ovaj Sektor, bi do kraja 2012. godine mogla biti izdvojena dodatna sredstva.**

Grafikon 3.3 također ukazuje na stalno povećanje izdvajanja donatora od 2007 do 2009 godine te smanjenje ovih izdvajanja od 2009 do 2012. Razlog za ovaj silazni trend bi se mogao objasniti postepenim okončanjem direktne bilateralne podrške od strane pet donatora (Austrija/ADC, Italija/IC, Holandija, Španija/AECID i UK/DFID).

Za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje izdvojeno je 6% od ukupnih ODA sredstava u 2011. godini i do sada u 2012. godini 7,24% ODA sredstava.

Zakonodavna i pravosudna reforma³⁷

Podsektor zakonodavne i pravosudne reforme čine: ustavni razvoj, izrada zakona, institucionalno jačanje pravnih i pravosudnih sistema, pravna obuka i edukacija, pravni savjeti i prevencija kriminala.

Za podsektor zakonodavne i pravosudne reforme u 2011. godini, izdvojeno je €22,95 miliona, odnosno **66,64% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje, dok je do danas, u 2012. godini, za podsektor izdvojeno €18,79 miliona ili 58,43% od ukupnih izdvajanja u Sektor.

Donatori/IFIs aktivni u podsektoru Zakonodavne i pravosudne reforme u periodu 2011-2012 bili su SAD/USAID, EU/EC, Švedska/SIDA, Norveška, Svjetska banka, UNDP, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, Italija/IC, Francuska, UNICEF, Holandija, Japan/JICA i Republika Češka.

U oktobru 2011. godine, **SAD/USAID** je započela sa provođenjem novog projekta *Program podrške političkim procesima u BiH*, kao dodatak tekućim projektima usmjerenim na izgradnju vjerodostojnih i efikasnih institucija unutar pravosudnog sistema u BiH. Ciljevi Projekta su da se poboljša odgovornost i zastupljenost političkih partija, da se ojačaju veze između političkih partija, lokalnih zajednica i civilnog društva, te da se poveća kvalitet zastupljenosti partija putem povećanja učešća žena u političkim procesima.

U 2011. godini, **EU/EC** je započela sa provođenjem dva nova projekta u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme, *Podrška implementaciji integrisanog upravljanja granicom (IBM)* i *Nacrt projekta tehničke pomoći za Centre za edukaciju sudija i tužilaca u BiH*, i vezana podrška za prateće sudsko osoblje. Projekat *Podrška implementaciji integrisanog upravljanja granicom (IBM)*, pruža podršku institucijama BiH koje se bave integrisanim upravljanjem granicom, da izrade nacrt i usvoje efikasnije i djelotvorne prakse kako bi stvorile sistem upravljanja granicom koji je usklađen sa standardima EU i "Smjernicama za integrisano upravljanje granicom na Zapadnom Balkanu". Projekat *tehničke pomoći za Centre za edukaciju sudija i tužilaca u BiH*, i vezana podrška za prateće sudsko osoblje, radi na jačanju tehničkih i profesionalnih kapaciteta pravosuđa Bosne i Hercegovine, sa krajnjim ciljem da doprinese efikasnijem, djelotvornijem i transparentnijem omogućavanju pravde građanima BiH. Paralelno sa tim, EU/EC je također finansirala značajan iznos za opremu Informaciono komunikacionih tehnologija (ICT) hardware i software za sudove, urede tužioca, VSTV i entitetske centre za edukaciju sudija i tužioca, kao i za vozila sudskih službenika na nivou entiteta.

Osim toga, prvi ugovor o grantu sa VSTV o efikasnosti sudstva koji je završen u junu 2012. godine, biće podržan dodatnim ugovorom planiranim za jesen 2012. godine, a koji predviđa podršku za dalje smanjenje zaostataka u civilnim, krivičnim, policijskim i komunalnim predmetima u cijeloj BiH i učenje na daljinu za sudije i tužioce. Nastavljena je realizacija Projekta za uspostavu Međunarodnog registra za procesuiranje zločina i organizovanog kriminala, koji se završava u decembru 2012. godine.

U periodu 2011-2012, **Švedska/SIDA** nastavila je pružati podršku Sudu BiH i Tužilaštvu BiH u rješavanju ratnih zločina, organizovanog kriminala, ekonomskog kriminala i korupcije, kao i razvoja profesionalnih i kompetentnih lokalnih vlasti BiH koje na efikasan način mogu upravljati razvojnim procesima i pružati kvalitetne usluge svojim građanima, putem druge faze projekta *Sistem obuke za jedinice lokalne samouprave- MTS II faza*.

Norveška je osigurala dalju podršku za efikasnost sudova u BiH, preko dva nova projekta čija je implementacija započela u 2011. godini. Projekat *Podrška pravosuđu u BiH* usmjerena je na unapređenje efikasnosti rješavanja civilnih slučajeva u prvostepenim sudovima u zemlji, upravljanje ljudskim resursima u BiH pravosuđu, bazu podataka ratnih zločina kao i nove prostorije za VSTV i administrativnu podršku VSTV, dok projekat *Jačanje kapaciteta Odsjeka za prava djece*, ima za cilj jačanje kapaciteta u Odsjeku za prava djeteta u uredu Ombudsmana za ljudska prava za izradu zakonodavstva, nadzor njegovog provođenja, uspostavljanje narušenih prava i promociju prava djeteta.

³⁷Zbog velikog broja projekata u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme, samo neki projekti su pomenuti u ovom izvještaju. Svi projekti klasifikovani u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme su dostupni u bazi podataka DCF (www.donormapping.ba).

Svjetska banka je nastavila sa provođenjem *Projekta zemljišnih knjiga*, koji pruža podršku katastru i reformi zemljišnih knjiga u zemlji, te omogućava efikasan razvoj i transparentnost tržišta zemljištem, putem registrovanja prava na nekretnine i komplementarnih politika koje omogućavaju da se transakcije odvijaju na siguran i efikasan način.

U 2011. godini, **Njemačka** je inicirala novi projekat *Finansiranje komore za ratne zločine, Registrara*, sa ciljem daljeg jačanja domaćih kapaciteta za progon organizovanih zločina, putem uvođenja međunarodne profesionalne podrške u funkcijama menadžmenta i parničenja Suda i Tužilaštva Bosne i Hercegovine. U 2012. godini, Njemačka je započela sa projektom *Uspostavljanje centra za nadležnost u BiH*, koji podržava upravljanje i funkcionisanje Regionalnog centra za nadležnost za javno pravo. Projekat uključuje aktivnosti usmjerene na kontinuiranu analizu i odgovaranje na komplikovana pitanja ustavnog prava kao i određivanje pitanja za ustavne amandmane.

Švicarska/SDC/SECO je nastavila pružati podršku Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH (VSTS) da upravlja i provodi projekat pravosudne reforme u Bosni i Hercegovini, sa ciljem da pruži podršku tužilačkoj službi, sa posebnim fokusom na sistem krivičnog pravosuđa. Švicarska/SDC/SECO, zajedno sa Švedskom/Sida i UNICEF-om također je nastavila pružati podršku Reformi sistema maloljetničkog pravosuđa i jačanju pravde za djecu u BiH, u skladu sa međunarodnim standardima.

UNICEF, Švicarska / SDC/SECO i Švedska/ Sida pružile su podršku BiH vlastima u jačanju sistema pravde za djecu. Obuka za sudije i tužioce je institucionalizovana u RS kroz segment programa Pravda za djecu. Partnerstvo je pokrenuto sa Visokim i sudskim tužilačkim vijećem kako bi se osiguralo uključivanje 'pravde za djecu' u ukupnu reformu pravosuđa i jačanje mehanizama i sistema za prikupljanje i analizu podataka, koji se odnose na prava maloljetnika. Pravda za maloljetnike je također uključena u strukturni dijalog EU o reformi pravosuđa. Na lokalnom nivou, devet općina su izradile općinske akcione planove za djecu, u skladu sa međunarodnim standardima.

U decembru 2011. godine, **Austrija/ADC** je započela sa novim projektom *Promocija regionalne saradnje u JIE putem umrežavanja unutar vlasti odgovornih za sektore zaštite okoliša i pravosuđa (Themis mreža)*. Projekat ima za cilj jačanje regionalne saradnje u zemljama Jugoistočne Evrope (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija, Srbija, Kosovo) putem unapređenja mehanizama za primjenu zakona koji su usmjereni na sektore zaštite okoliša i pravosuđa. Svrha ovoga projekta je da se povećaju administrativni kapaciteti unutar relevantnih državnih vlasti u vezi zakonodavstva EU za zaštitu okoliša, suzbijanje ekološkog kriminala i da se poboljša regionalna saradnja i dijalog putem umrežavanja (Themis mreža).

Glavni projekti u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme su navedeni u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Podrška Sudu BiH /Uredu Registrara	SAD/USAID	35,65
Projekat registracije zemljišta	Svjetska banka	10,58
(CAPP II) Program partnerskog građanskog zastupanja II	SAD/USAID	5,83
Otvoreni regionalni fond (ORF) za JI Evropu – reforma pravosuđa ³⁸	Njemačka	4,34
(JSDP II) Projekat razvoja Sektora pravosuđa II	SAD/USAID	3,26
Zajedničko finansiranje Suda BiH	Švedska/SIDA	3,06
Podrška Sudu BiH i Tužilaštvu BiH	EU/EC	3,00
Projekat registracije zemljišta	Njemačka	2,90
Program podrške političkim procesima u BiH	SAD/USAID	2,65
Pristup pravdi: suočavanje sa prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost	UNDP	2,04
Izgradnja državnog zatvora	Švedska/SIDA	2,00
Projekat jačanja parlamenata u BiH	SAD/USAID	1,87
Projekat zemljišnih knjiga (LAP), faza III	Austrija/ADC	1,80
MTS - faza II	Švedska/SIDA	1,74
Projekat upravljanja zemljištem	Švedska/SIDA	1,71
SEENET II: Mreža za saradnju između Italije i JIE	Italija/IC	1,60
Podrška za FIGAP – Fond za implementaciju Gender akcionog plana BiH	Švedska/SIDA	1,50
Projekat- Podrška pravosuđu BiH	EU/EC	1,47
Međunarodni centar Olof Palme (OPC)	Švedska/SIDA	1,43
Podrška za implementaciju nacionalne IBM strategije	EU/EC	1,42
Podrška pravosuđu u BiH – Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa	Švicarska/SDC/SECO	1,42
Zaštita djece izložene riziku i djece u kontaktu sa pravosudnim sistemom u Bosni i Hercegovini	Švedska/SIDA, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF	1,34
Odsjek za ratne zločine i organizovani kriminal Suda BiH i Ured državnog tužioca	Švedska/SIDA	1,33
Nabavka ICT opreme za pravosudne institucije u BiH	EU/EC	1,33
Podrška Sudu BiH / Registru za ratne zločine	Norveška	1,31
Jačanje pravosuđa u BiH	Norveška	1,00

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Reforma javne uprave

Podsektor reforme javne uprave (PAR) podrazumijeva sljedeće: reformu institucija vlasti (Parlament, lokalne vlasti, državna služba, upravne zgrade) i finansijsko upravljanje u javnom Sektoru.

Za podsektor reforme javne uprave je u 2011. godini, izdvojeno je €5,21 miliona, odnosno **15,13% od ukupnih izdvajanja za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje,** dok je do sada **u 2012. godini** za podsektor izdvojeno **€4,05 miliona** ili **12,59%** ukupnih izdvajanja a ovaj Sektor.

³⁸ Gore spomenuti projekti su implementirani kroz pod-projekte, u kojima je BiH zemlja partner

Donatori aktivni u podsektoru reforme javne uprave u periodu 2011-2012 su EU/EC, Švedska/SIDA, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka, Norveška, Holandija i UNDP.

Vlasti na svim nivoima BiH zajedno sa **UK/DFID, Švedskom/SIDA, Evropskom komisijom i Holandijom** su obezbjedile finansijsku podršku za PARCO putem PAR Fonda. Fond je uspostavljen kako bi se omogućio usklađen pristup u podršci provođenja projekata širom Bosne i Hercegovine koji potpadaju u okvir definisan PAR strategijom. Trenutno se očekuju nova izdvajanja sredstava od Švedske/SIDA i Norveške.

U novembru 2011. godine, **EU/EC** je započela novi projekat *Nabavka opreme za tri istraživačka i inovaciona centra u BiH -LOT 6*, sa svrhom da se osigura oprema za tri istraživačka i inovaciona centra u Banjoj Luci, Zenici i Mostaru. Također, sa novim projektom *Podrška državnim i entitetskim zavodima za statistiku, faza V*, koji je započeo u septembru 2011. godine, EU/EC ima za cilj jačanje statističkog sistema u BiH, poboljšanje izrade usklađenih statističkih podataka za državni nivo, i jačanje međuinstitucionalne saradnje, i tako poboljšani *Statistički poslovni registar* može se koristiti u svakodnevnim statističkim aktivnostima.

U februaru 2012. godine, **Švedska/SIDA** je započela sa implementacijom novog projekta u podsektoru reforme javne uprave (PAR), *Statistika u BiH 3*, u cilju nastavka prethodne podrške u stvaranju održivog statističkog sistema u BiH. Opći cilj prethodnih faza Projekta bio je pružanje podrške statističkim agencijama BiH u izgradnji općeg kapaciteta, metodologije istraživanja i generalnog istraživačkog rada, dok je u ovoj fazi fokus stavljen na tržište rada, statistiku koja se odnosi na zaštitu okoliša i poboljšano upravljanje ljudskim resursima.

Švicarska/SDC/SECO nastavlja da pruža podršku lokalnim vlastima i kapacitetima civilnog društva u 17 općina u sjeveroistočnoj Bosni da bolje upravljaju problemima zaštite okoliša vezanim za vode i kanalizaciju, putem provođenja projekta *Projekat dobre uprave u oblasti voda i zaštite okoliša* (GOV-WADE).

U periodu 2011 – 2012, **Njemačka** je nastavila implementaciju programa Jačanje javnih institucija (faza I). Opći cilj Programa je jačanje kapaciteta u odabranim javnim institucijama u BiH, uključujući i Agenciju za statistiku, Centralnu banku, Agenciju za javne nabavke i Agenciju za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, kako bi se postigao veći kvalitet rada, transparentnost i orijentacija usmjerena ka korisniku. Program također podržava aktivnosti Ureda za reformu javne uprave, direktnog partnera u BiH, u dijelu koji se odnosi strateško upravljanje i nadzor reformskih mjera.

Glavni projekti u podsektoru reforme javne uprave navedeni su u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
(GOV-WADE) Projekat dobre uprave u oblasti voda i zaštite okoliša	Švicarska/SDC/SECO	5,92
Program jačanja javnih institucija (I faza)	Njemačka	5,70
Projekat jačanja upravljanja javnom potrošnjom III	UK/DFID	3,21
Statistika u BiH	Švedska/SIDA	2,04
Jačanje kapaciteta BiH za strateško planiranje i razvoj politika djelovanja (SPPD)	EU/EC, Norveška, Holandija, UNDP	1,84
Statistika u BiH 3	Švedska/SIDA	1,60
Podrška državnim i entitetskim statističkim zavodima, faza V	EU/EC	1,30
Izrada i provođenje integralne PIFC strategije za prostor cijele BiH	EU/EC	1,12

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Civilno društvo

Civilno društvo podrazumijeva učešće i razvoj zajednice, kooperativnih, ciljno orijentisanih (*grass-roots*) organizacija, te razvoj ostalih procedura i institucija u oblasti participatornog planiranja i donošenja odluka.

Za podsektor civilnog društva u 2011. godini izdvojeno je **€2,34 miliona**, odnosno **6,79% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2011. godini i do sada **u 2012. godini**, u podsektor izdvojeno je **€3,10 miliona** ili **9,64%** od ukupnih izdvajanja u ovaj Sektor.

Donatori aktivni u podsektoru Civilnog društva u 2011-2012 bili su EU/EC, SAD/USAID, Holandija, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, UNDP i Republika Češka.

U periodu januar - februar 2011. godine, **EU/EC** je započela tri nova projekta *Ocjena sistema nacionalnog integriteta*, *Podrška NVO organizacijama aktivnima u borbi protiv korupcije* i *Tehnička pomoć uspješnim NVO organizacijama iz grant programa 2009.*, koji pružaju podršku NVO organizacijama koje su uključene u borbu protiv korupcije. U junu 2011. godine, EU/EC je započela novi projekat *Podrška mrežama NVO organizacija koje se bave specifičnom problematikom (poziv za podnošenje ponuda) - 8 dodijeljenih ugovora*, koji je osmišljen kao opsežan set aktivnosti za izgradnju kapaciteta i podizanje svijesti i unapređenje građanskog učešća u procesu donošenja politika i odluka. Projekat će biti proveden putem kombinovanih mjera podrške koje su pružene lokalnim NVO organizacijama i lokalnim vlastima.

U novembru 2011. godine, **EU/EC** je započela sa provođenjem novog projekta *Podrška EU za koordinaciju i implementaciju Nacionalne omladinske politike BiH*. Projekat se bavi pitanjima Nacionalne omladinske politike, pružanjem podrške svim nivoima vlasti BiH koji su uključeni u provođenje politike.

U januaru 2012. godine, **Holandija** je započela novi projekat *PKP ODA aktivnosti u 2012*, sa ciljem da pruži finansijsku podršku malim projektima od kojih će direktno imati korist siromašnije grupe ljudi u društvu. Program je namijenjen kao poticaj za NVO i neprofitne organizacije da implementiraju svoje razvojne aktivnosti u zajednici koje su fokusirane na ublažavanje siromaštva i unapređenje životnih uslova.

Švicarska/SDC/SECO je pružala podršku novom projektu - *Studija: Dijaspore Bosne i Hercegovine u Švicarskoj, doprinos razvoju BiH i integraciji u Švicarskoj*, zasnovanom na projektnom prijedlogu podnesenom od Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine. Studija će služiti kao prvi korak u realizaciji inicijative Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, koja ima za cilj da se poboljša doprinos dijaspore sveukupnom razvoju BiH kao i izradi socio-demografskog profila BiH migranata i povezivanje sa različitim organizacijama i mrežama dijaspore, u cilju promocije Bosne i Hercegovine u Švicarskoj.

U martu 2012. godine, **Republika Češka** je započela novi projekat *Studentska skupština za BiH – preko dijaloga ka međusobnom razumijevanju i većoj građanskoj uključenosti mladih*. Cilj Projekta je da se doprinese otvorenijem, tolerantnom i angažovanom društvu u Bosni i Hercegovini, putem uvođenja interaktivnih metoda učenja u školama.

Glavni projekti u podsektoru civilnog društva su navedeni u narednoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Edukacija u oblasti demokratije i ljudskih prava	SAD/USAID	5,35
Komisija za demokratiju	SAD/USAID	3,48
Podrška mrežama NVO organizacija koje se bave specifičnom problematikom (pozivi za podnošenje ponuda) – dodijeljeno je 8 ugovora	EU/EC	2,00
Jačanje lokalne demokratije II (LOD II): institucionalizovanje saradnje između općina i organizacija civilnog društva sa ciljem pružanja kvalitetnijih usluga	UNDP	1,65
Civilno društvo i građani BiH	Holandija	1,00
Podrška EU info centrima Sarajevo, Banja Luka, Mostar i Brčko	EU/EC	0,49
Podrška EU za koordinaciju i implementaciju Nacionalne omladinske politike BiH	EU/EC	0,49
Podrška NVO aktivnim u borbi protiv korupcije	EU/EC	0,48
Jačanje institucionalnih kapaciteta za prevenciju i borbu protiv korupcije	EU/EC	0,46

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor ljudskih prava

Podsektor ljudskih prava (HR) sastoji se od monitoringa poštivanja ljudskih prava, podrške državnim i regionalnim tijelima za zaštitu ljudskih prava i zaštita etničkih, vjerskih i kulturnih manjina.

U 2011. godini, za podsektor ljudskih prava izdvojeno je **€2,30 miliona**, odnosno **6,68% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje, dok je do sada **u 2012. godini** za podsektor ljudskih prava izdvojeno **€4,35 miliona** ili **13,53%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Donatori aktivni u podsektoru Ljudskih prava u 2011-2012 su EU/EC, Švedska/SIDA, Holandija, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF i Republika Češka.

U periodu 2011-2012 godina, **EU/EC** je započela novi projekat *Podrška Odsjeku forenzičkih nauka Međunarodne komisije za nestale osobe (ICMP)*. Svrha projekta je da se omogući Međunarodnoj komisiji za nestale osobe da izvršava DNA identifikacije nestalih osoba tokom oružanih sukoba u BiH i da se pruži podrška Odsjeku forenzičkih nauka. Također, provođenjem *Projekta Općina namijenjenih potrebama mladih u partnerstvu između mladih i lokalnih vlasti*, u saradnji sa Omladinskim vijećem RS, **EU/EC** je nastavila pružati podršku Institutu za razvoj mladih. Projekat će mladim ljudima iz 12 lokalnih zajednica pružiti mogućnosti da steknu znanje i vještine nužne za provođenje *Zakona o mladima FBiH* i *Zakona o omladinskom organizovanju RS*. Pored gore navedenog, Projekat će doprinijeti unapređenju aktivnosti mladih u poljima ljudskih prava, jednakih mogućnosti i demokratskih principa.

Sa svojim novim projektom *Povećanje pristupa slobodi i pravdi u BiH 2012-2015*, **Švedska/SIDA** pruža podršku borcima za zaštitu građanskih prava u područjima zakona i politike ljudskih prava. Ciljevi projekta su jačanje prava građana da potražuju poštivanje ljudska prava, te da se pomogne državi da preuzme odgovornost za ostvarenje ljudskih prava svojih građana kao i da se ojačaju lokalni borci za ljudska prava.

U septembru 2011. godine, **Švicarska/SDC/SECO** je započela sa implementacijom novog projekta *Uspostavljanje funkcionalnog i održivog sistema implementacije sporazuma o readmisiji*, sa sveukupnim ciljem da se doprinese jačanju kapaciteta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i drugih relevantnih institucija, omogućavajući im efikasno i koordinirano upravljanje održivog procesa povratka i reintegracije ili sporazuma o readmisiji.

UNICEF BiH je također podržavao mrežu od 20 NVO organizacija koje su imale zadatak da pripreme domaće izvještaje o nadzoru implementacije Konvencije o pravima djeteta (CRC) i Zajednički izvještaj o CRC. Ovo je doprinijelo izradi Izvještaja o Konvenciji o pravima djeteta (CRC) na nivou BiH i alternativnog Izvještaja NVO organizacija.

Uz podršku UNICEF-a, sedam linijskih ministarstava na entitetskom i na nivou BiH su promovisali učestvovanje Organizacija civilnog društva (CSOs), djece i zajednica, prema Projektu socijalne zaštite i inkluzije. U 23 općine uspostavljene su participatorne istraživačke grupe koje provode aktivnosti koje omogućavaju učešće djece, adolescenata i mladih osoba. *Zid dječijih želja i zahtjeva* koji je osmišljen u Programu socijalne zaštite i inkluzije, putem društvenih medija je dosegao do preko 13,000 djece.

U martu 2012. godine, **Republika Češka** je započela novi projekat *Preko strateškog parničenja do podrške ljudskim pravima*, koji ima za cilj unapređenje provođenja odredbi Zakona protiv diskriminacije koristeći iskustvo iz Republike Češke.

Glavni projekti i podsektoru ljudskih prava navedeni su u narednoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Povećanje pristupa slobodi i pravdi u BiH 2012-2015	Švedska/SIDA	3,10
Branioци građanskih prava	Švedska/SIDA	3,03
Podrška Odsjeku forenzičkih nauka Međunarodne komisije za nestale osobe (ICMP)	EU/EC	2,00
Projekti iz oblasti demokratije i ljudskih prava 2009.	EU/EC	1,14
MATRA	Holandija	0,91
Sprečavanje mučenja i sveobuhvatna rehabilitacija žrtava mučenja u sjeveroistočnoj BiH	EU/EC	0,70
Podrška najugroženijim grupama Roma u BiH	Švicarska /SDC/SECO	0,55
Dobrovoljni povratak neregularnih migranata koji su ostali bez sredstava u BiH (AVR projekat)	Švicarska /SDC/SECO	0,40
Zaštita djece od nasilja u Jugoistočnoj Evropi	UNICEF	0,34
Uspostavljanje funkcionalnog i održivog sistema implementacije sporazuma o readmisiji	Švicarska /SDC/SECO	0,17

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Za aktivnosti/projekte koji **nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini**, izdvojeno je **€1,64 miliona**, odnosno **4,76% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do sada **u 2012. godini** u podsektor za ove projekte izdvojeno je **€1,87 miliona** ili **5,81%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Donatori koji su aktivni u aktivnostima koje nisu svrstane u postojeće podsektore u 2011-2012 su EU/EC, Holandija, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, UNDP, UNICEF, Njemačka i Republika Češka.

U aprilu 2011. godine, **EU/EC** je započela nekoliko novih projekata u prekograničnoj saradnji sa BiH i susjednim zemljama. EU/EC je također podržala učešće BiH na 7. Okvirnom programu EC³⁹, putem dva nova projekta: *Doprinos EU za sufinansiranje članarine FP7 za 2011. godinu – 1. tranša* i *Doprinos EU za učešće Bosne i Hercegovine u Programu EU- „Sedmi okvirni program EC“ prema IPA komponenti za 2010. – tranziciona pomoć i institucionalna izgradnja*.

Švicarska/SDC/SECO je putem novog projekta *Podrška sistemu za upravljanje imigracijom u BiH* dala doprinos jačanju kapaciteta BiH institucija odgovornih za unapređenje i provođenje sistema migracije i azila u skladu sa evropskim standardima.

U okviru projekta *Podrška za primjenu principa slobodne trgovine i jačanje sigurnosti hrane koja se unosi na tržišta u BiH*, **Republika Češka** će nastaviti sa daljim tehničkim i organizacionim unapređenjem odabranih laboratorija u 2012 i u 2013 godini. Također, Republika Češka započela je sa provođenjem projekta *Uspostava Odsjeka za razvojnu politiku grada Sarajeva*, koji ima za cilj da uspostavi odsjek koji će biti u potpunosti kompetentan da identifikuje, koncipira i podnosi projektne prijedloge za finansiranje iz IPA ili drugih sredstava EU kao i da implementira ove projekte.

Projekat *Unapređenje kulturnog razumijevanja u Bosni i Hercegovini (MDG-F zajednički Program UN-a i Španski fond)* bio je formulisan kao partnerstvo između **UNDP, UNICEF i UNESCO** uz blisku saradnju sa Ministarstvom za civilne poslove BiH, entitetskim ministarstvima kulture i obrazovanja, kao i drugih institucija odgovornih za edukaciju i kulturu. Projekat je osmišljen da unaprijedi međukulturno razumijevanje u Bosni i Hercegovini i da promoviše jedinstveni multikulturalni identitet zemlje.

Glavni projekti u aktivnostima/projektima koji nisu svrstani u postojeće podsektore su navedeni u narednoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Kultura za razvoj- unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH (MDG-F zajednički Program UN-a, Španski fond)	Španija/UNDP, UNICEF/UNESCO	5,71
Doprinos EU za sufinansiranje članarine FP7 za 2011. – 1. tranša	EU/EC	0,85
Doprinos EU za učešće Bosne i Hercegovine u Programu EU “Sedmi okvirni program EC” prema IPA komponenti u 2010. – tranziciona pomoć i institucionalna izgradnja	EU/EC	0,85
Pomoć političkim strankama, Program za izbore 2010. godine	SAD/USAID	0,63
Mape za nacionalni razvoj i EU integracije	Norveška	0,45
Sredstva podrške konstituenca u 2010. godini	Holandija	0,42
Podrška sistemu upravljanja imigracijom u BiH	Švicarska/SDC/SECO	0,13
Podrška za primjenu principa slobodne trgovine i jačanje sigurnosti hrane koja se unosi na tržišta u BiH	Republika Češka	0,12

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011-2012 godini

U cilju stvaranja efektivne, moderne i efikasne javne administracije i kao da se odgovori na trenutna finansijska previranja, BiH vlasti na svim nivoima započele su sa usvajanjem adekvatnog zakonodavnog okvira.

³⁹ Za više informacija posjetite: http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html

U februaru 2012. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o sistemu državne pomoći u BiH*⁴⁰, koji definiše obuhvat, svrhu, uslove i sektore u BiH, na koje se ovaj zakon primjenjuje. Istovremeno, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon i popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013*⁴¹, koji je važan za praćenje društvenog i socijalnog razvoja zemlje.

U aprilu 2012. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj reviziji institucija BiH*⁴² kako bi se definisali kriteriji za uspostavljanje Jedinica za reviziju unutar svih BiH institucija.

U maju 2012. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija BiH*⁴³, koji je uveo izraz *Finansijsko upravljanje i kontrola i upravljanje rizikom za sve BiH institucije*. Ovaj zakon je ojačao ulogu Centralne harmonizacijske jedinice (CHJ) i doprinosi mogućnosti BiH institucija da osiguraju svoju imovinu i da koriste svoja sredstva na ekonomičan i efikasan način. Istovremeno, kako bi se odgovorilo na finansijsko previranje prouzrokovano od vlasti BiH na nižem nivou i da se smanji potrošnja vlade, Parlamentarna skupština BiH usvojila je dva *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platama i naknadama u BiH institucijama*⁴⁴.

U decembru 2011. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj službi u instituciji BiH*⁴⁵. **U februaru 2012. godine**⁴⁶, u Republici Srpskoj usvojen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj upravi*, a *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona državnim službenicima*⁴⁷ usvojen je **u aprilu 2012. godine**.

U periodu 2011-2012, oblasti zakonodavstva i pravosuđa u BiH kao i podsektor ljudskih prava, pristupili su provođenju zakonodavnih izmjena na svim nivoima izvršne vlasti u BiH.

U novembru 2011. godine, Skupština distrikta Brčko BiH usvojila je *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*⁴⁸.

U septembru 2010. godine, Parlament Federacije BiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima u FBiH*⁴⁹, koji omogućava ponovno uspostavljanje prethodno ukinutih općinskih sudova u Lukavcu, Banovićima, Jajcu i Čitluku.

U januaru 2011. godine, stupio je na snagu *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*⁵⁰ u RS. **U oktobru 2011. godine,** Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o premjeru i katastru*⁵¹, **u novembru 2011. godine,** *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija*⁵², dok je **u decembru 2011. godine,** usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama krivičnog zakona*⁵³ i *Zakon o sudovima*⁵⁴.

⁴⁰ Službeni glasnik BiH br. 10/12

⁴¹ Službeni glasnik BiH br. 10/12

⁴² Službeni glasnik BiH br. 32/12.

⁴³ Službeni glasnik BiH br. 42/12

⁴⁴ Službeni glasnik BiH br. 42/12 i 50/12

⁴⁵ Službeni glasnik BiH br. 4/12

⁴⁶ Službeni glasnik RS br. 24/12

⁴⁷ Službeni glasnik RS br. 37/12

⁴⁸ Službeni glasnik distrikta Brčko BiH br. 44/11

⁴⁹ Službene novine FBiH br. 63/10

⁵⁰ Službeni glasnik RS br. 13/10

⁵¹ Službeni glasnik RS br. 6/12

⁵² Službeni glasnik RS br. 117/11

⁵³ Službeni glasnik RS br. 1/12

⁵⁴ Službeni glasnik RS br. 37/12

U martu 2012. godine, Parlament Federacije BiH usvojio je *Zakon o definisanju i podmirenju preostalih dugova nastalih na osnovama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom*⁵⁵, dok je **u aprilu 2012. godine,** usvojio *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku*⁵⁶.

U maju 2012. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o krivičnom postupku*⁵⁷, kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama RS*⁵⁸, dok je **u junu 2012. godine,** usvojen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku*⁵⁹.

U julu 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Akcioni plan za djecu BiH 2011-2014*.

Koordinacija rada donatora

Ministarstvo pravde BiH/Sektor za strateško planiranje i koordinaciju pomoći i evropske integracije (MoJ/SSPACEI) redovno organizuje kvartalne sastanke za monitoring i usklađivanje aktivnosti donatora u podsektoru Zakonodavne i pravosudne reforme. Ministarstvo pravde BiH održava bazu podataka donatorske pomoći za Sektor. Polugodišnje Konferencije se organizuju za ministre pravosuđa i Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV), te donatori također učestvuju na ovim konferencijama. Ured Registrara je domaćin redovnih sastanaka sa donatorima.

Donatori PAR fonda se redovno sastaju sa predstavnicima BiH, FBiH, RS i Distrikta Brčko da koordiniraju aktivnosti donatora i diskutuju o napretku u implementaciji u Sektoru. PARCO, kao i donatori koji su aktivni u Sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

U podsektoru civilnog društva postoji neformalna koordinacija između organizacija civilnog društva na *ad-hoc* osnovi da se izbjegne preklapanje aktivnosti. Ministarstvo pravde BiH uspostavilo je Sektor za civilno društvo da osigura preduslove za usvajanje zakonodavstva i strategija koji su više pogodni za razvoj civilnog društva.

Sastanci koordinacije u podsektoru ljudskih prava se održavaju na *ad-hoc* osnovi, zasnovani na projektima i većinom bilateralne prirode.

Buduće aktivnosti

Tokom 2011-2012, zakonodavni i pravosudni podsektor u BiH se suočio sa mnogim izmjenama i pokušajima da ojača svoju poziciju. U tom smislu, *Prijedlog memoranduma o razumijevanju za uspostavljanje fonda za implementaciju Reforme strategije Sektora pravde BiH* usvojen je od Vijeća ministara BiH i poslan u Predsjedništvo BiH. Fond je trebao osigurati dodatno finansiranje za implementaciju Reforme Sektora pravde BiH i njenog Akcionog plana. Bilo je planirano da bude potpisan između Vijeća ministara BiH, Švedske/SIDA, Ambasade UK u BiH i Španije/AECID. Međutim, zbog duge procedure usvajanja, svi donatori su odustali od ovog aranžmana. U međuvremenu, Ministarstvo pravde BiH započelo je pregovore sa Švicarskom/SDC/SECO u vezi sa tehničkom i finansijskom pomoći za novi nacrt Reforme Sektora pravde BiH 2013-2018 Veliki naponi bili su usmjereni na pitanja od ključne važnosti za pristupanje EU, posebno na Strukturalni dijalog između Sektora pravde BiH i delegacije EU/EC, pri čemu je postignut ograničeni napredak. Buduće aktivnosti trebaju biti usmjerene na razvoj nepristranog, nezavisnog, efikasnog i dobro koordiniranog i odgovornog Sektora pravde u BiH, sa jasno definisanim i pratećim budžetom.

⁵⁵ Službene novine FBiH br. 27/12

⁵⁶ Službene novine FBiH br. 35/12

⁵⁷ Službeni glasnik RS br. 53/12

⁵⁸ Službeni glasnik RS br. 52/12

⁵⁹ Službeni glasnik RS br. 57/12

U podsektoru Reforme javne uprave (PAR) reforme su provođene u skladu sa revidiranim Akcionim planom 1 (2011-2014), ali sporim tempom. Kako donatori tako i domaći partneri ocijenili su saradnju u ovoj oblasti zadovoljavajućom, ali smatraju da sljedeća pitanja trebaju biti unapređena: kako procesi i finansijska održivost Reforme javne uprave ne bi bili ugroženi potrebno je osigurati nastavak finansiranja iz budžeta Institucija BiH i donatorskih sredstava za PAR fond i PARCO, uspostaviti bolji PARCO status u okviru domaćih institucija, unaprijediti kapacitete i vještine implementatora Reforme javne uprave, pružiti podršku u izradi nacrtu Akcionog plana 2 za jačanje sektorskih kapaciteta, kako bi se skratile postojeće procedure za odobrenje projekata. Dobre novosti su da će u periodu od 2012 do 2014. Švedska/SIDA i Norveška investirati po €3 miliona sredstava u PAR fond, koji će pružati podršku implementaciji Revidiranog AP1 Strategije PAR.

U oblasti Civilnog društva, važno je napomenuti da ovaj podsektor bilježi stalan stabilni rast alocirane donatorske pomoći (oko 3% godišnje) od 2010. godine do danas. Važno je istaći da raste podrška jačanju civilnog društva u BiH, ali da su i dalje slabi institucionalni mehanizmi za saradnju BiH vlasti sa NVO organizacijama i razvoj Civilnog društva kao i koordinacija i saradnja između samih organizacija Civilnog društva. Stoga, preporuke za dalji napredak u ovom podsektoru trebaju obuhvatiti sljedeće aktivnosti: da se ojačaju kapaciteti organizacija civilnog društva (CSO), da se ojača saradnja i koordinacija samih organizacija civilnog društva i vlasti u BiH i da se unaprijedi okruženje (izmjene u društvenim stavovima i pravnom sistemu)⁶⁰. U tom smislu, potrebni su dalji naponi kako bi se podržao razvoj i finansiranje podsektora Civilnog društva.

U podsektoru Ljudskih prava, postignut je ograničeni napredak. Iako postoji zakonski i institucionalni okvir za praćenje ljudskih prava, BiH je napravila ograničen napredak u poboljšanju uvođenja međunarodnog zakonodavstva koje reguliše ljudska prava, kao i u sferi civilnih i političkih prava, ekonomskih i socijalnih prava i prava manjina. Opći zaključak je da su potrebni dodatni naponi i angažman kako domaćih tako i međunarodnih učesnika za nastavak procesa reforme u ovom podsektoru.

⁶⁰ Za više informacija posjetite: <http://www.unv.ba/Civil-Society-in-Bosnia-and-Herzegovina%E2%80%93Seeking-the-Way-Forward-Report>

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru u 2011–2012	SAD/USAID, Norveška, Holandija, EU/EC, UNDP, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Francuska, Njemačka, Austrija/ADC i Republika Češka.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Policijska misija Evropske unije (EUPM); Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF); Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika Evropske unije (OHR); Snage Evropske unije (EUFOR); Sjedište Sjevernoatlantskog saveza u Sarajevu (NHQSa); Agencija Kraljevine Danske za upravljanje u vanrednim situacijama (DEMA); Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju (OSCE); Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP), Handicap International, Fondacija „Svijet bez mina“ (WOM).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo odbrane; Ministarstvo vanjskih poslova; Obavještajno sigurnosna agencija BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova RS.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe Sektora u 2011 i 2012	2011: €24,17 miliona –u grantovima 2012: €11,33 miliona- u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011-2012 godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o službi u oružanim snagama BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu; Zakon o unutrašnjim poslovima RS; Zakon o agencijama za osiguranje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti u RS; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima FBiH; Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u Brčko distriktu BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o oružju i municiji u Brčko distriktu BiH; Zakon o izmjenama i dopunama zakona o policiji u Brčko distriktu BiH; Strategija o migraciji i azilu i Akcioni plan 2012-2015; Strategija uspostave CERT-a u Bosni i Hercegovini; Revidirana Strategija – Analiza situacije i potreba- Dodatak Strategiji za integrisano upravljanje granicom u Bosni i Hercegovini i Akcioni plan.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁶¹ <i>Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku; Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH; Zakon o prevozu opasnih materija BiH; Zakon o kontroli kretanja oružja i vojne opreme BiH; Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; Zakon o deminiranju; BiH Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu; Zakon o zaštiti tajnih podataka BiH; FBiH Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom FBiH; Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o pravima boraca i njihovih porodica u FBiH; Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u FBiH; RS Zakon o policijskim zvaničnicima; Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o civilnoj zaštiti u RS; RS Zakon o oružju i municiji; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom RS; Bijela knjiga odbrane Bosne i Hercegovine; Strategija za rad policije u zajednici u Bosni i Hercegovini; Strategija integrisanog upravljanja granicom u Bosni i Hercegovini; Strategija i Akcioni plan u oblasti imigracije i azila 2008-2011; Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprečavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini 2009-2013; Ažurirana Strategija i Akcioni plan kontrole malog oružja i lakog naoružanja (SALW) za BiH 2008-2012; Strategija protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini 2009-2019; Strategija za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH 2009-2013 i Akcioni plan;</i> <i>Strategija BiH za borbu protiv organizovanog kriminala 2009-2012 i Akcioni plan; BiH Strategija za borbu protiv korupcije 2009 -2014 sa Akcionim planom; BiH Strategija za prevenciju i borbu protiv terorizma 2010-2013.</i>

⁶¹Više informacija o strategijama dostupno je na: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Koordinacija rada donatora	Reforma Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira: Donatori učestvuju na neformalnim sastancima namijenjenim razmjeni informacija. Reintegracija vojnika i kontrola nad malokalibarskim oružjem i lakim naoružanjem i municijom: Koordinacioni odbor za kontrolu malokalibarskog oružja i lakog naoružanja planira, osigurava smjernice i vrši praćenje aktivnosti po pitanju kontrole malokalibarskog oružja i lakog naoružanja. Deminiranje: Međunarodni zakladni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina funkcioniše kao koordinaciono tijelo brojnih donatora na polju protivminskog djelovanja. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovno učestvuju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.
-----------------------------------	--

Pregled

Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti čine: podsektor reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira; reintegracija vojnika i kontrola nad malim oružjem i lakim naoružanjem (SALW); kao i podsektor deminiranja.

Podsektor **reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira**, koji obuhvata reformu odbrane i policije, civilnu zaštitu i reagovanje na katastrofe i civilno upravljanje izgradnjom mira, postigao je neujednačen napredak u periodu 2011-2012 godina.

Politički dogovor postignut u BiH o vojnoj imovini, pozitivno su ocijenili predstavnici NATO-a na Samitu u Čikagu održanom u maju 2012. godine, kao jedan od preduslova za pridruživanje programu Akcionog plana za članstvo (MAP) na putu ka formalnom članstvu u NATO-u⁶². Bosna i Hercegovina je također nastavila saradnju sa NATO-om kroz implementaciju *Partnerstva za mir BiH (PfP)* i programa *Individualnog Akcionog plana partnerstva (IPAP)*. Nakon uspješne realizacije prvog IPAP ciklusa, vlasti na nivou BiH izradile su novi *Individualni Akcioni plan partnerstva (IPAP)* za period 2011-2013, koji je usvojen od Sjevernoatlantskog vijeća u februaru 2011. godine⁶³. IPAP je usvojen od strane Vijeća ministara BiH 2011-2013 u maju 2011. godine.

Napredak je postignut u oblasti **vizne politike, upravljanja granicom, azila i migracije**. Nakon ukidanja viznih uslova za građane BiH koji posjeduju biometrijske pasoše, uspostavljen je mehanizam za monitoring nakon liberalizacije viza. Uspostavljen je elektronski sistem razmjene podataka za policiju i tužioce, a sve agencije za provođenje zakona nalaze u fazi uspostavljanja elektronskih evidencija. Također, ostvaren je napredak u **upravljanju granicom**. Većina zakonodavstva koja se odnosi na integrisano upravljanje granicom (IBM), uključujući i *Zakon o graničnoj kontroli*, usklađena je sa *acquis-om*. Dodatno, Vijeće ministara BiH odobrilo je budžetske alokacije za unapređenje infrastrukture IBM, u predstojećem trogodišnjem periodu. Napredak je postignut u oblasti **azila**. Odsjek za azil u Ministarstvu sigurnosti skoro u potpunosti je popunjen osobljem koje je adekvatno obučeno. U potpunosti se koristi modul Informacionog sistema za migracije i azilante. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice povezano je sa Informacionim sistemom za migracije čija se primjena proširuje. Kako je prethodno pomenuto, nova strategija za migraciju i azil i prateći akcioni plan, usvojeni su u junu 2012. godine. Dobar napredak ostvaren je u **pitanjima migracije**. Centar za privremeno zadržavanje iregularnih imigranata je stavljen u funkciju. Međutim, ostaje potreba za daljim unapređenjima infrastrukture graničnih prelaza i upravljanja granicom, kao i za više finansijskih i ljudskih resursa kako bi se unaprijedio međunarodni sistem zaštite i azila u Bosni i Hercegovini.

Podsektor reintegracije demobilisanih vojnika i kontrole malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (SALW) i municije, postigao je ograničen i neujednačen napredak u periodu 2011-2012. Kako bi se pružila podrška reintegraciji demobilisanih vojnika u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo odbrane BiH, izradilo je *Program NATO-Perspektive* (bivši *NATO Trust Fund II*). Strateški ciljevi Programa su pomoć u reintegrisanju u civilni život osoblja otpuštenog iz odbrambenih institucija i unapređenje provođenja Reforme odbrane i oružanih snaga u Bosni i Hercegovini⁶⁴. Sadašnji indikatori pokazuju izvanredne rezultate postignute u okviru ovog Programa⁶⁵. Od ukupnog broja demobilisanog osoblja 91,58% je registrovano u *Programu NATO-Perspektive*, kako bi započeli ili unaprijedili vlastitu poljoprivrednu proizvodnju ili se prekvalifikovali i započeli sa inicijativom samozapošljavanja. Dodatne aktivnosti su preduzete na produženju *Programa NATO-Perspektive* do 2013. godine, budući da će proces tranzicije za vojno osoblje trajati do kraja 2017. Jedan od najtrajnijih i najopasnijih problema u BiH je velika rasprostranjenost **malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (SALW) i municije**. Tokom perioda 2011-2012, uz podršku više donatora, uništena je značajna količina municije, korištenjem metoda kojima se vodi računa o okolišu, kroz

⁶² Za više informacija, posjetite: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49127.htm

⁶³ Prema *Brošuri Ministarstva odbrane i oružanih snaga Bosne i Hercegovine*, april 2011.: http://www.mod.gov.ba/files/file/maj_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁶⁴ *Brošura Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine*, april 2011., brošura je dostupna na: http://www.mod.gov.ba/files/file/maj_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁶⁵ *Bilten Ministarstva odbrane i oružanih snaga br. 8, septembar 2012:* <http://www.mod.gov.ba/files/file/broj8.pdf>

implementaciju *Projekta kontrole i redukcije malokalibarskog i lakog naoružanja u BiH (SACBiH)*. Međutim, nakon završetka ovog projekta, nove aktivnosti u SALW podsektoru nisu zabilježene, pa buduće finansiranje zahtjeva zajedničku opredjeljenost svih aktera iz ovog podsektora.

Podsektor deminiranja koji obuhvata aktivnosti na rješavanju problema sa miniranim područjima u Bosni i Hercegovini, ostvario je ograničeni napredak u periodu 2011-2012. Prema procjeni Centra za uklanjanje mina u BiH (BHMACH), 2,81% od ukupne površine Bosne i Hercegovine je pokrivena minama⁶⁶. *Strategija protivminskog djelovanja BiH za period 2009–2019* ima za cilj da smanji opasnost od mina, ali će njeno provođenje zavisiti od dostupnosti finansijskih sredstava, obzirom da Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF)⁶⁷ nije u mogućnosti da obezbjedi potrebnu podršku za sve planirane projekte deminiranja. Bosna i Hercegovina je još uvijek jedna od minama najzagađenijih zemalja, što predstavlja glavnu prepreku povratku izbjeglica i interno raseljenih lica kao i sveukupnom ekonomskom oporavku zemlje, iz kog razloga ovaj podsektor mora ostati prioritet u planiranju budućih donatorskih aktivnosti.

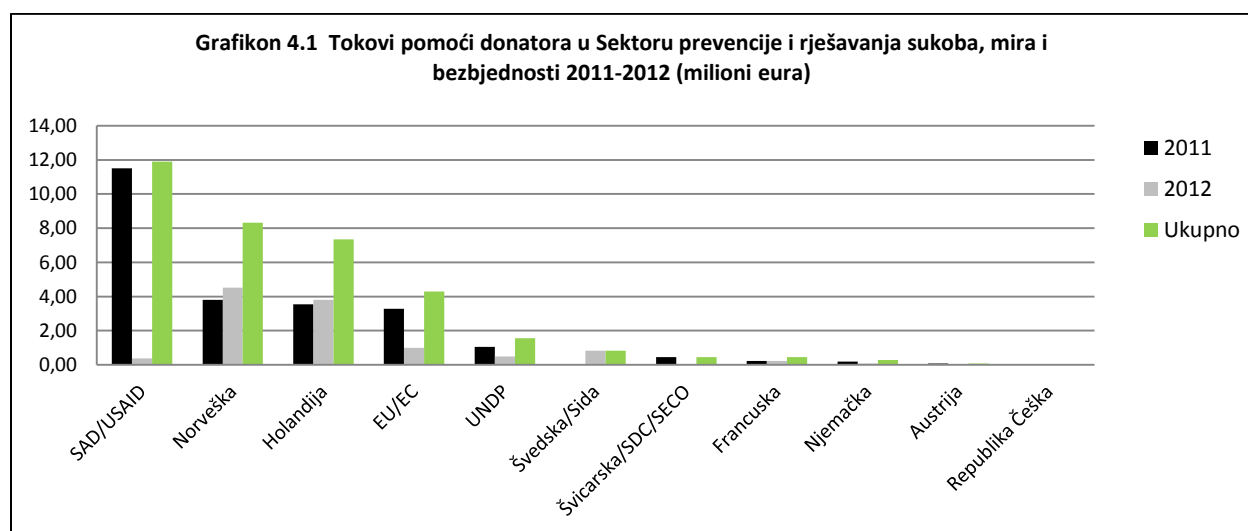
Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članovi DCF aktivni u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u 2011-2012 su SAD/USAID, Norveška, Holandija, EU/EC, UNDP, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Francuska, Njemačka, Austrija/ADC i Republika Češka.

Grafikon 4.1 pokazuje da su vodeći donatori aktivni u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u **2011. godini** bili SAD/USAID sa izdvajanjem od €11,51 miliona i Norveška sa izdvajanjem od €3,81 miliona, a slijede ih Holandija, EU/EC, Njemačka, Švedska/Sida, Švicarska /SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, i Francuska.

U 2012. godini, vodeći donatori bili su Norveška sa izdvajanjima od €4,51 miliona i Holandija sa izdvajanjima od €3,80 miliona a slijede ih EU/EC, Švedska/Sida, UNDP, SAD/USAID, Francuska, Njemačka i Republika Češka.

Ukupna sredstva službene pomoći za razvoj ODA izdvojena su u ovaj Sektor u formi grantova.

⁶⁶ <http://www.bhmac.org/en/stream.daenet?kat=18>

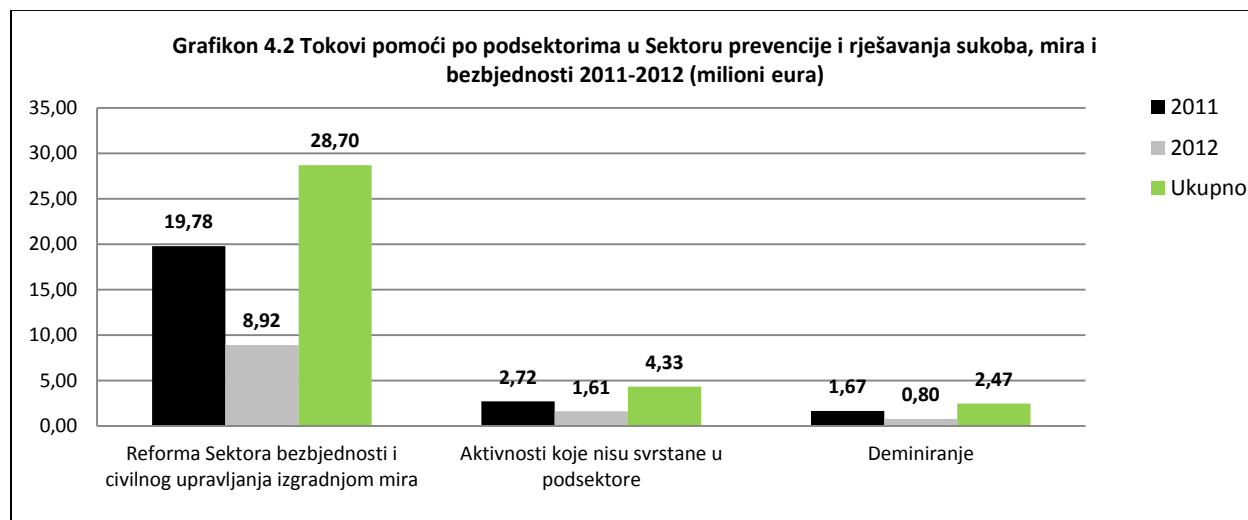
⁶⁷ Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF) uspostavljen je od Vlade Republike Slovenije u martu 1998. Sa ciljem da se pomogne Bosni i Hercegovini u njenim aktivnostima deminiranja i pomoći žrtvama mina. Od njegovog osnivanja, ITF je proširio njegove aktivnosti u cijeloj regiji jugoistočne Evrope zbog uspješnosti njegovih operacija u Bosni i Hercegovini. Centar za uklanjanje mina u BiH je glavni partner ITF za deminiranje u BiH.

Grafikon 4.2 pokazuje da je za **podsektor reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2011. godini** izdvojeno je **€19,78 miliona**, odnosno **81,84% od ukupnih izdvajanja** u Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti, a do sada **u 2012. godini**, za podsektor reforma Sektora sigurnosti i civilno upravljanje izgradnjom mira izdvojeno je **€8,92 miliona** ili **78,73% od ukupnih izdvajanja** u Sektor.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini izdvojeno je **€2,72 miliona**, odnosno **11,25% od ukupnih izdvajanja** za Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Za ove aktivnosti, do sada u 2012. godini izdvojeno je **€1,61 miliona**, odnosno **14,21% od ukupnih izdvajanja** u ovaj Sektor.

Za podsektor **deminiranja** u 2011. godini izdvojeno je **€1,67 miliona**, odnosno **6,91% od ukupnih izdvajanja** za Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Do sada u 2012. godini, za podsektor deminiranja izdvojeno je **€0,80 miliona** ili **7,06% od ukupnih izdvajanja** u ovaj Sektor.

Pomoć nije izdvojena za podsektor reintegracija vojnika i kontrola malokalibarskog oružja i lakog naoružanja i municije u periodu 2011-2012 godina.

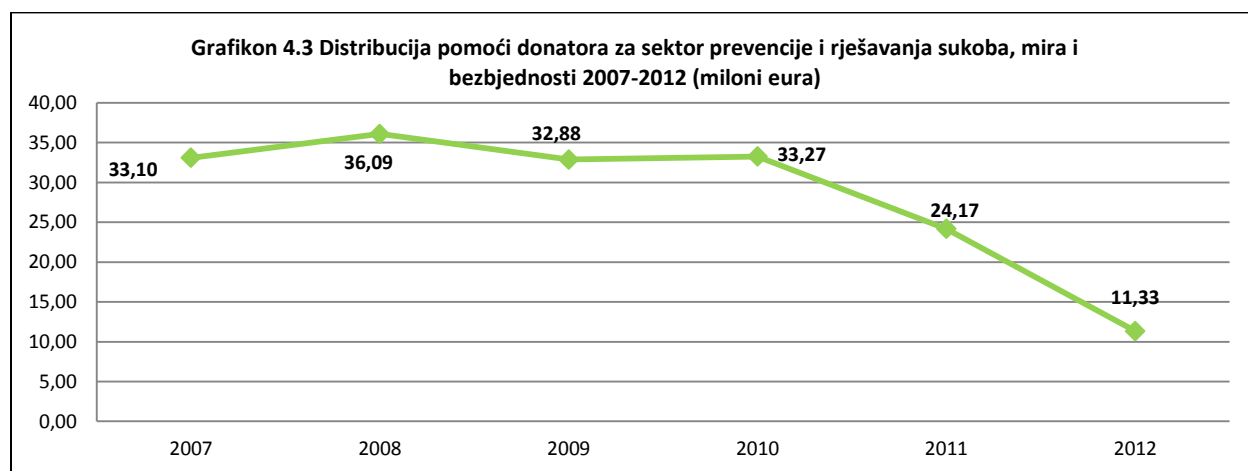

Grafikon 4.3 pokazuje da su ukupna izdvajanja članova DCF za Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti bila €24,17 miliona u 2011. i do sada u 2012. godini €11,33 miliona. Međutim, dodatna sredstva mogu biti izdvojena u Sektor do kraja 2012. godine.

Grafikon 4.3 također pokazuje da su ukupna izdvajanja za ovaj Sektor u periodu 2007 – 2010 bila ujednačena i skoro na istom nivou, ali poslije 2010. godine evidentno je opadanje ODA sredstava u ovom Sektoru.

Razlog za pad izdvajanja, dijelom je vezan za postepeno okončanje direktne bilateralne podrške Holandije, Španije/AECID, Austrije/ADC i Italijanske kooperacije/IC, kao i činjenice da je u prethodnom periodu, uz donatorsku podršku, ostvaren značajan napredak u reformi odbrane, upravljanju granicom, viznom politikom, azilom i politikom međunarodne zaštite i pitanja migracija.

Za ovaj Sektor u 2011. godini izdvojeno je 5% od ukupnih ODA izdvajanja a do danas u 2012. godini 3%.

Reforma Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira

Podsektor Reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira sastoji se iz oblasti: reforme odbrane i policije, civilne zaštite i reagovanja na vanredne situacije.

Članovi DCF aktivni u podsektoru Reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2011-2012 godini su SAD/USAID, Norveška, Holandija, UNDP, EU/EC, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka i Francuska.

Za podsektor reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2011. godini, izdvojeno je €19,78 miliona, odnosno 81,84% od ukupnih izdvajanja u Sektor, dok je do danas u 2012. godini u ovaj podsektor izdvojeno €8,92 miliona ili 78,73% od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Reforma odbrane

SAD/USAID su nastavile pružati pomoć u oblasti reforme odbrane kroz finansiranje rada savjetnika u Ministarstvu odbrane i obuku BiH Tima za uklanjanje eksplozivnih sredstava. SAD/USAID finansira također i vojnu opremu za jedinice koje imaju potencijala da učestvuju u koalicionim operacijama. Dodatno, SAD/USAID pruža podršku razvoju osoblja Ministarstva odbrane BiH, kako bi se ispunili zahtjevi iz NATO partnerstva za mir.

U 2011-2012, **Norveška** je započela novi projekat *Podrška izgradnji kapaciteta u Ministarstvu odbrane*, koji je usmjeren na programe reforme Sektora odbrane i sigurnosti, sa posebnom pažnjom posvećenom upravljanju ljudskim resursima u Ministarstvu odbrane BiH.

Reforma policije

Sa svojim novim projektom *Koordinacija i izgradnja kompetentnosti u Sektoru sigurnosti u BiH*, **Norveška** je u saradnji sa Ministarstvom odbrane i Ministarstvom sigurnosti započela podržavati procese koordinacije i izgradnje kompetentnosti unutar Sektora sigurnosti na nivou Bosne i Hercegovine.

EU pruža podršku za uspostavljanje sistema elektronske razmjene za policiju i registre tužioca, unutar novog projekta Sistem elektronske razmjene podataka.

Švicarska/SDC/SECO kroz projekat *Rad policije u zajednici u BiH*, podržava prevenciju kriminala i drugih opasnosti, unapređenje upravljačkih sposobnosti policije, saradnju sa zajednicom kao i poboljšano međusobno povjerenje između građana i policije.

Francuska je nastavila finansirati obuku i studijske posjete policijskih zvaničnika sa ciljem postizanja evropskih standarda u oblastima rada Interpola, strateške analize, sprečavanja otmica, saradnje u borbi protiv terorizma, borbe protiv droga kao i zbrinjavanja ilegalnih imigranata. Također, Francuska osigurava i obuku namijenjenu vatrogascima u Bosni i Hercegovini.

Civilno upravljanje izgradnjom mira

Članovi DCF aktivni u podsektoru civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2011-2012 godini su Holandija, Švedska/Sida, Norveška, SAD/USAID, EU/EC i Njemačka.

U 2011-2012 godini, **Holandija** je nastavila treću fazu *Programa oporavka regije Srebrenica*. Cilj ovog Projekta je da kreira okruženje povoljno za ekonomski razvoj, što će doprinijeti smanjenju siromaštva. Projekat je usmjeren na razvoj lokalnih mogućnosti, institucionalno jačanje, razvoj usluga građanima i privatnog sektora.

U februaru 2012. godine, **Švedska/Sida** započela je novi projekat *Strategija okončanja programa ICMP na Zapadnom Balkanu*, sa ciljem postizanja slijedećih rezultata: da BiH vlasti preuzmu odgovornost za pitanje nestalih osoba, da se osnaži civilno društvo i da se nastavi kontinuitet u identifikaciji žrtava.

Sa svojim novim projektom *BHZ-Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP)*, **Norveška** pruža pomoć u rješavanju pitanja osoba nestalih kao rezultat oružanih sukoba u BiH. Ovo uključuje forenzičku tehničku pomoć, izgradnju kapaciteta i pomoć u oblasti pravde. Nadalje, Norveška je nastavila pružati podršku u suđenjima za ratne zločine u BiH kao i projektu institucionalne izgradnje koji je vezan za Centar za obuku i podršku mirovnim operacijama (PSOTC) u Sarajevu, sa ciljem da se izgradi regionalni i lokalni kapacitet u kontekstu Podrške mirovnim operacijama.

U junu 2011. godine, **SAD/USAID** je pokrenula novi projekat, *Rehabilitacija i socijalna reintegracija osoba sa invaliditetom putem vodenih sportova*, kako bi se pomoglo u rehabilitaciji osoba sa invaliditetom da se reintegrišu u društvo. Vidovi rehabilitacije uključuju vodene sportove kao što su ronjenje, splavarenje i upravljanje brodom, edukativne lekcije i druge inovativne i efikasne programe, koji se provode u cijeloj BiH.

U septembru 2011. godine, SAD/USAID je započela sa projektom *Omladinske snage u eko-rukovođenju (YELC)*. Djelovanjem putem NVO organizacija u četiri zajednice—Srebrenica, Tuzla, Brčko, i Bijeljina—timovi za eko-akciju od po 30 mladih ljudi trebali bi steći tehničke vještine za život u zelenom Sektoru i izgraditi ekološka dobra kao što su parkovi, vrtovi, pošumljeno javno zemljište, kuće otporne na hladno vrijeme, staze za šetnju, igrališta, solarne svjetiljke, nadogradnju vodovoda i kontrolu korozije u 28 okolnih zajednica. Timovi za eko-akciju fokusiraće se na 4 tipa projekata u zajednici: 1.) energetska efikasnost preko izgradnje kuća otpornih na hladno vrijeme; 2.) upravljanje u oblasti zaštite okoliša u cilju zaštite sredstava 3.) očuvanje vode; i 4.) obnovljiva energija, uključujući izgradnju solarnih svjetiljki u ruralne domove.

U periodu 2011-2012, završena je implementacija projekta *Podrška Međunarodnoj komisiji za nestale osobe (ICMP)*, koji su zajednički finansirale EU/EC, Norveška, Španija/AECID, Švedska/Sida, Holandija i SAD/USAID.

U martu 2012. godine, **Njemačka** je započela projekat *Pomoć ženama BiH*. Projekat je usmjeren na jačanje lokalne demokratije putem edukacije žena u različitim praktičnim vještinama i znanju koji će im biti korisni na tržištu poslova kao i na osiguranju ljekarskog i pravnog savjetovanja ženama.

Glavni projekti u podsektoru reforme sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira navedeni su u narednoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Podrška Međunarodnoj komisiji za nestale osobe (ICMP)	EK, Norveška, Španija/AECID, Švedska/Sida, Holandija, SAD/USAID	21,39
(ICITAP) Pomoć agencijama za provođenje zakona	SAD/USAID	17,77
Pomoć SAD u reformi odbrane	SAD/USAID	16,66
Program oporavka regije Srebrenica III	Holandija	8,44
Socijalno - stambeno zbrinjavanje u Bosni i Hercegovini	Holandija	2,60
(EXBS) Kontrola izvoza i sigurnost granice	SAD/USAID	2,18
Rad policije u zajednici u Bosni i Hercegovini	Švicarska/SDC/SECO	1,76
Pomoć u borbi protiv terorizma	SAD/USAID	1,73
Strategija okončanja programa ICMP na Zapadnom Balkanu	Švedska/Sida	1,70
Aplikacija za preseljenje BiH	Norveška	0,90
Omladinske snage u eko-rukovođenju (YELC)	SAD/USAID	0,71
BHZ. Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP)	Norveška	0,64

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Reintegracija vojnika i kontrola malokalibarskog oružja i lakog naoružanja i municije

Podsektor reintegracije vojnika i kontrola malokalibarskog oružja i lakog naoružanja i municije odnosi se na reintegraciju demobilisanog vojnog osoblja u privredne tokove, reorganizaciju proizvodnih postrojenja kako bi umjesto vojnim, mogla služiti civilnim namjenama i ostvarenje tehničke saradnje u cilju kontrole, prevencije i/ili smanjenja širenja malokalibarskog oružja i lakog naoružanja.

U 2011-2012 godini, članovi DCF nisu zabilježili nikakvu aktivnost u podsektoru SALW, osim što je završen Projekat kontrola i redukcija malokalibarskog i lakog naoružanja i municije u BiH (SACBiH), koji su zajednički finansirali UNDP, EU/EC, Španija/AECID i Holandija. Kao rezultat projekta, uništeno je 1,500 tona municije, uključujući kasetnu municiju i bombe, 3,000 komada oružja iz policijskih zaliha i pružena podrška izgradnji Foruma za sigurnost u 5 općina. Nadalje, ojačani su kapaciteti za kontrolu kretanja oružja i vojne opreme preko uspostavljanja Centralnog registra oružja i putem nabavke opreme za Zajednički centar za analizu rizika.

Sumarni pregled osnovnih rezultata koji su ostvareni unutar SACBiH:

- Uklanjanje 151 komada Orkan kasetnih raketa; 321 kasetnih bombi BL 755, 58 komada raketa iz raketnih bacača; 29,580 protivoklopnih komada; 42,251 komada kasetne municije tipa KB 1; oko 2500 tona artiljerijske municije; oko 100,000 komada ručnih bombi i 45 tona raketnog goriva;
- Implementacija obaveza Ministarstva odbrane BiH koji proizlaze iz Konvencije o zabrani kasetne municije, što pozicionira BiH kao vodeću zemlju u regiji po ovom pitanju;
- Poboljšani kapaciteti Ministarstva odbrane za inspekciju i identifikaciju municije;
- Unapređeni kapaciteti Ministarstva odbrane u demilitarizaciji artiljerijske municije;
- Uklanjanje 33,000 komada malokalibarskog i lakog naoružanja;
- Ojačana razmjena informacija, koordinacija i saradnja između institucionalnih članova Koordinacionog Odbora za malokalibarsko i lako naoružanje.

Deminiranje

Podsektor deminiranja odnosi se na uklanjanje eksplozivnih mina i za potrebe procesa razvoja.

Članovi DCF aktivni u podsektoru deminiranja u 2011-2012 godini su Norveška, EU/EC, Republika Češka, Italija/ IC i Francuska.

Za podsektor Deminiranja u 2011. godini izdvojeno je **€1,67 miliona**, odnosno **6,91% od ukupnih izdvajanja** za Sektor, **a do sada u 2012. godini** u podsektor je izdvojeno **€0,80 miliona** ili **7,06%** od ukupnih izdvajanja u Sektor.

U 2011-2012 godini, **EU/EC** nastavila je sa aktivnostima koje se odnose na smanjenje minski sumnjivih područja u BiH. Cilj ovih aktivnosti je da se omogući povratak stanovništva u deminirana područja, da se unaprijedi zaštita građana od preostalih mina, kao i da se stvore preduslovi za održiv socioekonomski razvoj deminiranih područja. EU/EC je također osigurala opremu za Centar za uklanjanje mina u BiH (BHMACH).

U januaru 2011. godine, **Norveška** je nastavila da pruža podršku uklanjanju mina, kroz provođenje *Programa za uklanjanje mina BiH 2011-2015*. Osnovni cilj Programa je eliminacija rizika i pretvaranje miniranih područja u područja za sigurnu i produktivnu upotrebu, kao i izgradnja kapaciteta BiH institucija nadležnih za deminiranje.

U 2012. godini, **Italija** je završila *Projekat humanitarnog deminiranja - Faza V*, sa ciljem povećanja sigurnosti stanovnika Bosne i Hercegovine koji su izloženi riziku od mina, smanjenju broja nesreća i povećanju svijesti o nivou rizika od mina.

Republika Češka nastavila je sa pružanjem podrške ITF na lokacijama u općini Lopare u okviru *Projekta tehničkog izviđanja za deminiranje općine Lopare*.

Francuska je nastavila sa pružanjem podrške regionalno-orijentisanog deminiranja i podrškom školi za uništavanje eksplozivnih sredstava (EOD), koja provodi obuku tehničara kvalifikovanih da provode procedure za uništenje svih vrsta eksplozivnih sredstava. Direkcija za saradnju u oblasti sigurnosti i odbrane (DCSD) i vojna misija francuske ambasade nadležni su za provođenje navedene podrške.

Glavni projekti u podsektoru deminiranja navedeni su u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijaska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
NPA Program uklanjanja mina u BiH 2011-2015	Norveška	2,02
Deminiranje i podrška školi za uništenje eksplozivnih sredstava (EOD)	Francuska	0,71
Čišćenje mina i tehničko izviđanje	EU/EC	0,70
Podrška deminiranju u BiH	EU/EC	0,70
Nabavka materijala za podršku aktivnostima deminiranja	EU/EC	0,40
Projekat humanitarnog deminiranja – faza V	Italija/IC	0,27
Edukacija o riziku od mina	EU/EC	0,21
Edukacija o riziku od mina	EU/EC	0,21
Tehničko izviđanje za deminiranje u općini Lopare	Republika Češka	0,09

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće sektore

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini, izdvojeno je **€2,72 miliona**, odnosno **11,25% od ukupnih izdvajanja** u Sektor sigurnosti i civilno upravljanje izgradnjom mira. Do sada u 2012. godini, za ove aktivnosti izdvojeno je **€1,61 miliona** ili **14,21%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

EU/EC osigurala je tehničku pomoć Ministarstvu sigurnosti BiH, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u efikasnom upravljanju migracijom i drugim aktivnostima koje se odnose na krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima. EU/EC također podržava aktivnosti Odsjeka za forenzičke nauke Komisije za nestale osobe (ICMP) kako bi se utvrdila istina o nestalim osobama u BiH.

U oktobru 2011. godine, **SAD/USAID** je započela sa novim projektom *Ustavna reforma u BiH: angažovanje civilnog društva*, sa ciljem da se promoviše ustavni reformski proces u BiH vođen od civilnog društva. Kao rezultat toga, civilno društvo će se efikasnije angažovati sa političkim vođama i preuzeti aktivniju ulogu u dijalogu o ustavnoj reformi.

Višesektorski projekat, *Unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH*, finansiran od MDG - španskog fonda kojeg realizuju **UNDP** i **UNICEF**, ima za cilj jačanje međukulturalnog razumijevanja u Bosni i Hercegovini i promociju njenog jedinstvenog multikulturalnog identiteta.

U aprilu 2012. godine, **Holandija** je započela novi projekat *Nestale osobe Srebrenice*, sa glavnim ciljem da doprinese pomirenju i oporavku regije Srebrenice. Projekat pokušava da odredi maksimalan broj identifikovanih nestalih osoba, i da podatke o nestalim osobama pohrani u arhivi (elektronska arhiva).

Austrija/ADC nastavlja sa provođenjem projekta *Integrativni vrtić Sunčani Most u Mostaru*, koji doprinosi inkluziji djece sa invaliditetom u društvo i služi kao model za integraciju drugih institucija te vrste u regiji. Vrtić također doprinosi smanjenju predrasuda i napetosti između različitih etničkih grupa u Mostaru.

Glavni projekti nalaze se u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Unapređenje kulturnog razumijevanja BiH (zajednički program UN-a program, MDG-Fond, Španija)	UNICEF, UNDP	5,71
Nestale osobe Srebrenice	Holandija	3,22
Podrška za ICMP	EU/EC	1,20
Mladi grade budućnost u distriktu Brčko (YBFB)	SAD/USAID	0,64
(SUSTAIN) Održive intervencije za borbu protiv trgovine osobama u BiH	SAD/USAID	0,58
Ustavna reforma u BiH: angažovanje civilnog društva	SAD/USAID	0,56
RECOM	Holandija	0,19

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora— <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011-2012 godini

U oktobru 2011. godine, Parlamentarna skupština BiH, usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine*⁶⁸, a u maju 2012. godine, o izmjenama i dopunama Zakona o

⁶⁸ Službeni glasnik BiH br: 7/12

Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA)⁶⁹ kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o službi u oružanim snagama BiH⁷⁰.

BiH Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, kao i izmjene i dopune Zakona o protivmiskom djelovanju u BiH poslani su u proceduru Parlamentu u BiH. Usvajanjem Izmjena i dopuna Zakona o protivmiskom djelovanju u BiH, potrebne reforme će imati pravni okvir za njihovo provođenje. Pored toga, izrađen je nacrt Zakona o zaštiti svjedoka BiH, koji je također poslat u proceduru za usvajanje.

U novembru 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija⁷¹, dok su Zakon o unutrašnjim poslovima⁷² i Zakon o agencijama za osiguranje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti⁷³ usvojeni **u decembru 2011. godine.**

U junu 2011. godine, Parlament Federacije BiH usvojio je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o policijskim službenicima⁷⁴. Skupština Distrikta Brčko usvojila je Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pritvoru i drugim mjerama u distriktu Brčko BiH.

U oktobru 2011. godine, Skupština distrikta Brčko usvojila je Zakon o oružju i municiji u distriktu Brčko BiH, a **u februaru 2012. godine** Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o oružju i municiji u distriktu Brčko BiH. **U oktobru 2011. godine,** usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policiji u distriktu Brčko BiH.

U julu 2011. godine, Savjet ministara BiH usvojio je Strategiju za uspostavljanje CERT⁷⁵ u Bosni i Hercegovini, kao i Revidiranu strategiju – analiza situacije i potreba – dodatak Strategiji za integrisano upravljanje granicom u Bosni i Hercegovina i Akcioni plan. **U junu 2012. godine,** Vijeće ministara BiH usvojilo je Strategiju o migraciji i azilu i Akcioni plan 2012.-2015.

Koordinacija rada donatora

Na nivou BiH ne postoji formalni mehanizam koordinacije u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Na nivou podsektora postoji cijeli niz mehanizama za koordinaciju rada donatora.

Koordinacioni odbor za kontrolu malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (SALW) u BiH planira, upravlja i prati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine po pitanju kontrole SALW-a.⁷⁶

Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF) djeluje kao tijelo koje koordinira rad više donatora na oblasti deminiranja, dok Komisija za deminiranje BiH unutar Ministarstva civilnih poslova predstavlja domaći mehanizam koordinacije.

Nakon usvajanja Strategije o migraciji i azilu i Akcionog plana za period 2012-2015, trebalo bi biti uspostavljeno BiH tijelo za koordinaciju pitanja migracija.

Donatori koji su aktivni u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti redovno učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁶⁹Službeni glasnik BiH br:40/12

⁷⁰Službeni glasnik BiH br: 42/12

⁷¹Službeni glasnik RS br: 117/11

⁷²Službeni glasnik RS br: 4/12

⁷³Službeni glasnik RS br: 4/12

⁷⁴Službene novine FBiH br:44/11

⁷⁵CERT- Tim za odgovor za kompjuterske incidente i Strategija može se naći na lokalnom jeziku na:

<http://www.msb.gov.ba/dokumenti/strateski/?id=6248>

⁷⁶Vijeće ministara BiH je u julu 2005. imenovao Koordinacioni odbor za SALW kontrolu kao privremeno tijelo. Odbor se sastoji od predstavnika Ministarstva spoljnih poslova BiH, Ministarstva odbrane BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, Federalnog Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva unutrašnjih poslova RS, Granične policije BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu.

Donatori aktivni u oblasti prevencije sukoba također uključuju organizacije koje nisu članovi DCF-a, prije svega Ured visokog predstavnika i posebnoga predstavnika Evropske unije (OHR), Snage Evropske unije (EUFOR), Sjedište Sjevernoatlantskog saveza u Sarajevu (NHQSa), Policijsku misiju Evropske unije (EUPM), Organizaciju za evropsku sigurnost i saradnju (OSCE), Međunarodnu komisiju za nestale osobe (ICMP). Ove organizacije su također aktivno uključene u koordinaciju aktivnosti u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti

Po mišljenju svih relevantnih aktera uključenih u sektorske aktivnosti, Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti mora povratiti prioritarnu poziciju u planiranju buduće razvojne saradnje u BiH, zbog činjenice da se tokom posljednjih nekoliko godina donatorska podrška u ovom Sektoru smanjuje.

U okviru podsektora reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira, ostvaren je napredak u pristupu pravdi, u provođenju reformskih procesa odbrane i policije kao i u reformama u oblasti integrisanog upravljanja granicom i pitanjima migracija. Ipak, još uvijek je potrebna dalja podrška u izgradnji ljudskih kapaciteta (većinom specijalizovane obuke i edukacija) i opremi, gdje pomanjkanje finansijskih sredstava i strateškog planiranja u ovoj fazi postaje akutni problem.

BiH vlasti istakle su potrebu za dodatnom edukacijom i jačanje institucionalnih kapaciteta uključenih u provođenje *Strategije o migraciji i azilu i Akcionog plana 2012-2015*, kao i potrebu za specijalizovanim obukama i dodatnom materijalno-tehničkom opremanju u oblasti IT-sigurnosti, i podrškom za uspostavljanje mehanizama za smanjenje rizika od katastrofa. Uprkos očitim poboljšanjima u koordinaciji i upravljanju aktivnostima prilikom hitnih intervencija, kako bi se odgovorilo na elementarne nepogode, BiH još uvijek nedostaju potrebni kapaciteti da efikasno koordinira upravljanje katastrofama i smanjenjem rizika od prirodnih nesreća.

U procesima policijske reforme, svi relevantni akteri složili su se da institucionalni razvoj agencija za policijsku reformu polako napreduje ali je potrebno dalje jačanje novouspostavljenih agencija.

U podsektoru reintegracija vojnika i kontrola malokalibarskog i lakog naoružanja i municije, UNDP je završio provođenje *Projekta kontrola i redukcija malokalibarskog naoružanja u BiH* uz podršku EU/EC, Španije/AECID i Holandije. U ovom podsektoru je potrebno unaprijediti budžetsko i strateško planiranje, posebno iz razloga što članovi DCF u njega nisu alocirali nijedan projekat u 2012. godini.

U podsektoru deminiranja, svi uključeni akteri složili su se da je ostvaren određen napredak. Međutim, potrebno je usvojiti *Izmjene i dopune zakona o protivminskom djelovanju u BiH*, koje su trenutno u parlamentarnoj proceduri. Također, treba riješiti stalni manjak finansijskih sredstava kako bi se osiguralo smanjenje minski sumnjivih i rizičnih područja i omogućile specijalizovane obuke i opremanje institucionalnih kapaciteta uključenih u aktivnosti deminiranja.

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru 2011-2012	EU/EC, UNDP, Svjetska banka, Njemačka, Italija/IC, Republika Češka, Norveška, Holandija.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP); Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu i hranu (FAUjeO); Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO); Volonteri Ujedinjenih naroda (UNV); OSCE.
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ministarstvo okoliša i turizma FBiH; Ministarstvo prostornog uređenja FBiH; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH; Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Brčko distrikt.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe Sektora u 2011 i 2012 godini	2011: €11,35 miliona – u grantovima 2012: €12,79 miliona – u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o Fondu i finansiranju životne sredine RS; Zakon o zaštiti zraka RS; Zakon o zaštiti okoliša RS; Strategija i Akcioni plan za zaštitu pejzažne i biološke raznolikosti u BiH 2008-2015; Strategija zaštite prirode Republike Srpske; Strategija zaštite zraka RS; Strategija za upravljanje vodama Federacije Bosne i Hercegovine 2010-2022; Odluka o osnivanju Ovlaštenog organa za provođenje projekata Mehanizma čistog razvoja Kjoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime u Bosni i Hercegovini.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁷⁷ <i>Strategija upravljanja čvrstim otpadom u BiH; Nacionalna strategija za zaštitu ozonskog omotača; Strategija zaštite okoliša Federacije BiH 2008-2018 i Akcioni plan; Strategija za upravljanje otpadom u RS; Strategija zaštite prirode u RS; Strategija zaštite vazduha u RS</i>
Koordinacija rada donatora	Ne postoji formalizovan mehanizam koordinacije rada donatora u Sektoru zaštite okoliša. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovno učestvuju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁷⁷ Za više informacija o strategijama posjetite:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Održivost okoliša postepeno je prepoznata kao bitno pitanje razvoja u Bosni i Hercegovini, kako od strane BiH vlasti tako i od donatora. U periodu 2011-2012, BiH vlasti su započele sa prioritizacijom i usklađivanjem ekoloških pitanja, dok su donatori aktivni u BiH također povećali njihovu prisutnost i ulaganja u ovaj Sektor.

U periodu 2011-2012, ostvaren je neujednačen napredak reformskih procesa u oblastima zaštite okoliša, kvaliteta zraka, kvaliteta voda, kao i upravljanja otpadom na različitim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.

Ostvaren je mali napredak u **područjima zaštite okoliša i klime**. Uspostavljanje usklađenog pravnog okvira za zaštitu okoliša, adekvatan institucionalni kapacitet i funkcionisanje sistema praćenja okoliša ostaju prioriteti za buduće aktivnosti.

Napredak je ostvaren u Republici Srpskoj u području **zaštite okoliša**, usvajanjem *Zakona o zaštiti životne sredine i Zakona o Fondu i finansiranju zaštite životne sredine*. Napredak je postignut u **pitanjima klime**, putem unapređenja administrativnih kapaciteta kako bi se rješavala pitanja klimatskih promjena. Vijeće ministara BiH donio je Odluku o osnivanju ovlaštenog organa za provođenje projekata Mehanizma čistog razvoja Kjoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime u Bosni i Hercegovini.

U pogledu **kvaliteta zraka**, evidentiran je napredak u oba entiteta. Republika Srpska usvojila je novi *Zakon o zaštiti zraka*, dok je Federacija BiH usvojila nekoliko Pravilnika o metodama praćenja kvaliteta zraka, definisanju tipova zagađivača i standarda kvaliteta zraka.

Federacija BiH ostvarila je napredak u području **kvaliteta vode**, usvajanjem Strategije za upravljanje vodama u FBiH i Pravilnika o uslovima za ispuštanje otpadnih voda u prirodne recipijente i sisteme javne kanalizacije, kako bi se na taj način unaprijedilo usklađivanje sa Direktivom o tretmanu gradskih otpadnih voda.

Klimatska pitanja su u velikoj mjeri integrisana u politike koje se bave energijom, ali su potrebni dalji napor kako bi se klimatske promjene u potpunosti integrisale u sektorske politike i strategije.

Prepoznavši da je odgovarajuće i ekološki pouzdano upravljanje prirodnim resursima važno za održivi razvoj Bosne i Hercegovine, donatori su u periodu 2011-2012 najvećim dijelom finansirali aktivnosti usmjerene na jačanje kapaciteta BiH institucija zaduženih za pripremu zakonodavstva i procedura.

Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

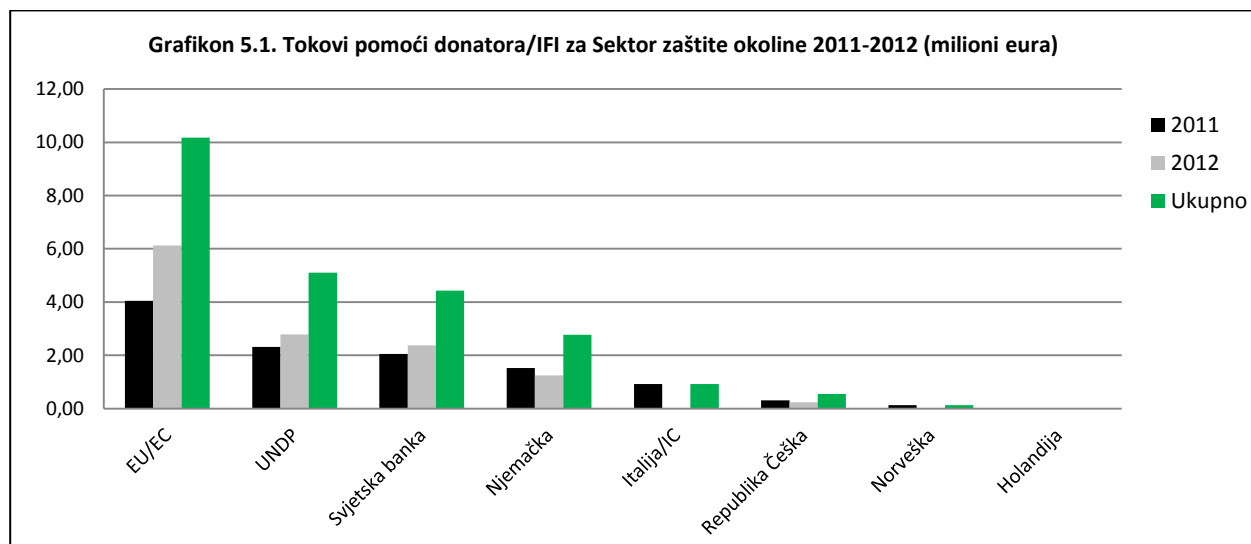
Članovi DCF-a aktivni u Sektoru zaštite okoliša u 2011-2012 godini su EU/EC, UNDP, Svjetska banka, Njemačka, Italija/IC, Republika Češka, Norveška i Holandija.

Programi na polju zaštite okoliša preklapaju se sa aktivnostima koje se odvijaju u nekoliko Sektora, kao što su Sektor infrastrukture, poljoprivrede i šumarstva, povratka i reintegracije izbjeglih i raseljenih osoba, lokalne uprave i ravnopravnosti polova. Zbog toga je broj donatora koji djeluju u ovom Sektoru veći od broja pomenutog u ovom poglavlju izvještaja. Neki donatori, poput Svjetske banke i UNDP-a, udružili su aktivnosti sa Globalnim fondom za okoliš (GEF).

U 2011. godini vodeći donatori u Sektoru zaštite okoliša su EU/EC sa izdvajanjem od €4,05 miliona, UNDP sa izdvajanjem od €2,31 miliona, nakon kojih slijede Svjetska banka, Njemačka, Italija/IC, Republika Češka, Norveška i Holandija.

U 2012. godini vodeći donatori su EU/EC sa izdvajanjima od €6,13 miliona, UNDP sa izdvajanjima od €2,79 miliona i Svjetska banka sa izdvajanjima od €2,38 miliona, iza kojih slijede Njemačka i Republika Češka (**Grafikon 5.1**).

Ukupna sredstva ODA-e izdvojena za ovaj Sektor bila su u obliku grantova.

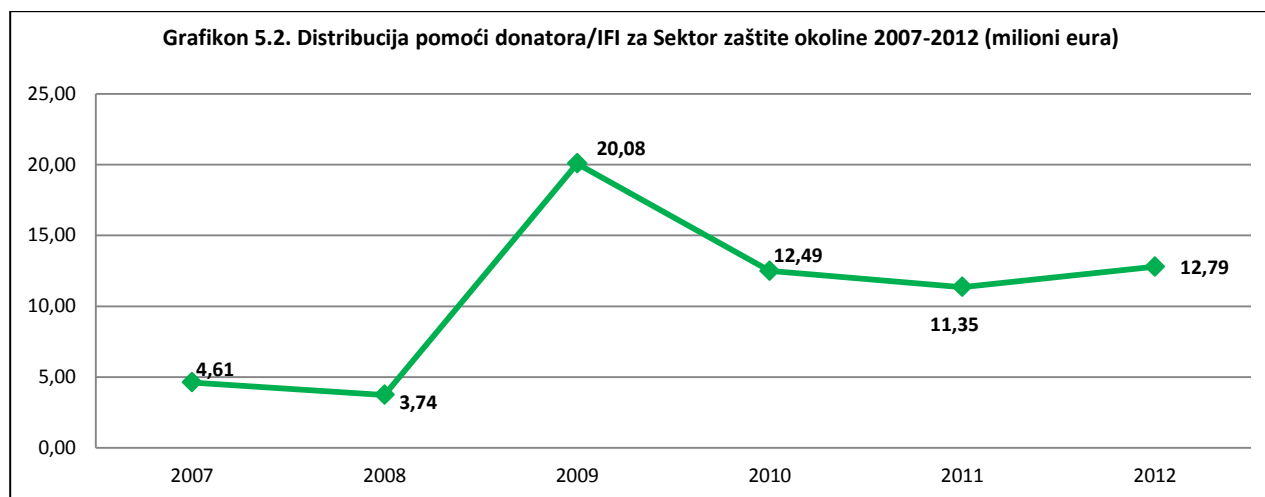

Ukupna izdvajanja članova DCF za Sektor zaštite okoliša iznosila su €11,35 miliona u 2011. godini, a do sada u 2012. godini €12,79 miliona. Međutim, za ovaj Sektor bi do kraja 2011. godine mogla biti izdvojena dodatna sredstva.

Grafikon 5.2 pokazuje veliki pad ODA sredstava u 2011. godini u odnosu na 2009. godinu, kada je izdvojeno najviše sredstava, odnosno izdvajanja su manja za €8,73 miliona. Ipak u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu, zabilježen je blagi porast u iznosu od €1,44 miliona, pri čemu je važno napomenuti da se iznos ODA sredstava odnosi na prvo polugodište 2012. godine, uz mogućnost izdvajanja dodatnih sredstava do kraja godine.

Treba napomenuti kako su neki projekti koji se odnose na unapređenje ekološke infrastrukture opisani u Sektoru infrastrukture i obratno.

Za Sektor zaštite okoliša u 2011. godini izdvojeno je 2% ukupnih ODA sredstava i do sada u 2012. godini 3%.

U avgustu 2011. godine, **EU/EC** započela je novi projekat *Podrška Sektoru upravljanja čvrstim otpadom u BiH*. Projekat je podijeljen u dvije podkomponente: 1.) izgradnja postrojenja za recikliranje na regionalnom sanitarnoj deponiji "Uborak" Mostar i 2.) proširenje regionalne deponije "Ramići" Banja Luka. Prva podkomponenta trebala bi uključivati aktivnosti izgradnje industrijske hale u kojoj će biti smještena oprema za reciklažu, kao i nabavka i testiranje cjelokupne opreme za recikliranje. Druga podkomponenta uključivaće obnovu starog dijela deponije, premještanje starog otpada i stabilizovanje otpada, izgradnju sanitarnih ćelija za primanje i tretman otpada i izgradnju operativnih puteva za transport do lokacije deponije.

U oktobru 2011. godine, EU/EC započela je novi projekat *Jačanje institucija za zaštitu okoliša Bosne i Hercegovine i priprema za predpristupna sredstva*. Svrha projekta je da se ojačaju tehnički, administrativni i programski kapaciteti institucija koji su usaglašeni sa IPA-om uključene u upravljanje zaštitom okoliša u BiH i da se osigura provođenje mjera u oblasti infrastrukture kako bi se postigli ekološki standardi EU, sa sveukupnim ciljem da se doprinese ekološki održivom ekonomskom razvoju u BiH. Ovo bi trebalo biti ostvareno preko jačanja administrativnih struktura i omogućavanja usklađivanja sa uslovima iz *acquis-a*.

Pored toga, u 2011-2012 godini, EU/EC nastavila je da pruža podršku u vodosnabdijevanju i prikupljanju kanalizacije u Banjoj Luci, izgradnji sistema vodosnabdijevanja i kanalizacione mreže u općini Bijeljina kao i podršku NVO organizacijama koje se bave zaštitom okoliša.

Svjetska banka nastavila je finansirati projekte u Sektoru zaštite okoliša. Projekat *Globalni fond za okoliš (GEF)- Zaštićena šumska i planinska područja* usmjeren je na jačanje institucionalnih i tehničkih kapaciteta za ostvarenje održivosti zaštićenih područja, kao i da ce proširi mreža zaštićenih šumskih i gorskih područja Bosne i Hercegovine. Projekat će uspostaviti mehanizme za efikasnu i pravednu distribuciju među korisnicima sliva rijeka Neretve i Trebišnjice na prekograničnom nivou. Drugi cilj Projekta je unapređenje ekosistema i bioraznolikosti slivova, kroz bolje upravljanje vodnim resursima.

U 2011-2012 godini, **Italija/IC** nastavila je sa provođenjem projekta *Sistem upravljanja industrijskim otpadom koji je izjednačen sa otpadom gradskih zona*, kao i implementaciju projekta *Podrška kreiranju i promociji zaštite okoliša i održivih turističkih itinerara u Bosni i Hercegovini*.

U 2011-2012, **Republika Češka** nastavila je sa unapređenjem sistema upravljanja otpadom u Doboju i Maglaju. Projekat predviđa edukacione obuke za omladinu i širu javnost, mapiranje divljih deponija i pripremu radova za regionalno sanitarnu deponiju.

Glavni projekti u Sektoru zaštite okoliša navedeni su u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/ finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (miliona eura)
Globalni fond za okoliš (GEF) – zaštita kvaliteta vode	Svjetska banka	6,32
Podrška Sektoru čvrstog otpada u BiH	EU/EC	5,50
Jačanje upravljanja okolišem: povezivanje mjesnih i državnih aktivnosti u BiH (MDG – F Zajednički UN Program, Španski Fond)	UNDP	4,26
Globalni fond za okoliš (GEF)-Neretva i Trebišnjica	Svjetska banka	4,24
Izgradnja sistema vodosnabdijevanja i kanalizacione mreže u općini Bijeljina	EU/EC	3,50
Osiguranje pristupa vodi kroz institucionalni razvoj (MDG – F Zajednički UN Program, Španski Fond)	UNDP	3,05
Otvoreni regionalni fond (ORF) za energetska efikasnost Jugoistočne Evrope (I faza) ⁷⁸	Njemačka	2,62
Globalni fond za okoliš (GEF) –šumska i planinska zaštićena područja	Svjetska banka	2,40
Energetska efikasnost- savjetovanje u Bosni i Hercegovini (I faza)	Njemačka	2,00
Jačanje institucija za zaštitu okoliša u Bosni i Hercegovini i priprema za predpristupne fondove	EU/EC	1,92
Podrška kreiranju i promociji planova na polju zaštite okoliša i održivog turizma u Bosni i Hercegovini	Italija/Italijanska kooperacija	1,65
Projekat vodosnabdijevanja i kolektora otpadnih voda u Banjoj Luci	EU/EC	1,00
Sistem upravljanja industrijskim otpadom koji je izjednačen sa otpadom gradskih zona	Italija/IC	0,81

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011-2012 godini

U novembru 2011. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o Fondu i finansiranju životne sredine*⁷⁹, kao i *Zakon o zaštiti zraka*⁸⁰. U julu 2012. godine, *Zakon o zaštiti okoliša*⁸¹.

Tokom 2011-2012 godine, zakonodavna tijela Republike Srpske⁸² i Federacije BiH⁸³ usvojila su različite podzakonske akte u vezi sa provođenjem zakona i strategija o zaštiti okoliša i upravljanju otpadom, koji su većinom usklađeni sa regulativom EU.

U julu 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Strategiju i Akcioni plan za zaštitu pejzažne i biološke raznolikosti BiH 2008-2015*. Strategija će značajno doprinijeti promociji prirodnih i tradicionalnih vrijednosti u Bosni i Hercegovini, kao i promociji prirodnih ljepota zemlje na međunarodnom nivou.

U septembru 2011. godine, ratifikovani su Pekinški amandmani na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač⁸⁴.

Tokom 2011-2012, prvi Nacionalni izvještaj o provođenju Aarhus konvencije podnesen je Ekonomskoj komisiji UN-a za Evropu (UNECE)⁸⁵.

⁷⁸ Gore spomenuti projekti su implementirani kroz pod-projekte, u kojima je BiH zemlja partner

⁷⁹ Službeni glasnik RS, br. 117/11

⁸⁰ Službeni glasnik RS, br. 124/11

⁸¹ Službeni glasnik RS, br. 71/12

⁸² Za više informacija, posjetite:

http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/PAO/Pages/Podzakonski_akti_-_otpad.aspx

⁸³ Za više informacija, posjetite: <http://www.fmoit.gov.ba/ba/page/40/zakonodavni-okvir-za-opasni-i-neopasni-otpad>

⁸⁴ Službeni glasnik BiH, br. 6/11

⁸⁵ Za više informacija, posjetite: http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/reporting/NIRs%202011/BiH_NIR_2011_e.pdf

U decembru 2011. godine, Federacija BiH je usvojila *Strategiju za upravljanje vodama FBiH 2010-2022*. Ova Strategija je dio sveobuhvatne *Strategije za zaštitu okoliša FBiH 2008-2018 i Akcionog plana* koji su usvojeni 2009. godine. Na osnovu ove Strategije, **u januaru 2012. godine,** usvojena je Uredba o uslovima ispuštanja otpadnih voda u prirodne recipijente i sisteme javne kanalizacije⁸⁶. Uredba uređuje prikupljanje, pročišćavanje i ispuštanje gradskih i industrijskih otpadnih voda u prirodne recipijente ili sisteme javne kanalizacije.

U decembru 2011. godine, Federacija BiH je predstavila *Plan za upravljanje otpadom 2012-2017*⁸⁷.

U oktobru 2010. godine, Vijeće ministara BiH donio je Odluku o osnivanju Ovlaštenog organa za provođenje projekata Mehanizma čistog razvoja Kjoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime u Bosni i Hercegovini. Ovlašteni organ održao je prvu sjednicu u **septembru 2011. godine** i usvojio Poslovnik o radu⁸⁸, uspostavio strukturu i započeo sa redovnim radom.⁸⁹

Koordinacija rada donatora

Trenutno ne postoji formalizovan mehanizam koordinacije rada donatora ili razmjene informacija u Sektoru zaštite okoliša.

U oblasti zaštite okoliša, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) sarađuje sa entitetskim ministarstvima za zaštitu okoliša, poljoprivrede i upravljanja vodama kao i relevantnim agencijama za vode i BD, dok sve pomenute institucije imaju svoje sastanke koordinacije sa donatorima.

Donatori koji su aktivni u Sektoru zaštite okoliša redovno učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći-

Svi učesnici ovoga Sektora podržavaju uspostavljanje formalnog mehanizma koordinacije na nivou BiH, na čelu sa Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i uz podršku Ministarstva finansija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći, u cilju boljeg usklađivanja i koordinacije donatorskih inicijativa. Međutim, svi relevantni akteri naglasili su da MSTEO, u trenutnoj fazi, nema dovoljno kapaciteta za provođenje ovog procesa.

Buduće aktivnosti

Bosna i Hercegovina, kao potencijalni kandidat za članstvo u Evropskoj uniji i kao potpisnica raznih međunarodnih multilateralnih sporazuma u oblasti zaštite okoliša, mora na pravilan način riješiti određen broj pitanja u oblasti zaštite okoliša. Proces usklađivanja je otpočeo, ali je veoma složen i potrebno je uložiti dodatni trud.

Svi relevantni učesnici ovoga Sektora složili su se kako je potrebna dalja donatorska podrška u oblasti jačanja institucija i izgradnje kapaciteta u Sektoru.

Iako je Bosna i Hercegovina postigla napredak u Sektoru zaštite okoliša, i dalje postoji potreba za donošenjem zakona o zaštiti okoliša na nivou BiH, kako bi se osigurao usaglašen pristup zaštiti okoliša u cijeloj zemlji. Pored toga, nastavak finansiranja Sektora je od izuzetnog značaja za dalje unapređenja zaštite okoliša u Bosni i Hercegovini.

⁸⁶Službene novine FBiH, br. 4/12

⁸⁷Dokument je dostupan na lokalnom jeziku na: <http://www.fmoit.gov.ba/userfiles/Federalni%20plan%20upravljanja%20otpadom%202012-2017%281%29.pdf>

⁸⁸Za više informacija posjetite: <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=7&RID=703>

⁸⁹Za više informacija posjetite: http://www.fmoit.gov.ba/ba/news_cat/6/dna

Članovi DCF - aktivni u sektoru u 2011-2012	EIB, EBRD, EU/EC, Svjetska banka, Njemačka/KfW, Švedska/Sida, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, UNDP i Norveška
Druge ključne međunarodne organizacije	Kancelarija visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR); Energetska zajednica Jugoistočne Evrope (ECSEE); Evropska energetska zajednica (EEC); Transportni opservatorij Jugoistočne Evrope (SEETO); Stalno tajništvo Koridora Vc.
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo komunikacija i prometa ; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa /Sektor za prirodne resurse, energiju i zaštitu okoliša; Ministarstvo finansija i trezora, Ministarstvo saobraćaja i komunikacija FBiH; Direkcija za civilno zrakoplovstvo FBiH; Federalna direkcija za izgradnju, upravljanje i održavanje autoputeva; Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH; Ministarstvo privrede, energetike i razvoja RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS.
Ukupna izdvajanja DCF članova u Sektoru u 2011 i 2012 godini	2011: €207,28 miliona - €31,92 miliona u grantovima i €175,36 miliona u kreditima 2012: €199,24 miliona - €40,70 miliona u grantovima i €158,54 miliona u kreditima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o sigurnosti saobraćaja na putevima RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj plovidbi RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama RS; Zakon o cjevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodnika i distribuciji gasovitih ugljovodnika RS; Zakon o tarifama i korištenju prirodnih resursa u svrhe proizvodnje električne energije RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama u FBiH; Strategija upravljanja vodama FBiH 2010-2022; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o regulisanju i korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije u FBiH; Strategija razvoja energetike RS do 2030.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁹⁰ <i>BiH Zakon o elektronskom potpisu; BiH Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu; Zakon o elektronskom poslovanju u RS; Zakon o vodama FBiH; Zakon o vodama RS; Strategija informacionog društva u BiH; Strategija razvoja e-Vlade u RS 2009-2012; Strateški plan i program razvoja energetskog sektora FBiH do 2022; Odluka o Politici sektora telekomunikacija BiH 2008-2012; Plan zaštite voda BiH –Strateški plan za provođenje Direktive EU o prečišćavanju gradskih otpadnih voda (UWWT); Odluka o Politici sektora emitovanja u BiH; Pravilnik o modelu tarifnog rebalansa glasovnih telefonskih usluga u BiH za period 2010-2012; Pravilo o prenosivosti telefonskih brojeva u BiH.</i>
Koordinacija rada donatora	Transport i skladištenje: Redovni bilateralni sastanci koje organizuje Ministarstvo komunikacija i prometa. Proizvodnja i distribucija energije: Periodični sastanci koje organizuje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa /Sektor za prirodne resurse, energiju i zaštitu okoliša. U podsektorima komunikacija kao i vodosnabdijevanja i sanitacije donatori učestvuju na neformalnim sastancima čiji je cilj razmjena informacija. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovno učestvuju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁹⁰ Za više informacija o strategijama posjetite: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor infrastrukture sastoji se od sljedećih podsektora: transport i skladištenje, komunikacije, proizvodnja i distribucija energije kao i vodosnabdijevanje i sanitacija.

Sektor infrastrukture zauzima veoma značajnu ulogu u ekonomskom razvoju zemlje. U tom smislu, glavni prioriteti rastuće ekonomije i društvenog razvoja Bosne i Hercegovine trebaju uključivati dalju obnovu transportne infrastrukture i izgradnju nove infrastrukture kao i usklađivanje njenog zakonodavnog okvira sa EU *acquis-om*.

U periodu 2011-2012 godine, evidentan je značajan pad donatorske pomoći u poređenju sa 2008. godinom, kada su ulaganja u ovom Sektoru bila na vrhuncu. Globalna finansijska i ekonomska kriza odrazila se na ekonomiju BiH i negativno je uticala na ulaganja u infrastrukturu. Pored toga, trend postepenog okončanja bilateralne donatorske pomoći, dodatno je uticao na smanjenje ODA pomoći osigurane za ovaj Sektor. Važno je navesti da su se donatori/finansijske institucije, u izvještajnom periodu, fokusirali na realizaciju neophodnih ekonomskih i strukturnih reformi u Bosni i Hercegovini, koje su definisane u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP).

U skladu sa tim, ostvaren je određen napredak u podsektoru **transport i skladištenje**. Transport ima značajnu ulogu u ekonomskom razvoju svake zemlje, s obzirom da je vezan sa drugim sektorima na koje utiče na pozitivan ili negativan način. Iz tog razloga, unapređenje stanja u ovom podsektoru nalazi se u fokusu pažnje kako BiH vlasti tako i donatora/međunarodnih finansijskih institucija. U oblasti putne mreže, nastavljene su aktivnosti na poboljšanju putne sigurnosti u Bosni i Hercegovini. U julu 2011. godine, usvojen je *Zakon o sigurnosti saobraćaja na putevima u RS*⁹¹ a u septembru 2011. godine, *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj plovidbi RS*⁹². U februaru 2012. godine, oba entiteta usvojila su *Zakone o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama*. Ipak, u BiH je potrebno staviti veći naglasak na ovaj vid transporta kao i na dalji razvoj željezničke mreže, kako bi željezničke kompanije postale tržišno konkurentnije, te stoga i profitabilne. Trenutno je najveći napredak zabilježen u uspostavljanju koordinacije aktivnosti, koju su ostvarili Ministarstvo komunikacija i prometa i entitetska ministarstva, u cilju realizacije ovih ciljeva.

U oblasti transportne mreže vodenim putem, prioritet i dalje ostaje deminiranje i obnova plovnog puta rijeke Save⁹³. Ovaj cilj je dodatno podržan potrebom ispunjenja direktiva EU koje nalažu da se svaki opasan teret mora prevoziti riječnim putem, u cilju rasterećenja i veće sigurnosti u okviru putnog i željezničkog saobraćaja.

Direkcija za civilnu avijaciju BiH (BHCA), unutar Ministarstva komunikacija i prometa BiH, odgovorna je za regulatorna pitanja u području zračnog transporta. U periodu 2011-2012, Direkcija je uskladila i transponirala najveći dio zakonodavstva EU u domaće zakonodavstvo i uspješno ispunila sve zahtjeve propisane od Evropske agencije za sigurnost zrakoplovstva (EASA) u vezi sa izdavanjem dozvola zrakoplovnoj letачkoj posadi.

U podsektoru **komunikacija** postignut je neujednačen napredak u pojedinim oblastima. Prema navodima Regulatorne agencije za komunikacije (CRA) nedostatak usklađenih strategija za telekomunikacije i javnog emitovanja uticalo je na zastoje i kašnjenja u realizaciji planiranih aktivnosti. Prelazak sa analognog na digitalni servis je odgođen. Harmonizacija zakonskog okvira u ovoj oblasti sa zakonskim okvirom EU još uvijek je u fazi pripreme. Ipak, CRA je nastavila implementaciju aktivnosti na zaštiti konkurentnosti u cilju prevencije zloupotreba tržišne moći pojedinih operatera. Također, u primjeni je Pravilnik o prenosivosti telefonskih brojeva u BiH.

U periodu 2011-2012 godina, postignut je određen napredak u podsektoru **proizvodnja i distribucija energije**, mada su reformski procesi u ovom podsektoru bili neujednačeni. Izrada opsežne energetske strategije, uključujući promociju energetske efikasnosti i promociju izvora obnovljive energije ostaju i dalje od ključne važnosti za dalji razvoj ovog podsektora. Planirane aktivnosti vezane za unapređenje ekonomskog razvoja u BiH obuhvataju izgradnju novih kapaciteta u podsektoru proizvodnje i distribucije **energije**, koji je označen kao novi pokretač ekonomskog rasta kroz povećan izvoz, budući da je Bosna i Hercegovina jedini izvoznik električne energije u regiji.

⁹¹Službeni glasnik RS br. 63/11

⁹²Službene glasnik RS br. 100/11

⁹³BiH, Hrvatska, Slovenija i Srbija su potpisnice Okvirnog sporazuma o plovnom putu rijeke Save i osnivači Komisije za rijeku Savu, koja ima za cilj da reguliše i poboljša plovidbu riječnih brodova na rijeci Savi, upotrebu vode i turizam.

Također, sigurno, odgovarajuće i visoko kvalitetno **vodosnabdijevanje i sistem sanitacije** kao i njihovo pravilno upravljanje, potrebni su za očuvanje okoliša i ekonomski razvoj svake zemlje. Unapređenje u pružanju usluga, konkretno u podsektoru vodosnabdijevanja, prepoznato je kao jedno od prioritetnih područja u razvojnim strategijama u BiH. U podsektoru vodosnabdijevanja i sanitacije biće potrebno uložiti dodatne napore u cilju uspostave regulatornog sistema, kako bi se kroz provođenje aktivnosti vezanih za unapređenje tretmana otpadnih voda ujedno ispunjavali i standardi EU. Napredak je ostvaren u FBiH kroz usvajanje Strategije upravljanja vodama FBiH 2010-2022 i Pravilnika o uslovima za ispuštanje otpadnih voda u prirodne prijemnike i javni kanalizacioni sistem, ali je preostalo još mnogo aktivnosti koje će trebati preduzeti kako bi se unaprijedilo stanje u ovom podsektoru.

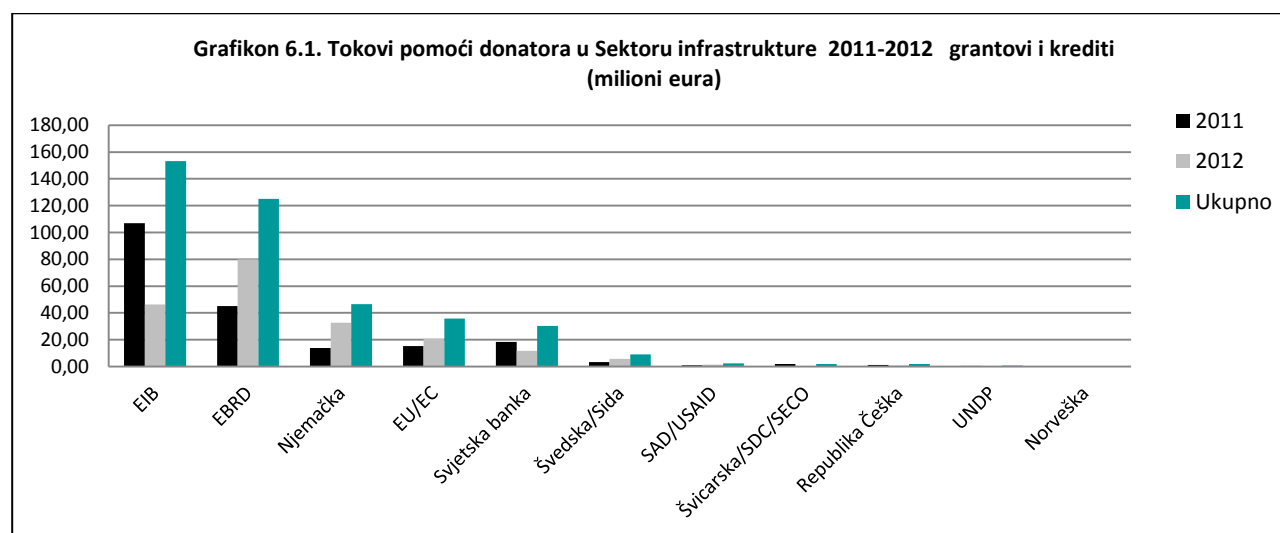
Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF) aktivni u Sektoru infrastrukture u 2011-2012 su EIB, EBRD, EU/EC, Svjetska banka, Njemačka/KfW, Švedska/Sida, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, UNDP i Norveška.

Druge organizacije koje nisu članovi DCF-a, aktivne u Sektoru infrastrukture su Energetska zajednica Jugoistočne Evrope (ECSEE) i Evropska energetska zajednica (EEC)⁹⁴.

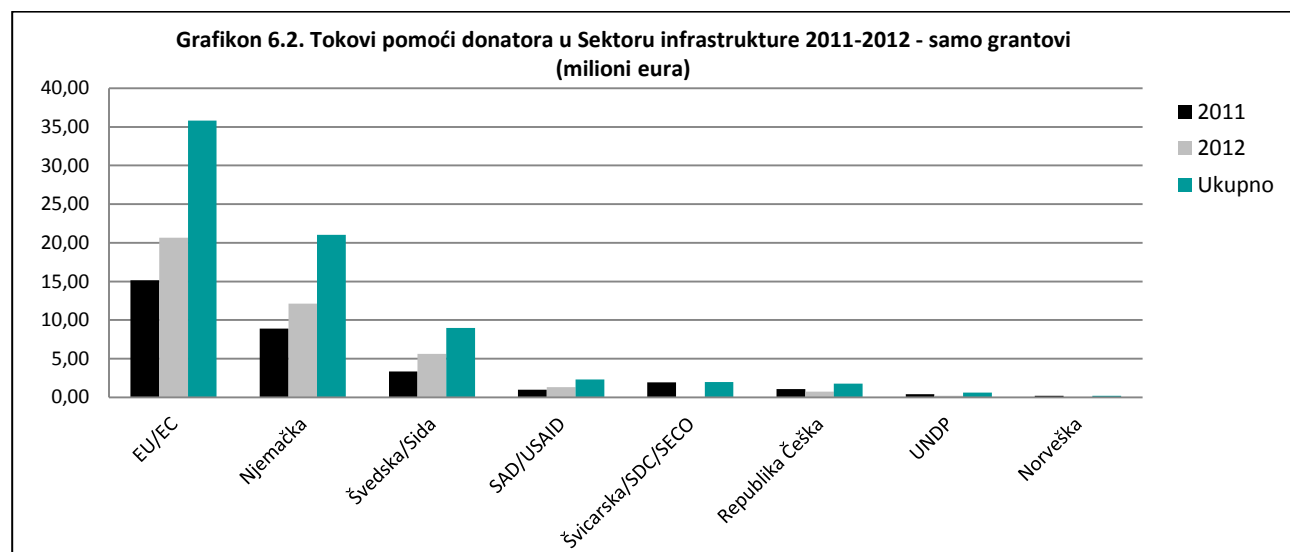
U 2011-2012 godini, najveći dio pomoći osiguran je u obliku kredita. EIB, EBRD i Svjetska banka osigurale su pomoć Sektoru u obliku kredita. Njemačka je u ovom Sektoru u 2011 i 2012 godini osigurala pomoć u obliku grantova i kredita.

Grafikon 6.1. pokazuje poređenje ukupne pomoći donatora/međunarodnih finansijskih institucija osigurane za Sektor infrastrukture, u formi grantova i kredita. **U 2011. godini**, vodeći donatori/IFIs bili su EIB sa izdvajanjem od €107,01 miliona i EBRD sa izdvajanjem od €45,00 miliona, nakon kojih slijede Svjetska banka, EU/EC, Njemačka/KfW, Švedska/Sida, Švicarska /SDC/SECO, Češka Republika, SAD/USAID, UNDP i Norveška, dok su **u 2012. godini** vodeći donatori /IFIs u ovom Sektoru bili EBRD sa izdvajanjem od €80,00 miliona, EIB sa izdvajanjem od €46,31 miliona i Njemačka/KfW sa izdvajanjem od €32,63 miliona, nakon kojih slijede EU/EC, Svjetska Banka, Švedska/Sida, SAD/USAID, Češka Republika, UNDP i Švicarska i SDC/SECO.

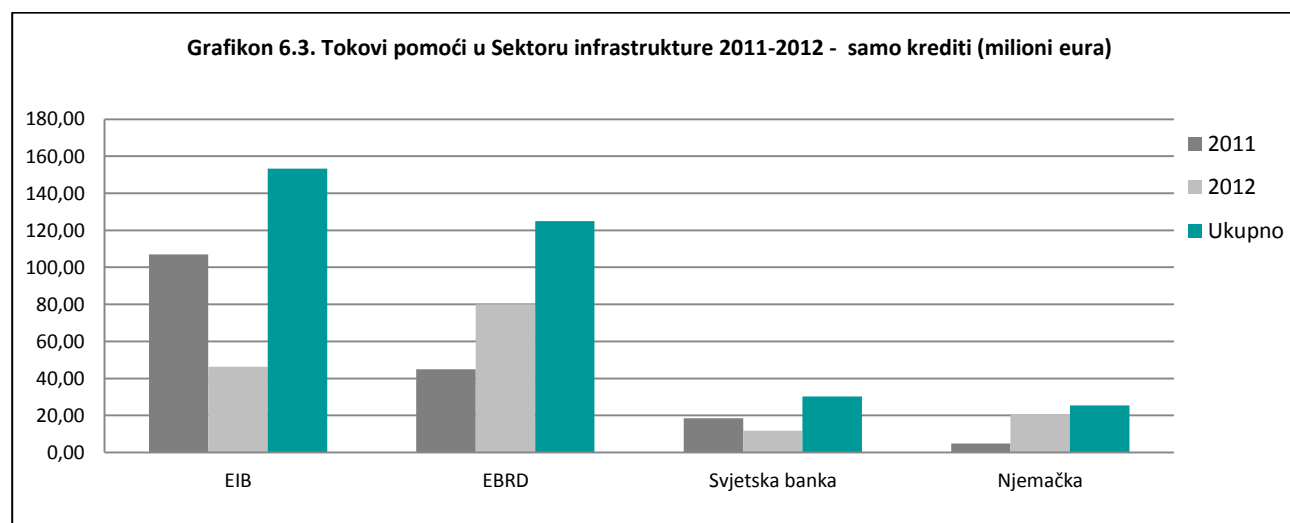

⁹⁴ Energetska zajednica (e.g. Energetska zajednica Jugoistočne Evrope i Evropska energetska zajednica) je zajednica uspostavljena između Evropske Unije i jednog broja zemalja u razvoju kako bi se proširila unutrašnja EU tržišta električne energije na Jugoistočnu Evropu i šire. Ugovor kojim se uspostavila Energetska zajednica potpisan je u Atini, Grčka, dana 25. oktobra 2005 i stupio na snagu 1. jula 2006. Energetska zajednica uspostavlja zajednički regulatorni okvir za energetska tržišta proširujući EU *acquis communautaire* na teritorije zemalja učesnica.

Grafikon 6.2 pokazuje poređenje donatora koji su obezbjedili pomoć za Sektor infrastrukture BiH u obliku grantova. U **2011. godini**, vodeći donatori bili su EU/EC, sa izdvajanjem od €15,13 miliona i Njemačka/KfW sa izdvajanjem od €8,90 miliona, a slijede ih Švedska/Sida, Švicarska /SDC/SECO, Republika Češka, SAD/USAID, UNDP i Norveška, dok su u **2012. godini**, vodeći donatori u Sektoru ponovo EU/EC, sa izdvajanjem od €20,67 miliona i Njemačka/KfW sa izdvajanjem od €12,13 miliona, a slijede ih Švedska/Sida, SAD/USAID, Republika Češka, UNDP i Švicarska/SDC/SECO.

Grafikon 6.3 pokazuje poređenje IFIs koje su osigurale pomoć za Sektor infrastrukture BiH u obliku kredita. U **2011. godini**, EIB je izdvojio €107,01 miliona, EBRD €45,01 miliona, Svjetska banka €18,45 miliona, te Njemačka/KfW koja je izdvojila iznos od €4,90 miliona. U **2012. godini**, EBRD je izdvojio €80,00 miliona, EIB je €46,31 miliona, dok je Svjetska banka u ovaj Sektor izdvojila €11,74 miliona. U poređenju sa prethodnom godinom, Njemačka/KfW je značajno povećala ovaj oblik ulaganja u Sektor sa izdvajanjima od €20,50 miliona.

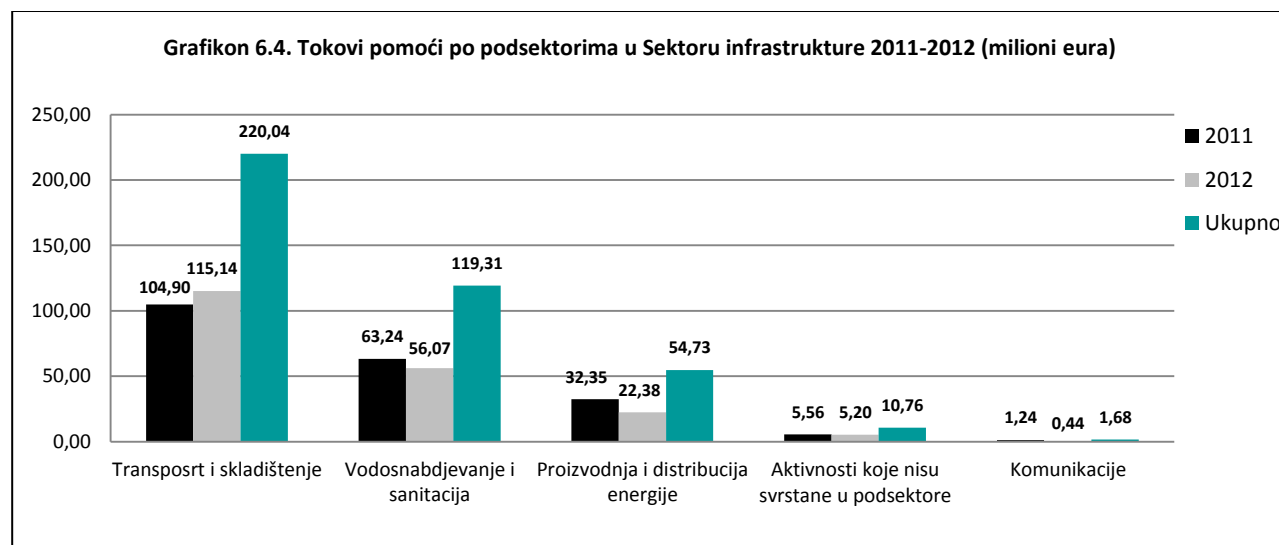
Grafikon 6.4 pokazuje da je za **podsektor transporta i skladištenja u 2011. godini** izdvojeno **€104,90 miliona**, odnosno **50,61% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada u **2012. godini**, za podsektor transporta i skladištenja izdvojeno **€115,14 miliona** ili **57,79%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za podsektor **vodosnabdijevanja i sanitacije u 2011. godini** izdvojeno je **€63,24 miliona**, odnosno **30,51% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada u **2012. godini**, za podsektor vodosnabdijevanja i sanitacije izdvojeno je **€56,07 miliona** ili **28,14%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za podsektor **proizvodnje i distribucije energije u 2011. godini**, izdvojeno je **€32,35 miliona**, odnosno **15,61% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada u **2012. godini**, za podsektor proizvodnje i distribucije energije izdvojeno je **€22,38 miliona** ili **11,23%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini**, izdvojeno je **€5,56 miliona**, odnosno **2,68% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada u **2012. godini**, za ove aktivnosti izdvojeno je **€5,20 miliona** ili **2,61%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **podsektor komunikacija u 2011. godini** izdvojeno je **€1,24 miliona**, odnosno **0,60% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada u **2012. godini**, za podsektor komunikacija izdvojeno je **€0,44 miliona** ili **0,22%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Grafikon 6.5. pokazuje da su ukupna alocirana sredstva članova DCF-a u Sektor infrastrukture bila €207,28 miliona u 2011. (€31,92 miliona u obliku grantova i €175,36 miliona u obliku kredita) **a do sada u 2012. €199,24 miliona** (€40,70 miliona u obliku grantova i €158,54 miliona u obliku kredita). Međutim, za ovaj Sektor bi, do kraja 2012. godine, mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 6.5 također pokazuje značajan pad donatorske pomoći u periodu 2011 i 2012 u poređenju sa 2008. godinom, kada su ulaganja u ovom Sektoru bila na vrhuncu. Treba napomenuti da je u 2008. godini BiH potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) pa su energetske politike i strategije bile stavljene u fokus interesa, kao jedan od glavnih razvojnih faktora Bosne i Hercegovine. Međutim, globalna i finansijska kriza koja je počela 2009. godine odrazila se na ekonomiju BiH i uticala na smanjenje ulaganja u ovaj Sektor, trend koji se nastavio do danas.

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 38% od ukupnih sredstva ODA i do sada u 2012. godini 45%.

Podsektor transporta i skladištenja

Podsektor transporta i skladištenja odnosi se na skladištenje, transportnu politiku i rukovođenje, te cestovni, željeznički, vodni i zračni saobraćaj.

Za podsektor transporta i skladištenja u 2011. godini, izdvojeno je **€104,90 miliona**, odnosno **50,61% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture, dok je do sada u **2012. godini** za podsektor izdvojeno **€115,14 miliona** ili **57,79%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Cestovna mreža

Članovi DCF koji aktivno finansiraju projekte u oblasti cestovne mreže u 2011-2012 godini, bili su EIB, EBRD, Svjetska banka i EU/EC.

U oktobru 2011. godine, **EBRD** je kroz novi projekat *Obilaznica Brčko* osigurao kredit za izgradnju dvije pometne trake u dužini od 18.7 km, obilaznice oko grada Brčkog. Istovremeno, EBRD je započeo *Projekat izgradnje gradskih prometnica u Sarajevu* koji je osigurao kredit u korist kantona Sarajevo kako bi se osiguralo sufinansiranje radova na izgradnji cestovne infrastrukture u gradu Sarajevu.

U aprilu 2012. godine, EBRD je osigurao kredit za novi projekat *Autoput Banja Luka- Dobo*j za izgradnju 37,8 kilometara duge dionice autoceste Prnjavor – Dobo, od ukupnih 76 kilometara autoputa Banja Luka- Dobo. Ovo je ključna regionalna veza u RS koja ide paralelno sa Koridorom X u Hrvatskoj, a istočna dionica u Doboju sa Koridorom Vc, koji predstavlja strateški koridor Bosne i Hercegovine koji se proteže u pravcu sjever-jug.

U pripremi je potpisivanje dva kreditna sporazuma sa EBRD-om do kraja 2012. godine.

Glavni projekti u polju cestovnog prometa su navedeni u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Autocesta Banja Luka - Dobo	EBRD	75,00
BiH Putevi	EIB	60,00
Obnova cesta u Federaciji BiH	EIB	50,00
Obnova cesta u Republici Srpskoj	EIB	40,00
Brčko obilaznica	EBRD	28,50
Projekat u polju cestovne infrastrukture i sigurnosti	Svjetska banka	17,66
Projekat izgradnje gradskih prometnica u Sarajevu	EBRD	16,50
Petlja Mahovljani	EU/EC	5,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Željeznička mreža

Članovi DCF–a koji su aktivno finansirali željezničku mrežu u periodu 2011-2012 su EIB, EU/EC i Republika Češka.

EIB je nastavio implementaciju projekta *BiH željeznice II* kojim je predviđeno ulaganje u više dionica željezničke pruge u Bosni i Hercegovini duž ruta sjever-jug i istok-zapad.

EU/EC je nastavila implementaciju projekta *Unapređenje osnovne mreže regionalne transportne infrastrukture u Bosni i Hercegovini – Željeznice*, finansirane kroz IPA 2009 komponentu II. Projekat obuhvata obnovu sigurnosnih i signalnih

sistema na dionici Jovaška–Kostajnica na željezničkoj liniji Doboj-Banja Luka⁹⁵ i remont željezničke dionice Čelebići - Raška Gora linije Konjic-Mostar⁹⁶.

Republika Češka je dovršila projekat koji ima za cilj da pruži podršku generalnoj popravci i modernizaciji tramvaja u Sarajevu.

Glavni projekti u polju željezničke mreže navedeni su u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
BiH željeznice II (kredit)	EIB	86,00
Unapređenje osnovne mreže regionalne transportne infrastrukture u Bosni i Hercegovini – Željeznice	EU/EC	9,00
Generalni popravak i modernizacija tramvaja u Sarajevu	Republika Češka	1,26

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Saobraćajna mreža vodnih puteva

Članovi DCF-a koji su aktivno finansirali saobraćajnu mrežu vodnih puteva u periodu 2011-2012 su Švedska/Sida, EIB i EU/EC.

U maju 2012. godine, **Švedska/Sida** i **EIB** započeli su sa sufinansiranjem *Projekta infrastrukture zaštite okoliša*, koji ima za cilj izgradnju kapaciteta općinskih komunalnih preduzeća kako bi se osposobili za unapređeno upravljanje vodama i otpadnim vodama i pružanje komunalnih usluga.

U decembru 2011. godine, **EU/EC** započela je *Projekat obnove plovnog puta rijeke Save*. Projekat je proveden u partnerstvu sa Svjetskom bankom i dio je veće regionalne inicijative, koja omogućava preduslove za ponovno otvaranje riječne plovidbe duž rijeke Save. U ovu regionalnu inicijativu su uključene i Hrvatska i Srbija.

Glavni projekti u polju prometne mreže vodnih puteva navedeni su u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Projekat infrastrukture zaštite okoliša	Švedska/Sida, EIB	13,00
Projekat obnove plovnog puta rijeke Save	EU/EC	5,60

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zračni promet

Putem projekta *Pomoć u institucionalnog izgradnji tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo BiH po pitanju evropskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA)*, **EU/EC** radi na integrisanju Sektora civilnog zrakoplovstva u Bosni i Hercegovini u funkcionalne strukture civilnog zrakoplovstva EU.

Podsektor komunikacija

Podsektor komunikacija podrazumijeva politiku komunikacija, administrativno upravljanje, telekomunikacije, radio, televiziju, štampane medije, informacionu i komunikacionu tehnologiju.

Članovi DCF-a aktivni u finansiranju podsektora komunikacija u periodu 2011-2012 su EU/EC i SAD/USAID.

⁹⁵ Ukupna vrijednost projekta je €3,2 miliona, IPA doprinosi sa €2,5 miliona za sigurnosni sistem.

⁹⁶ Ukupna vrijednost projekta je €30 miliona, IPA doprinosi sa €6,5 miliona.

Za podsektor komunikacija u 2011. godini izdvojeno je **€1,24 miliona**, odnosno **0,60% od ukupnih izdvajanja** za Sektor infrastrukture, dok je do sada u **2012. godini** za podsektor izdvojeno **€0,44 miliona** ili **0,22%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

EU/EC nastavila je pružati podršku jačanju i unapređenju postojećih komunikacionih mogućnosti i kapaciteta Direkcije za evropske integracije (DEI), posebno Grupe za promociju, unutar Sektora za promociju evropskih integracija DEI.

U decembru 2012. godine, EU/EC započela je sa provođenjem projekta *Digitalna televizija u Jugoistočnoj Evropi* "SEE Digi. TV" / *učesće u ERDF SEES i MED programima*. Sveukupni cilj Projekta je da se provede integrisani i koordinirani teritorijalni razvoj, povezan sa A/D prelaznim procesom, i da spriječe negativne društvene, ekonomske i tehničke implikacije u slučaju neuspjeha procesa na nivou BiH i regionalnom nivou.

SAD/USAID su završili implementaciju projekta *Srebrenica-Bratunac Inicijativa za digitalne gradove* koji je za cilj imao da se osiguraju platforme za sve tipove e-vlade, sa snažnom mrežom koja će dopirati u ruralna područja u okolini Srebrenice i Bratunca.

Glavni projekti u podsektoru komunikacija navedeni su u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
EUA II	EU/EC	1,25
Srebrenica – Bratunac Inicijativa za digitalne gradove	SAD/USAID	0,30
e-portal	EU/EC	0,20
e-learning	EU/EC	0,12
Digitalna televizija u Jugoistočnoj Evropi- "SEE Digi.TV"	EU/EC	0,09

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor proizvodnje i distribucije energije

Podsektor proizvodnje i distribucije energije odnosi se na energetska politiku i administrativno upravljanje, proizvodnju energije i (ne)obnovljive resurse, prenos i distribuciju električne energije, distribuciju gasa kao i edukaciju, obuku i istraživanje u oblasti energetike.

Članovi DCF-a aktivni u podsektoru proizvodnje i distribucije energije u periodu 2011-2012 su EIB, Njemačka, EU/EC, Švicarska/SDC/SECO, SAD/USAID i Republika Češka.

U 2011. godini, za podsektor proizvodnje i distribucije energije izdvojeno je **€32,35 miliona**, odnosno **15,61% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture, a do sada u **2012. godini**, za podsektor proizvodnje i distribucije energije izdvojeno je **€22,38 miliona** ili **11,23%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Pored tekućih projekata *Hidroelektrana Rama* i *Obnova Hidroelektrane Trebinje faza 2*, u septembru 2011. godine, Njemačka/KfW je osigurala kredit za projekat *Hidroelektrana Cijevna 3*. Projekat promovira ekonomski rast, zaštitu klime i zaštitu od poplava u području Doboja, izgradnjom Hidroelektrane Cijevna 3, kapaciteta 13,8 MW, koja proizvodi ekološki prihvatljivu energiju.

U oktobru 2011. godine, Njemačka/KfW je započela sa kombinovanim finansiranjem novog projekta *Sistem za nadzor distribucije i prikupljanje podataka (SCADA)* sa svim lokalnim kompanijama za proizvodnju električne energije, sa ciljem optimizacije protoka električne energije na nivou distribucije, dok se u aprilu 2012. godine, u saradnji sa Elektroprivredom RS, započeli sa jednogodišnjim mjerenjem potencijala vjetra na odabranim lokacijama, putem implementacije novog projekta *Vjetropark RS, program mjerenja vjetra- izrada studije*.

Njemačka/KfW je također inicirala izvođenje studije izvodljivosti za moguću izgradnju hidroelektrane Janjići. Projekat bi trebao doprinijeti proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora.

U martu 2011. godine, **EU/EC** inicirala je provođenje programa *Poljoprivredna biomasa - prekogranični energetski razvoj u Posavini (ABCDE Posavina) / prekogranična saradnja- Komponenta II*, sa ciljem da se kreiraju prekogranične mreže i partnerstva, kao i da se unaprijede zajedničke prekogranične aktivnosti sa ciljem revitalizovanja ekonomije, zaštite prirode i okoliša.

Od 2009 godine, EIB, EU/EC i Njemačka/KfW pružaju podršku *Fondu za energetske efikasnost Zapadnog Balkana*. Fond je namijenjen za finansiranje malih projekata u oblasti energetske efikasnosti i obnovljive energije za Zapadni Balkan i Tursku.⁹⁷

Švicarska/SDC/SECO je završila tehničku pomoć za obnovu Sektora električne energije u Bosni i Hercegovini kroz omogućavanje održivog i optimalnog funkcionisanja hidroelektrane Jablanica.

U oktobru 2011. godine, **Republika Češka** je započela sa izgradnjom kotla za biomasu i uvođenjem centralnog sistema grijanja u selu Nemila, dok je u aprilu 2012. godine pružila pomoć ležištu uglja Ugljevik – Istok, kroz novi projekat *Podrška razvoju energetike– Projekat optimalnog korištenja ležišta Ugljevik - Istok*.

Glavni projekti u podsektoru proizvodnje i distribucije energije navedeni su u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Rekonstrukcija električne energije II	EIB	103,00
Vjetropark Mesihovina	Njemačka/KfW	72,00
Hidroelektrana Cijevna 3	Njemačka/KfW	50,00
SCADA sistem	Njemačka/KfW	17,00
Hidroelektrana (HPP) Rama	Njemačka/KfW	17,00
Izgradnja male hidroelektrane- Cijevna III	EU/EC	5,5
Obnova hidroelektrane Trebinje, faza 2	Njemačka/KfW	5,1
Tehnička podrška u svrhu zadovoljavanja uslova Sporazuma o energetske zajednici u Jugoistočnoj Evropi, sa posebnim fokusom na energetske efikasnost i obnovljivu energiju	EU/EC	2,43
Ekonomija energetske efikasnosti	SAD/USAID	1,96
Obnova hidroelektrane Jablanica, faza III	Švicarska/SDC/SECO	1,41
Korištenje obnovljivih izvora energije za sistem centralnog grijanja u Nemili, općina Zenica	Republika Češka	1,08
Hidroelektrana Janjići- Izrada studije izvodljivosti	Njemačka/KfW	0,64
Vjetropark RS program mjerenja vjetra- izrada studije	Njemačka/KfW	0,60

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor vodosnabdijevanja i sanitacije

Podsektor vodosnabdijevanja i sanitacije se odnosi na politiku vodosnabdijevanja i upravljanja administracijom, zaštitu vodnih resursa, velikih sistema vodosnabdijevanja i sanitacije, osnovno snabdijevanje pitkom vodom i osnovne komunalne usluge, razvoj rijeka kao i upravljanje otpadom i odlaganje otpada.

⁹⁷Za više informacija posjetite: <http://www.eib.org/projects/pipeline/2009/20090047.htm>

Članovi DCF-a aktivni u podsektoru vodosnabdijevanja i sanitacije u periodu 2011-2012 su EIB, Svjetska banka, Njemačka, EU/EC, EBRD, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO i Republika Češka.

Za podsektor vodosnabdijevanja i sanitacije u 2011. godini, izdvojeno je **€63,24 miliona**, odnosno **30,51% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture, dok je do sada **u 2012. godini**, u podsektor vodosnabdijevanja i sanitacije izdvojeno **€56,07 miliona** ili **28,14%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

U oktobru 2011. godine, **EIB** je započeo sa provođenjem *Projekta hitne pomoći i zaštite od poplava*, koji ima za cilj obnovu objekata za zaštitu od poplava duž rijeke Save i pritoka, u skladu sa uslovima Direktive EU/EC o poplavama.

Svjetska banka je u periodu 2011-2012 nastavila implementaciju *Projekta za upravljanje otpadnim vodama Sarajeva*. Cilj Projekta je da se unaprijede životni uslovi stanovništva u područjima koje pokriva KJKP Vodovod i kanalizacija Sarajevo, kao i u zajednicama koje se nalaze nizvodno u priobalnom pojasu rijeka Miljacke i Bosne, u cilju smanjenja izloženosti stanovništva zagađenim vodama, kao i da se poboljša efikasnost mreže prikupljanja otpadnih voda u kantonu Sarajevo.

U decembru 2011. godine, **Njemačka/KfW** je započela sa *Programom vodosnabdijevanja i otpadnih voda u BiH II – studija izvodljivosti*, koji ima za cilj unapređenje mjera za obnovu i proširenje sistema vodosnabdijevanja kao i sistema za prikupljanje otpadnih voda, prečišćavanje i odlaganje otpadnih voda za Tuzlu, Zenicu i Travnik.

U aprilu 2012. godine počeli su građevinski radovi na projektu *Gradski sistem vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda u Banjoj Luci*, koji je finansiran od strane Njemačke/KfW. Cilj Projekta je rehabilitacija i izgradnja sistema za vodosnabdijevanje (pumpe, rezervoari, primarne mreže), kao i rehabilitacija i izgradnja sistema otpadnih voda (izgradnja glavnih kolektora na lijevoj i desnoj strani rijeke Vrbas, pumpnih stanica, novih poveznica).

U okviru projekta *Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Bihaću*, Njemačka/KfW je planirala potpisati Sporazum do kraja 2012. godine. Radovi na izgradnji bi prema planu trebali početi na proljeće 2013. godine. Ovaj Projekat obuhvata izgradnju nove stanice za prečišćavanje otpadnih voda u skladu sa EU standardima, kao i rehabilitaciju postojeće i izgradnju nove mreže.

U januaru 2011. godine, **EU/EC** inicirala je Studiju izvodljivosti za odabir regionalnih sanitarnih deponija u BiH, dok je u septembru **2011. godine**, EU/EC započela dva nova projekta: *Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda na području Živinica*, u saradnji sa Svjetskom bankom, kao i *Vodosnabdijevanje i sanitacija u RS*.

Pored toga, u novembru 2011. godine, **EU/EC, zajedno sa Svjetskom bankom**, počela je projekat *Izgradnja kanizacionog sistema u općini Ljubuški*, dok je u decembru 2011. godine započela Prve faze obnove postrojenja, koji će uključivati obnovu postojećeg postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i izgradnje nedostajućih objekata za predtretman, postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, u okviru *Projekta obnove i izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda "Butila" u Sarajevu*.

U januaru 2012. godine, **EBRD** je započeo sa novim *Projektom vodosnabdijevanja Čapljine*, kako bi se osiguralo finansiranje i proširenje vodovodne mreže u općini Čapljina, kao i poboljšanje postojećeg sistema vodosnabdijevanja.

U decembru 2011. godine, **Švicarska/SDC/SECO, je zajedno sa Njemačkom/KfW**, započela *Projekat vodosnabdijevanja Zenice - Travnika - Tuzle—Studija izvodljivosti* sa ciljem da se poboljšaju sistemi za vodosnabdijevanje i sistemi za odlaganje kanalizacije kako bi se povećala operativna efikasnost i finansijska održivost lokalnih sistema za vodosnabdijevanje i kanalizaciju u navedenim općinama.

U decembru 2011. godine, **Švicarska/SDC/SECO** je okončala Projekat vodosnabdijevanja Prijedora, koji je značajno unaprijedio kvalitet i snabdijevanje vodom općine Prijedor, putem izgradnje novih izvora vode, rehabilitaciju, proširenje i unapređenje operativne efikasnosti, kao i finansijsku održivost općinskih mreža vodosnabdijevanja i institucionalnu izgradnju opštinskih komunalnih usluga.

U septembru 2011. godine, **Republika Češka** započela je novi projekat kako bi se osigurao bolji izvor pitke vode u Lukavcu dok je u aprilu 2012. godine, započela sa uklanjanjem ekoloških i sanitarnih problema u selu Svrake, u općini Vogošća, kako bi se putem isporuke modernih tehnologija spriječilo dalje zagađenje rijeke Bosne i podzemnih voda.

Glavni projekti u podsektoru vodosnabdijevanja i sanitacije navedeni su u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Projekat hitne pomoći i zaštite od poplava	EIB	55,00
Vodosnabdijevanje i sanitacija u RS	EIB	50,00
Tretman otpadnih voda Sarajevo	Svjetska banka	24,62
Prečišćavanje otpadnih voda Bihać	Njemačka/KfW	17,50
Obnova urbanih sistema vodosnabdijevanja i kanalizacije u BiH	Njemačka/KfW	14,00
Projekat vodosnabdijevanja i kanalizacije u Banjoj Luci	Njemačka/KfW	14,00
Vodosnabdijevanje i sanitacija u RS	EU/EC	10,00
Projekat vodosnabdijevanja u Prijedoru	Švicarska/SDC/SECO	8,23
Obnova i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda "Butila" u Sarajevu	EU/EC	8,00
Projekat vodosnabdijevanja Čapljine	EBRD	5,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Postoji nekoliko drugih projekata relevantnih za Sektor infrastrukture koji nisu svrstani u postojeće podsektore.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini, izdvojeno je **€5,56 miliona**, odnosno **2,68% od ukupnih izdvajanja** za Sektor infrastrukture. Do sada **u 2012. godini**, za ove aktivnosti izdvojeno je **€5,20 miliona** ili **2,61% od ukupnih izdvajanja** za ovaj Sektor.

Svjetska banka je, kroz implementaciju *Projekta za upravljanje čvrstim otpadom - Faza II*, nastavila da radi na poboljšanju dostupnosti, kvaliteta zaštite okoliša i finansijske održivosti službi za upravljanje čvrstim otpadom na nivou BiH. Projektom se planira podrška izgradnji 6-8 novih regionalnih sanitarnih deponija do kraja 2014 godine.

Švedska/Sida nastavila je sa provođenjem *Programa upravljanja čvrstim otpadom u općinama*. Cilj Programa je da se postigne veće i poboljšano smanjenje, ponovna upotreba, transport i odlaganje otpada u otprilike 30 općina.

U julu 2011. godine, EU/EC započela je sa konzervacijom i obnovom kulturnog naslijeđa u Stocu, kroz projekat *ARCH-Stolac: Rekonstrukcija arhitektonskog naslijeđa u Stocu*, sa sveukupnim ciljem da doprinese pomirenju između različitih zajednica u Bosni i Hercegovini putem kulturne, društvene i ekonomske obnove stolačke zajednice. Pored ovoga, u decembru 2011. godine, EU/EC je započela projekat *Nadzor i radovi na obnovi Vijećnice u Sarajevu i Vijećnice u Novom Gradu*.

Njemačka/GIZ je nastavila sa provođenjem aktivnosti *Otvorenog regionalnog fonda (ORF) za Jugoistočnu Evropu – modernizacija općinskih službi*⁹⁸. Na komunalnom nivou, općine često nemaju dovoljno kapaciteta i instrumenata potrebnih za provođenje zahtjevnih standarda EU, koji nalažu da poboljšaju kvalitet općinskih službi. Kako bi se odgovorilo na ove izazove, Otvoreni regionalni fond – Modernizacija općinskih službi (ORF-MMS) blisko sarađuje sa regionalnim mrežama kao što je Mreža asocijacija lokalnih vlasti u Jugoistočnoj Evropi (NALAS) i Regionalno partnerstvo vodnih asocijacija, kao i sa pojedinim građanima, općinama i drugim partnerima u zajedničkom provođenju regionalnih projekata, koji su fokusirani na vodosnabdijevanje i odlaganje i upravljanje otpadom, unapređenje usluga koje nude općine i izgradnju kapaciteta za strukture općinskog rukovodstva.

⁹⁸ Gore spomenuti projekat je implementiran putem regionalnih pod-projekata u kojima je BiH zemlja partner.

Tokom maja 2011. godine, **Švicarska/SDC/SECO** započela je i završila izgradnju 15 stanova za porodice Roma u Mostaru.

Glavni projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore navedeni su u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Drugi projekat za upravljanje čvrstim otpadom	Svjetska banka	28,14
Program upravljanja čvrstim otpadom u općinama	Švedska/Sida	10,00
Otvoreni regionalni fond (ORF) za JIE – modernizacija općinskih službi	Njemačka/ GIZ	2,29
Razvoj infrastrukture sistema meteorologije u BiH	EU/EC	1,34
Prostorne informacione usluge za BiH faza II- digitalne ortografske mape	EU/EC	1,28
Prostorne informacione usluge za BiH faza I-uspostavljanje Mreže referentnih GPS stanica	EU/EC	1,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011-2012

Transport

U julu 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o sigurnosti prometa na putevima*⁹⁹, a **u septembru 2011. godine** *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj plovidbi*¹⁰⁰.

U februaru 2012. godine, oba entiteta usvojila su *Zakone o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama*.

Komunikacije

U julu 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama u FBiH*¹⁰¹.

Energetika

Budući da ne postoji strategija u oblasti energetike u BiH, Sporazum Energetske zajednice Jugoistočne Evrope (ECSEE) i Evropske energetske zajednice (EEC), te Protokol iz Kjota, koriste se kao smjernice za regulisanje Sektora energetike i energetskog tržišta.

U martu i decembru 2011. godine, FBiH usvojila je *Izmjene i dopune Regulative o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije*¹⁰². Cilj Regulative i njenih Izmjena je da povećaju proizvodnju i potrošnju električne energije iz obnovljivih izvora. *Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije* usvojen je u decembru 2011. godine od Parlamenta FBiH u formi nacrtu i poslat u javnu raspravu. Pored toga, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji*¹⁰³.

U julu 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o tarifama i korištenju prirodnih resursa u svrhe proizvodnje električne energije*¹⁰⁴, dok je **u maju 2012. godine** usvojen *Zakon o cjevovodnom transportu gasovitih i*

⁹⁹ Službeni glasnik RS br.63/11

¹⁰⁰ Službeni glasnik RS br. 100/11

¹⁰¹ Službene novine FBiH br. 48/11

¹⁰² Službene novine FBiH br. 11/11 i 88/11

¹⁰³ Službene novine FBiH br. 83/11

¹⁰⁴ Službeni glasnik RS br. 78/11

tečnih ugljovodnika i distribuciji gasovitih ugljovodnika¹⁰⁵. Pored toga, *Strategija razvoja energetike Republike Srpske do 2030*, usvojena je u martu 2012¹⁰⁶.

Vode

U decembru 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Strategiju upravljanja vodama FBiH 2010-2022*. Strategija detaljno opisuje stanje u oblasti voda i upravljanja vodama, sa predloženim mjerama, ciljevima i planovima vezanim za očuvanje i zaštitu vodnih resursa i njihovog efikasnijeg korištenja.

Koordinacija rada donatora

U Sektoru infrastrukture postoji neformalna i *ad-hoc* koordinacija među donatorskim organizacijama i finansijskim institucijama u čijem radu povremeno učestvuje Ministarstvo komunikacija i transporta BiH. Ministarstvo komunikacija i transporta i EU/EC zajednički pokušavaju da putem implementacije projekta finansiranog od EU - *Pomoć Ministarstvu komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine u vezi sa provođenjem projekata prema Instrumentu za predpristupnu pomoć (IPA)*, prevaziđu ograničenost kapaciteta.

Koordinacija aktivnosti domaćih učesnika i donatora u **podsektoru proizvodnje i snabdijevanja energijom** ostvaruje se kroz održavanje periodičnih sastanaka u organizaciji Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa /Odsjeka za prirodne resurse, energetiku i zaštitu okoliša. Ovaj Odsjek nadležan je za koordinaciju i ispunjenje obaveza definisanih u *Ugovoru o osnivanju energetske zajednice između zemalja Jugoistočne Evrope i Evropske zajednice*.

Koordinacija aktivnosti u **podsektoru transporta i skladištenja** procjenjuje se kao dobra ali još uvijek treba dalja poboljšanja. Druga međunarodna tijela kao što je Komisija za rijeku Savu¹⁰⁷ i SEETO koordiniraju aktivnosti u podsektoru transporta.

Koordinacioni sastanci u **podsektoru komunikacije** održavaju se kvartalno na inicijativu EU/EC u BiH.

Koordinacija među domaćim akterima i donatorima u podsektoru **proizvodnje i distribucije energije** formalizovana je na nivou FBiH, uspostavom Grupe za razvoj unutar Sektora za energiju Federalnog Ministarstva energije, rudarstva i industrije. Međutim iz perspektive donatora, koordinacija među pojedinim akterima ovom podsektoru prilično je ograničena.

U odsustvu formalnih mehanizama koordinacije u podsektoru **vodosnabdijevanja i sanitacije**, koordinacija među relevantnim donatorima odvija se na *ad-hoc* osnovi i na neformalnoj osnovi.

Donatori aktivni u Sektoru infrastrukture redovno učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) u organizaciji Ministarstva finansija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Dalje jačanje i razvoj Sektora infrastrukture je jedan od glavnih preduslova za rast i razvoj Bosne i Hercegovine i njeno približavanje Evropskoj uniji. Prema domaćim i stranim akterima aktivno uključenim u rad Sektora, buduće aktivnosti trebale bi se fokusirati na dalje jačanje svih oblasti u okviru Sektora infrastrukture uz nastavak provođenja započetih reformskih procesa.

Nastavak izgradnje nove, kao i unapređenje postojeće transportne infrastrukture, u skladu sa Sveobuhvatnom mrežom transporta JIE, i stvaranje funkcionalnog regulatornog okvira za sve podsektore transporta, ostaje prioritet u planiranju budućih aktivnosti, a u cilju podrške ekonomskom i društvenom razvoju Bosne i Hercegovine.

¹⁰⁵ Službeni glasnik RS br. 52/12

¹⁰⁶ Za više informacija posjetite:

http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mper/std/Pages/Strategija_razvoja_energetike_RS_do_2030_godine.aspx

¹⁰⁷ BiH, Hrvatska, Slovenija i Srbija su osnivači Komisije za rijeku Savu (mart 2008.), koja ima za cilj da reguliše i poboljša plovidbu riječnih brodova na rijeci Savi, upotrebu vode i turizam: <http://www.savacommission.org/>

Za realizaciju neophodne rekonstrukcije i obnovu vodosnabdijevanja, infrastrukture vodosnabdijevanja kao i za upravljanje čvrstim otpadom biće potrebno obezbijediti dodatnu podršku od strane donatora /međunarodnih finansijskih institucija.

Predstavnici domaćih institucija su naglasili potrebu za većom podrškom u podsektoru **komunikacija**, kako u oblastima telekomunikacija tako i oblasti javnog emitovanja, dok su u podsektoru **proizvodnje i distribucije energije** izrazili potrebu za donošenjem strategije energetike na nivou BiH, rješavanje pitanja vezanih za regulisanje naftnih derivata kao i zakonodavstva u oblasti gasa na nivou BiH.

Donatori su se u prethodnom periodu uglavnom koncentrisali na potrebe stanovništva BiH i uspostavljanje normalne infrastrukture, koja može zadovoljiti rastuće potrebe u okviru svih podsektora infrastrukture.

Donatori/finansijske institucije su skoro jednoglasno podržali ideju za uspostavljanje bolje koordinacije na svim nivoima vlasti u BiH. Dalje usklađivanje regulative ostaje prioritet u narednom periodu. Imajući u vidu da se većina aktivnosti u ovom Sektoru finansira iz kreditnih sredstava, reforme u Sektoru treba provoditi na brži i efikasniji način.

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru u 2011-2012	EIB, EBRD, Svjetska banka, EU/EC, SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Norveška, Holandija, UNICEF, Austrija/ADC, Španija/AECID
Ostale ključne međunarodne organizacije	Međunarodni monetarni fond (MMF); Međunarodna organizacija rada (ILO); Evropski sud za ljudska prava; Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa; Ministarstvo finansija i trezora; Ministarstvo civilnih poslova; Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH; Ministarstvo razvoja, preduzetništva i obrta FBiH; Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite RS; Agencija za promovisanje izvoza; Agencija za osiguranje depozita BiH; Centralna banka BiH; Agencija za statistiku; Direkcija za ekonomsko planiranje BiH; Direkcija za evropske integracije BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe Sektora u 2011 i 2012	2011: €165,34 miliona - €28,41 milion u grantovima i €136,94 miliona u kreditima 2012: €82,65 miliona - €31,87 milion in grantovima i €50,78 miliona u kreditima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osobnom porezu na dohodak FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uspostavljanju metode podmirjenja unutarnjih obaveza FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zanatima i pratećim aktivnostima FBiH; Zakon o izmjenama Zakona o obligacijama FBiH; Zakon o izmjenama Zakona o zateznim kamatama zaračunatim na neizmirena dugovanja FBiH; Zakon o robnim rezervama RS; Zakon o korporativnom porezu na dohodak RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama RS; Zakon o turizmu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o preduzećima RS; Zakon o zanatsko-preduzetničkim djelatnostima RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poslovnih zgrada, poslovnih prostora i garaža RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mikrokreditnim organizacijama RS ; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bankama u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu vrijednosnih papira RS; Zakon unutrašnjem platnom prometu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javno –privatnom partnerstvu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova RS; Zakon o zaštiti potrošača u RS; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom RS; Zakon o socijalnoj zaštiti RS; Strategija razvoja turizma RS 2011-2020; Strategija zapošljavanja RS 2011-2015;</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹⁰⁸ <i>Strategija zapošljavanja u Bosni i Hercegovini 2010-2014; Razvojna strategija FBiH 2010-2020; Strategija za reformu penzijskog sistema u RS; Socijalni akcioni plan za Bosnu i Hercegovinu; Amandmani na Razvojni program RS 2010-2012.</i>
Koordinacija rada donatora	Ne postoji mehanizam koordinacije rada donatora koji se odnosi na cjelokupan Sektor, iako donatori učestvuju na ad-hoc sastancima koji se organizuju u svrhu razmjene informacija. Donatori aktivni u ovome Sektoru redovno učestvuju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹⁰⁸ Više informacija o strategijama dostupno je na: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite obuhvata sljedeće podsektore: podrška makroekonomskoj politici, podrška malim i srednjim preduzećima i unapređenje poslovnog okruženja, podrška u vidu direktnih ulaganja – finansijski podsektor i podsektor socijalna zaštita.

BiH ekonomija je u 2010 godini zabilježila blagi porast, međutim, novi val finansijske krize u Evropi, arapsko proljeće i sirijski prevrat, kao i globalni rast cijena, negativno su se odrazili na ekonomski rast Bosne i Hercegovine u periodu 2011-2012.

U podsektoru **podrške makroekonomskoj politici** fokus aktivnosti bio je jačanje upravljanja javnim finansijama, izgradnja institucionalnih kapaciteta i razvoj privatnog sektora u BiH. **Iako je finansijska i monetarna stabilnost BiH održana u izvještajnom periodu, kvalitet javnih finansija zahtjeva dodatne napore na daljem unapređenju.**

U 2011-2012, donatori aktivni u podsektoru **podrška malim i srednjim preduzećima i unapređenje poslovnog okruženja** najveći dio svojih aktivnosti usmjerili su na razvoj MSP-a u industrijskom i agro sektoru, jačanje konkurentnosti, lakši pristup finansijskim sredstvima, kao i zaštiti potrošača, institucionalno jačanje, unapređenje poslovnog okruženja i korporativno upravljanje. Uspostava Foruma za razvoj i promociju preduzetništva i MSP-a kao koordinacionog tijela na nivou BiH, trenutni rad na novoj strategiji MSP-a 2012-2014 i sve veća svijest o EU Zakonodavstvu o podsticanju male privrede i Agende EU 2020, **moгу biti obilježeni kao pozitivna dostignuća u ovom području.** *Prijedlog Zakona o promociji MSP-a i preduzetništva u Bosni i Hercegovini* nalazi se u proceduri usvajanja. U oblasti turizma zabilježen je određen napredak u područjima zakonodavstva i bolje koordinacije, i uspostavljena je **Koordinaciona radna grupa za turizam unutar Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.**

U podršci u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor donatori su uglavnom bili fokusirani na davanje kredita mikro i MSP zajmoprimcima i pružanje podrške institucionalnom i administrativnom kapacitetu Uprave za indirektno oporezivanje (UIO). Samo u Republici Srpskoj je ostvaren određen napredak u oblastima zakonodavstva kapitalnih tržišta, mikrokreditnih organizacija i banaka.

Donatori aktivni u **podsektoru socijalne zaštite**, u 2011 i 2012, usmjerili su pomoć u oblasti zapošljavanja i uloge mladih, jačanja institucija povezanih sa tržištem rada BiH i u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Ograničen napredak je ostvaren na entitetskim nivoima i strateškom okviru za politike zapošljavanja, dok je značajan napredak ostvaren samo u području socijalne zaštite i inkluzije.

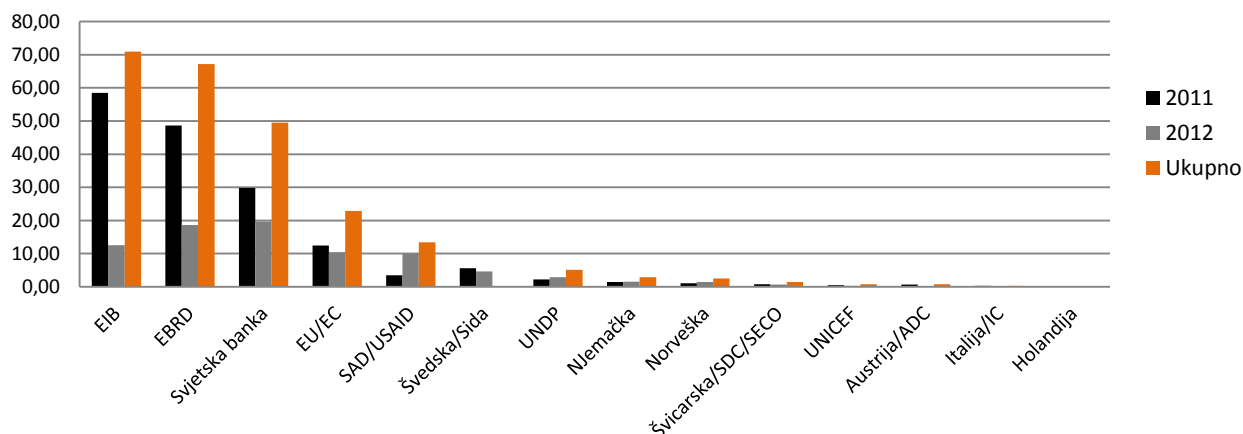
Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru ekonomskog razvoja i socijalne zaštite u 2011-2012 su EIB, EBRD, Svjetska banka, EU/EC, SAD/USAID, Švedska/Sida, UNDP, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF, Austrija/ADC, Italija/IC i Holandija.

Grafikon 7.1. pokazuje poređenje ukupne pomoći donatora/međunarodnih finansijskih institucija osigurane za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. U 2011. godini, vodeći donatori/IFIs bili su EIB sa izdvajanjem od €58,50 miliona i EBRD sa izdvajanjem od €48,60 miliona, nakon kojih slijede Svjetska banka, EU/EC, Švedska/Sida, SAD/USAID, UNDP, Njemačka, Norveška, Švicarska /SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC i Holandija, dok su u **2012. godini** vodeći donatori /IFIs u ovom Sektoru bili Svjetska banka sa izdvajanjem od €19,68 miliona i EBRD sa izdvajanjem od €18,60 miliona, nakon kojih slijede EIB, EU/EC, SAD/USAID, Švedska/Sida, UNDP, Njemačka, Norveška, UNICEF, Austrija/ADC i Holandija.

U 2011-2012 godini najveći dio pomoći osiguran je u obliku kredita. EIB, EBRD i Svjetska banka bili su najveći kreditori.

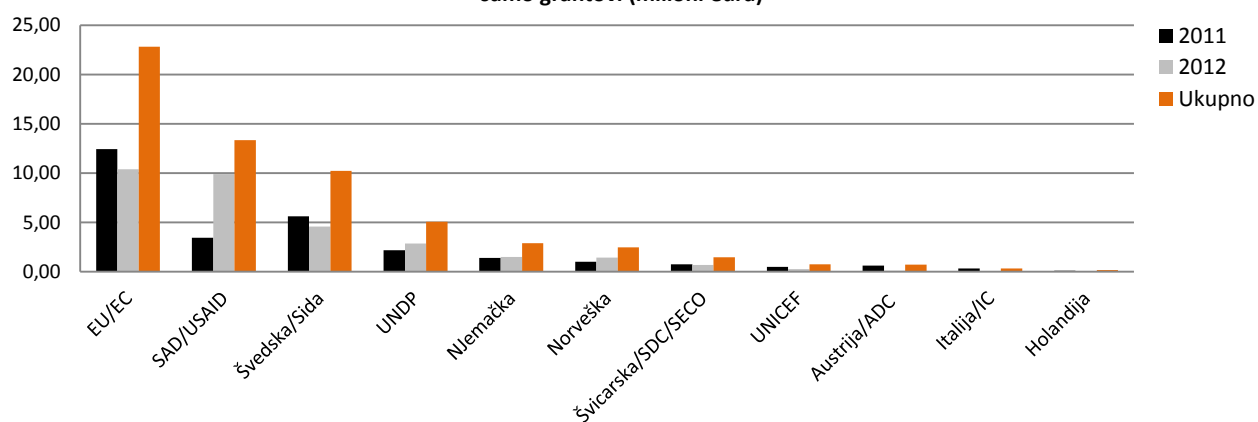
Grafikon 7.1 Tokovi pomoći u sektoru ekonomskog razvoja i socijalne zaštite 2011-2012 - grantovi i krediti (milioni eura)

Grafikon 7.2. pokazuje poređenje donatora koji su obezbjedili pomoć za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite u obliku grantova. U 2011. godini vodeći donatori bili su EU/EC, sa izdvajanjem od €12,45 miliona i Švedska/Sida, sa izdvajanjem od €5,63 miliona, nakon kojih slijede SAD/USAID, UNDP, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC i Holandija.

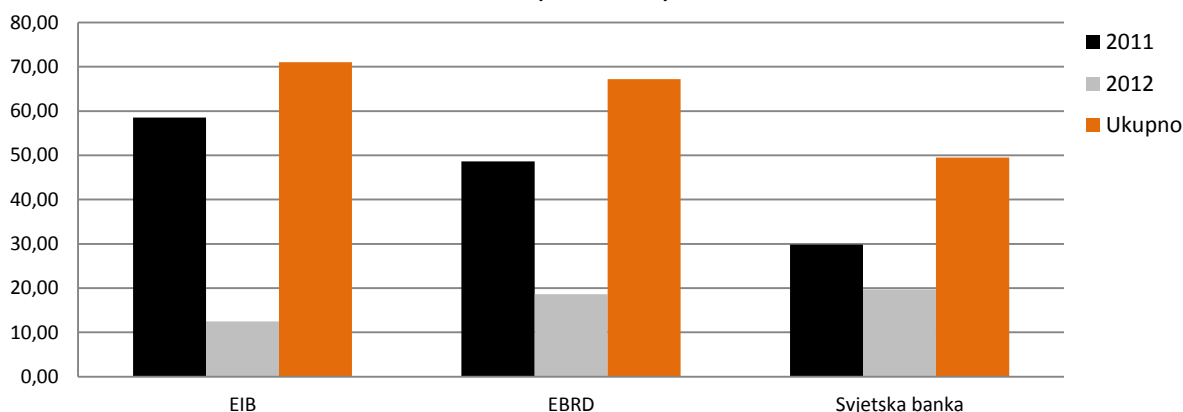
U 2012. godini, vodeći donatori u Sektoru ekonomskog razvoja i socijalne zaštite bili su ponovo EU/EC, sa izdvajanjem od €10,38 miliona i SAD/USAID, sa izdvajanjem od €9,92 miliona, nakon kojih slijede Švedska/Sida, UNDP, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF, Austrija/ADC i Holandija.

Grafikon 7.2 Tokovi pomoći donatora u sektoru ekonomskog razvoja i socijalne zaštite 2011-2012 - samo grantovi (milioni eura)

Grafikon 7.3. pokazuje poređenje međunarodnih finansijskih institucija koje su osigurale pomoć za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite u obliku kredita. U 2011 godini, EIB je izdvojio €58,50 miliona, EBRD €48,60 miliona i Svjetska banka €29,84 miliona, dok je u 2012. godini Svjetska banka pružila podršku Sektoru sa izdvajanjima od €19,68 miliona, EBRD €18,60 miliona i EIB €12,50 miliona.

Grafikon 7.3 Tokovi pomoći u sektoru ekonomskog razvoja i socijalne zaštite 2011-2012 samo krediti (milioni eura)

Grafikon 7.4. pokazuje da je u **2011. godini** za podsektor **podrška makroekonomskoj politici** izdvojeno **€39,32 miliona**, odnosno **23,78% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini**, za podsektor podrška makroekonomskoj politici izdvojeno je **€37,60 miliona** ili **45,49%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

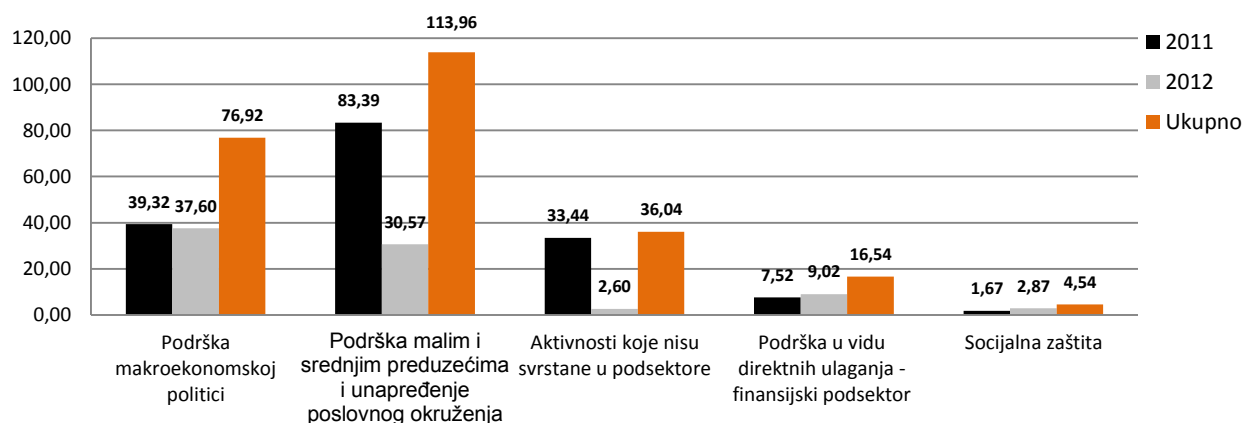
Za podsektor **podrška malim i srednjim preduzećima i unapređenje poslovnog okruženja** izdvojeno je **€83,39 miliona u 2011. godini**, odnosno **50,44% od ukupnih izdvajanja**. Do sada u **2012. godini**, za podsektor podrška malim i srednjim preduzećima i promovisanje poslovnog okruženja izdvojeno je **€30,57 miliona** ili **36,98%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini** je izdvojeno je **€33,44 miliona u 2011. godini**, odnosno **20,22% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini**, za ove aktivnosti izdvojeno je **€2,60 miliona** ili **3,15%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **podršku u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor u 2011. godini** je izdvojeno **€7,52 miliona**, odnosno **4,55% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini** za direktna ulaganja-finansijski podsektor izdvojeno je **€9,02 miliona** ili **10,91%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **podsektor socijalne zaštite u 2011. godini** izdvojeno je **€1,67 miliona**, odnosno **1,01% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini** za Sektor socijalne zaštite izdvojeno je **€2,87 miliona** ili **3,47%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

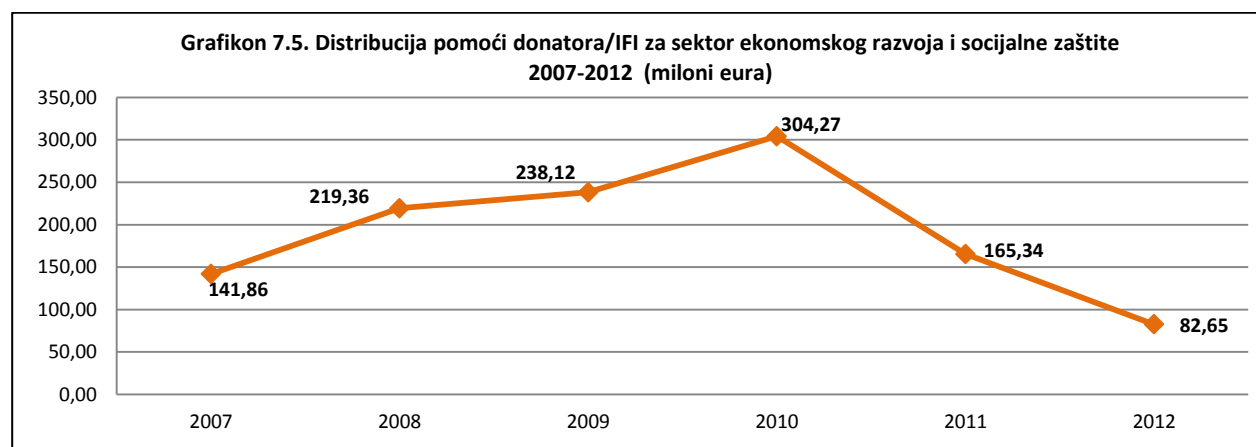
Grafikon 7.4. Tokovi pomoći po podsektorima u sektoru ekonomskog razvoja i socijalne zaštite 2011-2012 (milioni eura)

Grafikon 7.5. pokazuje da su ukupna izdavanja članova DCF-a za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite u 2011. godini iznosila €165,34 miliona (€28,41 miliona u obliku grantova i €136,94 miliona u obliku kredita) i do sada u 2012. godini €82,65 miliona (€31,87 miliona u obliku grantova i €50,78 miliona u obliku kredita). Međutim, za ovaj Sektor bi, do kraja 2012. godine, mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 7.5. također ukazuje i na stalni porast u ukupnim izdvajanjima za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite od 2007 do 2010 godine i oštar pad poslije 2010. Ovo djelomično može biti objašnjeno postepenim povlačenjem pojedinih bilateralnih donatora iz BiH, kao i činjenicom da su neke zemlje, donatori, suočile sa vlastitim problemima u vidu povećane nezaposlenosti, recesije i krize zaduživanja, što se dodatno odrazilo na smanjenje ulaganja u BiH.

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 30,54% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2012. godini 18,63%.

.Podrška makroekonomskoj politici

Podsektor podrške makroekonomskoj politici obuhvata aktivnosti koje imaju za cilj pružanje pomoći u izradi i planiranju makroekonomske, fiskalne i monetarne politike, kao i u izradi ekonomskih i socijalnih analiza i predviđanja. Nenamjenski doprinosi budžetima za provođenje makroekonomskih reformi i opštu programsku pomoć, također ulaze u ovu kategoriju.

Za podsektor podrške makroekonomskoj politici u 2011. godini izdvojeno je €39,32 miliona, odnosno 23,78% od ukupnih izdavanja za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite, dok je do sada u 2012. godini, za ovaj podsektor izdvojeno €37,60 miliona ili 45,49% od ukupnih izdavanja za ovaj Sektor.

Članovi DCF-a aktivni u podsektoru podrške makroekonomskoj politici su UNDP, Svjetska banka, SAD/USAID Njemačka, EU/EC, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, EBRD i Austrija /ADC.

U januaru 2011. godine, **UNDP** je započeo novi projekat *Program lokalnog razvoja LIFE – Lokalno investiranje za zapošljavanje*. Projekat ima za cilj da pomogne unapređenje razvoja kapaciteta u BiH putem realizacije najhitnijih izazova lokalnog razvoja, kapaciteta i politika na entitetskom nivou, u cilju unapređenja procesa pristupanja zemlje u EU članstvo.

Pored toga, UNDP je završio projekat *Rastuća inkluzivna tržišta* koji je dio šire globalne inicijative¹⁰⁹, čiji sveobuhvatni cilj je da omogući povećanje angažovanosti privatnog sektora u smanjenju siromaštva i održivog razvoja BiH. Projekat je bio fokusiran na pružanje podrške Razvoju privatnog sektora (PSD) i osigurao je platformu za preduzeća da se angažuju u poslovnim aktivnostima koje idu u prilog siromašnima u zemljama u razvoju.

¹⁰⁹ Za više informacija, posjetite: <http://www.growinginclusivemarkets.org/>

U periodu 2011-2012, **Svjetska banka** nastavila je implementaciju projekta *Podrška uspostavljanju mreže socijalne sigurnosti i zapošljavanja*, kao dio cjelokupne reforme socijalnih naknada u BiH. Projekat je nastavio pružati pomoć entitetskim vladama, kako bi se unaprijedilo cjelokupno upravljanje socijalnim naknadama. Istovremeno, Projekat je nastavio sa finansiranjem širokog dijapazona programa aktivnog tržišta rada, za osjetljive kategorije među onima koji aktivno traže posao.

U julu 2011. godine, **SAD/USAID** su inicirali projekat *Solarna energija kao budući održivi razvoj* u saradnji sa Partner MKO. Cilj Projekta je da poveća domaću proizvodnju solarnih kolektora putem izgradnje kapaciteta 20 lokalnih mikro preduzeća.

Pored toga, SAD/USAID su nastavili implementaciju *Partnerstva za unapređenje ekonomskih reformi (PARE)*. Zajedno sa BiH partnerima, Projekat je razvio jedinstvenu strategiju i regulatorni okvir za reformu kapitala banaka u BiH, zasnovan na standardima direktiva Bazel II i EU. Strategija je usvojena od strane obe entitetske agencije za nadzor banaka. PARE je pružao podršku Agenciji za osiguranje depozita BiH u ažuriranju njene politike i smjernica investiranja, te pomogao da se uspostavi Komisija za investiranje Agencije za osiguranje depozita, i na taj način ojačao upravljanje investicijama i unaprijedio sposobnost donošenja odluka agencije. PARE je također uspostavio metodologiju samoprocjene *Međunarodnog udruženja supervizora osiguranja (IAIS)* za agencije nadležne za superviziju osiguranja u BiH¹¹⁰.

Posredstvom projekta *Zaštita prava intelektualnog vlasništva (IPR) u BiH*, SAD/USAID su nastavili aktivnosti usmjerene na ekonomski rast BiH kroz stimulisanje razvoja privatnog sektora i unapređenje i jačanje zaštite prava intelektualnog vlasništva u skladu sa standardima EU.

U 2011-2012 godini, **Njemačka** je nastavila projekte *Otvorenog regionalnog fonda (ORF) Podrška za vanjsku i lokalnu i regionalnu trgovinu – faza I*¹¹¹. Projekti podrške za vanjsku trgovinu *Otvorenog regionalnog fonda (ORF)* pružaju pomoć na jačanju konkurentnosti kroz saradnju više preduzeća i institucija iz različitog broja država u regiji, te se promoviše Jugoistočna Evropa kao ekonomska zona na međunarodnoj sceni. Spomenuti projekti se fokusiraju primarno na tekstilnu industriju, sa naglaskom na modni dizajn, automobilsku industriju, Sektor informacione tehnologije (IT), turizam, poljoprivredu i razvoj regionalnog konsultantskog tržišta.

U septembru 2011. godine, **EU/EC** započela je projekat *Tehnička pomoć za podršku izgradnji kapaciteta za kontrolu prvog nivoa (FLC) u Bosni i Hercegovini za implementaciju IPA CBC transnacionalnih i MS programa*. Projekat ima za cilj da poveća efikasnost BiH sistema za upravljanje i kontrolu implementacije IPACBC Adriatic programa, prostora Jugoistočne Evrope (SEES) i Mediteranskog transnacionalnog programa (MED) koji se provode prema modalitetu implementacije "zajedničko-upravljanje", kroz izgradnju kapaciteta CFCU jedinice unutar Ministarstva finansija i trezora.

Pored toga, EU/EC nastavila je podržavati dalje jačanje osnovnog kapitala Agencije za osiguranje depozita BiH, kako bi imala odgovarajuću likvidnost da djeluje brzo i da isplati osigurane depozite.

U 2011-2012, EU/EC je nastavila implementaciju projekta *Prekogračnična saradnja Hrvatske i BiH 2008*, sa sveobuhvatnim ciljem da podstakne stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava, kao i da se revitalizuje ekonomija, zaštiti priroda i okoliš i poboljša socijalna kohezija programskog područja.

U januaru 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO**, u saradnji sa **Svjetskom bankom**, započela je novi projekat *Jačanje odgovornosti i fiducijarno okruženje (SAFE) – Ocjena javne potrošnje i finansijske odgovornosti (PEFA)*. Projekat ima za cilj da poveća kapacitete vlasti BiH da planiraju, nadziru i ocjene reforme u oblasti upravljanja javnim finansijama putem izvršavanja Ocjene javne potrošnje i finansijske odgovornosti (PEFA) na svim nivoima u BiH. Projekat će kroz konsultantske usluge i obuku pružiti podršku svim relevantnim institucijama.

Pored toga, **Švicarska/SDC/SECO** i **MMF**, su nastavili pružati pomoć vlastima Albanije, Bosne i Hercegovine, BJR Makedonije, Kosova i Srbije u reformisanju i modernizovanju njihovih poreskih uprava. Cilj projekta je da se poboljšaju kapaciteti nadležnih vlasti za prikupljanje i poboljšanje prihoda kako iste mogle djelovati u skladu sa standardima EU.

¹¹⁰ Za više informacija, posjetite: <http://www.usaidpare.ba/>

¹¹¹ Projekat je implementiran putem regionalnih pod-projekata u kojima je BiH zemlja partner.

U januaru 2011. godine, **Norveška** je započela projekat *BiH Centar za promociju agro izvoza*, koji ima za cilj da ojača konkurentnost agro poslovanja BiH na međunarodnim i lokalnim tržištima. Projekat sarađuje sa lokalnim preduzetnicima, kako bi se uspostavio održiv BiH Centar za promociju agro izvoza (AERS), pod nazivom Agro Link, promoviše izvoz i druge usluge koje jačaju konkurentnost agribiznisa BiH, što bi trebalo da rezultira povećanim izvozom.

U 2011. godini, **Austrija/ADC** je završila dva projekta. Putem projekta *Uspostavljanje aranžmana implementacije i mehanizma evaluacije i monitoringa Strategije Razvoja/Strategije socijalne uključenosti BiH (CDS/ SIS)*, Austrija/ADC je pružila podršku Direkciji za ekonomsko planiranje za nastavak i unapređenje procesa strateškog planiranja u Bosni i Hercegovini. Austrija/ADC također je podržala Ministarstvo finansija i trezora putem projekta *Nastavak unapređenja PIP-a u efikasan instrument za razvojno planiranje i implementaciju strategije razvoja*, u cilju usklađivanja procesa planiranja investicija sa procesom strateškog planiranja na nivou BiH, Republike Srpske, Federacije BiH i kantona.

Najvažniji projekti u podsektoru podrška makroekonomskoj politici nalaze se u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Program lokalnog razvoja - LIFE - Lokalno investiranje za zapošljavanje	UNDP	37,14
Projekat podrške uspostavljanja mreže socijalne sigurnosti i zapošljavanja (kredit)	Svjetska banka	10,55
(TARA) Projekat poreske reforme	SAD/USAID	7,39
(PARE) Partnerstvo za unapređenje ekonomskih reformi	SAD/ USAID	5,13
Otvoreni regionalni fond (ORF) za Jugoistočnu Evropu – Promocija vanjske trgovine (faza I)	Njemačka	4,60
(EI) Izvrsnost u inovaciji	SAD/USAID	3,01
Program savjetnika Ministarstva finansija SAD	SAD/USAID	2,52
Zaštita prava intelektualnog vlasništva (IPR) u BiH	SAD/USAID	2,16
Podrška jačanju osnovnog kapitala Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine	EU/EC	1,00
Solarna energija kao budući održivi razvoj	SAD/USAID	0,73
Reforma i modernizacija poreske uprave	Švicarska /SDC/SECO, MMF	0,72

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podrška malim i srednjim preduzećima i unapređenje poslovnog okruženja

Podsektor podrške malim i srednjim preduzećima i unapređenja poslovnog okruženja obuhvata direktnu pomoć donatora razvoju MSP-a u industrijskom sektoru, uključujući računovodstvene, revizorske i savjetodavne usluge, kao i politiku na polju turizma i upravljanje administracijom.

Za podsektor podrške malim i srednjim preduzećima i promovisanja poslovnog okruženja u 2011. godini izdvojeno je **€83,39 miliona**, odnosno **50,44%** ukupnih izdvajanja za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite, dok je do sada **u 2012. godini**, za podsektor je izdvojeno **€30,57 miliona** ili **36,98%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članovi DCF-a koji aktivno učestvuju u ovom podsektoru su Svjetska banka, EIB, EBRD, Švedska/Sida, EU/EC, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Norveška i Holandija.

Tokom 2011-2012, **Svjetska banka** nastavila je *projekat Povećanje pristupa malih i srednjih preduzeća finansijskim sredstvima*. Cilj Projekta je da se poveća pristup MSP-a finansijskim sredstvima u kontekstu globalne finansijske krize, što je prepoznato kao jedna od najvećih prepreka za rast sektora preduzetništva u BiH. U tu svrhu, Projekat će

obezbijediti US\$190 miliona (prvobitni kredit US\$ 70 miliona koji je efektivan od avgusta 2010 godine, plus dodatno finansiranje od US\$ 120 miliona odobreno u maju 2012. godine) za srednjoročno i dugoročno finansiranje radnog kapitala i investicionih projekata MSP-a.

U avgustu 2011. godine, **EIB** je osigurao kredit za finansiranje malih i projekata srednje veličine, u okviru novog projekta *RSN Kredit za MSP i prioritetne projekte*. Pored toga, putem različitih kreditnih linija za domaće banke (Hypo Alpe-Adria, Intesa, UPI, Volksbank) EIB je pružao podršku za razvoj MSP-a, razvoj ekonomije, sa ciljem otvaranja novih radnih mjesta i smanjenja siromaštva.

Kroz projekat *Kreditna linija Razvojne banke Republike Srpske*, EIB je osigurao kreditnu liniju za finansiranje projekata ograničene veličine, malih i srednjih preduzeća i projekata lokalnih vlasti u oblasti lokalne infrastrukture u RS.

U septembru 2011. godine, **EBRD** je osigurao kredit BiH, kojim je podržan razvoj lokalnog poslovanja u BiH. Sredstva će biti dostupna preko Sparkasse banke BiH za finansiranje investicija koje zadovoljavaju standarde EU u oblastima kao što je zaštita okoliša, profesionalno zdravlje i kvalitet proizvoda.

U januaru 2012. godine, EBRD je osigurao kredite za dva nova projekta, Evropski fond za Jugoistočnu Evropu (EFSE) – Regionalni fond i Unapređenje energetske efikasnosti u maloprodajnom sektoru- BINGO u Bosni i Hercegovini. Prvi Projekat je dio veće regionalne inicijative, fokusiran na razvoj mikro i malih preduzeća i kućanstava sa ograničenim pristupom finansijskim uslugama u regiji JI Evrope. Drugi Projekat odnosi se na mjere za unapređenje uštede energije u jednom od vodećih maloprodajnih lanaca u zemlji– Bingo.

U junu 2012. godine, EBRD je osigurao kredit za Jami d.o.o. u cilju pružanja podrške širenju skladišta i kupovini više sirovina za poizvodnju. Dio kredita je usmjeren u nove, efikasnije sisteme hlađenja koje bi trebale kompaniju uskladiti sa EU standardima.

U julu 2011. godine, **Švedska/Sida**, u saradnji sa Svjetskom bankom, započela je provođenje *Projekta investicione klime i institucionalnog jačanja - ICIS*, koji ima za cilj da poboljša investicione uslove i smanji troškove i rizike vođenja poslovanja u BiH, kroz unapređenje inspeksijskih usluga i putem podržavanja IT sistema.

U novembru 2011, Švedska/Sida, u partnerstvu sa IFC, inicirala je *Program za investicionu klimu IFC (ISSRA)*. Cilj Programa je da poveća konkurentnost BiH tako što pruža pomoć svim nivoima vlasti u realizovanju reforme investicione klime. Ovo podrazumijeva pomoć u smanjenju administrativnog opterećenja za poslovne subjekte, privlačenje više direktnih stranih investicija u BiH, kao i povećanje izvoza u najvažnijim izvoznim sektorima BiH i poboljšanje sveukupne konkurentnosti jednog ili više lanaca vrijednosti u agri-poslovanju.

Osim toga, Švedska/Sida, **zajedno sa SAD/USAID**, nastavila je implementaciju projekta *Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu (FIRMA)*. Projekat pruža podršku za konkurentnost preduzetništva u odabranim lancima u sektoru turizma, drvnom i sektoru lake proizvodnje u BiH, kako bi se podržala mogućnost zemlje da ispuni Kopenhagenske ekonomske kriterije za pristupanje u EU. BiH preduzeća iz tri prethodno pomenuta sektora podržana su u pristupu finansijskim sredstvima, unapređenju radne snage i primjene standarda EU.¹¹²

U periodu 2011-2012, **EU/EC** je inicirala implementaciju Programa prekogranične saradnje. U februaru 2011. godine, EU/EC inicirala je projekat iz grant-šeme *VIOR –Vinkovci i Orašje: Projekat turističke baštine / Prekogranična saradnja– Programi komponente II*, koji ima za cilj da podstakne stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava, kao i unapređenje zajedničkih prekograničnih aktivnosti sa namjerom da se revitalizuje ekonomija, zaštiti priroda i okoliš. Kao i projekat pod nazivom *STONE / prekogranična saradnja- programi komponente II*, Program koji uključuje saradnju između BiH i Hrvatske.

U martu 2011. godine, EU/EC započela *Projekat podrške razvoja ruralnih turističkih destinacija planina Rajac i Vranica*, razvoj prekogranične saradnje između BiH i Srbije, *Rijeka Una – jedinstven resurs za održivu prekograničnu saradnju– programi komponente II*, Projekat prekogranične saradnje između BiH i Hrvatske, *Izrada turističkog putnog vodiča za prekograničnu regiju između BIH i MNE*, između BiH i Crne Gore, i novi projekat *UNA-IZVOR ŽIVOTA*, koji obuhvata prekograničnu saradnju između općine Bihać i regije Zadar.

¹¹² Za više informacija, posjetite: <http://www.firmaproject.ba/en/>

U julu 2011. godine, EU/EC inicirala je *Podršku Institutu za standardizaciju Bosne i Hercegovine*, kako bi se unaprijedila transparentnost i pristup informacijama u pripremi standarda na nivou BiH, evropskom i međunarodnom nivou, kao i da se poboljša informacioni sistem za standardizaciju, kako bi isti bio kompatibilan u cilju harmonizacije sa međunarodnim i evropskim standardima.

U januaru 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO**, je inicirala *Švicarski program promocije izvoza (SIPPO)* sa ciljem da se unaprijedi ekonomska efikasnost MSP-a u BiH putem unapređenja njihovih izvoznih kompetencija i uspostavljanja poslovnih odnosa sa uvoznici iz EU i Švicarske.

U aprilu 2011. godine, Švicarska /SDC/SECO, u partnerstvu sa Svjetskom bankom, započela je *Inicijativu za jačanje finansijskog sektora- jačanje zaštite korisnika u sektorima bankarstva i mikrofinansija BiH (FIRST)*, koji ima za cilj da unaprijedi finansijsku zaštitu korisnika bankarskih usluga, kroz jačanje pravnog, regulatornog i institucionalnog okvira.

Pored toga, u aprilu 2012. godine, Švicarska/SDC/SECO, u saradnji sa IFC, inicirala je *Program korporativnog upravljanja, faza III ECA*, kao dio širih IFC projekata korporativnog upravljanja koji su realizovani u Istočnoj Evropi, Centralnoj Aziji i Zapadnom Balkanu. Cilj projekta je da se unaprijedi korporativno upravljanje preko daljeg jačanja kapaciteta kompanija i prenosa znanja na lokalne institucije.

Glavni projekti u podsektoru podrška malim i srednjim preduzećima i unapređenje poslovnog okruženja nalaze se u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Povećanje pristupa malih i srednjih preduzeća finansijskim sredstvima	Svjetska banka	149,38
HAA Group BiH GL	EIB	75,00
Kreditna linija Razvojne banke Republike Srpske	EIB	50,00
INTESA Kredit za MSP-a i prioritetne projekte	EIB	50,00
UPI BANKA GL	EIB	25,00
VOLKSBANK BH DD GLOBALNI KREDIT	EIB	20,00
RSN KREDIT ZA MSP I PRIORITETNE PROJEKTE	EIB	15,00
Projekat 3B	EBRD	12,50
(FIRMA) Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu	Švedska/Sida, SAD/USAID	12,04
Unapređenje energetske efikasnosti u maloprodajnoj industriji u Bosni i Hercegovini – BINGO	EBRD	5,40
Mikro krediti za podršku malim i srednjim preduzećima u Bosni i Hercegovini – PRIZMA	EBRD	5,00
Sparkasse kreditna linija za MSP - tranša I i tranša II	EBRD	5,00
Podrška EU za regionalni ekonomski razvoj u BiH - Call VI	EU/EC	3,82
Lokalni i regionalni ekonomski razvoj – faza I i faza II	Njemačka	3,80
Program za unapređenje investicione klime (ISSRA)	Švedska/Sida, IFC	2,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podrška u vidu direktnih ulaganja – finansijski podsektor

Podrška u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor obuhvata politiku, planiranje i programiranje finansijskog sektora, izgradnju kapaciteta institucija i savjetovanje, finansijska tržišta i sisteme, sve formalne finansijske posrednike unutar Sektora, kreditne linije, leasing, preduzetnički kapital kao i mikro kreditne, štedne i kreditne zadruge.

Za podršku u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor u 2011. godini izdvojeno je **€7,52 miliona**, odnosno **4,55% ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. Do sada, **u 2012. godini**, u podsektor je izdvojeno je **€9,02 miliona** ili **10,91%** ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članovi DCF-a koji aktivno učestvuju u ovom podsektoru su EIB, EBRD i EU/EC.

U junu 2012. godine, **EBRD** je osigurao kredit Mikro kreditnoj fondaciji Partner, za širenje njene aktivnosti, kako bi se povećalo finansiranje za mikro zajmoprimce i zajmoprimce iz MSP.

U 2011-2012, **EU/EC** nastavila je implementaciju projekta *Podrška Upravi za indirektno oporezivanje BiH u daljem usklađivanju EU acquis-a*. Ovaj trogodišnji Projekat je fokusiran na jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta Uprave za indirektno oporezivanje, u cilju daljeg usklađivanja EU *acquis-a*.

Glavni projekti u podsektoru navedeni su u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/Finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Investiranje A tranše starijeg duga (A) - EFSE	EIB	11,99
Kredit za Mikro kreditnu organizaciju Partner	EBRD	8,00
Podrška Upravi za indirektno oporezivanje BiH u daljem usklađivanju EU <i>acquis-a</i> .	EU/EC	2,38
Program Tehničke pomoći Centralnoj banci Bosne i Hercegovine	EU/EC	1,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora— <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor socijalne zaštite

Podsektor socijalne zaštite obuhvata socijalne zakone i upravu, izgradnju kapaciteta institucija i savjetodavne usluge, socijalnu sigurnost i ostale socijalne šeme, posebne programe za starije osobe, siročad, osobe sa invaliditetom, djecu koja žive na ulici, socijalne dimenzije strukturnih prilagođavanja kao i druge aktivnosti u oblasti socijalne infrastrukture i zaštite potrošača.

Za podsektor socijalne zaštite u 2011. godini izdvojeno je **€1,67 miliona**, odnosno **1,01% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite, dok je do sada **u 2012. godini**, za podsektor izdvojeno **€2,87 miliona** ili **3,47%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članovi DCF-a koji aktivno učestvuju u podsektoru socijalne zaštite su EU/EC, UNICEF, UNDP, Italija/IC i Holandija.

U februaru 2011. godine, **EU/EC** započela je projekat *Bolje mogućnosti za zapošljavanje mladih*. Sveobuhvatni cilj Projekta je unapređenje socio-ekonomske situacije u prekograničnoj regiji BiH i Crne Gore, što bi trebalo da doprinese smanjenju nezaposlenosti mladih osoba putem promovisanja pristupa aktivnog traženja posla i samozapošljavanja i izgradnje kapaciteta mladih ljudi i njihovu pripremu za tržište rada.

U aprilu 2011. godine, EU/EC inicirala je *Projekat izgradnje kapaciteta i institucionalnog razvoja u sektoru zapošljavanja u BiH*, sa ciljem jačanja kapaciteta ljudskih resursa i unapređenja efikasnosti tržišta rada.

U novembru 2011. godine, EU/EC i UNICEF zajednički su započeli provođenje projekta *Poboljšanje sistema socijalne zaštite i inkluzije za ugrožene grupe, faza III*. Projekat ima za cilj da izgradi fiskalno održive i efikasne društveno sigurnosne mreže kako bi se uspostavio usklađen, dobro usmjeren, efikasan i održiv sistem socijalne zaštite.

U novembru 2012. godine, **UNICEF i UNDP** dovršili su projekat *Demokratsko ekonomsko upravljanje — osiguranje pristupa vodnim resursima putem institucionalnog razvoja i razvoja infrastrukture*. Projekat se bavio pitanjima nedovoljnog ekonomskog upravljanja i slabom infrastrukturom u sektoru voda u Bosni i Hercegovini, kao i odsustvom kvalitetnog učešća građana u procesima donošenja odluka za sektor voda, što je uvelike uticalo na lokalne zajednice i lokalni razvoj.

U 2011-2012, **Italija/IC** je nastavila finansirati radove na obnovi Gradske banje u Mostaru.

U novembru 2011. godine, **Holandija** je započela implementaciju projekta *Podrška ugroženim grupama u regiji Srebrenice*. Zajedno sa NVO *Snaga žene*, Holandija ima za cilj da osigura psiho-socijalnu, liječničku i ekonomsku podršku najugroženijim grupama žena u regiji Srebrenice.

Glavni projekti u podsektoru socijalne zaštite su navedeni u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/Finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Projekat izgradnje kapaciteta i institucionalnog razvoja u sektoru zapošljavanja u BiH	EU/EC	2,38
Poboljšanje sistema socijalne zaštite i inkluzije za ugrožene grupe, faza III	EU/EC	1,40
Demokratsko ekonomsko upravljanje – osiguranje pristupa vodnim resursima putem institucionalnog razvoja i infrastrukture	UNICEF, UNDP	0,95
Podrška nacionalnom akcionom planu u oblasti uključenosti Roma	EU/EC	0,50
Radovi na obnovi Gradske banje u Mostaru	Italija/IC	0,27
Podrška ugroženim grupama u regiji Srebrenice	Holandija	0,23

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini je izdvojeno **€33,44 miliona**, odnosno **20,22% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini**, za ove aktivnosti je izdvojeno **€2,60 miliona** ili **3,15%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članovi DCF-a koji aktivno učestvuju u aktivnostima/projektima koji nisu svrstani u postojeće podsektore su EBRD, UNDP, EU/EC i SAD/USAID.

Tokom posmatranog perioda, završili su se svi projekti finansirani kreditima **EBRD-a**. U **2011. godini**, EBRD je izdvojio **€11 miliona** kreditnih sredstava za trajne potrebe radnog kapitala Natron Hayat, u cilju povećanja proizvodnje, prodaje i izvoza papirnih i kartonskih proizvoda.

Osim toga, EBRD je restrukturisao kredite odobrene u 2007 i 2008 godini za Sunrise, i osigurao kredit Novoj Ljubljanskoj Banci (NLB) za finansiranje njenih filijala u regiji, u cilju dalje podrške sektora malih i srednjih preduzeća u određenim državama.

U 2011-2012, **UNDP** je nastavio promovisati socio-ekonomski oporavak multietničkih zajednica kroz jačanje struktura lokalnih vlada, putem implementacije treće faze projekta *Program oporavka regije Srebrenice III*. U ovoj fazi, Projekat će osigurati tehničku pomoć i prenos znanja, putem progresivnog prenosa odgovornosti na općine, civilno društvo i građane, te podržati lokalne partnere u stvaranju okruženja povoljnog za lokalni ekonomski razvoj.

U januaru 2011. godine, **EU/EC** inicirala je novi projekat *Mediterranski eko industrijski razvoj (MEID)*, koji ima za cilj da podrži učešće zemalja kandidata/potencijalnih kandidata u zajedničkim transnacionalnim aktivnostima saradnje sa partnerima iz zemalja članica EU i da ih upozna sa programima teritorijalne saradnje u sklopu strukturnih fondova EU.

U januaru 2011. godine, EU/EC započela je novi *Projekat podrške implementaciji nacionalne Strategije integrisanog upravljanja granicom* (IBM), koji je planiran kao *twinning* pomoć za institucije BiH uključene u IBM, tako da se osposobe da kroz efikasniju i djelotvorniju praksu omoguće uspostavu sistema granične kontrole koji je usaglašen sa planiranim aktivnostima "Smjernica za integrisano upravljanje granicom na zapadnom Balkanu".

U martu 2011. godine, EU/EC inicirala je dva dodatna projekta u okviru sistema granične kontrole: *Inovativno umrežavanje i ekonomska saradnja regija Tuzle i Vukovara (InECO) / prekogranična saradnja – program komponente II* i *Razvoj tipičnih proizvoda sjeveroistočne Bosne i okruga Zlatibor u Srbiji / prekogranična saradnja 2008 BiH i Srbija*.

U julu 2011. godine, EU/EC inicirala je novi projekat *Razvoj novih šema akreditiranja*. Cilj projekta je da se poboljša integracija BiH sa tržištima EU putem daljeg unapređenja kvaliteta infrastrukture i da se kreira okruženje povoljno za industrije i proizvođače iz BiH, omogućavajući im da poboljšaju svoje trgovinske i industrijske odnose sa tržištima EU i međunarodnim tržištima. Projekat će izraditi šeme za akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti u područjima

akreditacije medicinskih laboratorija, certifikacije proizvoda, sistema upravljanja kvalitetom i zaštitom okoliša, certifikacije i obuke osoblja za njihovu realizaciju.

U 2011-2012 godini, **SAD/USAID** su nastavili implementaciju projekta *Uspostavljanje mreže žena u biznisu (WBN) u BiH*. Glavni cilj Projekta je da se podrže žene u njihovim naporima da upravljaju svojim preduzećima i farmama, da poboljšaju svoje sposobnosti da se suoče sa poslovnim rizicima (marketinške vještine i vještine planiranja) i da poboljšaju svoje sposobnosti upravljanja novcem. Projekat, također ima za cilj da podrži poslovne subjekte koje vode žene u gradskim (40%) i ruralnim (60%) područjima, kroz pružanje odgovarajuće obuke i podrške za klijente u skladu sa prilikama u područjima gdje se nalaze.

Glavni projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore navedeni su u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/Finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Natron Hayat II	EBRD	11,00
Nova Ljubljanska banka	EBRD	10,00
Program oporavka regije Srebrenice III	UNDP	8,10
LEF: BINGO	EBRD	6,00
Restrukturisanje kredita Sunrise I	EBRD	4,00
Restrukturisanje kredita Sunrise II	EBRD	3,00
LEF: BHB kablovska TV	EBRD	2,10
Tehnička pomoć- Podrška trgovinskoj politici i institucionalnoj izgradnji u BiH	EU/EC	2,00
Podrška implementaciji nacionalne IBM strategije	EU/EC	1,42
Uspostava Mreže žena u biznisu (WBN) u BiH	SAD/USAID	1,11

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011-2012 godini

Podrška makroekonomskoj politici

U junu 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osobnom porezu na dohodak*¹¹³; kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uspostavljanju metode podmirenja unutrašnjih obaveza FBiH*¹¹⁴.

U oktobru 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o robnim rezervama*¹¹⁵, dok je *Zakon o korporativnom porezu na dohodak*¹¹⁶ usvojen je **u junu 2012.**

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, u saradnji sa Izvoznim vijećem BiH, donatorima i Agencijom za promociju izvoza, pripremio je *Nacrt strategije za rast izvoza BiH 2012-2015*, kao i pet sektorskih strategija sa pratećim akcionim planovima za njihovu realizaciju, koji trebaju biti upućeni Vijeću ministara BiH na usvajanje tokom 2012. godine.

Podrška malim i srednjim preduzećima i unapređenje poslovnog okruženja

U aprilu 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima*¹¹⁷, kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama*¹¹⁸.

¹¹³ Službene novine FBiH br. 44/11

¹¹⁴ Službene novine FBiH br. 42/11

¹¹⁵ Službeni glasnik RS br.109/11

¹¹⁶ Službeni glasnik RS br. 57/12

¹¹⁷ Službeni glasnik RS br. 79/11

¹¹⁸ Službeni glasnik RS br. 52/11

U junu 2011. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o turizmu*¹¹⁹, dok je Parlament FBiH usvojio *Zakon o izmjenama Zakona o zanatima i pratećim aktivnostima*¹²⁰.

U septembru 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o preduzećima*¹²¹.

U novembru 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o zanatsko-preduzetničkim djelatnostima*¹²², dok je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poslovnih zgrada, poslovnih prostora i garaža*¹²³ usvojen **u martu 2012.**

U junu 2011. godine, Vlada RS usvojila je *Strategiju razvoja turizma RS 2011-2020.*

U decembru 2011. godine, Vlada FBiH usvojila je *Nacrt Zakona o turističkim zajednicama i promociji turizma u FBiH*, ali je Parlament FBiH odgodio njegovo usvajanje, dok ne budu uključene sve preporuke i prijedlozi.

Zakon o promociji MSP-a i preduzetništva u BiH trenutno se nalazi u proceduri usvajanja. Zakon je potrebno usvojiti radi sticanja preduslova za korištenje IPA sredstava kao i drugih stranih sredstava, kako bi se podržao razvoj MSP-a.

Podrška u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor

U junu 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama Zakona o obligacijama*¹²⁴, dok je *Zakon o izmjenama Zakona o zateznim kamatama zaračunatim na neizmirena dugovanja*¹²⁵ usvojen **u julu 2011.**

U novembru 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mikrokreditnim organizacijama*¹²⁶ i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bankama*¹²⁷.

U martu 2012, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu vrijednosnih papira*¹²⁸, dok je **u maju 2012** usvojen *Zakon unutrašnjem platnom prometu*¹²⁹.

Socijalna zaštita

U aprilu 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini*¹³⁰, dok je **u junu 2011** usvojen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javno-privatnom partnerstvu*¹³¹, kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova*¹³².

U decembru 2011. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o zaštiti potrošača*¹³³, dok su **u aprilu 2012** usvojeni *Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, i zapošljavanju osoba sa invaliditetom*¹³⁴ i *Zakon o socijalnoj zaštiti*¹³⁵.

U martu 2011. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Strategiju zapošljavanja RS 2011-2015.* Strategija bi trebala osigurati povećanje stope zaposlenosti za 8%, aktivno učešće omladine na tržištu rada i zapošljavanje marginalizovanih grupa u Republici Srpskoj.

¹¹⁹Službeni glasnik RS br. 70/11

¹²⁰Službene novine FBiH br. 42/11

¹²¹Službeni glasnik RS br. 100/11

¹²²Službeni glasnik RS br. 117/11

¹²³Službeni glasnik RS br. 30/12

¹²⁴Službene novine FBiH br.42/11

¹²⁵Službene novine FBiH br. 48/11

¹²⁶Službeni glasnik RS br. 116/11

¹²⁷Službeni glasnik RS br. 116/11

¹²⁸Službeni glasnik RS br.30/12

¹²⁹Službeni glasnik RS br. 52/12

¹³⁰Službeni glasnik RS br. 52/11

¹³¹Službeni glasnik RS br. 63/11

¹³²Službeni glasnik RS br. 100/11

¹³³Službeni glasnik RS br. 6/12

¹³⁴Službeni glasnik RS br. 37/12

¹³⁵Službeni glasnik RS br. 37/12

Koordinacija rada donatora

Ne postoji formalni mehanizam koordinacije rada donatora u Sektoru ekonomskog razvoja i socijalne zaštite. Međutim, još uvijek postoji relativno efikasna podjela rada i usklađen pristup među učesnicima u ovom Sektoru.

Neki od donatora sugerišu kako bi uspostavljanje formalnog koordinacionog tijela unutar Sektora poboljšalo protok informacija i nivo koordinacije aktivnosti, te omogućilo bolje korištenje postojećih resursa.

Kako bi se odgovorilo na rastuću potrebu za unapređenjem koordinacije, domaće institucije su formirale različita i fragmentirana koordinaciona tijela.

U tom smislu, **Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH** formiralo je radnu grupu za koordinaciju aktivnosti u podsektoru turizma. Ova radna grupa sastaje se svaka dva mjeseca.

Uspostavljen je **Forum za razvoj i promociju preduzetništva i MSP-a**, i održao prvi sastanak u septembru 2011.

Ministarstvo civilnih poslova formiralo je Odbor za koordinaciju za nadzor implementacije *Strategije zapošljavanja u BiH 2010-2014*, koji se sastaje jednom godišnje.

Centralna banka BiH koordinira i organizuje redovne sastanke o bankarskoj superviziji, dok je istovremeno formirana Komisija za finansijsku stabilnost kako bi se odgovorilo na uticaje globalne finansijske krize na BiH.

Donatori koji su aktivni u Sektoru ekonomskog razvoja i socijalne zaštite redovno učestvuju na sastancima Forumu za koordinaciju donatora (DCF) koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite je od ključnog značaja za postizanje napretka na ekonomskom, političkom i polju socijalnog razvoja u Bosni i Hercegovini.

Svi učesnici aktivni u ovom Sektoru naglasili su potrebu za što skorije usvajanje *Strategije za rast izvoza BiH 2012-2015* i pet sektorskih strategija sa pratećim akcionim planovima za njihovu realizaciju. Očekuje se da će sa implementacijom ovih dokumenata biti povećan broj izvozno orijentisanih proizvođača kao i vrijednost izvoza, koji bi u široj perspektivi trebao voditi ka smanjenju deficita i povećanju zaposlenosti u zemlji.

Nova strategija za MSP u BiH 2012-2014 označena je od svih učesnika u ovom kao ključna za dalji razvoj ovog Sektora. Iako je dobar znak da se u Bosni i Hercegovini podiže svijest o EU Zakonu o podsticanju male privrede, dokumentu EU o razvoju MSP i Agende EU 2020, postoji mnogo drugih dodatnih aktivnosti koje trebaju biti preduzete, kako bi se definisali jasni prioriteti zemlje, koordinacija na svim nivoima i unapređenje poslovnog i investicionog okruženja.

Treba naglasiti da je unutar podsektora socijalne zaštite, ostvaren značajan napredak u području socijalne inkluzije na svim nivoima vlasti u BiH (međusektorska saradnja i mehanizmi koordinacije funkcionišu prema programu SPIS, poboljšan je okvir politike zasnovan na rezultatima i u budžetima su povećana sredstva za socijalnu zaštitu i inkluziju). Ipak, još uvijek slabi kapaciteti apsorpcije domaćih relevantnih aktera kao i nedostatak jače podrške reformskim procesima u ovom podsektoru predstavljaju izazov, koji treba biti riješen kroz zajedničke napore svih aktera uključenih u podsektor socijalne zaštite.

Svi akteri aktivni u ovom Sektoru izrazili su potrebu za sinhronizovanom implementacijom postojećih razvojnih strategija, koje trebaju biti usklađene i koordinirane kako na svim institucionalnim nivoima u Bosni i Hercegovini, tako i sa donatorima, kako bi se ubrzao napredak ekonomskog, političkog i društvenog razvoja Bosne i Hercegovine.

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru u 2011-2012	Švedska/Sida, SAD/USAID, UNDP, Holandija, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, UNICEF, Norveška, Francuska, EU/EC.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju (OSCE) i Vijeće Evrope (CoE).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo pravde FBiH; Ministarstvo za javnu upravu i lokalnu samoupravu RS.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe Sektora u 2011 i 2012	2011: €7,57 miliona –sve u formi grantova 2012: €6,02 miliona – sve u formi grantova
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prenosu prava svojine na kapitalu RS u lokalnim TV stanicama na jedinice lokalne samouprave; Zakon o komunalnim taksama RS; Strategija obuke za zaposlene u jedinicama lokalne samouprave FBiH 2011-2015.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹³⁶ <i>Zakon o lokalnoj samoupravi RS; Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH ; RS Razvojna Strategije za lokalnu samoupravu 2009-2015; Strategija obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave u Republici Srpskoj 2011-2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Ne postoji mehanizam koordinacije rada donatora na nivou BiH. Donatori učestvuju na ad-hoc koordinacionim sastancima u organizaciji Saveza općina i gradova FBiH i Saveza općina i gradova RS, te na drugim neformalnim sastancima radi razmjene informacija. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovno učestvuju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹³⁶ Više informacija o strategijama dostupno je na: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor lokalne uprave obuhvata lokalnu upravu, politiku zapošljavanja i upravljanje administracijom, višesektorsku pomoć za osnovne socijalne usluge, te urbanistički razvoj i upravljanje.

U Bosni i Hercegovini postoje 142 općine i jedinica lokalne samouprave Brčko distrikt. Republika Srpska ima centralizovanu administrativnu strukturu koja obuhvata 63 općine, dok Federacija BiH, pored 81 jedinice lokalne uprave obuhvata i deset *kantona*, sa njihovim vlastitim zakonodavstvom, osnovnim zakonima, vladama i ministarstvima.

Lokalna uprava je osnova za razvoj i porast demokratije u Bosni i Hercegovini, posebno iz razloga što su općine nivo vlasti koji je najbliži građanima. U tom pogledu, tokom proteklih godina, posebna pažnja bila je posvećena unapređenju rada općinskih vlada kroz unapređenje komunikacije i saradnje između građana i općinskih vlasti.

Ipak, proces reformi u oblasti lokalne samouprave otežan je zbog odsustva jedinstvenog, centralnog, pravnog i institucionalnog okvira u BiH. Na nivou Bosne i Hercegovine još nije uspostavljeno tijelo na koje će koordinirati aktivnosti u ovom Sektoru. U Federaciji BiH, lokalna uprava je u zajedničkoj nadležnosti Federacije BiH i deset kantona, gdje je Ministarstvo pravde FBiH nadležno za formulisanje i provođenje pravne regulative i politika, a svaki kanton pojedinačno nadležan za pitanja iz oblasti kulture, turizma, komunalnih usluga, dok je u Republici Srpskoj Ministarstvo za upravu i lokalnu samoupravu nadležno za gore navedene entitetske aktivnosti.

Savez općina i gradova FBiH i RS, zastupaju interese gradova i općina i služe kao centralno mjesto za pružanje usluga u okviru oblasti lokalne samouprave. Ova dva Saveza donatori su označili kao svoje najvažnije partnere na lokalnom nivou u BiH, ističući da je potrebno dalje raditi na jačanju njihovih kapaciteta.

U posmatranom periodu 2011-2012, oba entiteta izradila su vlastite strategije obuke za lokalnu upravu. Republika Srpska je u septembru 2010 usvojila *Strategiju obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave* u RS 2011-2015, dok je *Strategija obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave* u FBiH 2011-2015 usvojena u februaru 2012. Ove strategije predstavljaju prekretnicu u pristupu ka daljoj izgradnji lokalnih vlasti u Bosni i Hercegovini, kroz sistematski i održiv razvoj njihovih kapaciteta. Očekuje se da će Strategije dati doprinos realizaciji cjelokupnog procesa reforme u oblasti lokalne uprave u zemlji.

U navedenom periodu, donatori su se u najvećoj mjeri fokusirali na razvoj kapaciteta lokalne uprave, kao i na razvoj integrisanog pristupa na ovom nivou (kao što je jedan od relevantnih aktera naglasio – povezivanje razvoja društvenog sektora sa razvojem sektora lokalnog vodosnabdijevanja se pokazalo kao dobar inovativni model).

Međutim, uprkos pomenutim nastojanjima, svi akteri aktivni u Sektoru lokalne uprave, primijetili su stagnaciju u reformi ovog Sektora. Razlog za ovo može biti pripisan globalnom finansijskom previranju i konstantnom opadanju odobrene međunarodne pomoći kao i u nezainteresovanosti multilateralnih donatora da se dublje angažuju unutar ovog Sektora, što je činjenica koja se ne može zanemariti.

Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

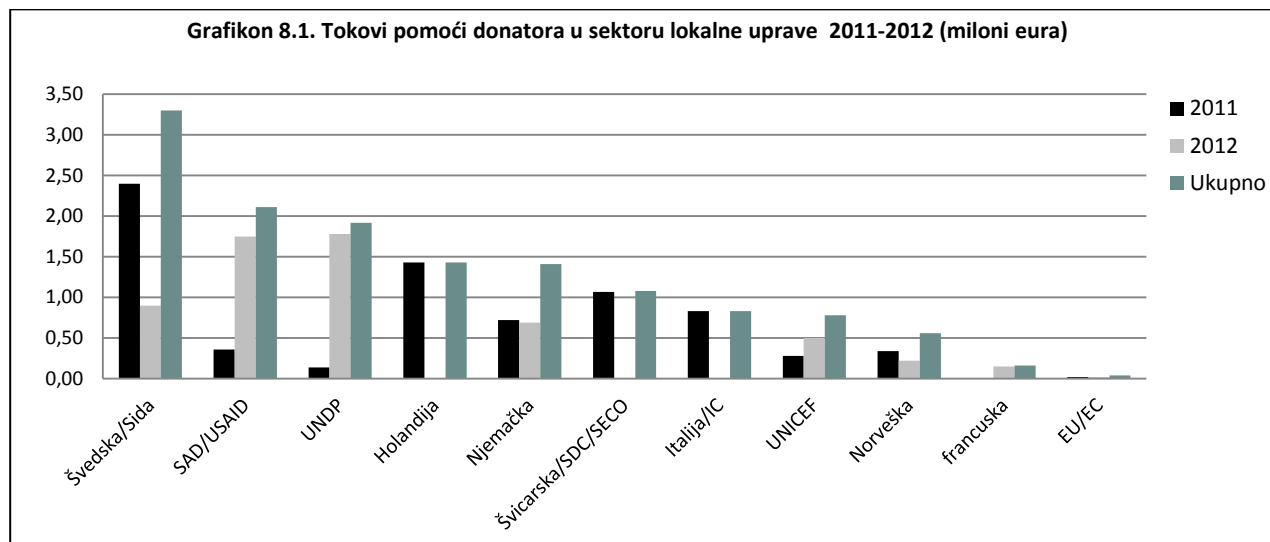
Članovi DCF-a aktivni u Sektoru lokalne uprave u 2011-2012 su Švedska/Sida, SAD/USAID, UNDP, Holandija, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, UNICEF, Norveška, Francuska i EU/EC.

Grafikon 8.1. pokazuje da su vodeći donatori u Sektoru lokalne uprave u **2011. godini** bili Švedska/Sida sa izdvajanjem od €2,40 miliona, Holandija sa izdvajanjem od €1,51 miliona i Švicarska/SDC/SECO sa izdvajanjem od €1,07 miliona a slijede ih Italija/IC, Njemačka, SAD/USAID, Norveška, UNICEF, UNDP, EU/EC i Francuska.

Vodeći donatori u **2012. godini** u Sektoru lokalne uprave su UNDP sa izdvajanjem od €1,78 miliona, SAD/USAID sa izdvajanjem od €1,75 miliona i Švedska/Sida sa izdvajanjem od €0,90 miliona, a slijede ih Njemačka, UNICEF, Norveška, Francuska, EU/EC i Švicarska/SDC/SECO.

Organizacije koje nisu članovi DCF-a, kao što su OSCE i Vijeće Evrope, također su pružile podršku reformi i izradi pravnog razvojnog okvira u Sektoru lokalne uprave u Bosni i Hercegovini.

Sva izdvajanja donatora za Sektor lokalne uprave u 2011 i 2012 godini bila su u formi grantova.

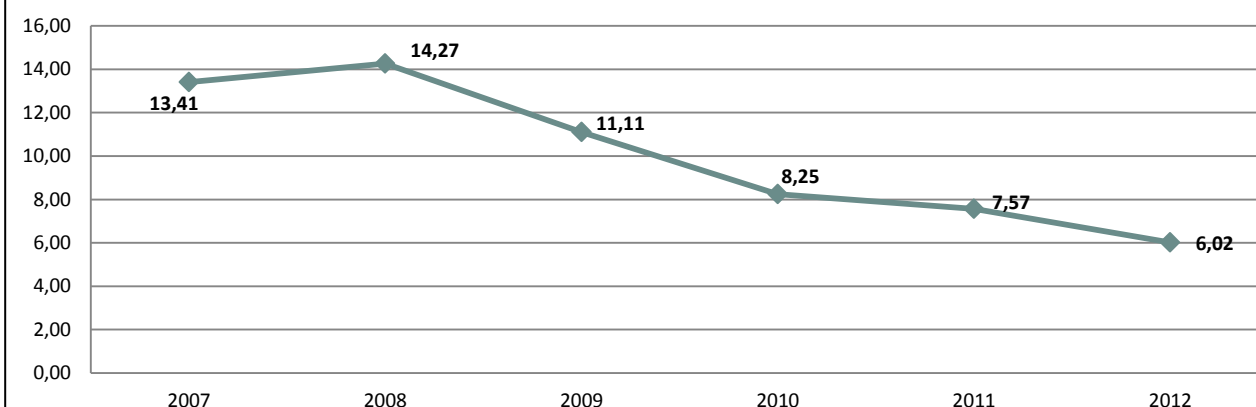
Grafikon 8.2. pokazuje da su ukupna izdvajanja članova DCF-a za Sektor lokalne uprave iznosila **€7,57 miliona u 2011. godini**, a do sada u **2012. godini €6,02 miliona**. Međutim, za ovaj Sektor bi, do kraja 2012. godine, mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 8.2. također pokazuje da se ukupna izdvajanja za Sektor lokalne uprave smanjuju od 2008 godine, te se taj trend nastavio i tokom 2009, 2010 i 2011 godine. Kao što je prethodno objašnjeno, jedan od razloga za to može biti pripisan trenutnom finansijskom previranju na međunarodnom nivou kao i postepenom okončanju pomoći pojedinih bilateralnih donatora. Međutim, uzimajući u obzir da je lokalna uprava prva i najvažnija tačka za rješavanje stvarnih problema sa kojim se suočavaju građani, a da složena struktura upravljanja u BiH rješavanje ovih problema još više otežava, negativna percepcija građana u odnosu na lokalnu upravu može dijelom biti povezana sa opadanjem alociranih sredstava u ovaj Sektor ¹³⁷.

Za Sektor lokalne uprave je u 2011. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2012. godini 1%.

¹³⁷ Za više informacija, posjetite: <http://www.buka.com/novost/29165/dvije-trecine-gradana-bih-nezadovoljno-lokalnom-vlascu>

Grafikon 8.2. Distribucija pomoći donatora za sektor lokalne uprave 2007-2012 (milioni eura)

U septembru 2011. godine, **SAD/USAID** su započele novi projekat *Jačanje odgovornosti žena i mladih političkih lidera u BiH*, koji ima za cilj da osnaži žene i mlade kako bi mogli preuzeti aktivniju ulogu u političkim procesima. Osnovne ideje Projekta su stvaranje nove i odgovornije generacije političkog vodstva, podizanje svijesti o važnosti uloge žena u političkim procesima i podsticanje njihovog angažmana u političkom životu. Također, SAD/USAID su završili implementaciju GAP II - *Projekat upravne odgovornosti*, koji su sufinansirali Švedska/Sida i Holandija, i koji za cilj ima da osigura bolje usluge i efikasnije upravljanje ljudskim i finansijskim sredstvima. Tokom petogodišnjeg provođenja, GAP je uspješno uspostavio centre za pružanje usluga građanima (CSCs), procese općinskog akcionog planiranja (MAP), omogućio građanima da komuniciraju direktno sa općinskim osobljem odgovornim za komunalne usluge i pružaocima komunalnih usluga, itd.¹³⁸

U periodu 2011 – 2012, **UNDP** u saradnji sa UNESCO-om i UNICEF-om, dovršio je implementaciju *Programa unapređenja kulturnog razumijevanja u BiH*, koji je finansirao Španski MDG-fond. Projekat je uspješno izradio nekoliko dokumenata iz oblasti kulturne politike, uveo metodologiju o kulturnoj statistici, unaprijedio međukulturalno razumijevanje i po prvi put industrija kulture je prepoznata kao važan industrijski sektor¹³⁹.

UNDP, sa UNICEF, UNFPA, IOM, UNRCO, UNV i sa svim relevantnim domaćim institucijama u BiH, nastavio je implementaciju *Programa zapošljavanja i zadržavanja mladih*, koji je također podržan putem Fonda za postizanje Milenijumskih razvojnih ciljeva koji je finansirala Vlada Španije, kao doprinos za unapređenje nacionalnog vlasništva u postizanju Milenijumskih razvojnih ciljeva (MDGs). Program je fokusiran na smanjenje visoke stope nezaposlenosti mladih i prevenciju odliva najvrijednijih resursa iz zemlje. Pored toga, UNDP zajedno sa Švicarskom/SDC/SECO, implementira *Projekat integrisanog lokalnog razvoja – ILDP*, koji ima za cilj da doprinese održivim integrisanim i participativnim procesima lokalnog razvoja u BiH. Projekat pruža podršku lokalnim vlastima i njihovim zajednicama da kreiraju integrisane strategije lokalnog razvoja okupljanjem resursa i znanja relevantnih lokalnih aktera.

U januaru 2011. godine, **Njemačka** je započela projekat *Integrativno pregovaranje*, sa ciljem da se odrede razlozi zbog čega nije bilo trajnog napretka u aktivnostima posredovanja međunarodne zajednice na formiranju gradskih vlasti i ujedinjenju interesa etničkih grupa. Njemačka je također nastavila implementaciju *Projekta Jačanje lokalne samouprave- faza I*, koji ima za cilj da pruži tehničku pomoć općinama, savezima općina i resornim ministarstvima, da se poboljšaju općinski kapaciteti upravljanja u procesno orijentisanom prostornom planiranju, planiranju budžeta na osnovi ravnopravnosti polova, međuopćinska saradnja i upravljanje znanjem.

¹³⁸ Za više informacija, posjetite: <http://www.bihgap.ba/upload/Usaid%20GAP1.pdf>

¹³⁹ Za više informacija, posjetite: <http://www.mdgfund.org/program/improvingculturalunderstandingbosniaandherzegovina>

U januaru 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO** u saradnji sa UNDP započela je implementaciju druge faze *Projekta integrisanog lokalnog razvoja (ILDP)* u cilju pružanja podrške daljoj konsolidaciji lokalnog strateškog planiranja u BiH, putem olakšavanja njegove vertikalne integracije u okvire strateškog i finansijskog planiranja na višim nivoima vlasti, pružanje podrške kritičnoj masi lokalnih vlasti da primjene harmonizovan pristup strateškom planiranju i da efikasno upravlja procesima lokalnog razvoja u partnerstvu sa njihovim lokalnim zajednicama.

U periodu 2011–2012, aktivnosti **UNICEF-a** bile su prvenstveno usmjerene na jačanje koordinacije 13 obrazovnih ministarstava kako bi se poboljšao kvalitet obrazovanja, unaprijedilo međukulturalno razumijevanje i promovisao jedinstveni multikulturalni identitet zemlje. Pored toga, u zajedničkom UN MDG F – *Projektu demokratskog ekonomskog upravljanja*, UNICEF i UNDP podržavali su vlasti BiH i odabrane općine u jačanju uključivanja građana u općinsko upravljanje u oblasti pristupa vodama kao i jačanju kapaciteta vlasti sa ciljem donošenja politika zasnovanih na rezultatima i planiranja resursa za pravedno pružanje usluga vodosnabdijevanja.

Dvije organizacije koje nisu članovi DCF-a također su aktivne u Sektoru lokalne uprave, a to su Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju (OSCE) i Vijeće Evrope (CoE).

U 2005. godini, **OSCE** i **Vijeće Evrope** su zajednički pokrenuli projekat pod nazivom *Beacon scheme BiH*. Ovaj Projekat ima za cilj da utvrdi, prizna i promoviše inovativnost i uspješan rad na općinskom nivou vlasti u BiH. Početkom 2009 godine, odgovornost nad provođenjem Projekta prenesena je u nadležnost RS i FBiH, resornih ministarstava i entitetskih saveza općina i gradova. Članovi Ministarstva pravde FBiH i Ministarstva uprave i lokalne samouprave. Savez općina i gradova FBiH i Savez općina i gradova RS odgovorni su za svakodnevne aktivnosti na rukovođenju ovim Projektom.¹⁴⁰

EU projekat *Socijalna zaštita i inkluzija djece* koji implementira UNICEF, također je bio usmjeren na općinski nivo, posebno na upostavljanje centara za rani rast i razvoj.

Glavni projekti u Sektoru lokalne uprave navedeni su u tabeli koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
(GAP II) Projekat upravne odgovornosti	Švedska/Sida, Holandija, SAD/USAID	21,09
Unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH (zajednički program MDG-F, Španija)	UNDP, UNICEF	5,71
Projekat integrisanog lokalnog razvoja - ILDP	Švicarska/SDC/SECO, UNDP	4,33
Program zapošljavanja i zadržavanja mladih (MDG-F zajednički UN program i Španija)	UNDP, UNICEF	3,45
Okviri program za Balkan (FPA): Program podrške regionalnoj saradnji – balkanske države	Italija/IC	2,50
Jačanje lokalne samouprave – faza I	Njemačka	1,90
Projekat razvoja općina u BiH (MDP), faza 3	Švicarska /SDC/SECO	1,65
Razvoj kapaciteta saveza općina i gradova	Švedska/Sida	1,60
Osnovno obrazovanje – faza II	UNICEF	1,04
Jačanje odgovornosti žena i mladih političkih lidera u BiH	SAD/USAID	0,36

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

¹⁴⁰<http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=86&lang=EN>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011-2012 godini

U decembru 2011. godine, Narodna skupština Republike Srpske usvojila je *Zakon o komunalnim taksama*¹⁴¹, dok je **u julu 2012. godine** usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama i Zakona o teritorijalnoj organizaciji*¹⁴², kao i *Zakon o izmjenama i dopunama zakona o prenosu svojine na kapitalu RS u lokalnim TV stanicama na jedinice lokalne samouprave*¹⁴³. Pored toga, u proceduru je upućen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi RS*.

U februaru 2012. godine, *Strategija obuke za zaposlene u jedinicama lokalne samouprave u FBiH 2011-2015*¹⁴⁴ usvojena je od Vlade FBiH¹⁴⁵.

Koordinacija rada donatora

U Sektoru lokalne uprave ne postoji formalni mehanizam na nivou BiH koji koordinira rad donatora. Savez općina i gradova FBiH i Savez općina i gradova RS organizuju koordinacione sastanke na *ad-hoc* osnovi, na kojima se koordiniraju tekuće i buduće aktivnosti, te vrši njihovo usklađivanje sa relevantnim strategijama. Posljednji koordinacioni sastanak na lokanom nivou bio je organizovan u junu 2011. godine.

Neformalna koordinacija među donatorskim agencijama u ovom Sektoru se odvija redovno. Uprkos dobroj neformalnoj saradnji svih aktera u ovom Sektoru, donatori sugerišu potrebu uspostave formalnog mehanizma koordinacije saradnje koji će voditi vlasti BiH. Uspostavljanje takvog mehanizma osiguralo bi usklađeni pristup sa ciljem povećanja efektivnosti ukupne pomoći koja se izdvaja za Sektor lokalne uprave u BiH.

Donatori koji su aktivni u Sektoru lokalne uprave redovno učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Sektor lokalne uprave se od 2008. godine suočio sa stalnim padom pomoći, dijelom zbog postepenog okončanja pomoći koju su omogućili bilateralni donatori koji je sada kanališu kroz instrumente EU, kao i globalnim finansijskim ograničenjima, što je dovelo do stagnacije u reformi u ovom Sektoru u oba entiteta u BiH.

Domaći i strani akteri koji su aktivni u ovom Sektoru, saglasni su da je uspostavljanje funkcionalnih i efikasnih koordinacionih mehanizama/sastanaka u Sektoru lokalne uprave od ključne važnosti za buduća dešavanja unutar Sektora. Mehanizam bi pomogao da se obezbijede bolje finansijske i programske sinergije između različitih aktera i inicijativa.

Također, dalja pomoć potrebna je za jačanje strateškog, institucionalnog i pravnog okvira koji se odnosi na lokalnu upravu u BiH, zajedno sa pomoći za dalji sistematski razvoj kapaciteta lokalnih vlada.

Posebna pažnja treba biti posvećena opšćnskom rukovodstvu, posebno izgradnji kapaciteta Saveza općina i gradova FBiH i RS. Podrška također treba biti usmjerena na sistematsko planiranje lokalnog razvoja i primjenu strategija širom Bosne i Hercegovine, uključujući fokusiranje na kapacitete za apsorpciju EU IPA sredstava, projektno i finansijsko upravljanje, kao i na međuopćinsku saradnju i saradnju između lokalne uprave i civilnog društva.

¹⁴¹Službeni glasnik RS br. 4/12

¹⁴²Službeni glasnik RS br. 70/12

¹⁴³Službeni glasnik RS br. 70/12

¹⁴⁴Strategija je izrađena uz doprinos predstavnika jedinica lokalne samouprave, Parlamenta FBiH, Ministarstva pravde FBiH, Ministarstva finansija FBiH, Saveza općina i gradova FBiH i Agencije za državnu službu FBiH.

¹⁴⁵Službene novine FBiH br. 19/12

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru u 2011-2012 godini	SAD/USAID, Svjetska banka, Švedska/Sida, EU/EC, Italija/IC, Republika Češka, Japan/JICA, Norveška.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa/Sektor za poljoprivredu, hranu, šumarstvo i ruralni razvoj; Agencija za sigurnost hrane BiH; Agencija za zaštitu zdravlja bilja BiH; Ured za veterinarstvo BiH; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH, Odsjek za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe sektora u 2011 i 2012	2011: €10,23 miliona - €7,87 miliona u grantovima i €2,36 miliona u kreditima 2012: €17,60 miliona- €12,87 miliona u grantovima i €4,72 miliona u kreditima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničenoj upotrebi duvanskih proizvoda FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi FBiH; Zakon o vinu FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednim zadrugama RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stočarstvu RS; Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o sadnom materijalu RS; Zakon o izmjenama i dopunama o veterinarstvu u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu RS; Zakon o mineralnim gnojivima RS; Zakon o zaštiti od požara RS; Zakon o ribarstvu RS; Zakon o duhanu RS.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹⁴⁶ <i>Okvirni Zakon o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH; Strateški plan za usklađivanje BiH poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH 2008-2011 i Operativni programi za usklađivanje BiH poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH 2008-2011; Strategija FBiH za poljoprivredu i ruralni razvoj; Strategija za ruralni razvoj RS; Strateški plan RS za ruralni razvoj do 2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Koordinacione sastanke donatora u podsektoru poljoprivrede organizuje i njima predsjedava Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. U podsektoru šumarstva ne održavaju se redovni koordinacioni sastanci. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovno učestvuju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹⁴⁶Više informacija o strategijama dostupno je na: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor poljoprivrede i šumarstva sastoji se od sljedećih elemenata: poljoprivredne politike i administrativnog upravljanja; poljoprivrednog razvoja i agrarne reforme; poljoprivrednih vodnih i zemljišnih resursa; proizvodnje poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, agroindustrije i šumarstva; industrijskog bilja i izvoznih usjeva; poljoprivrednih usluga; poljoprivrednih finansijskih usluga; poljoprivrednih zadruga; obrazovanja i obuke u oblasti agrikulture; politike šumarstva i administrativnog upravljanja; istraživačkog rada, obrazovanja i obuke u oblasti šumarstva i razvoja šumarstva.

Pitanja poljoprivrede i šumarstva u BiH regulisana su na entitetskim nivoima, gdje su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u Republici Srpskoj i Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u Federaciji BiH i Odsjek za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta zaduženi za Sektor poljoprivrede i šumarstva. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH/Sektor za poljoprivredu, prehranu, šumarstvo i ruralni razvoj nadležno je za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH koji se odnose na definisanje politike, osnovnih principa, koordiniranje djelatnosti i usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu u područjima poljoprivrede, prehrane, ribarstva, i ruralnog razvoja u Bosni i Hercegovini¹⁴⁷.

Sektor poljoprivrede je jedan od najvažnijih ekonomskih sektora u Bosni i Hercegovini, budući da on osigurava osnovni dohodak za ruralno stanovništvo koje čini skoro 60% populacije BiH, što znači da ovaj Sektor indirektno podržava političku i ekonomsku stabilnost u zemlji.

Međutim, posljednjih godina Sektor poljoprivrede u BiH se smanjuje, budući da se suočava sa širokim spektrom ograničenja. Niske proizvodne cijene, nedostatak objekata za uskladištenje i pakovanje poslije žetve, rascjepkani lanci snabdijevanja, skupa logistika i ograničen pristup dostupnim finansijama je samo dio problema. Novi izvozni režim koji počinje sa članstvom Hrvatske u EU, dodatno će uticati na skoro sve proizvođače hrane u BiH.

Situacija je slična i u **podsektoru šumarstva** u Bosni i Hercegovini. Iako šume pokrivaju otprilike 53% teritorije BiH ne koriste se efikasno, budući da je značajan dio šumskih resursa neiskorišten zbog devastacije i zagađenosti minama.

U periodu 2011-2012, donatorska pomoć za Sektor poljoprivrede i šumarstva uključivala je različite programe i projekte, ali je ostvaren neravnomjeran napredak u različitim područjima ovog Sektora, tj. u područjima poljoprivrede i ruralnog razvoja, sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarne politike i ribarstva u Bosni i Hercegovini.

Prema Izvještaju o napretku u 2012. godini za Bosnu i Hercegovinu, koji je pripremila EU/EC, malo napretka je postignuto na području **sigurnosti hrane**. Bosna i Hercegovina je usvojila provedbeno zakonodavstvo za rezidue pesticida i radioaktivnih kontaminata i standarde vezane za ove proizvode. Nadležnosti u oblasti sigurnosti hrane su i dalje podijeljene na nivou BiH i entitetskom nivou. Potrebno je izraditi strategiju vezanu za mogućnost laboratorijskih kapaciteta da vrše analizu uzoraka iz lanaca hrane i hrane za životinje. Vrlo mali napredak ostvaren je u **sektoru veterinarstva**. Usvojen je jedan dio zakonodavstva koje se odnosi na bolesti životinja i uslovima vezanim za njihov uvoz. Također, potrebno je uskladiti zakonodavstvo sa *acquis-om* u pogledu higijenskih uslova i kontrole hrane, kao i unaprijediti koordinaciju unutar BiH. Potrebno je dalje unaprijediti kapacitete laboratorija radi sticanja akreditacija i uspostave efikasnih sistema za kontrolu kvaliteta. Napredak je ostvaren u području **fitosanitarnih** aktivnosti. Fitosanitarne kontrole na svim graničnim prelazima su poboljšane zahvaljujući uvođenju jednoobraznih lista biljaka, biljnih proizvoda i drugih objekata koji su podložni inspekciji zdravlja biljaka. Također se provodi i program za praćenje bolesti krompira. Zakonodavstvo u ovoj oblasti treba dodatno biti usklađeno sa *acquis-om*. U oblasti **poljoprivrede i politike ruralnog razvoja**, ostvaren je mali napredak u usklađivanju sa evropskim standardima. U Bosni i Hercegovini još uvijek nije usvojena strategija ruralnog razvoja na nivou BiH i nije ostvaren napredak u pripremama za korištenje Instrumenta za predpristupnu pomoć za ruralni razvoj (IPARD). Izrađena je sektorska analiza za pet sektora. Osnovan je Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH, ali nema dovoljno osoblja za izvršavanje njenih zadataka. U Bosni i Hercegovini još uvijek nije usvojena informaciona strategija za poljoprivredu, kao ni zakon o poljoprivrednom popisu. I dalje je potrebno unaprijediti poljoprivrednu statistiku i informacioni sistem za poljoprivredu i izvršiti međusobno usklađivanje postojećih sistema.

¹⁴⁷ Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09)

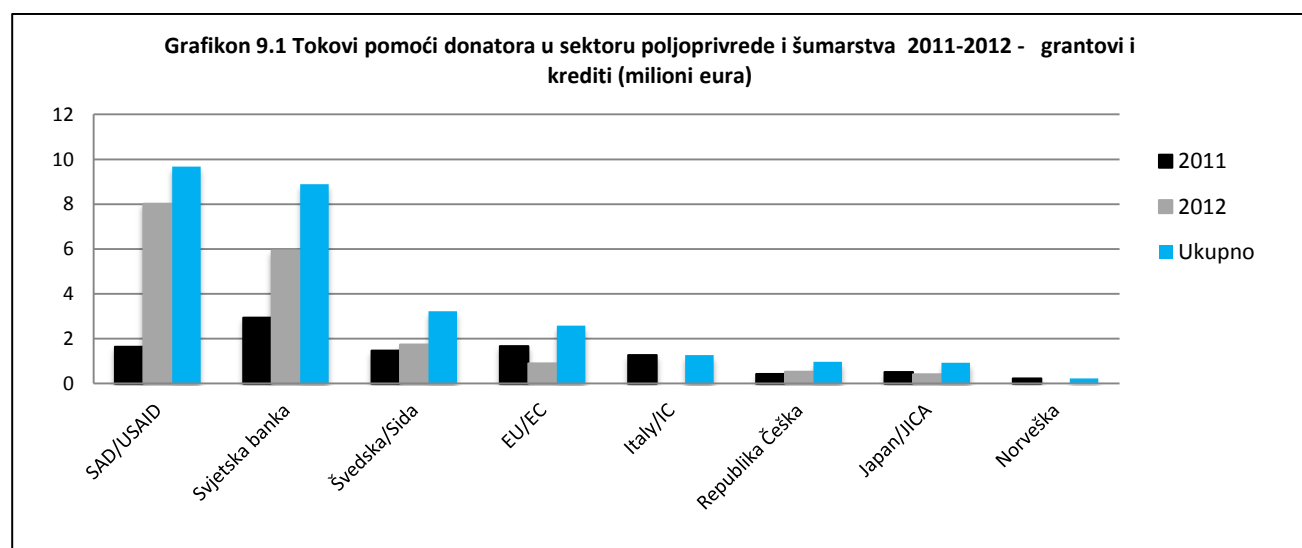
Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru poljoprivrede i šumarstva tokom 2010-2011 su SAD/USAID, Svjetska banka, Švedska/Sida, EU/EC, Italija/IC, Republika Češka, Japan/JICA i Norveška.

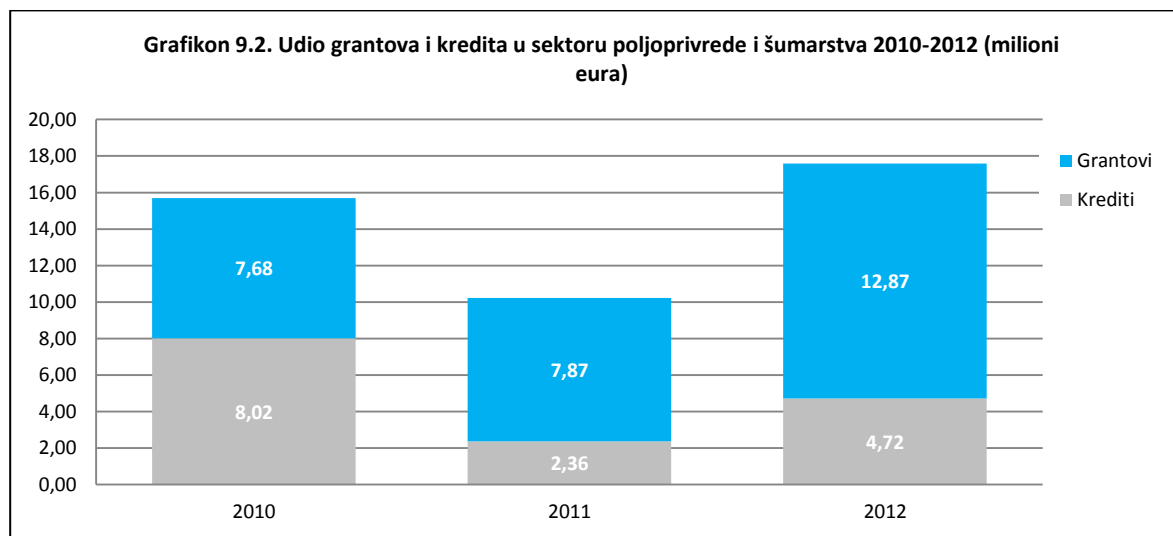
Aktivnosti donatora u Sektoru poljoprivrede i šumarstva obuhvataju programe koji su blisko povezani i isprepleteni sa dugim sektorima/podsektorima, kao što su ekonomski razvoj, ravnopravnost polova, povratak i reintegracija. Iz toga razloga, izdvajanja koja su prikazana u ovom dijelu Izvještaja, mogu biti manja, budući da su neke od aktivnosti uključene u poglavlja ekonomskog razvoja, socijalne zaštite i međusobno povezana pitanja.

Grafikon 9.1. pokazuje poređenje ukupnog ulaganja donatora koji su izdvojili sredstva za Sektor poljoprivrede i šumarstva u BiH u obliku grantova i kredita. Vodeći donatori u Sektoru poljoprivrede i šumarstva u **2011. godini** bili su Svjetska banka sa izdvajanjem od €2,95 miliona, i EU/EC sa izdvajanjem od €1,68 miliona, iza kojih slijede SAD/USAID, Švedska/Sida, Italija/IC, Japan/JICA, Republika Češka i Norveška, dok su u **2012. godini** vodeći donatori u ovom Sektoru bili SAD/USAID, sa izdvajanjem od €8,03 miliona i Svjetska banka sa izdvajanjem od €5,94 miliona, iza kojih slijede Švedska/Sida, EU/EC, Republika Češka i Japan/JICA.

U 2011-2012 godini, najveći dio pomoći osiguran je u obliku grantova. Svjetska banka pružila je podršku za ovaj Sektor u obliku kredita.

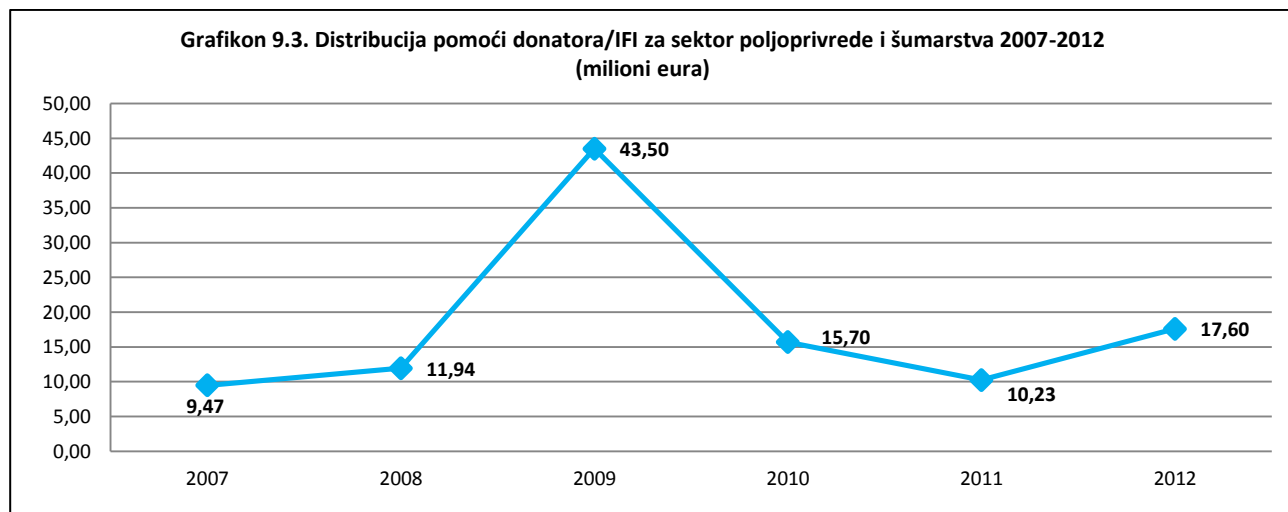

Grafikon 9.2. pokazuje grantove-kredite izdvojene za Sektor poljoprivrede i šumarstva od 2010 do 2012 godine, gdje su u 2011 i 2012 godini grantovi imali najveći udio u finansiranju Sektora, u poređenju sa 2010. godinom, u kojoj su krediti imali najveći udio. Ovo ukazuje na pitanje dugoročne održivosti projekata u ovom Sektoru, zbog činjenice da bi poljoprivreda trebala predstavljati potencijalnu komparativnu prednost BiH.

Grafikon 9.3. pokazuje da su ukupna izdvajanja članova DCF-a za Sektor poljoprivrede i šumarstva bila **€10,23** miliona u **2011. godini** (€7,87 miliona u obliku grantova i €2,36 miliona u obliku kredita) a do sada u **2012. godini** **€17,60** miliona (€12,87 miliona u obliku grantova i €4,72 miliona u obliku kredita). Međutim, dodatna sredstva mogu biti izdvojena za ovaj Sektor do kraja 2012. godine.

Grafikon 9.3. također pokazuje oscilacije i neujednačenost u izdvajanju ODA sredstava unutar Sektora poljoprivrede i šumarstva. Trend pokazuje značajan porast ulaganja u 2009. godini, sa oštrim padom u 2010. godini i njegovo ublažavanje u 2011. Važno je da se naglasi da podaci iz 2009. godine uključuju komercijalne kredite osigurane privatnim preduzećima aktivnim u ovom Sektoru (Bimal, Konzum i VF Komerc). Naredne godine pomoć se značajno smanjila iznova nagnjući više ka grantovima nego kreditima u ovom Sektoru. Razlozi za ovo bili su ili odsustvo dobrih i održivih projekata koji bi mogli započeti ciklus ulaganja i osigurati povoljan povrat sredstava, ili iz razloga što su mnogi preduzetnici napustili ruralna područja zbog bojazni da BiH još nije spremna za izvoz poljoprivrednih proizvoda u EU. Međutim, od 2011. godine nadalje, respektabilan porast u izdvajanju ODA sredstava je primjetan, što pokazuje da će ovaj Sektor opet doći u fokus u godinama koje predstoje.

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 2% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2012. godini 4%.

Poljoprivreda

U periodu 2011-2012, podrška donatora u oblasti poljoprivrede bila je usmjerena na unapređenje određenih kultura, proizvodnih tehnologija i pomoć proizvođačima da uspostave veze sa domaćim i stranim tržištima. Većina donatora pružali su podršku i u oblasti unapređenja institucionalnog okvira, marketinških tehnika, te u ostvarenju pristupa finansijskim sredstvima. Neki donatori su, u provođenju aktivnosti u ovom Sektoru, usmjerili svoju podršku na određena područja Bosne i Hercegovine.

U aprilu 2011. godine, **SAD/USAID** inicirali su *Projekat promocije preduzetništva u seoskim područjima kroz jačanje konkurentnosti i tržišnog potencijala u BiH* sa ciljem da se poveća konkurentnost u proizvodnji voća i povrća u sjeveroistočnim područjima BiH.

SAD/USAID su nastavili finansirati *Projekat aktivnosti za generisanje zaposlenja u ruralnim područjima (REGA)*, sa ciljem da se oformi privatno-javno partnerstvo za razvoj i proširenje sektora jagodičastog voća (trešnje i bobičasto voće). Od projekta se očekuje da će angažovati otprilike 230 poljoprivrednika u oblasti održive proizvodnje jagodičastog voća, kako bi se promovisala njihova proizvodnja putem domaćih prerađivača hrane, i osigurao pristup kreditima kroz mikro kreditnu organizaciju MKO Partner.

SAD/USAID su nastavili implementaciju FARMA projekta kojeg sufinansira Švedska/Sida. FARMA projekat je već ostvario rezultate u obliku povećane konkurentnosti BiH poljoprivrednika i agro biznisa, te je uspješno pronašao i otvorio nova tržišta za BiH proizvode.

Švedska/Sida i Svjetska banka zajedno finansiraju *Projekat poljoprivrednog i ruralnog razvoja*. Ovim projektom bi se trebala povećati efikasnost institucija na nivou BiH i entiteta, u oblasti izrade programa razvoja poljoprivrede, te ubrzati pristup BiH ka predpristupnoj pomoći za ruralni razvoj (IPARD).

Švedska/Sida je također nastavila podržavati trgovinu životinjama i stimulaciju izvoza, eliminišući izvozne barijere za životinje i proizvode životinjskog porijekla iz BiH, kroz provođenje *Projekta za unapređenje trgovine životinjama i proizvodima životinjskog porijekla - ITAP*. Cilj projekta je da se poboljša zdravlje životinja kao i ljudsko zdravlje u BiH, kroz jačanje kapaciteta Ureda za veterinarstvo u provođenju mjera za suzbijanje zaraznih bolesti životinja.

EU/EC je u februaru 2011. godine, započela *Projekat – Snabdijevanje vakcinama protiv bjesnila i klasične svinjske gripe za Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine*. Sveobuhvatni cilj Projekta je da se unaprijedi zdravlje životinja, posebno u odnosu na određene bolesti kao što su bjesnilo ili klasična svinjska gripa, koji pored implikacija na javno zdravlje mogu imati i ozbiljne trgovinske i ekonomske posljedice za BiH.

EU/EC je također započela sa projektom *Upravljanje zdravljem biljaka u BiH*. Sveobuhvatni cilj Projekta je da se uspostavi integrisani sistem fitosanitarne kontrole, koji će moći izraditi i provesti politiku zaštite zdravlja biljaka u BiH, koja će biti usklađena sa zakonodavstvom EU i međunarodnim standardima u ovom području.

U periodu 2011-2012 godina, **Italija/IC** je putem provođenja projekta Institucionalne podrške općini Srebrenica nastavila podržavati općinu Srebrenica u procesu socio-ekonomskog razvoja poljoprivredno-prehrambenog podsektora i integrisanog razvoja ruralnih područja BiH, povratka izbjeglica i uspostavljanje multietničke zajednice u području Bratunca.

U januaru 2012. godine, Italija/IC je također započela provođenje novog projekta *Ruralia– Razvoj žena u ruralnim područjima u Bosni i Hercegovini- faza I*.

U okviru bilateralnog projekta *Pilot akcije za integrisani ruralni razvoj i revitalizaciju ruralnih područja u BiH*, Italija je podržala pripremu nacrtu i usvajanja nove legislative vezane za proizvodnju i komercijalizaciju vina.

U julu 2011. godine, **Republika Češka** se priključila SAD/USAID i Švedskoj/Sida, u realizaciji projekta FARMA. Projekat obuhvata aktivnosti na unapređenju proizvodnje mliječnih proizvoda u sjeveroistočnoj Bosni, te povećanje proizvodnje bobičastog voća, u cilju pružanja sveobuhvatne podrške razvoju poljoprivrede u BiH.

Takođe, Republika Češka nastavila je pružati podršku za povećanje proizvodnje mlijeka u BiH. Projekat ima za cilj da prenese iskustvo i znanje Republike Češke u upravljanju stočarstvom kao i u pogledu ekonomske transformacije potrebne za pristupanje EU.

U aprilu 2011. godine, **Norveška** je započela novi projekat *Poljoprivredni razvoj*. Projekat ima za cilj da osigura obrazovanje, znanje i izgradnju kapaciteta u BiH kroz podršku datu poljoprivrednim školama, sa posebnim fokusom na razvoj poslovanja i izgradnju kompetentnosti u sektorima poljoprivrede i obrazovanja.

Japan /JICA nastavio je podržavati poljoprivredni i ruralni razvoj kroz *Projekat izgradnje povjerenja preko razvoja poljoprivrednih i ruralnih preduzeća (SACRED)*, sa ciljem da se poboljša ekonomsko samopouzdanje i izgradi povjerenje među lokalnim stanovnicima regije Srebrenice.

Šumarstvo

U periodu 2011-2012 godina, šumarstvo je bilo jedna od oblasti koja se najmanje finansirala u BiH i u ovom izvještajnom periodu nije zabilježilo nikakva ulaganja.

Svjetska banka u predstojećem periodu planira pružiti podršku ovom podsektoru, putem Projekta upravljanja održivim šumskim i napuštenim zemljištem, koji je u pripremi. Projekat bi trebao podržati unapređenje i upravljanju šikarom, napuštenim pašnjacima i ogoljelim zemljištem unutar šumskog gazdinstva. Svjetska banka će također nastaviti pružati podršku povećanju površine zaštićenih područja u BiH i upravljanju njima, kroz provođenje Projekta zaštićenih šumskih i planinskih područja.

Glavni projekti u Sektoru poljoprivrede i šumarstva navedeni su u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Projekat poljoprivrednog i ruralnog razvoja	Svjetska banka,	19,07
Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu - FARMA	Švedska/Sida, SAD/USAID	8,65
Projekat za izgradnju povjerenja preko razvoja poljoprivrednih i ruralnih preduzeća (SACRED)	Japan /JICA	2,76
Oснаživanje žena preko organske poljoprivrede u BiH	SAD/USAID	1,48
Poboljšanje kvaliteta i tržišne proizvodnje mlijeka u sjeveroistočnoj Bosni i Hercegovini	Republika Češka	1,14
Zaštita i valorizacija visoko kvalitetnih tradicionalnih hercegovačkih proizvoda	Italija/IC	1,10
Projekat promocije preduzetništva u ruralnim područjima kroz jačanje konkurentnosti i tržišnog potencijala u BiH	SAD/USAID	1,01
Pilot aktivnosti za ruralni integrisani razvoj i revitalizaciju teritorije u BiH	Italija/IC	0,95
Snabdijevanje vakcinama protiv bjesnila i klasične svinjske gripe za Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine	EU/EC	0,92
Podrška poljoprivredno-prehrambenom proizvodnom lancu jagodičastog voća u Bratuncu	Italija/IC	0,84
Institucionalna podrška općini Srebrenica u procesu socio-ekonomskog razvoja poljoprivredno-prehrambenog podsektora	Italija/IC	0,84

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011 i 2012 godini

U julu 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničenoj upotrebi duvanskih proizvoda*¹⁴⁸, dok je u isto vrijeme Narodna skupština RS usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednim zadrugama*¹⁴⁹.

U septembru 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stočarstvu*¹⁵⁰, dok je **u novembru 2011. godine** usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sadnom materijalu*¹⁵¹.

U decembru 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu u RS*¹⁵² kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu*¹⁵³.

U februaru 2012. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mineralnim gnojivima*¹⁵⁴, dok je **u martu 2012. godine,** Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi*¹⁵⁵, kao i *Zakon o vinu*¹⁵⁶.

U julu 2012. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o zaštiti od požara*¹⁵⁷, *Zakon o zaštiti životne sredine*¹⁵⁸, *Zakon o veterinarsko-medicinskim proizvodima*¹⁵⁹, kao i *Zakon o ribarstvu*¹⁶⁰ i *Zakon o duvanu*¹⁶¹.

Koordinacija rada donatora

Koordinacione sastanke donatora, kao najbolji način razmjene informacija među svim učesnicima u Sektoru poljoprivrede, organizuje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Sastanke kvartalno saziva i vodi Radna grupa za planiranje i koordinaciju pomoći donatora u Sektoru poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja.

Ne postoji formalan koordinacioni mehanizam u Sektoru šumarstva na nivou Bosne i Hercegovine.

Donatori koji su aktivni u Sektoru poljoprivrede i šumarstva redovno učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Prema svim relevantnim akterima koji su aktivni u Sektoru poljoprivrede i šumarstva u Bosni i Hercegovini, prioriteti BiH moraju biti usmjereni na jačanje institucionalnih kapaciteta na svim nivoima vlasti, kako bi bili osposobljeni za samostalno planiranje i upravljanje poljoprivrednim i ruralnim razvojem, kao i za efikasno provođenje i usklađivanje zakona sa EU zakonodavstvom, iz oblasti veterinarstva, fitosanitarnih pitanja i sigurnosti hrane. Također, poboljšanje konkuretnosti kao i unapređenje i koordinacija između domaćih institucija u okviru Sektora, od ključne je važnosti za dalji napredak Bosne i Hercegovine, iz kog razloga je neophodno što prije postići dogovor oko jasne sektorske strategije, definisanja sektorskih prioriteta i osiguranja zajedničkih osnova za sve buduće aktivnosti relevantnih aktera.

Uzevši u obzir predstojeće pristupanje Hrvatske u EU, kao i ispunjavanje kriterija za članstvo u EU, BiH institucije i donatori koji su uključeni u rad Sektora, trebaju harmonizovati svoj rad i intenzivirati aktivnosti na donošenju

¹⁴⁸ Službene novine FBiH br. 50/11

¹⁴⁹ Službeni glasnik RS br. 78/11

¹⁵⁰ Službeni glasnik RS br. 100/11

¹⁵¹ Službeni glasnik RS br. 117/11

¹⁵² Službeni glasnik RS br. 6/12

¹⁵³ Službeni glasnik RS br. 5/12

¹⁵⁴ Službeni glasnik RS br. 24/12

¹⁵⁵ Službene novine FBiH br. 27/12

¹⁵⁶ Službene novine FBiH br. 55/12

¹⁵⁷ Službeni glasnik RS br. 71/12

¹⁵⁸ Službeni glasnik RS br. 71/12

¹⁵⁹ Službeni glasnik RS br. 71/12

¹⁶⁰ Službeni glasnik RS br. 72/12

¹⁶¹ Službeni glasnik RS br. 72/12

strateških dokumenata, usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa *acquis-om* i stavljanju pravnog okvira u funkciju, radi povećanja konkurentnosti lokalnih resursa i proizvoda, kako bi se postigao održiv rast ekonomije i smanjenje siromaštva u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti trebale bi biti usmjerene na razvoj konkurentnijeg Sektora poljoprivrede, kroz značajno prestrojavanje u okviru poljoprivredne potrošnje i politike kroz unapređenje upravljanja javnom potrošnjom.

Značajni resursi bi također trebali biti usmjereni na razvoj javnih institucija, instrumenata za korištenje predpristupnih sredstava Evropske unije, informacionih sistema u poljoprivredi i ruralnom razvoju, institucija nadležnih za sigurnost hrane i pratećeg regulatornog okvira, kako zbog pristupanja susjednih zemalja u članstvo EU, tako i zbog priprema BiH za članstvo u EU. Nadalje, BiH mora razviti funkcionalne institucije koje se bave zemljišnom administracijom, kako bi zemljišno tržište moglo funkcionisati na efikasniji način i na taj način omogućiti razvoj poslovanja. Neophodne zemljišne reforme uključuju jasno pravo vlasništva i vlasništvo nad zemljištem, sisteme registracije i katastra koji dobro funkcionišu, tražiti će dodatni angažman svih domaćih aktera i predstavnika donatorske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Članovi DCF-a aktivni u Sektoru u 2011-2012	SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Norveška, Francuska, EU/EC, Austrija/ADC, UNICEF, Njemačka, UK/DFID, Italija/IC, Republika Češka, Holandija, Švicarska/SDC/SECO.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Ured Ujedinjenih naroda za pitanja žena za centralnu i istočnu Evropu (UN Women CEE); Fond Ujedinjenih naroda za stanovništvo (UNFPA); Volonteri Ujedinjenih naroda (UNV), OSCE.
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo civilnih poslova / Komisija za koordinaciju pitanja mladih; Agencija za ravnopravnost polova; Gender centri FBiH i RS.
Ukupna izdvajanja DCF članova za potrebe Sektora u 2011 i 2012 godini	2011: €7,91 miliona –sve u obliku grantova 2012: €5,64 miliona –sve u obliku grantova
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o omladinskom organizovanju RS; Zakon i izmjenama i dopunama Zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama RS; Strategija za izjednačavanje mogućnosti osoba sa invaliditetom FBiH 2011-2015.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹⁶² <i>Zakon o ravnopravnosti polova u BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti polova u BiH; Zakon o volontiranju RS; BiH Gender akcioni plan; Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici u BiH 2009-2011; Državna strategija za borbu protiv nasilja nad djecom 2007-2010; Strateški plan za borbu protiv nasilja nad djecom 2007-2010; Akcioni plan za borbu protiv nasilja u porodici u RS 2009-2010; Omladinska politika RS 2010-2015; Strategija za razvoj porodice u RS za period 2009-2014; Zakon o mladima FBiH; Strategija zapošljavanja BiH 2010-2014; Revidirana Strategija Bosne i Hercegovine za provođenje Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma; Akcioni plan za provođenje Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti UN-a o ženama, miru i sigurnosti (UNSCR) u BiH; Akcioni plan za poboljšanje pozicije žena u ruralnim područjima RS do 2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Ravnopravnost polova: donatori učestvuju na neformalnim sastancima u cilju razmjene informacija. Mladi: Ministarstvo civilnih poslova /Komisija za koordinaciju pitanja mladih u Bosni i Hercegovini organizuje mjesečne sastanke u cilju koordinacije aktivnosti od značaja za mlade. Donatori također prisustvuju neformalnim sastancima organizovanim u cilju razmjene informacija Povratak i reintegracija: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice/Državna komisija za izbjeglice i raseljena lica po potrebi organizuje sastanke sa donatorima koji aktivno učestvuju u radu ovog podsektora. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovno učestvuju na kvartalnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva finansija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹⁶² Za više informacija o strategijama posjetite: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Međusobno povezani sektori obuhvataju sljedeće podsektore: ravnopravnost polova, mladi i povratak i reintegracija.

U periodu 2011-2012, ostvaren je neujednačen napredak u pojedinim oblastima u okviru Međusobno povezanih sektora u Bosni i Hercegovini. Značajan napredak ostvaren je samo u podsektoru ravnopravnosti polova. Najveći napredak ogleda se u usaglašenoj harmonizaciji zakonodavstva između različitih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini.

Ravnopravnost polova i uključivanje žena su postali veoma značajni u svim aspektima socijalnog, ekonomskog i političkog života u BiH. Najvažniji institucionalni mehanizam za ostvarenje ravnopravnosti polova na nivou BiH je Agencija za ravnopravnost polova BiH, koja djeluje u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, dok na nivou entiteta djeluju *Gender centar* Federacije BiH i *Gender centar* Republike Srpske. Tokom prethodne dekade centri su razvili institucionalni i politički okvir za primjenu mehanizma za ravnopravnost polova u Bosni i Hercegovini.

Nakon uspostavljanja *Finansijskog mehanizma za provođenje Gender akcionog plana BiH (FIGAP Program 2009-2014)*¹⁶³ u novembru 2009. godine, **podsektor ravnopravnost polova** zabilježio je sveukupan napredak u svim prioritetnim oblastima, koje su definisane u *Gender akcionom planu BiH*. Najveći napredak ostvaren je u oblastima prevencije i borbe protiv nasilja zasnovanog na polnoj ravnopravnosti, kroz usvajanje i implementaciju strategija na nivou BiH i entitetskom nivou za borbu protiv nasilja u porodici.

U periodu 2011-2012, podsektor ravnopravnosti polova zabilježio je dalje unapređenje u oblasti prevencije i borbe protiv nasilja u porodici. Predstavnici BiH Agencije za ravnopravnost polova učestvovali su pripremi Konvencije Vijeća Evrope na temu prevencije i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istambulska konvencija) koja je usvojena u aprilu 2011. godine. Konvencija je prvi međunarodno obavezujući dokument koji uspostavlja sveobuhvatan zakonski okvir za prevenciju nasilja, zaštitu žrtava i gonjenje počinitelja¹⁶⁴. Konvencija je trenutno u fazi ratifikacije u Bosni i Hercegovini.

U podsektoru mladih Ministarstvo civilnih poslova/Komisija za koordinaciju pitanja mladih- (CCYI)¹⁶⁵ nadležno je za koordinaciju svih grupa koje djeluju u oblasti promocije i zaštite uloge mladih u Bosni i Hercegovini, u cilju unapređenja uslova života mladih, kao i međunarodne promocije pitanja od značaja za mlade u BiH.

U periodu 2010-2011, ostvaren je napredak u donošenju zakonskih akata značajnih za podsektor mladih. Narodna skupština Republike Srpske usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama zakona o organizovanju mladih*, dok je Parlament Federacije BiH usvojio *Strategiju za izjednačavanja mogućnosti za osobe sa invaliditetom 2011-2015*.

U aprilu 2011, predstavnici organizacija iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, koji kao partneri učestvuju u implementaciji projekta *Jednake mogućnosti za sve mlade ljude*¹⁶⁶, potpisali su *Sporazum o pridruživanju regionalnoj mreži za promociju socijalnog uključivanja mladih*, sa ciljem podizanja nivoa svijesti mladih o važnosti politike socijalne uključenosti, kao i njihovog informisanja o mogućnostima koje im pruža angažman u oblasti društvenog života.

U podsektoru povratka i reintegracije, nadležna institucija na nivou Bosne i Hercegovine je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, dok je glavno tijelo za koordinaciju povratka Komisija za izbjegla i raseljena lica, koja upravlja sredstvima Fonda za povratak. Fond za povratak je osnovan 2004. godine u cilju ostvarenja dosljednog pristupa provođenja politike i koordinaciju aktivnosti vezanih za povratak raseljenih osoba.

Pozitivan pomak u okviru ovog podsektora ostvaren je u oblasti zakonodavstva u Republici Srpskoj, usvajanjem *Zakona o izmjenama i dopunama zakona o raseljenim osobama, povratnicima i izbjeglicama* u maju 2012. godine. Ali, podsektor povratka i reintegracije u Bosni i Hercegovini još uvijek je opterećen nedostatkom osnovne infrastrukture i pitanjima vezanim za ostvarenje zakonskih prava, što usporava brži napredak u ovom podsektoru.

¹⁶³ FIGAP je podržan od Švedske/Sida, Austrije/ADC, UK/DFID i Švicarske/SDC/SECO.

¹⁶⁴ Za više informacija posjetite: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/default_EN.aspx

¹⁶⁵ Vijeće ministara BiH je 2004 uspostavio Komisiju za koordinaciju pitanja mladih (CCYI) BiH kao stalno tijelo. Međutim, u 2009. godini ista je rekonstruisana i premještena u Ministarstvo civilnih poslova BiH, kako bi se povećala njena efikasnost.

¹⁶⁶ Projekat je podržan od Evropske komisije (IPA-Fond za prekograničnu saradnju).

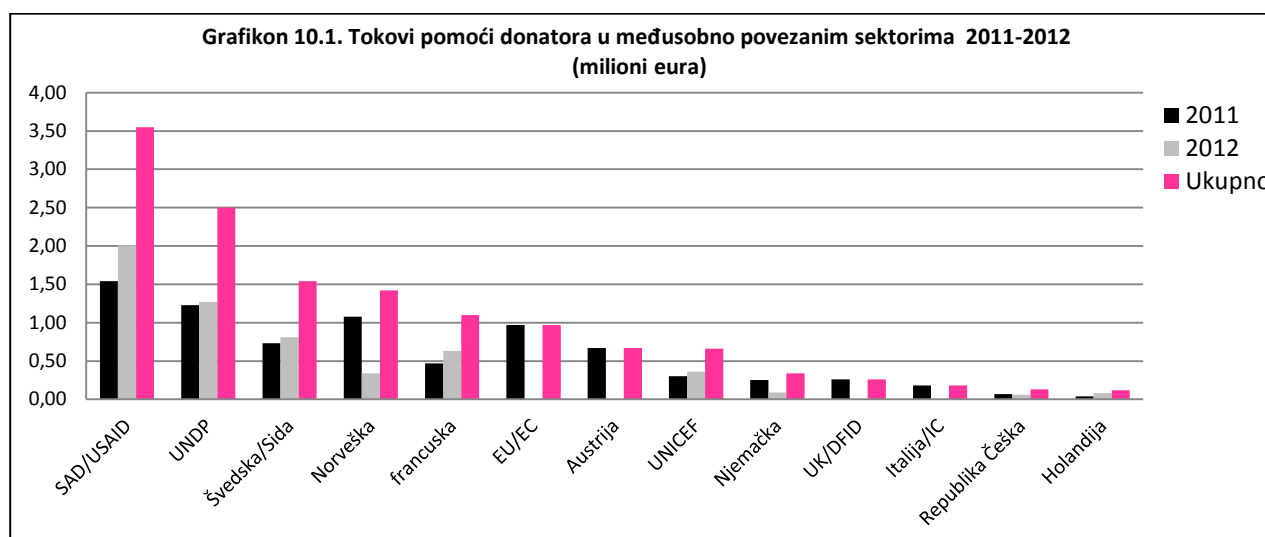
Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članovi DCF-a aktivni u Međusobno povezanim sektorima u periodu 2011-2012 bili su SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Norveška, Francuska, EK, Austrija/ADC, UNICEF, Njemačka, UK/DFID, Italija/IC, Češka Republika, Holandija i Švicarska/SDC/SECO.

Grafikon 10.1 pokazuje da su vodeći donatori u Međusobno povezanim sektorima u **2011. godini** bili SAD/USAID sa izdvajanjem od €1,54 miliona, UNDP sa izdvajanjem od €1,23 miliona i Norveška sa izdvajanjem od €1,08 miliona, a slijede ih EU/EC, Švedska/Sida, Austrija/ADC, Francuska, UNICEF, UK/DFID, Njemačka, Italija/IC, Švicarska/SDC/SECO, Češka Republika i Holandija.

U 2012. godini, vodeći donatori u ovom Sektoru bili su SAD/USAID sa izdvajanjem od €2,01 miliona i UNDP sa izdvajanjem od €1,27 miliona, a slijede ih Švedska/Sida, EU/EC, Švicarska/SDC/SECO, Francuska, UNICEF, Norveška, Njemačka i Holandija.

Sva donatorska ulaganja u Međusobno povezane sektore u 2011 i 2012 godini su u obliku grantova

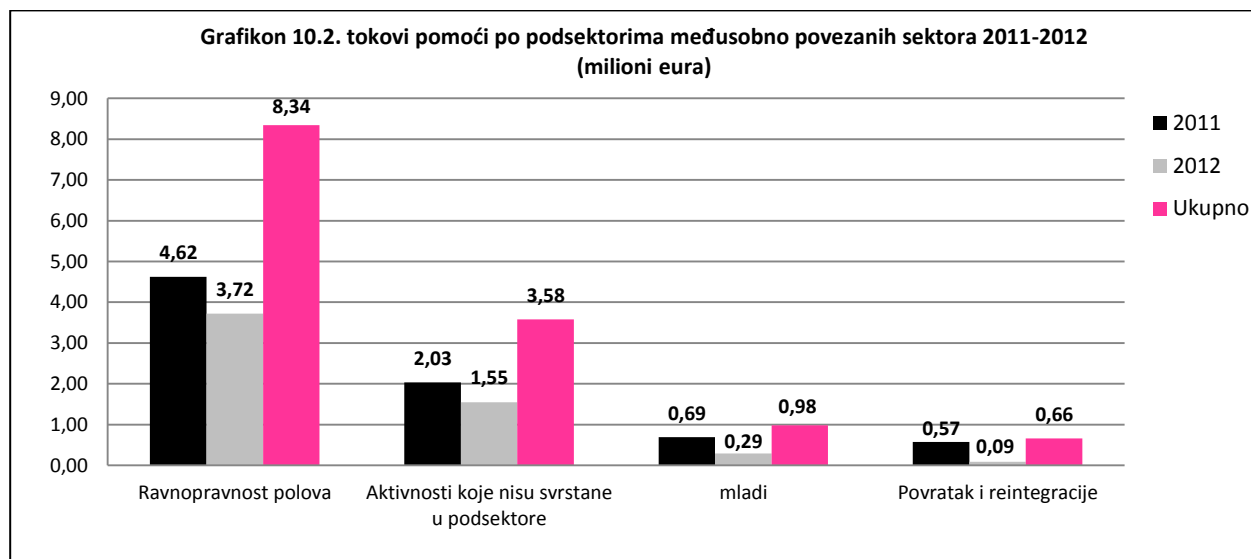

Grafikon 10.2 pokazuje da je za **podsektor ravnopravnosti polova u 2011. godini** izdvojeno €4,62 miliona, ili 58,42% od ukupnih ulaganja za Sektor. Do sada u **2012. godini** izdvojeno je €3,72 miliona ili 65,88% od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Za **aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini** izdvojeno je €2,03 miliona, odnosno 25,66% od ukupnih ulaganja za Sektor. Do sada u **2012. godini** za ove aktivnosti izdvojeno je €1,55 miliona ili 27,40% od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Za **podsektor povratak i reintegracije u 2011. godini** izdvojeno je €0,57 miliona, ili 7,16% od ukupnih ulaganja za Sektor. Do sada u **2012. godini**, izdvojeno je €0,09 miliona ili 1,60% od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

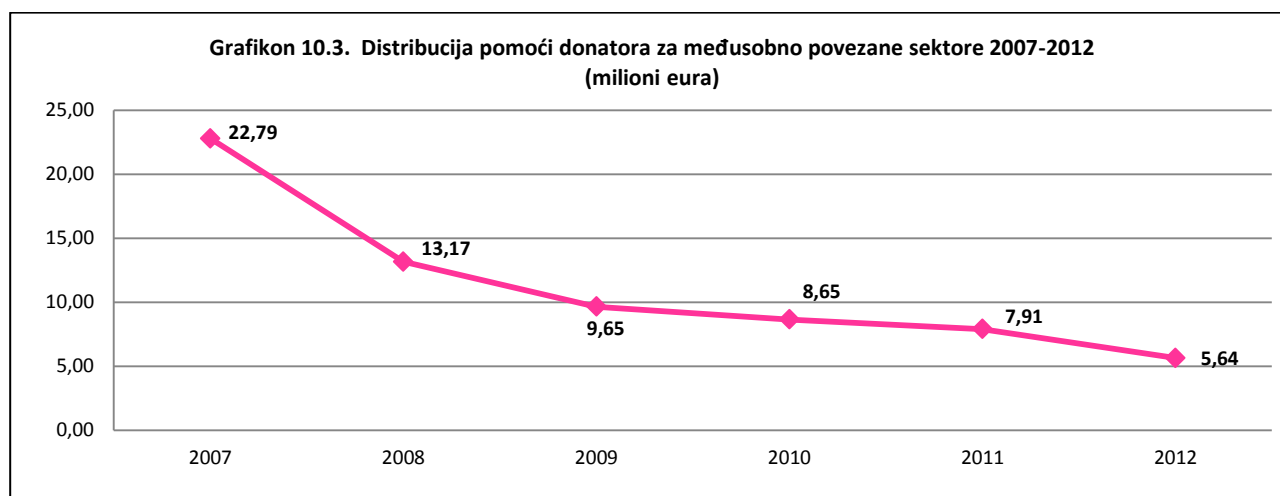
Za **podsektor mladih u 2011. godini** izdvojeno je €0,69 miliona, ili 7,6% od ukupnih ulaganja za Sektor. Do sada u **2012. godini** izdvojeno je €0,29 miliona ili 5,13% od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Grafikon 10.3 pokazuje da su ukupna izdvajanja članova DCF-a za potrebe Međusobno povezanih sektora bila **€7,91** miliona u **2011. godini** a do sada u **2012. godini**, **€5,64** miliona. Međutim, za ovaj Sektor bi do kraja 2012. godine mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 10.3 pokazuje da je u posmatranom periodu od 2007 do danas zabilježen konstantan pad u sredstvima pomoći koja su usmjeravana u ovaj Sektor.

Za Međusobno povezane sektore u 2011. godini izdvojeno je 1% od ukupnih ODA-e sredstava a do danas u 2012. godini 1%.

Ravnopravnost polova

Članovi DCF aktivni u podsektoru ravnopravnosti polova u periodu 2011-2012 su bili SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, UNICEF, Norveška, Austrija/ADC i Švicarska/SDC/SECO.

U 2011. godini za podsektor za ravnopravnost polova izdvojeno je €4,62 miliona, ili **58,42%** od ukupnih ulaganja za Sektor, dok je do sada u **2012. godini izdvojeno €3,72 miliona** ili **65,88%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

U januaru 2011. godine, **Švedska/Sida** je pokrenula *Treću fazu magistarskih studija na temu ravnopravnosti polova*. Glavni cilj Projekta je pružanje postdiplomskog obrazovanja studentima iz Bosne i Hercegovine, o različitim aspektima ravnopravnosti polova, kako bi im se omogućila primjena stečenog znanja u njihovom svakodnevnom radu u institucijama, privatnom sektoru ili nevladinim organizacijama. Također, Švedska/Sida je nastavila realizaciju projekta *Fondacije pod nazivom Žena ženi*¹⁶⁷ (Kvinna till Kvinna Foundation-KtK). Kroz primjenu Okvirnog sporazuma, Fondacija KtK pruža podršku razvoju građanskog društva u Jugoistočnoj Evropi, sa fokusom na učešću žena u društvenom životu, nasilja nad ženama, žena u sferama obrazovanja i rada, kao i zaštite zdravlja žena. KtK Fondacija pruža podršku u jačanju kapaciteta i pruža finansijsku podršku radu lokalnih nevladinih organizacija.

UNICEF je pružio podršku nadležnim ministarstvima na svim nivoima vlasti u BiH, BiH Agenciji za Statistiku, entitetskim statističkim institutima/uredima i partnerskim Organizacijama civilnog društva u jačanju prikupljanja i analiziranja podataka vezanih za djecu i porodice. Razvijeni su kapaciteti za korištenje specifičnih baza podataka kao što su DevInfo, UNESCO-OECD-EUROSTAT obrazovne statistike, TransMoNEE, MICS, ESPAD, i Evropski Sistem za statistike za integrisanu socijalnu zaštitu (ESSPROS). BiH Agencija za Statistiku je preduzela konkretne korake za širu obuku, korištenje i distribuciju podataka kroz korištenje ESSPROS i DevInfo, u saradnji sa drugim BiH institucijama.

U junu 2012. godine, UNICEF BiH, u saradnji sa BiH vlastima, je također pokrenuo *BiH 2011 Istraživanje višestrukih pokazatelja 4 (MICS4)*, koje obuhvata i romsku populaciju, pod vodstvom Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice. Usvajene su *Smjernice za identifikaciju socijalno isključene djece* i biće korištene kao osnova za zvanično godišnje izvješćavanje od strane linijskih ministarstava.

U januaru 2011. godine, **Norveška** je inicirala projekat *BiH 2011 Ravnopravnost polova u reformi Sektora sigurnosti u Bosni i Hercegovini*, koji za cilj ima izgradnju kapaciteta i pružanje tehničke podrške lokalnim institucijama sigurnosti i pravde, kao i organizacijama civilnog društva u BiH, da pitanja ravnopravnosti polova u ugrade u svoje politike.

U decembru 2011. godine, **Austrija/ADC** je započela novi projekat *Aktivna inkluzija i prava Romkinja na Zapadnom Balkanu*. Osnovni cilj Projekta je da doprinese unapređenju društveno ekonomske pozicije romskih žena u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, kroz njihovo aktivno učešće u izradi politika.

Glavni projekti u podsektoru ravnopravnosti polova su navedeni u slijedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Fondacija Žena ženi (KtK)	Švedska/Sida	3,34
(Tax and Fiscal Project – TAF) Poreski i fiskalni projekat	SAD/USAID	2,27
Osnovno obrazovanje- Faza II	UNICEF	1,04
Nasilje nad ženama	UNDP	0,45
BiH 2011 Istraživanje višestrukih pokazatelja stanja 4 (MICS4)	UNICEF	0,27
Ravnopravnost polova u reformi Sektora sigurnosti u Bosni i Hercegovini	Norveška	0,26
Promocija politika ravnopravnosti polova u JIE 2011 - 2013	Austrija/ADC	0,23
Program magistarskih studija na temu ravnopravnosti polova III	Švedska/Sida	0,22

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

¹⁶⁷ *Fondacija pod nazivom Žena ženi podržava i sarađuje sa ženskim organizacijama koje igraju aktivnu ulogu u procesima mira i ponovne izgradnje. Fondacija je trenutno aktivna u tri regije, Balkan, Južni Kavkaz i Bliski istok i sarađuje sa više od 100 organizacija.*
<http://www.kvinnatillkvinna.se/en/article/3032>

Mladi

Članovi DCF-a aktivni u podsektoru mladih u periodu 2011-2012 bili su Francuska, Italija/IC, Holandija, UNICEF, Austrija/ADC, Norveška i SAD/USAID.

U 2011. godini za podsektor mladih je izdvojeno **€0,69 miliona**, ili **8,76%** od ukupnih ulaganja za Sektor, dok je do sada **u 2012. godini** izdvojeno **€0,29 miliona** ili **5,13%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Do kraja 2012. godine, **Francuska** će nastaviti pružati podršku aktivnostima koje provode omladinske NVO organizacije kroz implementaciju projekta *Saradnja na profesionalizaciji i izgradnji kapaciteta u omladinskim mrežama*.

U julu 2011. godine, **Holandija** je pokrenula projekat *Omladinski informacioni centar u Srebrenici 2011-2014*, sa ciljem unapređenja društvenog i ekonomskog blagostanja mladih u multietničkim zajednicama u regiji Srebrenice, posebno u općinama Srebrenica, Bratunac i Milići, kao i promovisanja slike i mogućnosti cijele regije.

U maju 2011. godine, **Austrija/ADC** je započela novi projekat *Društveni centar umjesto boravak za dnevnu njegu za hendikepirane osobe*. Cilj Projekta je da doprinese boljem uključivanju osoba sa invaliditetom u život zajednice u BiH, kroz kreiranje okruženja koje je otvoreno za poštovanje prava svakog čovjeka.

U aprilu 2012. godine, **Norveška i UNICEF** pokrenuli su *Projekat za praćenje implementacije Konvencije o pravu djeteta (CRC) na nivou lokalne zajednice*. Projekat se fokusirao na 21 općinu u BiH. Cilj Projekta je povećanje kapaciteta struktura lokalnih civilnih društava u vezi sa socijalnom zaštitom i uključivanjem djece i mladih, kao i povećanju učešća sektora civilnog društva u procesu donošenja odluka i upravljanja, kao i proširenju mreže organizacija civilnog društva, koje omogućavaju sigurno okruženje za djecu i mlade.

Glavni projekti u podsektoru mladih su navedeni u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Program zapošljavanja mladih i njihovog zadržavanja u radnom odnosu – MDG-F (Španski Fond)	UNDP, UNICEF	3,45
Promocija politike mladih na lokalnom nivou u sjeveroistočnoj BiH	Italija/IC	0,59
Informativni centar za mlade Srebrenica 2011-2014	Holandija	0,23
Program obuke za Srebrenicu	SAD/USAID	0,21
Saradnja za profesionalizaciju i izgradnju kapaciteta u mrežama mladih	Francuska	0,20
Društveni centar umjesto boravak za dnevnu njegu za hendikepirane osobe	Austrija/ADC	0,10
(CRC)- Projekat za praćenje implementacije na nivou lokalne zajednice	Norveška/ UNICEF	0,44

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Forumu za koordinaciju donator – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Povratak i reintegracija

Članovi DCF-a aktivni u podsektoru povratka i reintegracije u periodu 2011-2012 su bili EU/EC, Francuska, Njemačka i Republika Češka.

Za podsektor povratka i reintegracije u 2011. godini, izdvojeno je **€0,57 miliona**, odnosno **7,16%** od ukupnih ulaganja za Sektor, dok je do sada **u 2012. godini** za izdvojeno **€0,09 miliona** ili **1,60%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Do kraja 2012. godine, **Francuska** će nastaviti podržavati ekonomske projekte za BiH povratnike iz Francuske, kako bi se osigurali osnovni životni uslovi za povratnike putem projekta *Program za pomaganje integracije povratnika*.

U maju 2011. godine, **Republika Češka** pružila je pomoć funkcionisanju Međunarodne komisije za nestale osobe u Sarajevu (ICMP), pružajući grant za nabavku opreme za njenu laboratoriju.

Glavni projekti u podsektoru povratka i reintegracije nalaze se u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Program za pomaganje integracije povratnika	Francuska	0,61
Rekonstrukcija sitne infrastrukture u cilju podrške održivom povratku (rekonstrukcija kuća u Kotor Varoši)	EU/EC	0,50
Rekonstrukcija kuća	Njemačka	0,16
Pomoć za funkcionisanje i unapređenje Međunarodne komisije za nestale osobe u Sarajevu	Republika Češka	0,01

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane i postojeće sektore

Članovi DCF-a koji su aktivni u aktivnostima koje nisu svrstane i postojeće podsektore u periodu 2011-2012 bili su SAD/USAID, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, EU/EC, Francuska, UK/DFID, Njemačka, Republika Češka i Austrija/ADC.

Za aktivnosti koje nisu svrstane i postojeće sektore u 2011. godini izdvojeno je **€2,03 miliona**, odnosno **25,66%** od ukupnih ulaganja za Sektor, dok je do sada **u 2012. godini** za ove aktivnosti izdvojeno **€1,55 miliona** ili **27,40%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

EU IPA projekat pod nazivom "*Unapređenje sistema socijalne zaštite i inkluzije za djecu u Bosni i Hercegovini*" koji provodi UNICEF, pruža podršku za unapređenje sistema socijalne zaštite na svim nivoima upravljanja putem jačanja okvirne politike socijalne zaštite i inkluzije djece i kapaciteta pružaoca socijalnih usluga, pri čemu se posebno treba primijeniti pristup zasnovan na potrebama i ljudskim pravima. Projekat se fokusira na izradu modela provođenja socijalne zaštite i inkluzije djece na općinskom nivou, koji će poboljšati međusektorske odgovore na nivou zajednice i koji će povećati korištenje postojećih usluga i doprinijeti razvoju kapaciteta svih relevantnih aktera, dok će pozitivni primjeri međusektorskih praksi u pilot općinama (kao što je uspostavljanje Centara za rani rast i razvoj) biti konsolidovani u usklađen kompletiran sažetak pozitivnih praksi zasnovanih na rezultatima (činjenicama) za dalje poboljšanje sistema i okvirne politike socijalne zaštite i inkluzije djece.

U januaru 2011. godine, **Norveška** je započela projekat *Fond malih grantova Ambassade*. Projekat osigurava grantove Ambassade Norveške za male projekte u vrijednosti od 10 do 50 hiljada KM, u različitim područjima kao što su kultura i umjetnost, unapređenje poslovanja, obrazovanje, mir i pomirenje, Sektor sigurnosti, Sektor pravosuđa i ljudska prava.

Pored toga, u septembru 2011. godine, **Norveška** je inicirala Projekat jačanja civilnog društva, sa ciljem jačanja uloge civilnog društva u BiH, pružajući im grantove u iznosu do 250 hiljada KM.

Do kraja 2012, **Francuska** će osigurati subvencije za Kulturni centar Andre Malraux u Sarajevu, kao i za mrežu francuskih kulturnih centara u Tuzli, Mostaru i Banjoj Luci, uključujući platu zamjenika direktora Centra u Sarajevu, kao i podršku za BiH festivale i kulturne događaje, putem projekta *Saradnja u organizaciji kulturnih manifestacija*.

U septembru 2011, **Njemačka** je inicirala projekat *Borba protiv diskriminacije*, koji identifikuje područja, nivoe i mjere preduzete na lokalnom nivou, kako bi se spriječili različiti vidovi diskriminacije. Nadalje, **u oktobru 2011**, Njemačka je započela projekat *Podrška za stanovništvo pogođeno zimskim nepravilnostima*, kako bi se osiguralo drvo za ogrev, kreveti, hrana, itd. najsiriromašnijem dijelu stanovništva BiH.

U januaru 2012, Njemačka je započela *Projekat pitanja koje se odnosi na službene jezike u Bosni i Hercegovini*, kako bi se istražilo pitanje priznavanja službenih jezika u Ustavu BiH i osigurao stručni prevod Ustava BiH (Aneks 4 Dejtonskog mirovnog sporazuma), sa ciljem da se isti objavi u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine.

U martu 2012. godine, Njemačka je inicirala projekat *Promocija slobode medija i održivost samoregulacije medija u BiH*. Projekat obuhvata zaštitu javnosti od neprofesionalnog i manipulativnog novinarskog izvještavanja, zaštitu štampanih medija od političkog, ekonomskog ili drugog pritiska, obrazovanje mladih novinara, studenata i određenih profesionalnih grupa kao i koordinaciju sa tijelima za samoregulaciju iz regije.

U martu 2012. godine, **Republika Češka** inicirala je *Small scale projekat*, kao bi se pružila podrška za male lokalne projekte u BiH.

Glavni projekti u aktivnostima koje nisu svrstane i postojeće podsektore nalaze se u sljedećoj tabeli:

Naziv projekta	Donator/finansijaska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milioni eura)
Jačanje sistema socijalne zaštite i uključivanje djece u Bosni i Hercegovini	ES, Norveška, UK/DFID, UNICEF	5,30
Aktivnosti uklanjanja mina i razvoja u područjima zahvaćenim minama u općinama Stolac i Berkovići (projekat PMAD)	Švicarska/SDC/SECO	2,31
Saradnja u organizaciji kulturnih manifestacija	Francuska	1,92
(SIM) Projekat jačanja nezavisnih medija	SAD/USAID	1,63
(CCSP II) Održivi razvoj NVO sektora u Bosni i Hercegovini II	SAD/USAID	0,87
Fond malih grantova Ambasade	Norveška	0,76
Fond za jačanje civilnog društva	Norveška	0,66

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora—<http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011 i 2012 godini

U **decembru 2011**, Narodna skupština Republike Srpske usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o omladinskom organizovanju*, dok je u **maju 2012. godine** usvojen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama*.

U **julu 2011**, Parlament FBiH usvojio je *Strategiju za izjednačavanje mogućnosti osoba sa invaliditetom 2011-2015*.

Tokom 2012, Agencija za ravnopravnost polova planirala je izradu nacrtu novog strateškog dokumenta *Gender akcioni plan BiH za 2013-2017*.

U toku je izrada nacrtu nove petogodišnje *Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici (2013-2017) u FBiH*.

Koordinacija rada donatora

U podsektoru ravnopravnosti polova ne postoje formalni mehanizmi koordinacije. Donatori koji aktivno učestvuju u radu ovog podsektora koordiniraju svoje aktivnosti na *ad-hoc* osnovi. Međutim, intenzivna saradnja među donatorima tokom izrade *Finansijskog mehanizma za implementaciju Gender akcionog plana 2009-2014 (FIGAP)* unaprijedila je koordinaciju. Agencija za ravnopravnost polova BiH, kao i Gender centri FBiH i RS sarađuju veoma uspješno putem redovnih sastanka, kao i sastanaka Upravnog odbora, uspostavljenog radi praćenja realizacije FIGAP programa.

Na nivou BiH, Komisija za izbjegle i raseljene osobe, u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, koordinira aktivnosti na nivou BiH i entiteta, odobrava projekte i na *ad-hoc* osnovi organizuje sastanke sa donatorima.

Donatori koji su aktivni u Međusobno povezanim sektorima redovno učestvuju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizuje Ministarstvo finansija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Saradnja između institucija BiH u podsektoru ravnopravnosti polova je značajno i kvalitativno poboljšala. U narednom periodu fokus aktivnosti je na usklađivanju zakona na entitetskom i nivou BiH, koji regulišu polnu jednakost u radu, zapošljavanje i preduzetništvo, kao i borbu protiv nasilja, zasnovanu na polnoj ravnopravnosti.

Unutar podsektora mladih, u narednom periodu institucije BiH trebale bi biti fokusirane na zdravlje mladih, bolju edukaciju orijentisanu prema tržištu, kao i pristup koji je okrenut u korist mladih. Iako su donatori još uvijek aktivni u ovom podsektoru, bez jasno definisane politike, provedene od strane institucija BiH, ova pitanja će i dalje ostati dio problema, umjesto da postanu rješenje.

U periodu 2011-2012 ostvaren je neujednačen napredak u podsektoru povratka i reintegracije¹⁶⁸. Svi aktivni učesnici u ovom podsektoru jednoglasni su o potrebi održivosti ovog procesa. Nedostupnost električne energije i opće infrastrukture za povratnike, manjak sredstava za skoro sve aktivnosti koje se odnose na pitanja reintegracije, kao i diskriminacija u ostvarenju socijalnih i penzionih prava, zapošljavanju i obrazovanju, predstavljaju glavne prepreke za postizanje boljeg napretka u ovom podsektoru.

¹⁶⁸ Za više informacija posjetite: http://www.mhrr.gov.ba/izbjeglice/Donatorska_konferencija/Default.aspx

- Austrija/Austrijska agencija za razvoj i saradnju (ADC)
- Republika Češka
- Francuska
- Njemačka
- Mađarska
- Italija/Italijanska kooperacija za razvoj (IC)
- Japan/Japanska međunarodna agencija za saradnju (JICA)
- Ambasada Kraljevine Holandije
- Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške
- Španija/Španska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju (AECID)
- Švedska/ Švedska međunarodna agencija za razvojnu saradnju (Sida)
- Švicarska/ Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC)/Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO)
- Ujedinjeno Kraljevstvo/Odsjek za međunarodni razvoj (UK/DFID)
- Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvoj (SAD/USAID)
- Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)
- Evropska komisija (EC)
- Evropska investicijska banka (EIB)
- Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)
- Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)
- Svjetska banka (WB)
- Republika Slovenija¹⁶⁹

¹⁶⁹ Republika Slovenija je postala član DCF-a u julu 2012. godine i nije učestvovala u istraživanju.

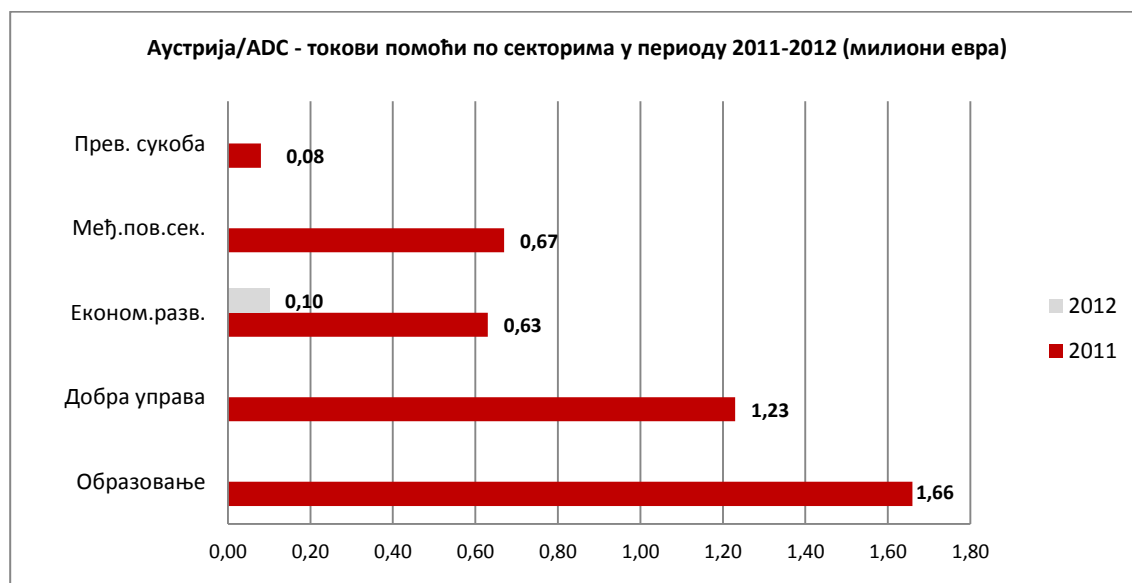
Austrija/Austrijska agencija za razvoj i saradnju (ADC)

Politički pristup

Austrijska agencija za razvoj i saradnju (ADC) svoje djelovanje u Bosni i Hercegovini zasniva na Aktu o razvojnoj saradnji Austrije, koji je usklađen sa smjernicama i principima Strategije razvoja BiH 2008-2013, Strategije socijalne uključenosti 2008-2013 i Pariske deklaracije o efektivnosti pomoći iz 2005. godine. ADC blisko sarađuje sa predstavnicima vlasti, civilnog društva kao i sa drugim donatorima, u cilju usklađivanja svog razvojnog programa sa razvojnom strategijom BiH i usmjeravanja aktivnosti ka odabranim prioritetnim područjima, kako bi se prevazišao problem finansiranja, izbjeglo dupliranje aktivnosti i realizovala sinergija i nadopunjavanje u implementaciji međunarodne razvojne pomoći u BiH.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Austrija/ADC je izdvojila €4,27 miliona u 2011. i €0,10 miliona u 2012. godini u sljedeće sektore: Obrazovanje; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Međusobno povezani sektori; Prevencija i rješavanje sukoba i u Sektor za mir i sigurnost.

Prioriteti ADC-a za period 2011-2013 su Obrazovanje (visoko obrazovanje i stručno obrazovanje i obuka), Ekonomski razvoj i zapošljavanje i polna pitanja iz Međusobno povezanih sektora. U skladu sa tim, fokus će i dalje biti usmjeren ka postojećim prioritetima i ADC se neće angažovati u novim sektorima ili aktivnostima. Tekući programi i projekti ADC će do 2013. biti dovršeni i predati partnerima u Bosni i Hercegovini.

Mjere koje su preduzete u Sektoru Obrazovanja trebale bi doprinijeti modernizaciji i orijentaciji obrazovnog sistema BiH prema zahtjevima tržišta rada, poboljšanju mogućnosti zapošljavanja i smanjenju nezaposlenosti, posebno mladih, što bi generalno trebalo omogućiti održivi ekonomski oporavak i društveni razvoj zemlje.

Podrška koju ADC pruža u pogledu zapošljavanja i unapređenja uslova ekonomskog ambijenta, fokusira se na otvaranje novih radnih mjesta i mogućnosti sticanja dohotka, posebno za mlade preduzetnike, na olakšavanje pristupa komercijalnim finansijskim tržištima i poboljšanje opće klime za investiranje. U skladu sa tim, od velikog značaja je

podrška koju ADC usmjerava u razvoj kapaciteta u institucijama vlasti na nivou BiH, kao što su Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete, Agencija za polnu ravnopravnost i Gender centri za polnu ravnopravnost u entitetima.

Razvoj institucionalnih kapaciteta u području uprave, uključujući demokratizaciju, vladavina prava, upravljanje konfliktom, civilno društvo i ljudska prava, osnovni su aspekt aktivnosti ADC u Bosni i Hercegovini, kao i pružanje podrške konsolidaciji i jačanju institucija na nivou BiH, posebno u oblastima obrazovanja, istraživanja i sudstva.

Od ključnog interesa za ADC je promocija socijalne pravde i održivog razvoja putem smanjivanja polne nejednakosti u Bosni i Hercegovini. Uključivanje pitanja ravnopravnosti polova u sve sfere društvenog života (*gender mainstreaming*) stoga predstavlja sastavni dio programa zapošljavanja i obrazovanja. Ovo podrazumijeva i utvrđivanje polnih pitanja u svim komponentama programa/projekta, kao i mjerenje izvršenja prema pokazateljima rezultata.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Uzimajući u obzir napredak Bosne i Hercegovine u procesu EU integracija, koji nudi šanse za učestvovanje u različitim razvojnim programima i fondovima EU, Nadzorni odbor Austrijske razvojne agencije (ADA), operativna jedinica Austrijske agencije za razvoj i saradnju (ADC), su donijeli odluku da 30. juna 2011. godine zatvore ured za koordinaciju u Sarajevu i da postepeno okonča aktivnosti austrijske bilateralne tehničke pomoći zaključno sa 2013. godinom.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Koordinacija donatora u Bosni i Hercegovini se značajno poboljšala uspostavom Forum za koordinaciju donatora (DCF). Pored toga, Delegacija Evropske komisije daje redovne ažurirane informacije u vezi procesa programiranja IPA. Najvažniji donatorski partneri ADC u bilateralnoj saradnji u Bosni i Hercegovini su EC, UNDP, WB, Njemačka, Švedska, Holandija, UK, Švicarska, Norveška, SAD i Japan.

Kontakt informacije

Austrijska agencija za razvoj i saradnju (ADC)

Adresa: Džidžikovac 7

71000 Sarajevo

Telefon: +387 33 279 425

E-mail: amira.o@bih.net.ba

Web-adrese: Austrijska agencija za razvoj i saradnju (ADC): www.entwicklung.at

BMeiA –Austrijsko ministarstvo za evropske i međunarodne poslove: www.bmeia.gv.at

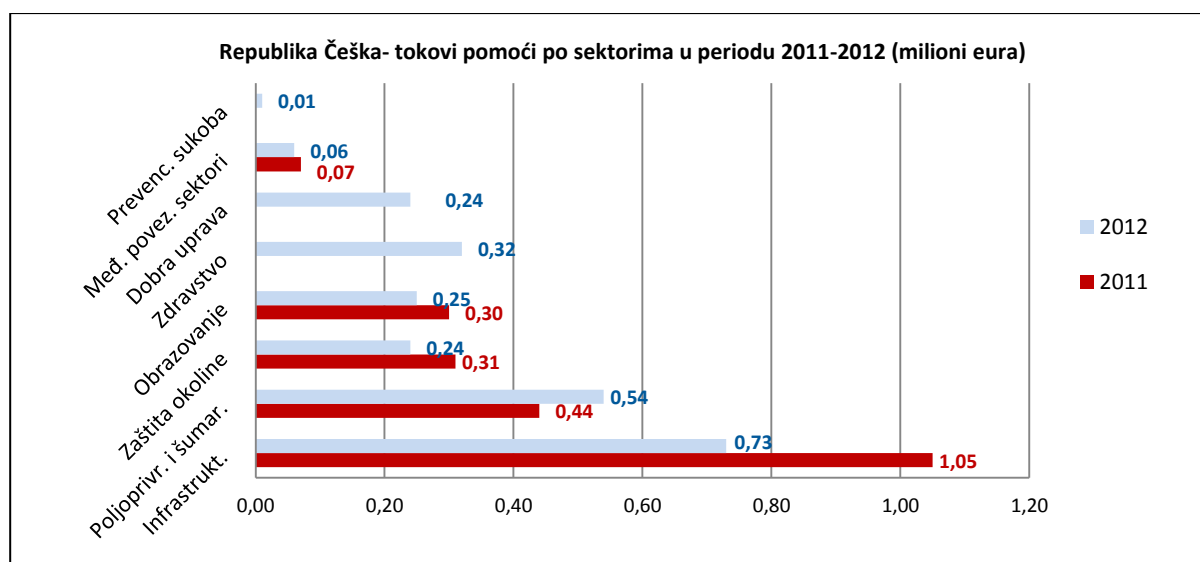
Republika Češka

Politički pristup

Bosna i Hercegovina je svrstana među dugoročne prioritete Republike Češke i u skladu sa tim je uključena u Strategiju razvojne saradnje Republike Češke za period 2010-2017, kao jedna od prioriternih zemalja u okviru njene programske razvojne saradnje. Trenutno je u primjeni Program razvojne saradnje Republike Češke sa Bosnom i Hercegovinom, lansiran 2011. godine, koji definiše sljedeće prioritetne sektore: Vodosnabdijevanje i zbrinjavanje otpadnih voda; Zaštita okoliša; Proizvodnja i distribucija energije; Institucije vlasti i civilno društvo; Zdravstvo; Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo. Važno je istaći da bi se prilikom saradnje u navedenim sektorima, trebala koristiti iskustva koja je Republika Češka stekla u sopstvenom procesu postkomunističke socio-ekonomske tranzicije i evropskih integracija, što daje dodatnu vrijednost pruženoj podršci.

Glavne aktivnosti 2011 i 2012 godine

Republika Češka je izdvojila **€2,17 miliona** u 2011. i **€2,39 miliona** u 2012. godini u sljedeće sektore: Infrastruktura; Poljoprivreda i šumarstvo; Zaštita okoliša; Obrazovanje; Zdravstvo; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Međusobno povezani sektori; Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost.

Vodosnabdijevanje i zbrinjavanje otpadnih voda

U ovom Sektoru se trenutno implementiraju dva projekta – *Unapređenje upravljanja otpadom u općinama Doboj i Maglaj* i *Unapređenje vodosnabdijevanja u Lukavcu*. Implementacija oba projekta je započela u 2011. godini. Planirana razvojna saradnja u ovom polju, za period 2012-2014, najvećim dijelom će se fokusirati na vodosnabdijevanje i zbrinjavanje otpadnih voda.

Zaštita okoliša

Razvojna saradnja u ovom Sektoru će se fokusirati na aktivnosti vezane za očuvanje okoliša.

Proizvodnja i distribucija energije

Implementacija projekta *Korištenje obnovljivih izvora energije za sistem centralnog grijanja u Nemili, općina Zenica* je planirana za period 2011-2013, kada se očekuje okončanje projekta. Planirani izvor energije potrebne za funkcionisanje sistema centralnog grijanja je obnovljiva energija koja se dobija iz biomase. Razvojna saradnja u ovom Sektoru najvećim dijelom će se fokusirati na lokalne izvore obnovljive energije, i to kroz predstavljanje oglednih modela korištenja izvora obnovljive energije, koji bi kasnije mogli biti replikovani u svim dijelovima Bosne i Hercegovine.

Institucije vlasti i civilno društvo

Razvojna saradnja u ovom Sektoru trebala bi se fokusirati na prenošenje iskustva Republike Češke u preoblikovanju državne administracije i izgradnju kapaciteta civilnog društva (planirano za vremenski period 2012-2014), sa posebnim naglaskom na prenošenje iskustva Češke u procesima EU integracija. Planirana je realizacija nekoliko projekata unutar ovog Sektora koji se nalaze u različitim fazama pripreme ili implementacije: *Primjena Principa o procjeni usklađenosti sa EU u odabranim sektorima, Podrška implementaciji preostalog nacionalnog mehanizma monitoringa i Uspostava Odjeljenja za razvojnu politiku grada Sarajeva*, kroz korištenje iskustava grada Praga.

Zdravstvo

U 2012. godini, počela je implementacija projekta koji se odnosio na tehničku i materijalnu podršku u okviru vaskularne hirurgije u bolnicama u Sarajevu i Banjoj Luci. Ovaj projekat predstavlja nastavak saradnje koja je započela prethodnih godina, kroz projekat koji je implementiran u saradnji sa bolnicama u Sarajevu, Mostaru i Tuzli.

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

Razvojna saradnja u ovom Sektoru se fokusira uglavnom na povećanje konkurentnosti u proizvodnji mlijeka u sjeveroistočnoj Bosni. Projekat koji je trenutno u toku, bi trebao trajati do 2012. godine. Druge aktivnosti u ovom Sektoru se odnose na saradnju sa USAID i Sida u okviru programa FARMA. Generalno gledajući, razvojna saradnja u ovom Sektoru najvećim dijelom će se fokusirati na podršku poljoprivrednoj proizvodnji.

Razvojna saradnja Republike Češke sa Bosnom i Hercegovinom se ostvaruje na sljedeći način:

Najveći projekti razvojne saradnje kojima upravlja Češka razvojna agencija - ovo su obično projekti koji traju 2-3 godine, i njihove jedinice za implementaciju je odabrala Češka razvojna agencija (CDA).

Mali lokalni projekti, koji omogućavaju male i usmjerene razvojne aktivnosti - za razliku od velikih projekata, mali lokalni projekti su implementirani od strane lokalnih organizacija koje je odabrala Ambasada Republike Češke u Sarajevu i njihova implementacija se mora provesti u okviru godine za koju su oni odobreni.

Program tranzicije, ima za cilj da podrži demokratiju i ljudska prava, koristeći nedavna iskustva Republike Češke u procesu društvene tranzicije i demokratizacije zemlje. Aplikanti za ovaj program moraju biti organizacije iz Češke, koje tokom implementacije projekta moraju sarađivati sa partnerima iz Bosne i Hercegovine.

Program stipendiranja, nudi više programa stipendiranja za studente iz BiH koji namjeravaju da studiraju na javnim univerzitetima u Češkoj (na češkom i engleskom jeziku). Programi na češkom jeziku pokrivaju većinu polja studiranja i sva tri stadija univerzitetskih studija.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Cilj postojećeg Programa razvojne saradnje za period od 2011. do 2017. godine je da se unaprijedi ekonomska i socijalna situacija u Bosni i Hercegovini, u kontekstu njene buduće integracije u EU. Češka razvojna saradnja u BiH će se

stoga sve više fokusirati na prenošenje znanja i pružanje pomoći u izgradnji administrativnih kapaciteta koji su neophodni za članstvo u EU, kao i usaglašavanje zakonodavstva i pružanje tehničke pomoći. Status Bosne i Hercegovine kao prioritetne zemlje Programa, kao i obim i vrijednost projekata implementiranih u okviru Češke razvojne saradnje, zavisice od brzine integracije zemlje u Evropsku uniju.

Republika Češka će promovisati direktnu koordinaciju i saradnju (tj. zajedničko programiranje, projektnu implementaciju i evaluaciju) sa odabranim donatorima kako bi se maksimalno iskoristio njen potencijal koji je predviđen za razvojnu saradnju. Sa tim u vezi, Češka razvojna agencija je 2011. godine potpisala Memorandum o razumijevanju sa USAID-om i Sida-om o saradnji u oblasti poljoprivrede, sa mogućnosti njenog proširenja na druge sektore.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored sastanaka DCF kojim predsjedava Ministarstvo finansija i trezora BiH, Republika Češka učestvuje u sektorskim sastancima koordinacije donatora iz područja poljoprivrede, koje organizuje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i na sastancima donatora koji se bave pitanjima mladih, koje organizuje USAID, kao i na sastancima koje organizuje Delegacija EU u Sarajevu i koji se prvenstveno odnose na IPA projekte.

Kontakt informacije

Ambasada Republike Češke u Sarajevu

Adresa: Franjevačka 19

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 447 525; 446 966

Faks: +387 33 447 526

E-mail: sarajevo@embassy.mzv.cz

Web-adresa: <http://www.mzv.cz/sarajevo>

Francuska

Politički pristup

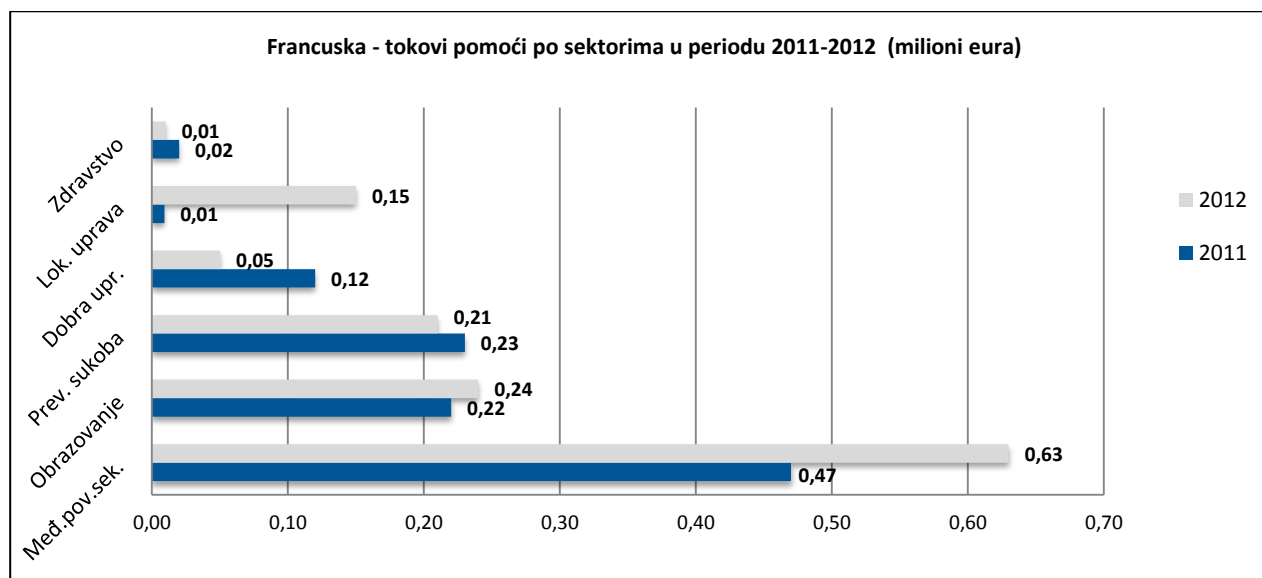
Ambasada Francuske kombinuje različite oblike saradnje u pružanju pomoći Bosni i Hercegovini. Francuska pomoć usmjerena je u oblasti pravosuđa, policije, uprave, civilnog društva, također potiče razmjenu i *twinning* projekte između francuskih i BH institucija, lokalnih vlasti i univerziteta, te podržava kulturne aktivnosti kao što su promovisanje francuskog jezika, kinematografije, pozorišta, plesa, vizuelnih umjetnosti i književnih događaja.

Sa političkog aspekta, Ambasada Francuske u BiH ima za cilj jačanje Institucija Bosne i Hercegovine, kroz promovisanje vladavine zakona, pružanjem podrške izgradnji institucija i edukacije državnih službenika, sudija i policijskih službenika.

I dok se pomoć osigurana za civilno društvo fokusira posebno na jačanje mladih i diskriminiranih grupa, kroz finansiranje obrazovnih inicijativa i kreiranje prostora u kojima se mladi ljudi mogu sastajati i podići svoj glas (npr. osnivanje Centara za mlade), Ambasada Francuske podržava kulturne aktivnosti koje doprinose promovisanju *Frankofonije*.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Francuska je u 2011. godini izdvojila **€1,07 miliona**, dok je **€1,29 miliona** planirano da bude izdvojeno u 2012. godini, najvećim dijelom u inicijative u okviru Međusobno povezanih sektora, kao i u konkretna pitanja kao što je cjeloživotno učenje i lokalna uprava. Važno je istaći da će aktivnosti vezane za deminiranje, koje je nekoliko prethodnih godina provodila francuska vojna saradnja, biti nastavljene uz prateći odgovarajući budžet.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Ured za saradnju pri Ambasadi Francuske svoj Akcioni plan sve više fokusira na specifične ciljne programe, u skladu sa smanjenjem budžeta: učestvovanje na Sarajevo Film Festivalu i u nekoliko značajnih kulturnih događaja, jačanje Programa obuke za policajce, vatrogasce, sudije i tužioce i unapređenje gradskih i univerzitetskih *twinning* projekata. Pored toga, Ambasada Francuske omogućila je otvaranje i unapređenje novog Međunarodnog koledža na francuskom

jeziku u Sarajevu koji obezbjeđuje BH studentima prošireni program stipendiranja, koji im daje mogućnost studiranja u Francuskoj.

Također, Ured za saradnju pokušava izgraditi mostove između univerziteta, lokalnih vlasti, civilnog društva i privatnog sektora u cijeloj zemlji kroz podršku koju pruža mreža Francuskog instituta: 3 instituta locirana u Banjoj Luci, Mostaru i Tuzli i Centar Andre Malraux u Sarajevu.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Francuska je uključena u čitav niz oblasti i aktivnosti, pokušavajući popuniti praznine u pojedinim oblastima u koje nisu uključene ni nacionalne niti međunarodne institucije.

Stoga Ambasada Francuske redovno učestvuje u radu Foruma za koordinaciju donatora.

Kontakt informacije

Ured za saradnju i kulturu Ambassade Francuske

Adresa: Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka 16

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 282 700

Faks: +387 33 282 711

E-mail: catherine.constant@diplomatie.gouv.fr

Web-adresa: www.ambafrance-ba.org

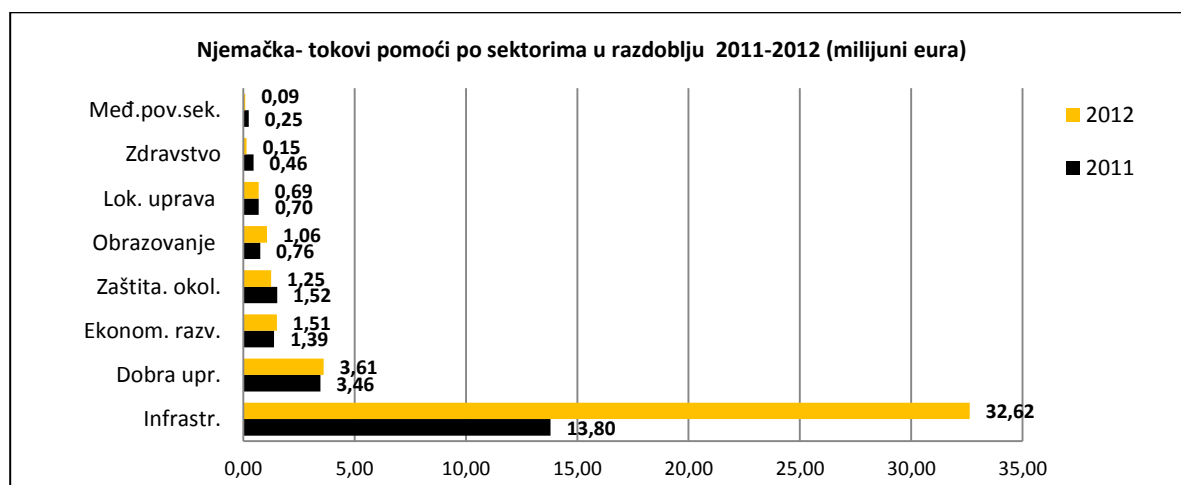
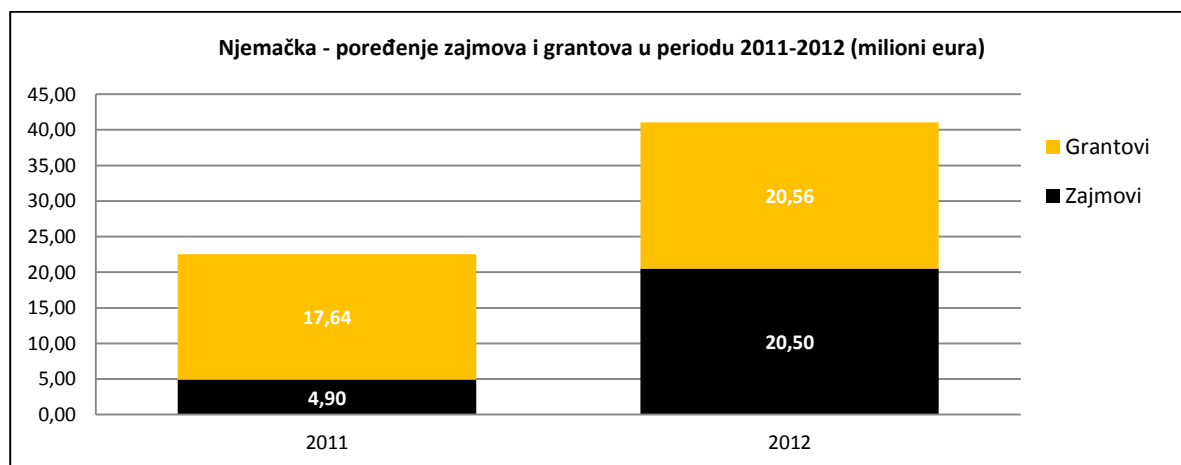
Njemačka

Politički pristup

Njemačka je odlučna da kroz pružanje podrške pomogne Bosni i Hercegovini u njenom nastojanju da razvije funkcionalnu tržišnu ekonomiju, usklađivanju pravnog sistema sa zajedničkim pravnim nasljeđem Evropske unije (*acquis-om*), kao i prevazilaženju posljedica rata. U tom smislu, Vlada Njemačke je zadužila više agencija nadležnih za implementaciju pomoći da pruže razvojnu podršku Bosni i Hercegovini, među kojima su najpoznatije KfW Entwicklungsbank (Razvojna banka) i Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). Pored toga, neki projekti se implementiraju preko integrisanih eksperata, *twinning* projekata, političkih fondacija i drugih njemačkih institucija koje su aktivne u BiH. Sve ove aktivnosti koordinira Ambasada Njemačke koja pored toga, i direktno implementira sredstva iz Pakta stabilnosti za Jugoistočnu Evropu kao i *small-scale* projekte.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Njemačka je izdvojila **€22,54 miliona** u 2011. i **€41,06 miliona** u 2012. godini u sljedeće sektore: Infrastruktura; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Zaštita okoliša; Obrazovanje; Lokalna uprava; Zdravstvo; Međusobno povezani sektori i Prevencija sukoba.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Dugoročni cilj njemačke pomoći Bosni i Hercegovini je njeno integriranje u Evropsku uniju i njena nezavisnost od potrebe za daljim korištenjem sredstava namijenjenih razvojnoj saradnji u skladu sa čim će Njemačka nastaviti da pruža uspješnu podršku Bosni i Hercegovini u definisanim ciljnim područjima. Može se očekivati dalje unapređenje razvojne saradnje, naročito u aktivnostima koje se odnose na unapređenje energetske efikasnosti i korištenje obnovljivih izvora energije, ekonomsku reformu, vanjsku trgovinu i Sektor obrazovanja.

Finansijska saradnja/KfW: sa prvim kvartalom 2012. godine (Q1/2012), projekti u ukupnoj vrijednosti od oko €210 miliona po osnovu bilateralne finansijske saradnje između Njemačke i BiH, nalaze se u različitim fazama implementacije. Pored navedenih projekata koji su u fazi implementacije, u principu su dogovoreni i novi projekti između Savezne Vlade Njemačke i vlasti u BiH, sa obimom finansiranja procijenjenim na oko €250 miliona. Ovi novi projekti su trenutno u različitim fazama pripreme. Svi novi projekti će se implementirati u postojećim sektorima saradnje, tj. Energije, Vode i Finansija. U skladu sa gore navedenim može se naglasiti da će u narednom periodu Njemačka biti najveći pružalac razvojne pomoći za Bosnu i Hercegovinu.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, u ime njemačkog saveznog Ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), provodi aktivnosti u Bosni i Hercegovini još od 1995. godine.

Transformacija ekonomije iz centralizovanog sistema planiranja u tržišnu ekonomiju zasnovanu na konkurentnosti, postizanje veće domaće stabilnosti i unapređenje ekonomske integracije sa EU, nalaze se među ciljevima koje su zacrtale BiH vlasti. Održiv ekonomski razvoj (Lokalni i regionalni ekonomski razvoj, konsultantske usluge u vezi energetske efikasnosti), demokratija i civilno društvo (Jačanje lokalne samouprave, Jačanje javnih institucija, Podrška obrazovanju odraslih), su stoga definisani kao prioritetna područja i daju okvir za razvojnu saradnju sa Bosnom i Hercegovinom.

Pored aktivnosti koje GIZ provodi u okviru bilateralne saradnje, aktivnosti se sve više fokusiraju na promovisanje regionalne saradnje sa drugim zemljama Jugoistočne Evrope. Od septembra 2010. godine, ured GIZ-a u Sarajevu je sjedište za regionalne aktivnosti, uključujući Otvoreni regionalni fond¹⁷⁰ koji se fokusira na pravnu reformu, promovisanje vanjske trgovine, modernizaciju općinskih službi, energetske efikasnost i obnovljive energije.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Njemačka aktivno učestvuje u radu Forumu za koordinaciju donatora. Bilateralne aktivnosti su koordinirane i povezane sa aktivnostima drugih donatora.

Finansijska saradnja/KfW: koordinacija u sva tri aktivna sektora bilateralne finansijske saradnje između Njemačke i BiH (sektori energije, vode i finansija) se odvija izvan DCF-a. U većini slučajeva koordinacija se odvija kroz bilateralne aktivnosti između relevantnih donatorskih agencija /donatorskih zemalja ali ne u formi redovnih radnih grupa.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH koordinira sve projektne aktivnosti sa drugim donatorima u zemlji i također u regiji. Postoje zajedničke aktivnosti između GIZ-a i drugih agencija kao što je GIZ projekat Podrška obrazovanju odraslih koji je sufinansiran od Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC).

¹⁷⁰Gore spomenuti projekat implementiran je putem regionalnih pod-projekata, u kojima je BiH jedna od partnerskih zemalja. Otvoreni regionalni fond provodi aktivnosti regionalne saradnje u Albaniji, BiH, Hrvatskoj, Kosovu, Makedoniji, Crnoj Gori, Srbiji i do izvjesne mjere u Rumuniji i Bugarskoj.

Kontakt informacije

Ambasada Savezne Republike Njemačke u Bosni i Hercegovini

Adresa: Skenderija 3

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 565 300

Faks: +387 33 212 400

E-mail: info@sarajewo.diplo.de

Web-adresa: www.sarajewo.diplo.de

Ured GIZ-a u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 7-7a, Importanne Centar O3/IV

71 000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 957 500

Faks: +387 33 957 501

E-mail: jutta.zinnel@giz.de

Web-adresa: www.giz.de

Ured KfW-a u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 7-7a, Importanne Centar O3/V

71 000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 592 415/416

Faks: +387 33 592 517

E-mail: stephan.leudesdorff@kfw.de

Web-adresa: www.kfw.de

Mađarska

Politički pristup

Bosna i Hercegovina se nalazi u grupi prioriternih zemalja u kojima Mađarska realizuje razvojne aktivnosti. Vlada Republike Mađarske je usvojila razvojnu strategiju za Bosnu i Hercegovinu, koja se redovno ažurira. Ciljevi razvojne strategije Mađarske su sljedeći:

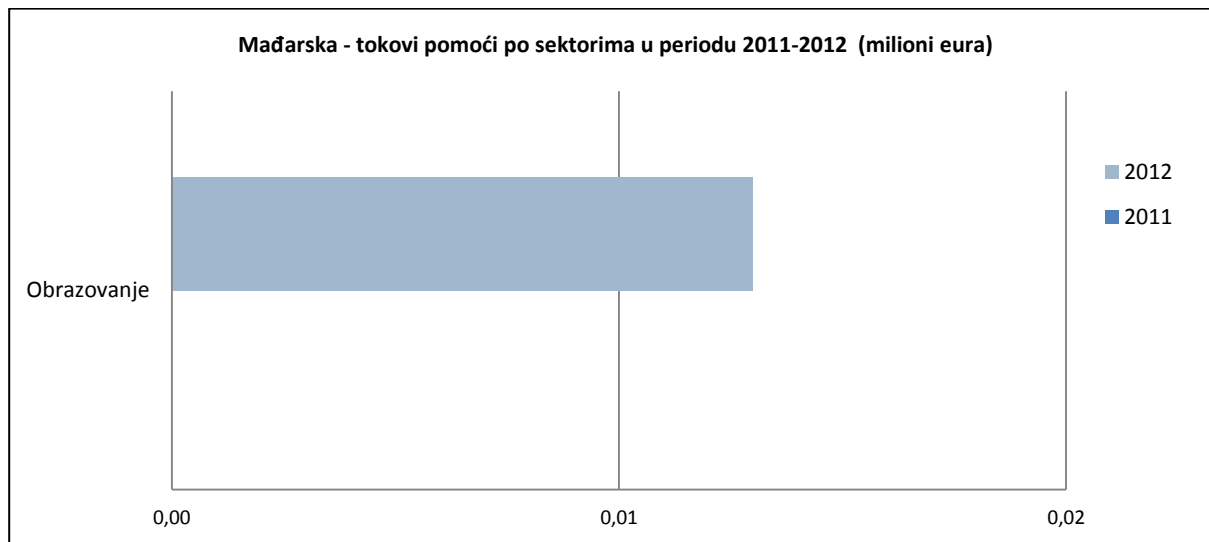
- ojačati institucionalno strukturu Bosne i Hercegovine, u cilju stvaranja funkcionalne i održive demokratske države, uz jačanje vladavine prava,
- pomoći razvoj tržišne ekonomije u Bosni i Hercegovini,
- pomoći razvoj civilnog društva zasnovanog na principima nacionalne i vjerske nediskriminacije, ravnopravnosti i ljudskih prava,
- iskorijeniti siromaštvo u Bosni i Hercegovini,
- pomoći održivom razvoju koji je od ključnog značaja za političko-ekonomsku stabilnost Bosne i Hercegovine,
- pomoći BiH u procesu evroatlantskih integracija,
- zaštititi okoliš.

Ključni element mađarskog pristupa u pružanju podrške ogleda se u korištenju konkretnog iskustva stečenog tokom demokratske tranzicije Mađarske (tj. prelazak na tržišnu ekonomiju, na funkcionalnu demokratsku državu), kao i njeno iskustvo u procesima Evroatlantskih integracija (tj. EU-integracije, NATO-integracije, regionalna saradnja).

Usljed opšte budžetske situacije u Mađarskoj, ograničen je iznos sredstava koja su usmjerena u aktivnosti u okviru bilateralne razvojne pomoći, u periodu koji pokriva ovaj izvještaj. Sa druge strane, Mađarska aktivno učestvuje u EU IPA projektima (podrška u provođenju zakona, popis stanovništva).

Glavne aktivnosti u 2012. godini

Mađarska je izdvojila **€0,013 miliona** u 2012. godini u Sektor Obrazovanja.

Obrazovanje

U Sektoru obrazovanja biće implementiran jedan projekat, koji se može smatrati mikro ili ciljno orijentisanim (*grassroot*) projektom. Mađarska NVO - Fondacija Magosfa, implementiraće projekat koji bi trebao doprinijeti unapređenju obrazovnih metoda (nastavni plan i program) i održivi razvoj u kantonu Tuzla. To uključuje prevođenje i prilagođavanje publikacije NVO, koja implementira projekat. Također, biće organizovana obuka za 30 pedagoga i trenera koji se bave temama iz oblasti zaštite okoliša. Projekat će biti implementiran tokom 2012. godine.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Mađarska pretpostavlja da će njena uloga, kao države članice EU, u narednom srednjoročnom periodu biti usmjerena na pružanje pomoći Bosni i Hercegovini u njenoj pripremi i uspješnom okončanju evroatlantskih integracija. Kao zemlja iz susjedstva, Mađarska je veoma zainteresovana za stabilizaciju i demokratsko funkcionisanje Bosne i Hercegovine kao i cjelokupne regije zapadnog Balkana. Mađarska smatra da je u tom pogledu od ključnog interesa nastavak procesa evroatlantskih integracija, te će u skladu sa tim i ubuduće svoju razvojnu politiku fokusirati na to pitanje. Mađarska je zainteresovana za pružanje podrške bilateralnim projektima, u okviru kojih bi eksperti iz Mađarske bili u mogućnosti da prenesu znanja i iskustva političarima, državnim službenicima i studentima univerziteta u BiH. Iz tog razloga Mađarska će podržati inicijative koje imaju za cilj:

- jačanje kapaciteta institucija Bosne i Hercegovine, u cilju uspješnog provođenja i okončanja procesa evroatlantskih integracija;
- jačanje civilnog društva i njegove aktivnosti usmjerene na davanje poticaja ljudima, posebno mladim i obrazovanim osobama, da rade u interesu budućnosti Bosne i Hercegovine;
- prenos iskustava, koja je Mađarska stekla tokom vlastite demokratske tranzicije i evroatlantskih integracija;
- pružanje podrške unapređenju obrazovanja omladine;
- garantovati promovisanje Mađarske kao bilateralnog donatora.

Mađarska će i dalje nastaviti da pruža podršku realizaciji aktivnosti kojima se smanjuje opasnost od mina u Bosni i Hercegovini, s obzirom da ovaj veoma ozbiljan problem direktno utiče na mnoge ljudske živote.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored učestvovanja na sastancima Foruma za koordinaciju donatora, Mađarska također učestvuje na redovnim sastancima za koordinaciju donatora zemalja članica EU, koji se odnose na IPA i bilateralne donatorske aktivnosti.

Kontakt informacije

Ambasada Republike Mađarske u Bosni i Hercegovini

Adresa: Splitska 2

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 205 302

Faks: + 387 33 268 930

E-mail: hung.emb@bih.net.ba; mission.sjj@kum.hu

Web-adrese: www.mfa.gov.hu/emb/sarajevo

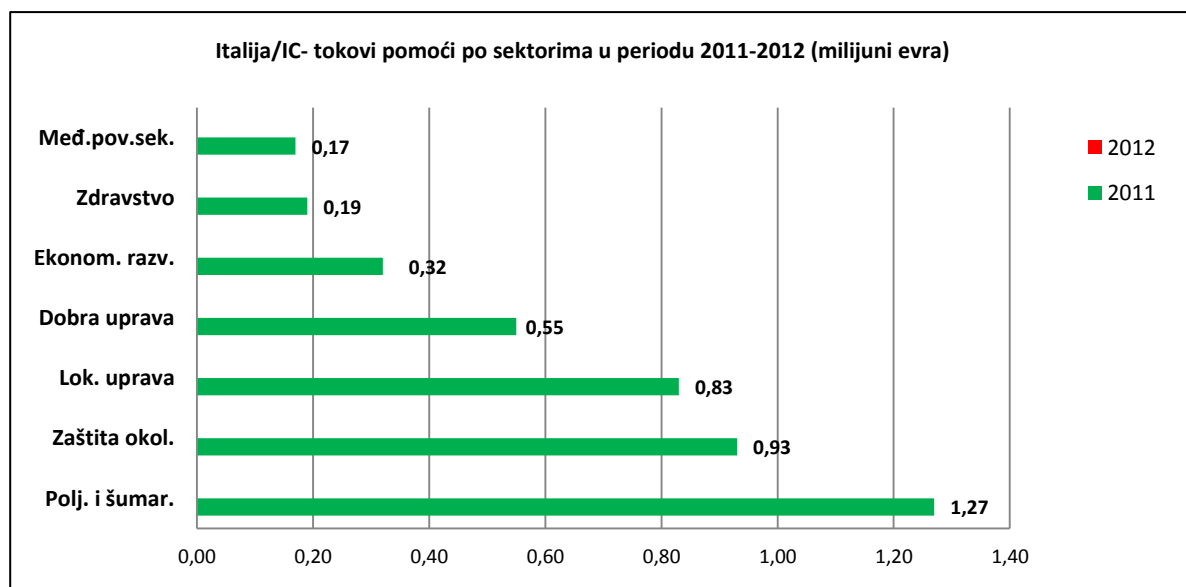
Italija/ Italijanska kooperacija za razvoj (IC)

Politički pristup

Bosna i Hercegovina spada u red prioriternih zemalja u okviru programa rada Italijanske kooperacije za razvoj (IC). U skladu sa strateškim programom za period 2011-2013, Italijanska kooperacija za razvoj namjerava nastaviti pružati podršku koherentnim inicijativama za socijalni i ekonomski razvoj zemlje. Područja aktivnosti Italijanske kooperacije za razvoj su raznovrsna sa fokusom usmjerenim na smanjenje siromaštva i unapređenje društveno-ekonomskih uslova. Italijanska kooperacija se fokusira na pružanje podrške održivom razvoju naročito u ruralnom sektoru, institucionalnoj izgradnji i zaštiti najugroženijih društvenih kategorija, kroz brojne inicijative na ekonomskom i socijalnom polju. Aktivnosti koje su realizovane do danas predstavljaju potvrdu njene predanosti ostvarenju konsolidacije demokratskih procesa i indirektno zaštiti ljudskih prava, demokratiji, vladavini prava, dobroj upravi i promovisanju kulture mira, bazirane na tradiciji multinacionalnog suživota. Takvi projekti se finansiraju kroz bilateralne i multilateralne kanale, sa značajnim učešćem italijanskih nevladinih organizacija i decentralizovane saradnje (regije, pokrajine i ostale lokalne institucije).

Glavne aktivnosti u 2011. godini

Italija/IC je izdvojila **€4,26 miliona** u 2011. godini u sljedeće sektore: Poljoprivreda i šumarstvo; Zaštita okoliša; Lokalna uprava; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvoj i društvena zaštita; Zdravstvo; Međusobno povezani sektori.

Ruralni razvoj i turizam

Tekuće aktivnosti u Sektoru poljoprivrede i šumarstva imaju za cilj promovisanje širenja održivih poljoprivrednih sistema, kao što je uzgoj organske hrane, kako bi se smanjio ekološki uticaj poljoprivredne proizvodnje u BiH i kako bi se razvili kapaciteti za proizvodni lanac prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda. Posebno je značajna podrška koja se pruža sistemu zadruga, dostupnosti tržišta, kreditnim linijama za poljoprivrednike, i jačanju kapaciteta lokalnih uprava na polju strateškog planiranja i zaštite teritorije, kao i olakšavanju pristupa EU fondovima u poljoprivrednom sektoru.

Socijalne politike sa posebnim naglaskom na maloljetnike

Jedno od prioriternih polja djelovanja Italijanske kooperacije u Bosni i Hercegovini je pružanje podrške programima usmjerenim na promovisanje i zaštitu ljudskih prava, posebno rizičnih grupa maloljetnika i maloljetnika u uslovima ugroženosti. Italijanska kooperacija direktno rukovodi implementaciju dva značajna projekta u ovom Sektoru: *Jačanje maloljetničkoga pravosuđa* i *Podrška rizičnim grupama maloljetnika i maloljetnicima u uslovima ugroženosti*. Prvi projekat, podržava institucije BiH u procesu primjene Državne strategije protiv maloljetničkoga prestupništva, kroz pružanje pomoći, obuku, istraživački rad i podizanje svijesti. Aktivnosti u okviru drugog projekta usmjerene su na rizične grupe maloljetnika i maloljetnike u uslovima posebne ugroženosti i obuhvataju obuku o poboljšanju mentalnoga zdravlja i socijalne uključenosti osoba sa invaliditetom kroz sport i kulturne aktivnosti.

Institucije vlasti i civilno društvo

Unapređenje profesionalnih kapaciteta predstavnika javne administracije i socijalnih radnika prožima gotovo sve razvojne aktivnosti preko organizovanja obuka, edukacije i podizanja svijesti. U okviru aktivnosti koje se trenutno implementiraju, sljedeće su od posebnoga značaja: pomoć/obuka radi poboljšanja dostupnosti i kvaliteta usluga na polju mentalnog zdravlja; postdiplomski studij na regionalnom nivou iz demokratije i ljudskih prava; podrška dobrom rukovođenju unutar uprave na regionalnom nivou i početak saradnje na polju civilne zaštite. Italijanska kooperacija također finansira projekat u Srebrenici koji je usmjeren na komunikaciju kao sredstvo društvenog i kulturnog razvoja i promoviše međuetničku integraciju i interkulturalni dijalog među mladim generacijama u cilju izgradnje novog BiH društva zasnovanog na poštivanju razlika.

Razvoj lokanih institucija

Sa više od 20 miliona eura budžetskih sredstava, Italijanska kooperacija podržava dva programa decentralizovane saradnje, koji uključuju više država Balkana. Programi za cilj imaju jačanje rukovodnih kapaciteta institucija i stimulisanje razvoja na lokalnom nivou: FPA Balkan i SEENET, faza II. Budžet namijenjen aktivnostima u Bosni i Hercegovini iznosi oko 5,5 miliona eura. Italijanske regije koje su pokazale najveći interes za provođenje ova dva projekta su Toskana, Piemonte, Puglija i Sicilija.

Ostalo

U okviru 6 preostalih inicijativa koje su u toku, a koje ne spadaju u jedan od četiri ključna sektora, od posebnoga značaja je inicijativa koja se tiče humanitarnih operacija deminiranja, koja je dodijeljena italijanskoj NVO, Intersos. Podrška koju već nekoliko godina pruža Italijanska kooperacija na deminiranju, a koju koordinira BHMACH, od ključne je važnosti za poljoprivredu, industrijski i turistički razvoj širokih područja koja su minirana tokom proteklog sukoba. Od 2005. godine do danas, u te aktivnosti je usmjereno više od 2 miliona eura razvojnih sredstava.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U pogledu budućih perspektiva, Italijanska kooperacija za razvoj namjerava nastaviti da djeluje u okviru gore spomenuta četiri sektora, a ima za cilj podršku proširiti na još dva polja djelovanja: podrška malim i srednjim preduzećima i pomoć kod pristupanja IPA sredstvima.

Kada je u pitanju podrška malim i srednjim preduzećima, nedavno priznavanje dijela duga bivše Jugoslavije koji pripada BiH stvorilo je uslove za odobrenje povoljnih kredita za BiH (*soft loans*) od strane Italije/IC. Takve inicijative su u skladu sa prioritetom Italije - unapređenjem ekonomskog rasta i preduzetničkog kapaciteta u ovom području.

U pogledu EU integracija, Ured Italijanske kooperacije za razvoj u Sarajevu namjerava i dalje aktivno učestvovati na sastancima koordinacije država članica EU, kao i povećati pomoć koju pruža italijanskim i BH akterima koji žele

aplicirati na IPA tenderima, posebno kada je u pitanju *twinning*, kroz pružanje informacija i podršku u uspostavljanju saradnje sa partnerima iz BH institucija.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored učešća u radu DCF, Italijanska kooperacija je učestvovala u sljedećim koordinacionim aktivnostima:

- sastanci koordinacije država članica EU (Delegacija Evropske komisije);
- koordinacija donatora za pružanje podrške radu Suda BiH i Uredu tužilaštva Bosne i Hercegovine.
- međunarodni sastanci o sektorskom pristupu EU u Jugoistočnoj Evropi.

Kontakt informacije

Italijanska kooperacija za razvoj

Adresa: Čekaluša 51

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 560 170

Faks: +387 33 667 227

E-mail: segreteria@utlsarajevo.org

Web-adresa: www.utlsarajevo.org

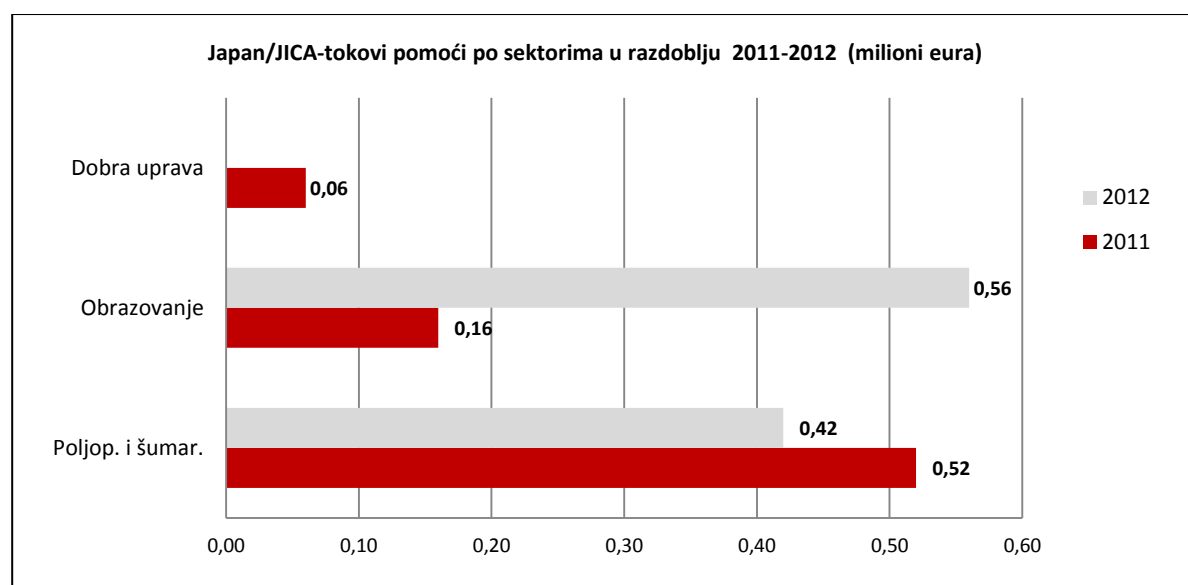
Japan/Japanska međunarodna agencija za saradnju (JICA)

Politički pristup

Prioritetni sektori vezani za ekonomsku saradnju Japana i Bosne i Hercegovine su sljedeći: (1) konsolidacija mira/pomirenje među narodima, (2) razvoj privatnog sektora i (3) zaštita okoliša.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Japan/JICA je izdvojio **€0,74 miliona** u 2011. i **€0,98 miliona** u 2012. godini u sljedeće sektore: Poljoprivreda i šumarstvo; Obrazovanje; i Dobra uprava i institucionalna izgradnja.

Obrazovanje

Japan je u prethodnom periodu podržao aktivnosti u Bosni i Hercegovini na modernizovanju informatičkih planova i programa rada, putem programa pomoći finansiranih iz grant sredstava i projekata tehničke saradnje. U skladu sa navedenim, u avgustu 2010. godine počela je implementacija projekta pod nazivom *Projekat za modernizaciju informatičkih planova i programa, Faza 2*.

Okoliš

U cilju smanjenja zagađenosti zraka, izgradnjom postrojenja za odsumporavanje dimnih gasova (FGD) u Termoelektrani Ugljevik, smanjeni su zagađivači zraka (SO₂ i prašina). To bi trebalo doprinijeti unapređenju zaštite okoliša u Bosni i Hercegovini i u isto vrijeme pomoći ispunjavanje zahtjeva EU regulative iz oblasti zaštite okoliša, koje sve zemlje na putu ka Evropskoj uniji trebaju ispuniti.

Turizam

Kao podršku daljem unapređenju socijalnih potreba Bosne i Hercegovine na putu ekonomske obnove i unapređenja životnog standarda, JICA je podršku usmjerila u Sektor turizma. Novi projekat pod nazivom *Projekat za razvoj međunarodnog koridora turizma i zaštite okoliša za Hercegovinu*, će pružiti pomoć interesnim grupama u BiH da

implementiraju aktivnosti koje su vezane za formiranje međunarodnog turističkog koridora i uspostavljanje kružnih ruta, koje povezuju turistički interesantne lokacije.

Poljoprivreda

Projekat za izgradnju povjerenja u Srebrenici putem razvoja poljoprivrednog i ruralnog preduzetništva (SACRED) je implementiran u cilju stvaranja uslova za izgradnju međusobnog povjerenja i promociju lokalnog razvoja, kroz provođenje aktivnosti na unapređenju poljoprivrednog i ruralnog razvoja.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Kako Bosna i Hercegovina spada u kategoriju zemalja na gornjoj granici srednje dohodovne klase, dodjela kredita po osnovu službene razvojne pomoći (ODA) Japana, biće ograničena na sljedeća područja: Okoliš, Razvoj, Sprječavanje katastrofa i Uklanjanje nejednakosti.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Japan/JICA učestvuje u radu Forumu za koordinaciju donatora i na sastancima koordinacije donatora na projektnom nivou u Sektoru turizma.

Kontakt informacije

Ured Japanske međunarodne agencije za saradnju Sarajevo

Adresa: Bistrik 9

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 220 190

Faks: +387 33 220 192

E-mail: jicabh@smartnet.ba

Web-adresa: www.jica.go.jp/balkan/english/office/about/index.html

Ambasada Kraljevine Holandije

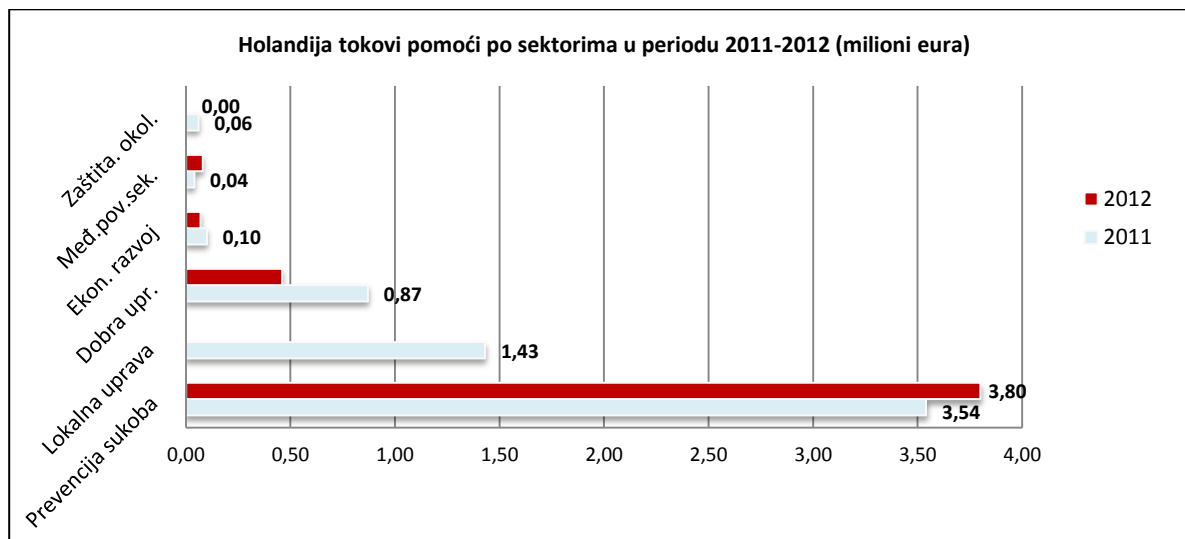
Politički pristup

Bosna i Hercegovina je jedna od 36 partnerskih država u svijetu u kojoj Holandija provodi značajan program bilateralne razvojne saradnje. Holandija se u prošlosti uglavnom fokusirala na pružanje podrške povratku pripadnika manjina i uspostavi stabilnosti nakon okončanja rata. U posljednje tri godine programske aktivnosti su se preusmjerile na kreiranje održivih, transparentnih i odgovornih struktura vlasti, u skladu sa kriterijima koji su postavljeni u procesu pridruživanja EU, a sa fokusom na razvoj poslovne klime pogodne za razvoj privatnog sektora i stranih direktnih ulaganja.

Zaključno sa 31.12.2011. godine, bilateralna razvojna pomoć Bosni i Hercegovini se postepeno okončala i transformisala iz tradicionalnog odnosa pružanja razvojne podrške u odnos koji je usmjeren ka pridruživanju EU. Ovaj novi odnos sa sobom donosi i sopstvene instrumente djelovanja, kao što je program društvene transformacije (MATRA), za koji se Bosna i Hercegovina kvalifikovala u januaru 2008. godine.

Glavne aktivnosti u 2011 i u 2012 godini

Holandija je izdvojila **€6,04 miliona** u 2011. i **€4,41 miliona** u 2012. godini u sljedeće sektore: Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; Lokalna uprava, Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Međusobno povezani sektori; Zaštita okoliša.

Aktivnosti u polju dobre uprave/lokalne uprave

Ambasada Holandije nastoji da blisko sarađuje sa ostalim donatorima aktivnim u BiH kako bi stvorila sinergiju između programa i spriječila preklapanje. U 2007. godini, Ambasada Holandije se pridružila drugoj fazi *Projekta upravne odgovornosti (GAP)*, zajedničkoj inicijativi USAID-a i Sida-e u polju dobre uprave. Drugi značajni programi u kojima Holandija zajednički sa drugim donatorima vrši finansiranje uključuju Fond za reformu javne uprave (PARF) i podršku Sudu Bosne i Hercegovine koji je odgovoran za progon ratnih zločina i slučajeve organizovanog kriminala.

Aktivnosti koje se odvijaju preko Programa MATRA

U okviru ovog programa provode se aktivnosti na jačanju uloge civilnog društva, pružanju podrške za unapređenje komunikacije/saradnje između organizacija civilnog društva (CSOs) i institucija vlasti, posebno u onim područjima relevantnim za pristupanje EU. Teme u okviru ovog programa su: Pravosuđe i unutrašnji poslovi (zakonodavstvo i zakon/javna uprava/javni red/policija/korupcija; Ljudska prava; Štampa i mediji.

Godišnji budžet: 395.000€. Rok za podnošenje poziva za projektne prijedloge u Ambasadu Kraljevine Holandije za 2012. godinu je 16. maj 2012.

Aktivnosti u polju Ljudskih prava

Kako bi se pružila podrška ostvarenju ljudskih prava u BiH, Ambasada je do kraja 2012. godine imala pristup Jedinici za ljudska prava. Premda je mnogo pitanja koja bi se mogla ili trebala rješavati, Ambasada se fokusirala na položaj žena i manjina, slobodne medije, korupciju i demokratizaciju, i vladavinu prava.

Aktivnosti u polju ekonomskog razvoja

Za unapređenje ekonomskog razvoja BiH, sljedeći instrumenti EU su dostupni Ambasadi Holandije:

- **(MMF)- Program jedinice za posredovanje** je namijenjen stimulisanju posredovanja između kompanija MSP-a i holandskih poslovnih partnera. Cilj programa je da se stimulišu zajednički poslovni odnosi.
- **(PSI)-Program investiranja u privatni sektor** je program kojim Ministarstvo vanjskih poslova pruža subvenciju za podršku inovativnim investicionim projektima na tržištima u razvoju. Inovativni investicioni projekat implementira holandska kompanija zajedno sa domaćom kompanijom.
- **(PUM)- Holandski program za upravljanje konsultantskim uslugama** preko koga holandski viši eksperti osiguravaju da profesionalni volonteri (viši eksperti) prenose svoje znanje na efikasan način, tako promovišući samoodrživost, preduzetništvo i održivi razvoj malih i srednjih preduzeća u zemljama i na tržištima u razvoju.
- **(ORIO)-Jedinica za razvoj infrastrukture** koju finansira Ministarstvo vanjskih poslova Holandije kako bi podstaklo razvoj javne infrastrukture u zemljama u razvoju. Jedinica doprinosi razvoju, implementaciji (izgradnji i/ili proširenju), funkcionisanju i održavanju javne infrastrukture u zemljama u razvoju. U 2012. godini, Bosna i Hercegovina se kvalifikovala za ORIO program. Biće dva poziva za podnošenje projektnih prijedloga u 2012. godini. Više informacija o tome može se naći na: www.orio.nl
- **(CBI)- Centar za promociju uvoza iz zemalja u razvoju** je Agencija Ministarstva vanjskih poslova Holandije. Centar pruža podršku proizvođačima/izvozniciima za ulazak na holandsko tržište, također pruža podršku Organizacijama koje podržavaju poslovne aktivnosti, kroz unapređenje njihovih kapaciteta, i nastupa kao posrednik između dobavljača i kupaca.

Aktivnosti u okviru podrške Konstitucije

- **Podrška Konstitucije iz 2008. godine, projekat br. KGS08/BA/3/1, budžet 515.000 EUR**

Cilj projekta je pružanje podrške Ministarstvu finansija i trezora BiH u jačanju njegove organizacije koja se odnosi na implementaciju Sistema upravljanja javnim zaduženjima Bosne i Hercegovine kao i aktivnosti vezanih za Monitoring i registraciju državne imovine.

- **Podrška Konstitucije iz 2010. godine, projekat br. KGS10/BA/3/1, budžet 420.000 EUR**

Cilj projekta je da se pruži podrška Ministarstvu finansija i trezora BiH u jačanju njegove organizacije koja se odnosi na Razvoj integrisanog, funkcionalnog i transparentnog informacionog sistema za upravljanje javnim investicijama (PIMIS) i Razvoj software-a za evidenciju i praćenje ugovora zaključenih sa međunarodnim finansijskim institucijama.

Dodatne aktivnosti Ambasade

- **Mali ODA grantovi** – na ovaj način moguće je u okviru razvojne saradnje podržati čitav niz projekata sa fokusom na ugrožene grupe, pomirenje. Godišnji budžet: €67.000.
- **Mali grantovi za kulturu** – su osigurani za promociju holandske kulture u Bosni i Hercegovini. Godišnji budžet: €15.000

Srednjoročni i dugoročni pristup

Od 2012. godine, Ambasada će svoju razvojnu pomoć u iznosu od 5.000.000 € godišnje fokusirati na regiju Srebrenice. Područja od posebnog interesa u okviru ove pomoći su: identifikacija žrtava genocida iz 1995. godine u Srebrenici, podrška osobama koje su preživjele genocid, sudski progon krivaca, sjećanje i podrška stvaranju klime koja omogućava poslovanje (putem izgradnje kapaciteta lokalne uprave).

Osim toga, Ambasada će nastaviti pružati podršku društvenom preobražaju BH društva preko svog MATRA programa.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored učestvovanja u sastancima DCF, Ambasada ostvaruje dobru saradnju sa drugim donatorima koji aktivno djeluju u sektorima od zajedničkog interesa. Posebno dobra saradnja je uspostavljena sa agencijama koje sufinansiraju projekte sa Holandijom, kao što su GAP, PARF, Pravosuđe.

Kontakt informacije

Ambasada Kraljevine Holandije

Adresa: Grbavička 4

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 562 600

Faks: +387 33 223 413

E-mail: sar@minbuza.nl

Web-adresa: www.minbuza.nl; www.mfa.nl/sar

Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške

Politički pristup

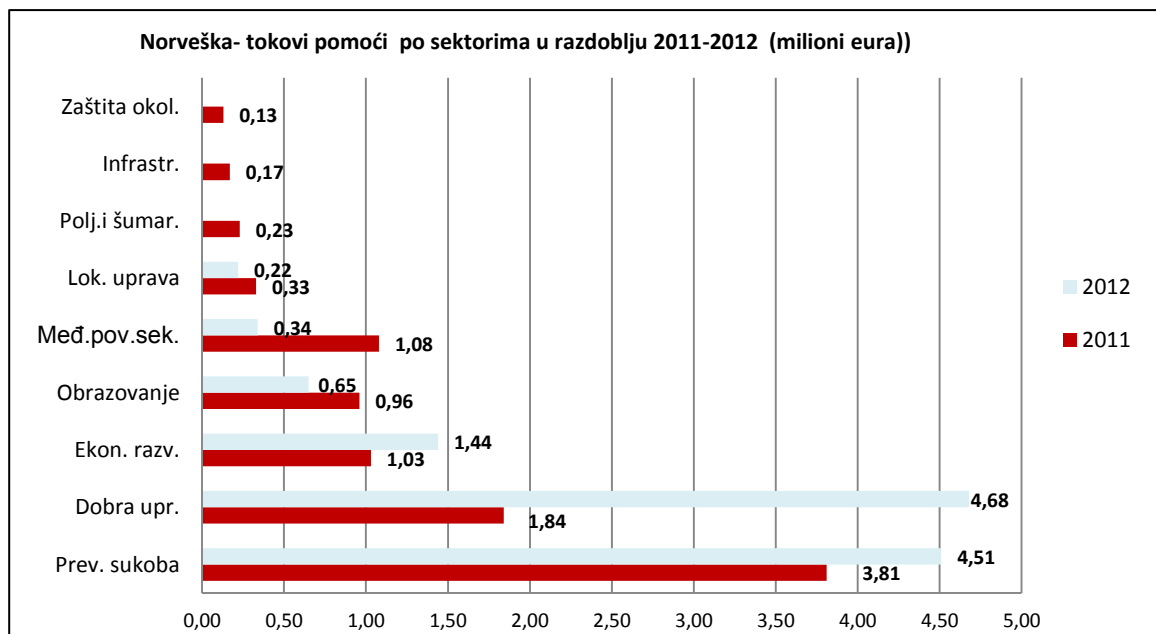
Veliki dio aktivnosti međunarodne razvojne saradnje Norveške obuhvata dugoročnu razvojnu pomoć u formi grantova. Norveška dugoročna razvojna saradnja generalno potencira, kako pružanje bilateralne pomoći, koja se upućuje direktno vladama država partnera, tako i multilateralnu pomoć koja se upućuje putem sistema UN-a kao i putem razvojnih banaka. Norveška također pruža i značajnu pomoć preko međunarodnih, lokalnih i norveških nevladinih organizacija.

Norveška razvojna saradnja sa Bosnom i Hercegovinom je tokom godina evoluirala od pružanja humanitarne pomoći, obnove i rekonstrukcije do podrške usmjerene ka političkim i administrativnim reformama i procesima evroatlantskih integracija. Ovo konkretno podrazumijeva pružanje podrške izgradnji institucija i reformi pravosuđa u BiH. Vlada Norveške namjerava da nastavi pružati pomoć Bosni i Hercegovini u trenutnom obimu.

Sljedeći sektori su definisani kao prioritetni: Dobra uprava (uključujući Sektor pravosuđa), reforma Sektora odbrane i sigurnosti, Ekonomski razvoj, Obrazovanje i jačanje Civilnog društva.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Norveška je u 2011. izdvojila **€9,58** miliona i **€11,84** miliona do maja 2012. godine u sljedeće sektore: Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Obrazovanje; Međusobno povezani sektori; Lokalna uprava; Poljoprivreda i šumarstvo; Infrastruktura i Zaštita okoliša.

Sektor Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost

Razvojna podrška pružena je kroz izgradnju kapaciteta u Ministarstvu odbrane, putem izgradnje kompetentnosti za nadležnost u Sektoru sigurnosti i jačanja Centra za obuku i podršku mirovnim operacijama (PSOTC).

NATO povjerenički fond je dobio podršku za reintegraciju viška vojnog osoblja nastalog tokom procesa reforme odbrane u BiH u periodu od 2010-2012, te za jačanje domaćih kapaciteta za rješavanje sličnih promjena u budućnosti. Norveška je jedna od vodećih nacija u Povjereničkom fondu, zajedno sa Holandijom i Slovenijom. Izvršilac ovog projekta je Međunarodna organizacija za migracije (IOM), koja radi u koordinaciji sa Ministarstvom odbrane Bosne i Hercegovine.

DIFI (Norveška agencija za javnu upravu i e-vladu) je dobila podršku za predprojekat koji se odnosi na Program reforme Sektora odbrane i sigurnosti.

Značajan iznos grant sredstava je dat za nastavak deminiranja putem sredstava *Norveške narodne pomoći*. Također, već nekoliko godina pruža se podrška Međunarodnoj komisiji za nestale osobe (ICMP) u njihovom radu na identifikaciji žrtava rata. Rješavanje sukoba i pomirenje primaju podršku putem *Mreža Nansen dijaloga*.

Sektor dobra uprava i institucionalna izgradnja

Ključni prioritet u ovom Sektoru je pružanje podrške reformi i jačanju sistema pravosuđa, uglavnom preko Visokog sudskog i tužilačkog vijeća (HJPC) i Ureda Registara. Norveška također pruža podršku Uredu visokog predstavnika (OHR).

Jačanje kapaciteta Odsjeka za praćenje prava djece u uredu Ombudsmana kao i socijalna inkluzija žena izbjeglica, također spadaju u projekte koji se implementiraju u ovom Sektoru.

Međunarodna komisija za nestale osobe je dobila podršku u njenom radu koji ima za cilj da osigura održiv nacionalni mehanizam za rješavanje pitanja osoba nestalih tokom konflikta u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihovo etničko, vjersko i nacionalno porijeklo.

Međusobno povezani sektori

Podrška je pružena lokalnom civilnom društvu za niz projekata kao i u oblasti dječjih prava putem UNICEF-a i oblasti rodni pitanja u reformi Sektora sigurnosti.

Sektor ekonomskog razvoja i socijalne zaštite

Norveška pruža podršku *Inovacionom centru u Banjoj Luci* kako bi pomogla malim kompanijama i promovisala inovativna preduzeća. Podrška je također osigurana i Centru za promociju izvoza poljoprivrednih proizvoda. Ovaj centar omogućava malim i srednjim poljoprivrednim preduzećima pristup informaciono-komunikacionim tehnologijama (ICT).

Sektor obrazovanja

Podrška integrisanom obrazovanju se implementira putem norveških i međunarodnih NVO-a, koje su aktivne u okviru Sektora obrazovanja. Na univerzitetskom nivou, podrška je usmjerena na obrazovanje u okviru tranzicijskog pravosuđa i vjerskih studija.

Sektor poljoprivrede i šumarstva

Tekuće aktivnosti koje se provode u Sektoru poljoprivrede imaju za cilj promovisanje zadruga i pružanje pomoći proizvođačima u postupku atestiranja (certifikaciji) proizvoda.

Sektor zaštite okoliša

Izgradnja kapaciteta za lokalnu implementaciju *Štokholmske konvencije* predstavlja jedan od prioriteta na koji se fokusira saradnja Norveške u ovom Sektoru.

Sektor infrastrukture

Saradnja u Sektoru infrastrukture je fokusirana na elektrifikaciju područja gdje je realizovan povratak. Ove aktivnosti se realizuju u saradnji sa UNDP.

Sektor lokalne uprave

Razvojna saradnja u Sektoru lokalne uprave je fokusirana na jačanje lokalne uprave putem izgradnje kapaciteta u općinama.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Tranzicijska pomoć koju Vlada Norveške pruža Bosni i Hercegovini se mijenjala u saglasnosti sa promijenjenim potrebama u zemlji. Posmatrano u srednjoročnom i dugoročnom periodu, Norveška očekuje uspostavu stabilnosti i provođenje reformi i procesa koji Bosnu i Hercegovinu trebaju približiti evroatlantskim integracijama. U skladu sa tim, važan cilj Norveške pomoći biće usmjeren na promovisanje konsolidacije Bosne i Hercegovine.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Norveška će nastaviti da učestvuje u aktivnostima na koordinaciji rada donatora i u dijalogu na nivou generalnih politika kao i unutar specifičnih sektora kao što je reforma Sektora pravosuđa.

Kontakt informacije

Ambasada Kraljevine Norveške u Bosni i Hercegovini

Adresa: Ferhadija 20

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 254 000

Faks: +387 33 666 505

E-mail: emb.sarajevo@mfa.no

Web-adresa: www.norveska.ba

Španija/Španska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju (AECID)

Skoro 20 godina španske saradnje sa BiH

Na osnovu odluke Vijeća ministara Španije, donesene u decembru 2010. godine, Španska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju - AECID je, nakon skoro dvadeset godina rada, posvećenosti, truda i kompromisa prema Bosni i Hercegovini, zatvorila svoj ured u Sarajevu, smatrajući da je ispunila svoj zadatak u BiH. AECID je završila svoju misiju zadovoljna obavljenim poslom, iza kojeg ostaju dobri rezultati i sa ubjeđenjem da Bosna i Hercegovina, dan za danom, čvrsto napreduje ka željenom cilju, statusu punopravne članice Evropske unije.

Tokom skoro 20 godina pomoći Bosni i Hercegovini, španska saradnja sa Bosnom i Hercegovinom prošla je kroz tri jasno definisana perioda:

1. Humanitarna pomoć (1992-1996);
2. Podrška obnovi zemlje (1996-2000);
3. Razvojna saradnja. Tranzicioni period i ekonomska obnova se podudaraju sa otvaranjem Ureda za tehničku saradnju sa Balkanom, od 2001. do 2010. godine, koji se bavio pitanjima vezanim za razvojne aktivnosti u zemlji.

Bosna i Hercegovina je zemlja na koju je Španska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju najviše pažnje usmjerila na Balkanu. Ovaj angažman rezultirao je sa više od **56 miliona eura bespovratne pomoći**¹⁷¹.

Budući oblik španske saradnje sa BiH

Zatvaranjem ureda AECID-a u BiH, tzv. Ureda za tehničku saradnju sa Balkanom (OTC), Španija više neće pružati pomoć BiH na bilateralnom nivou, međutim španska pomoć Bosni i Hercegovini u budućnosti će se odvijati na multilateralnoj osnovi, kroz institucije Evropske unije ili UN-a.

Multilateralna saradnja: Španija - Bosna i Hercegovina, kroz Ujedinjene narode

Španija i Ujedinjeni narodi (pod vodstvom UNDP-a) su u decembru 2006. godine osnovali Fond za postizanje milenijumskih razvojnih ciljeva (MDG-F) na globalnom nivou, sa doprinosom Vlade Španije, u iznosu od 528 miliona eura, namijenjenih za investiranje razvojnih programa u različitim zemljama.

Aktivnosti i projekti u okviru razvojnih programa trebaju biti usmjereni ka postizanju milenijumskih razvojnih ciljeva, provođenju Pariske deklaracije i jačanju reformskih procesa u okviru Ujedinjenih naroda.

Bosni i Hercegovini su odobrena četiri programa, u iznosu od skoro 24 miliona američkih dolara, koji se implementiraju kroz zajedničko partnerstvo institucija BiH i entitetskih institucija i nekoliko agencija Ujedinjenih naroda u BiH (UNFPA, UNESCO, UNICEF, UNDP, UNEP, FAO, IOM).

Ovi programi traju 3 godine i biće završeni do kraja 2012. godine.

Radi se o razvojnim programima, u sljedećim sektorima:

1. **Kultura i razvoj;** za program *Unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH* (MDG-F zajednički program UN-a, Španski fond) Vlada Španije je uložila ukupno 8 miliona USD, od čega je u 2012. godini izdvojeno 631.578 USD (499.335 €).

¹⁷¹ Prikazani iznos predstavlja direktnu pomoć Vlade Španije za BiH, nije uključena pomoć pružena kroz Ujedinjene narode, jer u skladu sa Pariskom deklaracijom nju prikazuje implementator, u ovom slučaju UN.

2. **Mladi, zapošljavanje i migracija;** Ovaj Program ima za cilj da odgovori na visoku stopu nezaposlenosti mladih i spriječi odliv najvrijednijih resursa iz zemlje, pri čemu je Vlada Španije za *Program zapošljavanja i zadržavanja mladih* (MDG-F zajednički program UN-a, Španski fond) uložila 6 miliona USD. Iznos od 1.504.349 USD (1.189.472 €) izdvojen je u 2012. godini.
3. **Očuvanje okoliša i klimatske promjene;** Ovim programom se nastoji podržati i unaprijediti lokalno upravljanje resursima okoliša, kao i pružiti usluge kroz poboljšanje upravljanja okolišem na lokalnom nivou. Ukupni iznos izdvojen za *Program očuvanje okoliša i klimatske promjene* (MDG-F zajednički program UN-a, Španski fond) je 5,5 miliona USD, a za 2012. godinu je izdvojeno 1.565.796 USD (1.237.897 €).
4. **Demokratska ekonomska uprava;** za program *Osiguranje pristupa vodosnabdijevanju kroz institucionalni razvoj* (MDG-F zajednički UN program, Španski fond), Vlada Španije je izdvojila 4,5 miliona USD. Program nastoji detektovati slabo upravljanje u oblasti ekonomije i slabu infrastrukturu u Sektoru vodosnabdijevanja u Bosni i Hercegovini. Ova pitanja otežavaju nosiocima dužnosti (vlade) i pružaocima komunalnih usluga da na zadovoljavajući način isporučuju usluge vodosnabdijevanja nosiocima prava (građanstvo). Također, nedostatak adekvatnog učešća građana u procesima donošenja odluka u Sektoru voda negativno utiče na lokalne zajednice i lokalni razvoj. Za 2012. godinu, izdvojen je iznos od 627.134 USD (495.803 €).

Švedska/Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida)

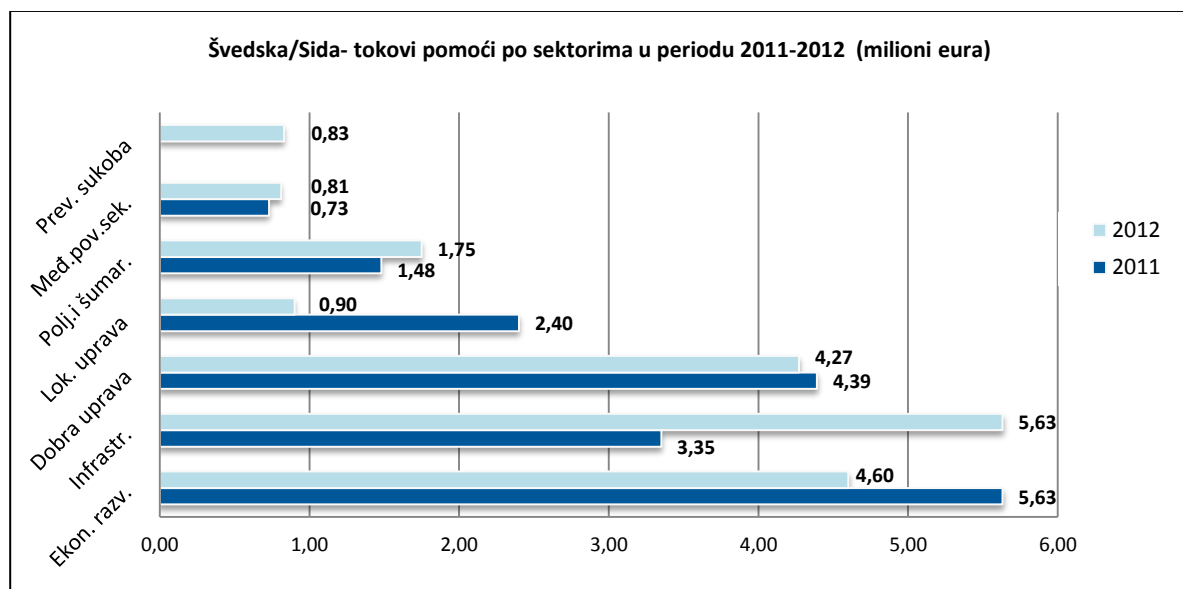
Politički pristup

Saradnja Švedske i Bosne i Hercegovine u oblasti reformi u periodu 2011-2014, ima za cilj postizanje demokratskog, pravednog i održivog razvoja, zajedno sa ispunjenjem uslova za pridruživanje Evropskoj uniji. Sida se fokusira na tri glavna područja: demokratija, ljudska prava i ravnopravnost polova, razvoj tržišta i održiva infrastruktura. Pored toga, podrška je također pružena aktivnostima u okviru Međusobno povezanih sektora (civilno društvo, ravnopravnost polova i manjine). U cilju povećanja efikasnosti pomoći i podrške pridruživanju evropskim integracijama, strategijom saradnje se promoviše sljedeće:

- bolja koordinacija u okviru zajedničkih aktivnosti sa Evropskom komisijom i u okviru programa IPA;
- veći stepen korištenja sopstvenih sistema zemlje za planiranje, provođenje i prateće aktivnosti;
- povećana upotreba pristupa zasnovanog na programima.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Švedska/Sida je izdvojila **€17,98 miliona** u 2011. i **€18,79 miliona** do maja 2012. godine za aktivnosti u sljedećim sektorima: Ekonomski razvoj i socijalna zaštita, Infrastruktura; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Lokalna uprava, Poljoprivreda i šumarstvo; Međusobno povezani sektori, Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost. Procjenjuje se da će u 2012. godini biti dostupno oko €20 miliona.

Demokratija, ljudska prava i ravnopravnost polova

Švedska Strategija saradnje sa BiH za period 2011–2014 fokusirana je na razvoj centralne i lokalne uprave sa ciljem postizanja efikasnijeg poštivanja prava građana i ispunjenja uslova za pridruživanje EU integracijama. Švedska pruža podršku u oblasti Reforme javne uprave, u aktivnostima na provođenju Strategije integracije i tranzicije ureda Registrara Suda BiH, Tužilaštvu BiH, te Visokom sudskom i tužilačkom vijeću (HJPC). Švedska je također pružila podršku Braniocima civilnih prava i Centru za istraživačko novinarstvo.

Lokalna demokratska uprava je i dalje u fokusu aktivnosti. *Projektom upravne odgovornosti (GAP)* pruža se podrška polovini općina u BiH u oblasti poboljšanja rada službi, te pravnih, regulatornih i finansijskih uslova. Pored ovoga, Sida je u 2011. godini finansirala i tri međusobno komplementarna projekta:

- Izgradnja kapaciteta na nivou općinskih saveza Bosne i Hercegovine.
- *Sistem obuke za jedinice lokalne samouprave (MTS)*, koji implementira UNDP, a ima za cilj izradu i institucionalizaciju održivoga modela obučavanja službenika vlasti na lokalnom nivou.
- *Oснаživanje razvoja u ruralnim područjima (PERA)* je projekat jačanja uprave na lokalnom nivou koji se provodi u 100 sela, sa ciljem njihovoga integrisanja u ukupni razvoj Bosne i Hercegovine.

Razvoj tržišta

Fokus je usmjeren na ekonomski razvoj kroz unapređenje konkurentnosti i bolje regulatorne uslove, u cilju podsticanja razvoja malih i srednjih preduzeća. Veliki projekti pod nazivom FIRMA i FARMA, koje sufinansira USAID, usmjereni su na manja preduzeća u okviru pet strateški odabranih sektora (poljoprivreda, prehrambena, šumska i drvoprerađivačka industrija, prerada metala i plastike, turizam). Sida i USAID formirali su i sistem kreditnih garancija kako bi poboljšali kapacitet banaka za davanje investicionih kredita malim i srednjim industrijskim preduzećima. Uspješno se održava i saradnja sa lokalnim razvojnim organizacijama, kao što su NERDA iz Tuzle i REDAH iz Mostara. *Projekat sigurnosti hrane* ima za cilj pomoći BiH institucijama u prilagođavanju standardima EU u oblasti sigurnosti hrane i kontrole kvaliteta. Osim navedenog, Švedska je u prethodnom periodu pružala podršku sljedećim oblastima:

- Reforma inspekcije;
- Ruralni razvoj i sanacija poslije poplava;
- Investiciona klima – pojednostavljenje procedura;
- Poboljšanje trgovine životinjama i proizvodima.

Infrastruktura zaštite okoliša

Podrška ima za cilj da doprinese unapređenju općinske infrastrukture za zaštitu okoliša sa naglaskom na upravljanje otpadom, vodama i kanizacionim sistemom. Obuhvata kako izgradnju kapaciteta tako i ulaganje na općinskom nivou. Komponente koje finansira Švedska imaju za cilj da nadopune kredite međunarodnih finansijskih institucija. Projekat koji ima za cilj unapređenje sistema upravljanja čvrstim otpadom u općinama u BiH pokrenut je 2010. godine. Ovaj projekat za zaštitu okoliša je u skladu sa statističkim standardima svrstan u Sektor infrastrukture.

Međusobno povezani sektori (uključujući i civilno društvo)

Sida je podršku Sektoru izgradnje civilnog društva najvećim dijelom pružila putem dvije švedske nevladine organizacije: Centar za promociju civilnog društva (*The Civil Society Promotion Centre*) i Žena ženi (*Kvinna till Kvinna*). Švedska također pruža podršku i Međunarodnoj komisiji za nestale osobe (ICMP) kako bi se porodicama i društvu pomoglo u utvrđivanju identiteta nestalih lica, te kako bi ispunili svoja prava na pouzdane i nepristrane informacije o ratnim zbivanjima i posljedicama rata. Švedska također podupire i rad Agencije za ravnopravnost polova BiH kroz nedavno osnovani Fond za provođenje Akcionoga plana BiH za ravnopravnost polova. Podrška se pruža i Centru za interdisciplinarne postdiplomske studije namijenjene studentima iz BiH na temu ravnopravnosti polova, kako bi im se omogućilo da stečeno znanje primjenjuju u praksi.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Švedska će i u narednom periodu nastaviti da bude najveći donator u BiH, sa godišnjim budžetom od oko €19 miliona. Nova strategija saradnje stupila je na snagu 2011. godine. Naglasak će i dalje biti na pružanju podrške Bosni i

Hercegovini na njenom putu ka statusu zemlje kandidata EU i njenog članstva u EU. Dobra uprava i ekonomski razvoj će i dalje biti prioritetni sektori. Treći prioritetni sektor je infrastruktura za zaštitu okoliša sa naglaskom na podršci općinskoj infrastrukturi u oblasti upravljanja vodama, otpadnim vodama i čvrstim otpadom. Također, biće istražene i druge mogućnosti koje mogu uticati na strukturne faktore važne za stvaranje poslovne klime, za pristup evropskim tržištima, te zapošljavanje i učestvovanje žena u razvoju ekonomije.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Švedska učestvuje u aktivnostima na koordinaciji rada donatora na nivou svih gore spomenutih sektora, sa posebnim naglaskom na Sektor pravde, reformi javne uprave i pitanjima u oblasti ravnopravnosti polova. Sida je inicirala podršku za uspostavu fonda Strategije Sektora pravde, zajedno sa Španijom i Velikom Britanijom. Cilj je postići viši stepen efikasnosti finansijske pomoći u oblasti reforme Sektora pravde. Sida je tokom perioda 2011-2012 pružila finansijsku podršku Ministarstvu finansija i trezora BiH u pripremi publikacije „*Pregled aktivnosti donatora 2010-2011.*“

Kontakt informacije

Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida)

Adresa: Ambasada Švedske, Ferhadija 20

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 276 030

Faks: +387 33 267 060

E-mail: ambassaden.sarajevo@foreign.ministry.se

Web-adrese: www.sida.se; www.swedenabroad.se

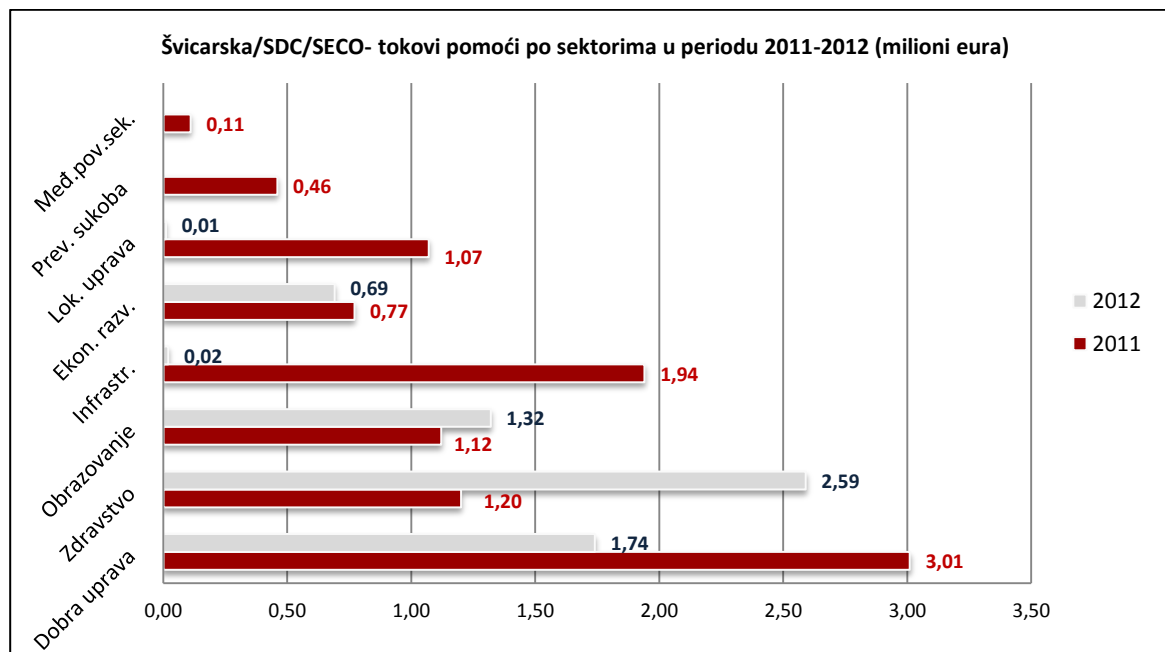
Švicarska/Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) /Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO)

Politički pristup

Strategija saradnje Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC) i Državnog tajništva za ekonomske poslove (SECO) je izrađena u skladu sa relevantnim BiH strateškim dokumentima, kao što su *Strategija razvoja BiH* i *Strategija socijalne uključenosti*. Strategija saradnje predstavlja opredijeljenost Švicarske da podrži tranziciju BiH na putu prema funkcionalnoj demokratskoj državi i socijalno održivoj tržišnoj ekonomiji. Usljed strateškog značaja koji BiH ima za regionalni razvoj i stabilnost na zapadnom Balkanu kao i velike dijasporu i njene snažne povezanosti sa Švicarskom, u BiH su također aktivne i druge švicarske federalne agencije. Koordinirane programe implementiraju IV i I Odjeljenje za politička pitanja (PD IV; PD I), Federalni ured za migracije (FOM), kao i Federalno odjeljenje za odbranu, civilnu zaštitu i sport (DDPS). Švicarska također pruža finansijska sredstva za rješavanje prekograničnih pitanja sa regionalnim pristupom i planom.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Švicarska /SDC/SECO je izdvojila **€9,68 miliona** u 2011. i **€6,37 miliona** u 2012. godini u sljedeće sektore: Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Zdravstvo; Obrazovanje; Infrastruktura; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Lokalna uprava: Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; i Međusobno povezani sektori.

Decentralizacija i Lokalna uprava

SDC je u 2011. godini intenzivno radila na definisanju i izradi koncepta nove srednjoročne strateške orijentacije njenog portfolija za Decentralizaciju i Lokalnu upravu. Poslije finalizacije dugoročne podrške za općinsku upravu u široj regiji Doboja (Projekat MDP), SDC će u 2012. nastaviti njen angažman u druga dva područja aktivnosti: u unapređenju dobre općinske uprave u Sektoru sanitacije voda i zaštite okoliša u sjeverozapadnom dijelu zemlje, i u saradnji sa UNDP, u podršci općinskom strateškom planiranju širom zemlje. Tematska orijentacija u Sektoru sanitacije voda i zaštite okoliša

je dodatno proširena uvođenjem novih tehnologija decentralizovanog tretmana otpadnih voda u kantonu Una-Sana, u saradnji sa Slovenijom. Uvezivanje će biti nastavljeno širom zemlje u Sektoru voda, sa fokusom na postizanje njegove održivosti. U oblasti strateškog planiranja na nivou općina, biće poboljšana dalja konsolidacija okvira lokalnog planiranja u okviru sveukupnog planiranja i finansijskog sistema BiH a u skladu sa EU politikama.

Pravosuđe

Glavni fokus u oblasti pravosuđa u 2012. će ostati u područjima jačanja kapaciteta tužioca u sistemu krivičnog pravosuđa i poboljšanja pravnog i institucionalnog okvira u oblasti maloljetničkog pravosuđa i primjeni alternativnih mjera u skladu sa međunarodnim standardima. SDC je dala aktivnu podršku domaćim vlastima u njihovom nastojanju da nadalje unaprijede postojeće strateške, administrativne i regulatorne okvire. Akcioni planovi sa integrisanim pristupom u Maloljetničkom pravosuđu su razvijeni i usvojeni u devet odabranih općina, a sobe koje su prilagođene potrebama djece i maloljetnika su uspostavljene u odabranim policijskim stanicama.

Ekonomija

SECO će u 2012. nastaviti pružati podršku ekonomiji BiH preko angažmana u unapređenju razvoja privatnog sektora. Ova podrška trenutno uključuje projekte na regionalnom nivou i na nivou zemlje koje implementiraju IFC, WB i MMF. Također će biti nastavljen pristup finansiranju preko SIFEM aktivnosti i pristup tržištima preko SIPPO aktivnosti. Saradnja sa IFC u promovisanju dobrih praksi korporativnog upravljanja i podršci unapređenja mikro finansijskog sektora će biti proširena na pružanje podrške reformi direktnog oporezivanja. Nekoliko regionalnih inicijativa nastavljanju pružati podršku u područjima upravljanja javnim finansijama, modernizaciji poreske uprave, izgradnji kapaciteta i zaštiti potrošača u sektorima bankarstva i mikrofinansiranja, kao i u osiguranju rizika od katastrofe.

Osnovna infrastruktura

Strateške intervencije SECO-a u Sektoru unapređenja i modernizacije infrastrukture koji se orijentiše na praktičan pristup, fokusira se na obnovu sistema vodosnabdijevanja, zasniva se na grantovima i integriše korporativno upravljanje, obuku i praktičnu izgradnju kapaciteta u opštinskim komunalnim službama, povezanih sa sestrinskim organizacijama u zemlji. Poslije uspješnog dovršetka aktivnosti na vodosnabdijevanju u RS u 2011. godini, trenutno se u Federaciji BiH u saradnji sa KfW-om, priprema studija izvodljivosti za novi projekat iz oblasti vodosnabdijevanja. Aktivnosti na obnovi u Sektoru električne energije u Federaciji BiH su završene u 2011. godini.

Zdravstvo

Posebno značajan napredak je napravljen u 2011. godini u oblasti mentalnog zdravlja koji se odnosi na postavljanje administrativnih i zakonodavnih osnova za efikasniji rad u sistemu mentalnog zdravlja na općinskom nivou. Izrađen je nastavni plan i priručnik za kontinuiranu profesionalnu obuku sestara u okviru oblasti mentalnog zdravlja, te je organizovana obuka sestara koje će provoditi dalju obuku osoblja. Menadžeri 55 općinskih domova zdravlja i centara za mentalno zdravlje iz čitave BiH su prošli kroz obuku za organizaciju i unutarsektorsku i međusektorsku saradnju na unapređenju mentalnog zdravlja. Predviđena podrška je pružena Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite RS za obuku 150 sestara porodične medicine prema novom službeno usvojenom nastavnom planu, koji integriše obrazovanje o zdravstvenoj njezi unutar zajednice, koji je razvijen u okviru *Projekta implementacije porodične medicine*, finansiranom od strane SDC-a. U aprilu 2011. godine završio se veoma uspješan *FaMI Projekat*. U pogledu buduće podrške SDC-a za reformu zdravstvene zaštite, pripremljen je i odobren novi projekat iz područja zdravstvene zaštite i trebao bi početi 2012. godine.

Zapošljavanje omladine

Švicarska je u 2011. značajno povećala podršku unapređenju zapošljavanja omladine u BiH. U januaru je lansiran projekat *Vještine za posao (Skills for Job)*. U njegovoj početnoj fazi, projekat je kroz participativni proces obuhvatio

skoro 200 neformalnih aktera u oblasti obrazovanja i po tom osnovu identifikovao 41 poslovne sposobnosti koje su najviše tražene od BiH poslodavaca. Projekat je također podržao razvoj 12 koncepata projekata vođenih potražnjom, usmjerenih na jačanje usluge razvoja lokalnih vještina za nedostajuće sposobnosti u pet sektora /oblasti (drvni, metalski, gastronomija, građevina i *soft skills*). Od decembra 2011. godine, SDC također sufinansira *GIZ Projekat za podršku obrazovanja odraslih*, koji provodi njemačka Agencija za međunarodnu saradnju.

U pogledu ostvarenih rezultata, Švicarska je u protekloj godini omogućila zapošljavanje za više od 900 mladih ljudi, od kojih su oko polovine bile žene. Plasiranje poslova je ostvareno preko *Projekta zapošljavanja mladih u BiH (YEP)* putem različitih kanala: bliske saradnje sa privatnim agencijama za zapošljavanje i NVO agencijama namijenjenim za zapošljavanje mladih i uvođenjem takozvanih Klubova za traženje posla (*Job Clubs*) – kao efikasnog instrumenta da se dugoročno nezaposlenim mladim ljudima osigura intenzivan razvoj vještina i podrška u traženju posla unutar javnih službi za zapošljavanje oba entiteta. Sa javnim službama za zapošljavanje je dogovoreno lansiranje Klubova za traženje posla u oba entiteta (10+10), te će isto biti realizovano u 2012. godini. Organizovano je 48 radionica o mogućnosti zapošljavanja na tržištu rada u ruralnim i urbanim područjima širom zemlje, na kojima je učestvovalo više od 1000 mladih nezaposlenih ljudi. Program za upravljanje karijerom koji je uveden kroz Projekat za zapošljavanje mladih u BiH (YEP), pohađalo je 1276 učenika finalne godine srednjih škola.

Migracija

Nastavljen je dijalog o migraciji sa nadležnim vlastima u zemlji, Ministarstvom sigurnosti i Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice. Kneževina Leichtenstein je također potpisala Memorandum o razumijevanju o Migracionom partnerstvu sa BiH, koje će biti zastupano od strane Švicarske. Uspješno su implementirani projekti koji daju podršku implementaciji Akcionih planova za rješavanje pitanja Roma, *Povratak neregularnih migranata koji su bez sredstava u BiH*. Novi projekti koji se odnose na jačanje institucija na nivou zemlje: *Podrška za sistem upravljanja imigracijom u BiH*, tj. izrada nacrtu politika i strategija, su finalizirani i stavljeni u proceduru za usvajanje. U toku je obnova Centra za prihvata u Mostaru i izrada nacrtu potrebnih zakona i podzakonskih akata za prijem i reintegraciju prihvaćenih BiH državljana.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Zapadni Balkan biće i dalje regija od strateškoga prioriteta u kontekstu vanjske politike Švicarske. U toku je većina aktivnosti u okviru Strategije iz 2009-2012 koje se koncentrišu na četiri tematske oblasti (Vladavina prava i demokratija; Ekonomija i zapošljavanje; Zdravstvo i Osnovna infrastruktura). Planirano je da do kraja godine bude izrađena i predstavljena nova Strategija za period 2013-2016.

Na osnovu već postojeće, dugotrajne intenzivne saradnje, izrađena je Strategija o švicarskom migracionom partnerstvu za zapadni Balkan za period 2012-2015. Strategija se fokusira na BiH, Srbiju i Kosovo. Projekti koji se posebno bave imigracijom i emigracijom su ključni elementi migracionog partnerstva. Drugi obuhvaćeni aspekti su promovisanje dobrovoljnog povratka i reintegracije, konsolidovanje struktura vlasti, regularne migracije, prevencija neregularne migracije, migracija i razvoj i ostalo. Za implementaciju Strategije Švicarskog migracionog partnerstva za zapadni Balkan, Švicarska je izdvojila 15.719 miliona EUR- a, a Kneževina Leichtenstein 1.65 miliona EUR-a.

Nadalje, pojačani je naglasak na *Program regionalne saradnje* i aktivnosti kako bi se poboljšala regionalna integracija i stvorile sinergije i potaknulo upravljanje znanjem u području: kulture, akademskog i primijenjenog istraživanja, policijskog programa. Pod okriljem Regionalnog vijeća za saradnju (RCC), Švicarska pruža podršku regionalnim inicijativama koje se fokusiraju na saradnju u lokalnoj upravi, obrazovanju, zdravstvu, zapošljavanju i migraciji. Određeni projekti SECO su izričito napravljeni kao regionalni programi i implementirani od međunarodnih agencija kao što su IFC ili FIAS.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Švicarska učestvuje u Forumu za koordinaciju donatora kao i u aktivnostima sektorske koordinacije, posebno u Sektoru pravosuđa i pitanju vještina i obrazovanja za odrasle. Dobri rezultati su ostvarivi ukoliko se može uspostaviti partnerstvo među istomišljenicima. Švicarska je angažovana u nizu inicijativa i promoviše zajednički finansirane projekte (UNDP, Sida, GIZ) kao što su Maloljetničko pravosuđe, Integrisani lokalni razvoj, FIGAP i Obrazovanje odraslih.

Kontakt informacije

Švicarski ured za saradnju u Bosni i Hercegovini

Adresa: Piruša 1, 71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 233 408

Faks: +387 33 271 500

E-mail: sarajevo@sdc.net

Web - adresa: www.swiss-cooperation.admin.ch/bosniaandherzegovina

Ujedinjeno Kraljevstvo / Odsjek za međunarodni razvoj (UK/DFID)

Politički pristup

Vlada UK pruža političku i finansijsku podršku Bosni i Hercegovini od njene nezavisnosti. Pomoć koju osigurava Vlada UK određena je prioritetima i ciljevima koje je Vlada Njenog Visočanstva utvrdila za Bosnu i Hercegovinu u sveobuhvatnom Poslovnom planu za BiH.

Ured DFID-a u BiH pri Ambasadi Ujedinjenog Kraljevstva zatvoren je 11. februara 2011. godine, ali Vlada UK i dalje pruža programsku pomoć preko Ureda za vanjske poslove i poslove Commonwealtha pri Ministarstvu odbrane.

U julu 2011. godine, Vlada UK objavila je novu strategiju koja definiše način na koji će Ujedinjeno Kraljevstvo promovirati stabilnost i prosperitet u zemljama i regijama u okviru njene interesne sfere. Strategiju za izgradnju stabilnosti u inostranstvu (The Building Stability Overseas Strategy / BSOS) zajednički su izradili Ured za vanjske poslove i poslove Commonwealtha (FCO), Odsjek za međunarodni razvoj (DFID) i Ministarstvo odbrane (MOD). Strategija utvrđuje kako UK može poboljšati svoju sopstvenu sigurnost i prosperitet, putem identifikovanja, sprečavanja i okončanja konflikta u inostranstvu, koristeći svoja diplomatska, razvojna, vojna i sigurnosna sredstva, kao i jedinstveno britansko iskustvo, odnose, ugled i vrijednosti. Strategija u cjelini može biti preuzeta sa:

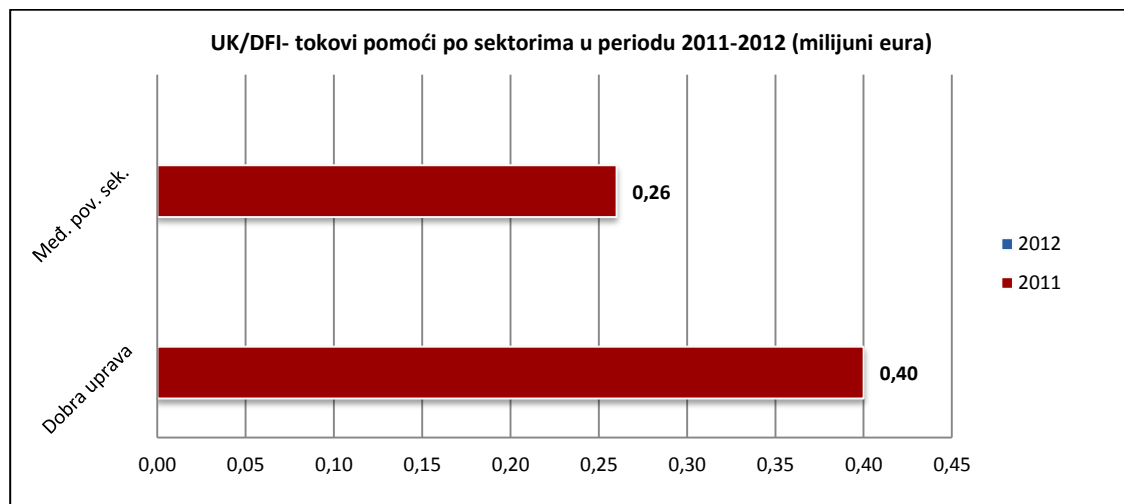
<http://www.fco.gov.uk/resources/en/pdf/publications/annual-reports/bsos-july-11>

U interesu Vlade UK je da očuva zamah procesa proširenja i napretka koji donosi mir i stabilnost Zapadnom Balkanu. Program *Ponovno ujedinjenje Evrope* pomaže u održavanju vizije izgradnje efikasne i globalno konkurentne EU u sigurnom susjedstvu. Program to postiže pružajući podršku proširenju EU i pomažući evropskim partnerskim zemljama da provedu reforme nužne za pristupanje EU. Program se posebno fokusira na stabilne institucije koje garantuju demokratiju, vladavinu zakona, ljudska prava i poštovanje i zaštitu manjina. Strategija u cjelini može biti preuzeta sa:

<http://www.fco.gov.uk/resources/en/pdf/about-us/what-we-do/diplomatic-influence-values-fund-2011-12>

Glavne aktivnosti u 2011. godini

UK/DFID je u 2011. godini izdvojio **€0,66 miliona** u sljedeće sektore: Dobra uprava i institucionalna izgradnja i Međusobno povezani sektori.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva u Sarajevu trenutno radi na dva programa, kao i na programu stipendiranja. Ovi programi se već nekoliko godina realizuju a revidiraju se na godišnjoj osnovi. Dva najvažnija programa, kao i program stipendiranja su sljedeći:

- **Fond za diplomatski uticaj i vrijednosti – Ponovno ujedinjenje Evrope**

Osnovna svrha programa *Ponovno ujedinjenje Evrope* je da pruži podršku partnerskim zemljama u provođenju reformi neophodnih za pristupanje u EU ili bliskije partnerstvo sa EU.

Program se fokusira na:

1. Pružanje podrške političkim reformama u ključnim sektorima, uključujući Sektor pravosuđa i preduzimanje političkog propagiranja;
2. Unapređenje političke transparentnosti i dobre uprave;
3. Izgradnju kapaciteta u javnoj upravi.

Ukupna vrijednost godišnjeg programa je oko £ 500.000 za FY 2012-2013.

- **Prevenција sukoba**

UK finansira aktivnosti u okviru prevencije sukoba, stabilizacije i održavanja mira. Pored toga, UK pruža podršku aktivnostima koje imaju za cilj da spriječe budući konflikt, kroz stvaranje uslova koji su potrebni za efikasnu izgradnju institucija vlasti BiH i ekonomski razvoj.

Glavni fokus BiH programa je sljedeći:

1. Održiv i transparentan Sektor pravosuđa kreiran sa unapređenim pristupom pravosuđu i pomirenju i u krivičnom i u civilnom sektoru;
2. Efikasan, transparentan i odgovoran Sektor sigurnosti, uključujući i reformu oružanih snaga;
3. Podrška pomirenju putem unapređenja međuetničkih odnosa i smanjenjem nacionalističke retorike;

Trenutna vrijednost ovog programa iznosi oko £1,40 miliona za FY 2012-2013. (zasnovano na sredstvima koja se kvalifikuju kao inostrana razvojna pomoć).

- **Chevening stipendije**

Od 1985. godine do sada, Chevening stipendije su bile dodjeljene za preko 100 BH studenata (Napomena: postojao je prekid u dodjeli stipendija između 1989. i 1995. zbog rata). Stipendije su namijenjene najboljim studentima, koji se planiraju vratiti u Bosnu i Hercegovinu i koristiti nove vještine u korist svoje zemlje u raznim sektorima - BiH vlastima, politici, poslovanju i zanimanjima. Neki od bivših studenata trenutno zauzimaju odgovorne pozicije kako u institucijama BiH vlasti tako i međunarodnim institucijama u Bosni i Hercegovini.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Radeći u partnerstvu sa drugim donatorima, institucijama vlasti u BiH, parlamentima, civilnim društvom, pripadnicima akademskog svijeta i medijima, cilj Ujedinjenog Kraljevstva je da pruži podršku i promoviše reforme koje će pomoći Bosni i Hercegovini u procesu evroatlantskih integracija.

Pored učestvovanja u radu DCF, predstavnici Vlade/Ambasade Ujedinjenog Kraljevstva aktivno učestvuju u sektorskim aktivnostima na koordinaciji donatora koje vode lokalne institucije i donatori, u svim ključnim sektorima, ali sa posebnim naglaskom na sektore pravosuđa i sigurnosti.

Po zatvaranju Ureda DFID-a u BiH, predstavnici Ambasade Ujedinjenog Kraljevstva u Sarajevu će i dalje ostati članovi upravnog odbora Fonda za reformu javne uprave i vršiti nadzor provođenja projekta koji finansira DFID (preostala sredstva iznose približno: £1 milion).

Kontakt informacije

Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva u Sarajevu

Adresa: Tina Ujevića 8

71000 Sarajevo

Telefon: +387 33 282 200

Faks: +387 33 282 203

Web-adresa: <http://ukinbih.fco.gov.uk/>

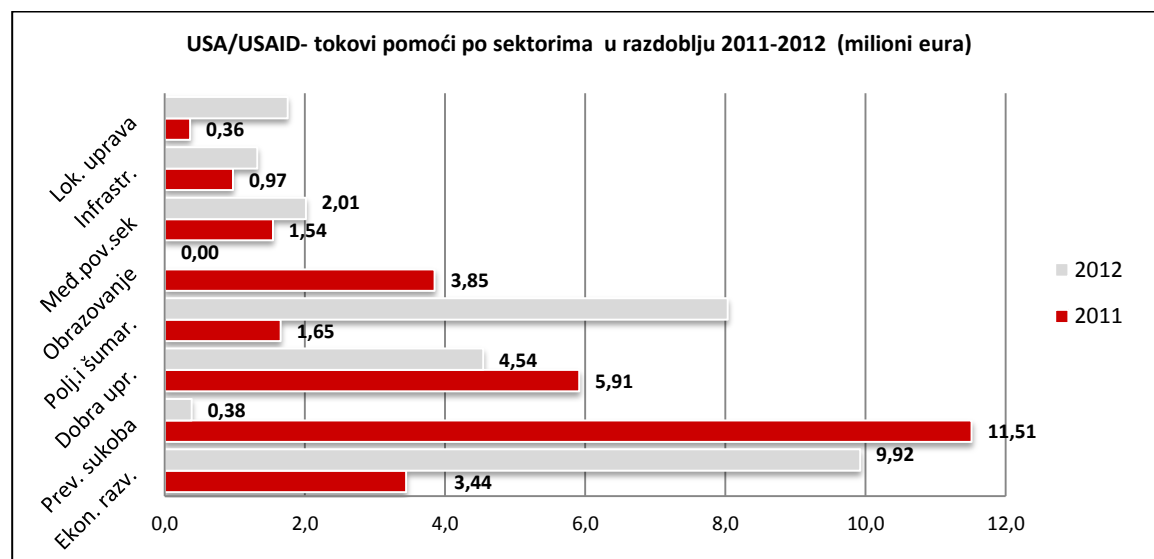
Sjedinjene Američke Države / Američka agencija za međunarodni razvoj (SAD/USAID)

Politički pristup

Vlada Sjedinjenih Američkih Država nastavlja svoj snažni angažman usmjeren na unapređenje razvoja i stabilnosti Bosne i Hercegovine. Nova *USAID Strategija razvoja i saradnje sa Bosnom i Hercegovinom 2012-2016* doprinosi ostvarenju pomenutih ciljeva Vlade SAD-a u Bosni i Hercegovini, kroz implementiranje programa pomoći koji podržavaju napredak Bosne i Hercegovine prema usklađenom ekonomskom prostoru, efikasnim i transparentnim institucijama vlasti BiH sa snažnim civilnim društvom i multietničkim tolerantnim društvom. Strateški cilj je da Bosna i Hercegovina bude stabilnija zemlja bliža evroatlantskim integracijama, što uključuje funkcionalne institucije na nivou BiH, uključivanje manjina u politički proces, poštivanje Evropske konvencije o ljudskim pravima, rast BDP-a, povećanu ekonomsku konkurentnost i jasnu strategiju za pristupanje u EU.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Vlada SAD-a je izdvojila **€29,23 miliona** u 2011. i **€27,95 miliona** u 2012. godini u sljedeće sektore: Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Poljoprivreda i šumarstvo; Obrazovanje; Međusobno povezani sektori; i Lokalna uprava.

Dobra uprava i institucionalna izgradnja

Programi Vlade SAD-a unapređuju efikasnost i organizaciju sistema pravosuđa u Bosni i Hercegovini (BiH) i poboljšavaju kapacitet tužilaca i sudija za rješavanje važnih slučajeva koji uključuju terorizam, organizovani kriminal i ratne zločine. Programi unapređuju institucionalni kapacitet Parlamenta BiH za izradu legislative, pripremu proceduralnih reformi i doseganje do glasača. Programi također razvijaju sposobnost lokalnih NVO-a da utiču na donošenje politika i da povećaju profesionalizam medija. Fond za jačanje uloge žena osigurava male grantove organizacijama civilnog društva za projekte koji potiču ekonomsko i političko jačanje uloge žena. Neki od ovih projekata osiguravaju obuku u rukovođenju i unapređenju vještina žena kako bi se povećalo njihovo učešće u vlasti;

poslovanju i akademskom svijetu; dok se drugi programi bave borbom protiv nasilja zasnovanog na polnoj pripadnosti sa podrškom za žrtve nasilja u porodici i/ili žrtve silovanja. Drugi programi također pružaju podršku za ekshumaciju i identifikaciju žrtava rata.

Lokalna uprava

Programi Vlade SAD-a promovišu efikasnu, transparentnu lokalnu upravu širom BiH. Programi pomažu općinskim vladama da unaprijede korisničke usluge i isporuku usluga, da ojačaju općinske zajedničke aktivnosti lobiranja, racionalizovanje i kontrolu prihoda i rashoda i osiguranje finansiranja od komercijalnih institucija.

Ekonomski razvoj i socijalna zaštita

Projekti Vlade SAD-a promovišu odgovoran, transparentan i moderan poreski sistem koji pojednostavljuje pridržavanje poreskih zakona i regulative. Programi pomažu državi i entitetima da usklade zakone o dugu kako bi isti zadovoljili zahtjeve donatora. Programi usklađuju legislativu i izvozne standarde, smanjuju korupciju, angažuju žene i mlade i povećavaju konkurentnost privatnog sektora (posebno u preradi drveta, lakoj proizvodnji, turizmu i poljoprivredi). Vlada SAD-a također pruža podršku za nekoliko aktivnosti vezanih za smanjenje neto vrijednosti emisija stakleničkih gasova u industrijskim i gradskim područjima i promoviše obnovljivu energiju, energetske efikasnost i ulaganje u kapacitete za klimatski prihvatljivu proizvodnju. Pomoć Vlade SAD-a daje podršku političkoj i institucionalnoj reformi i osigurava praktično iskustvo u izgradnji energetske efikasne postrojenja.

Poljoprivreda i šumarstvo

USAID i Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida) zajednički provode razvojne projekte u oblasti agro-poslovanja kako bi proizveli brz, održiv i široko zasnovan ekonomski rast. Ovi programi unapređuju konkurentnost i ekološki održivu proizvodnju, obradu, domaću i izvoznu prodaju i proizvodnju sa dodatnom vrijednosti.

Prevenција i rješavanje sukoba, mir i sigurnost

Eksperti SAD-a obučavaju i savjetuju službenike iz BiH u oblastima provođenja zakona i pravosuđa. Programi povećavaju kapacitet BiH agencija za provođenje zakona u borbi protiv terorizma i organizovanog kriminala. Programi omogućavaju usavršavanje vojske BiH u skladu sa NATO standardima. Programi Vlade SAD-a također jačaju međuetničku saradnju na svim nivoima vlasti BiH i podržavaju građanske inicijative kao i saradnju među mladima, roditeljima, građanskim vođama i poslovnoj zajednici.

Inicijativa Međusobno povezanih sektora: Mladi

Programi Vlade SAD-a promovišu toleranciju i socijalnu uključenost među mladima BiH. Ovi programi povećavaju građansko učestvovanje mladih i ekonomske mogućnosti putem aktivnosti pomirenja i izgradnje tolerancije, unapređenja vještina i obuke za zapošljavanje. Programi jačaju vještine rukovođenja, poboljšavaju međuetničku komunikaciju i potiču politički i ekonomski angažman mladih. Pomoć Vlade SAD-a će također i dalje podržavati ambasadorove male grant inicijative za pružanje podrške aktivnostima koje su fokusirane na mlade u područjima obrazovanja, kulture, zaštite okoliša, sporta, rukovođenja, preduzetništva i novinarstva. Ovaj fond, koji je lansiran u 2011. godini, pokazao je dobre rezultate u mobilizovanju mladih iz manjih i izolovanih sredina. Komisija za demokratiju Ambasade SAD-a će podržati grantove od kojih direktno ili indirektno imaju koristi mladi, dok bi grantovi za jačanje uloge žena trebali potaknuti učešće djevojaka u sportovima kao i zaštitu mladih od nasilja u porodici.

Inicijativa Međusobno povezanih sektora: Žene

U Međusobno povezanim sektorima, jačanje uloge žena predstavlja prioritet pomoći SAD-a u BiH. Pomoć SAD-a promoviše napredak žena putem višestrukih opsežnijih programa jačanja uloge žena kako bi se povećalo njihovo učešće u upravljanju i proširile ekonomske mogućnosti. Žene i djevojke će i dalje biti obuhvaćene u programiranju

Ambasade SAD-a, uključujući i preko programa Ureda za demokratiju javnih poslova i obrazovanje o ljudskim pravima, preko Ambasadorovog fonda malih grantova za mlade i Komisije za demokratiju. Ured za demokratiju javnih poslova i obrazovanje o ljudskim pravima će i dalje naglašavati jednaka prava bez obzira na pol ili etničku pripadnost. Fond za jačanje uloge žena osigurava male grantove organizacijama civilnog društva za projekte koji potiču ekonomsko i političko jačanje žena. Nekoliko programa USAID namijenjeno je unapređenju ekonomskih mogućnosti žena, posebno putem inicijativa u oblasti poljoprivrede i malih preduzeća, i demokratskog učešća žena.

Obrazovanje

Programi Vlade SAD-a promovišu međuetničku saradnju među mladima i odgovornim građanstvom preko izrade i primjene kvalitetnih obrazovnih programa i materijala za podučavanje od predškolskog do univerzitetskog nivoa. Programi također podržavaju međuetničke srednjoškolske studijske programe i razmjene učenika kako u SAD tako i unutar BiH. Vlada SAD-a će također podržati savjetodavne usluge namijenjene većem broju prijavljivanja BH studenata na obrazovne programe SAD.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Projekti će se i dalje razvijati u skladu sa promjenjivim potrebama Bosne i Hercegovine, a promovisaće se inicijative koje će obuhvatati i sredstva drugih donatora. Očekuje se da će projekti podrške pomoći dalje približavanje BiH ka evroatlantskim integracijama. Osoblje Misije Sjedinjenih Država i dalje će učestvovati na sastancima koordinacije donatora i konkretnim sektorskim sastancima u oblastima civilnog društva, vladavini prava i energije.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Osoblje Vlade SAD učestvuje na sastancima opće koordinacije, bilateralnim sastancima i drugim forumima. SAD/USAID također blisko koordinira sa drugim donatorima preko konkretnih sektorskih sastanaka uključujući civilno društvo, vladavinu prava i donatorske grupe iz oblasti energije, da se izbjegne preklapanje ili udvostručenje napora. USAID sufinansira i zajednički razvija programe sa nekoliko bilateralnih i multilateralnih donatora.

Kontakt informacije

Ambasada Sjedinjenih Američkih Država

Adresa: Robert C. Frasure 1
71000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 704-000
Faks: +387 33 659-722
E-mail: Bayerl@state.gov
Web-adrese: <http://sarajevo.usembassy.gov>

Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID)

Adresa: Robert C. Frasure 1
71000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 704 000
Faks: +387 33 219 298
E-mail: echallenger@usaid.gov
Web-adrese: www.usaid.gov; www.usaid.ba

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Politički pristup

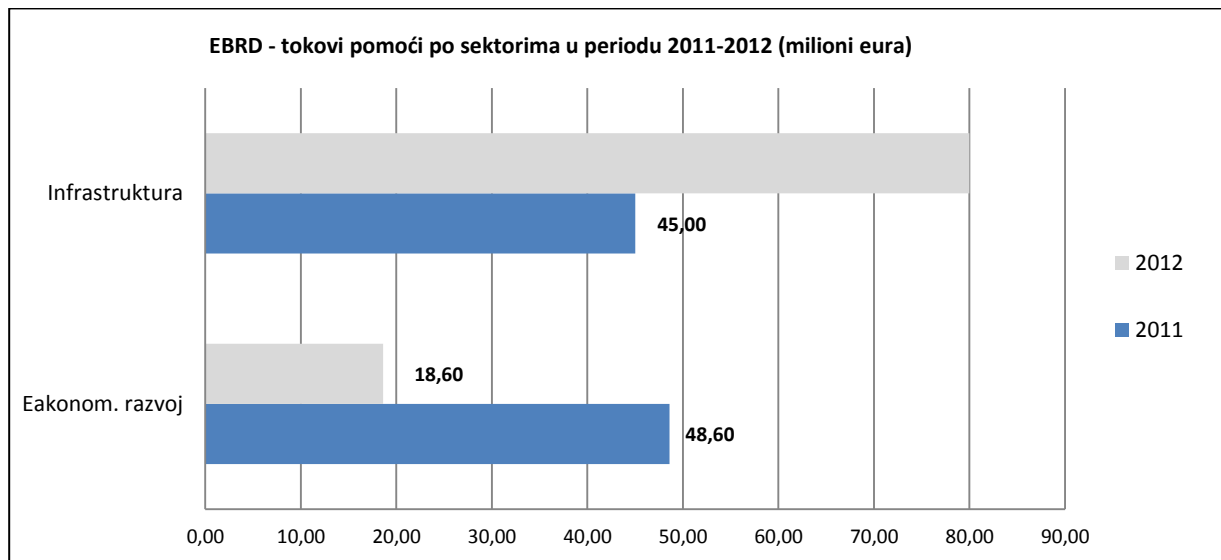
Evropska banka za obnovu i razvoj osnovana je 1991. godine za finansiranje strukturnih projekata u bivšim socijalističkim zemljama Srednje i Istočne Evrope, u cilju podrške njihovoj tranziciji ka tržišnoj ekonomiji. Banka je u vlasništvu 60 država i dvije međuvladine institucije (Evropske zajednice i Evropske investicione banke), sa upisanim kapitalom čija vrijednost iznosi više od 30 milijardi eura.

Ciljevi Evropske banke za obnovu i razvoj usmjereni su na promociju tranzicije prema tržišnoj ekonomiji putem ulaganja, najvećim dijelom u privatni sektor, na mobilizaciju značajnih direktnih stranih investicija i podršku privatizaciji i na restrukturisanje i unapređenje rada općinskih službi, sa ciljem poboljšanja kvaliteta života građana. Važno je istaknuti da u okviru svih svojih aktivnosti, EBRD promoviše ekološki snažan i održiv razvoj.

Pristup EBRD-a u rješavanju složenih izazova tranzicije zasnovan je na strategijama, politikama i procedurama. Regionalna raznolikost među državama u kojima ova banka posluje je velika, i Banka svoje proizvode i fokus po sektorima prilagođava, kako bi zadovoljila specifične tržišne potrebe svake pojedinačne države. Za svaku od 27 država u kojima banka posluje, izrađene su i primjenjuju se pojedinačne strategije.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

EBRD je izdvojio **€93,60 miliona** u kreditima u 2011. i **€98,60 miliona** u 2012. godini u sljedeća dva sektora: Ekonomski razvoj i socijalna zaštita, i Infrastruktura.

U 2011. godini EBRD je odobrio 12 novih projekata u Bosni i Hercegovini u ukupnoj vrijednosti od €93.60 miliona. Banka se više fokusirala na privatni sektor, kroz odobrenje kredita kako finansijskim institucijama tako i preduzećima direktno.

U 2012. godini (od januara do juna) EBRD je osigurao €98,60 miliona od čega je €80 miliona usmjerio u dvije suverene operacije u infrastrukturi, a €18,60 miliona u 5 operacija za ekonomski razvoj privatnog sektora. Važno je istaći da u drugoj polovini 2012. godine EBRD planira osigurati značajan iznos sredstava za oba gore navedena sektora.

U sektorima industrije, trgovine i poljoprivrede, EBRD je podržao nekoliko vodećih kompanija. Banka je pomogla Natron Hayat-u, jedinom proizvođaču celuloze i papira u zemlji, da proširi proizvodnju i poveća izvoz. Banka je također pomogla Telemach-u, najvećem kablovskom operateru, da konsoliduje sektor kablovske TV i proširi obim njihovih dostupnih usluga, uključujući i pružanje kombinovanih paketa fiksne telefonije, kablovske TV i interneta. U finansijskom sektoru, Banka se fokusirala na finansiranje malih i srednjih preduzeća (MSP-a) putem kredita od €5 miliona za Sparkassen, za unapređenje konkurentnosti MSP i kredita od €5 miliona Prizmi za mikro-finansije. U javnom sektoru, EBRD je osigurao finansiranje za Brčko zaobilaznicu, kao prvi angažman Banke u javnom sektoru u Distriktu Brčko. Banka je također finansirala sanaciju gradskih puteva u Sarajevu. Oba projekta su obuhvatala opsežne komponente tehničke podrške koje imaju za cilj jačanje relevantnih institucija na lokalnom nivou.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U 2012. godini, EBRD će se i dalje fokusirati na finansiranje investicija u privatnom sektoru, posebno u izvozno-orijentisanom agro-poslovnom sektoru i industrijskim preduzećima, investicijama u energetske efikasnosti i pružanje podrške finansijskom posredništvu (kako putem bankarstva tako i putem specijalizovanih nebankarskih finansijskih institucija). EBRD će se također nastaviti da bavi investicijama kako bi unaprijedila infrastrukturu u sektorima transporta, općinskoj infrastrukturi i infrastrukturi u Sektoru zaštite okoliša i energetske efikasnosti. EBRD će nastaviti blisku koordinaciju svojih aktivnosti u zemlji sa drugim međunarodnim finansijskim institucijama, Evropskom unijom, Međunarodnim monetarnim fondom i ostalim donatorima. Banka će se također angažovati u sveobuhvatnom političkom dijalogu kako bi poboljšala poslovnu klimu, korporativno upravljanje, politike koncesija i javnu nabavku.

Posebna pažnja biće posvećena društvenim i ekološkim pitanjima kao i uticaju klimatskih promjena na operacije EBRD-a, ponajprije putem pružanja tehničke pomoći u područjima obnovljive energije, energetske efikasnosti i ukupne legislative koja se odnosi na energiju.

Kako putem finansiranja tako i putem intenzivnog političkog dijaloga, u sljedeće tri godine fokus EBRD-a biće na sljedećim operativnim prioritetima:

Infrastruktura i energija

- U Sektoru **transporta**, pružanje podrške kako izgradnji nove tako i obnovi postojeće infrastrukture i omogućavanje komercijalnijeg pristupa sa većim učešćem privatnog sektora;
- U Sektoru **općinske infrastrukture i infrastrukture zaštite okoliša**, fokus će biti kako na reformama sektora sa lokalnim vlastima kao i na institucionalnom jačanju na nivou poslovnih kompanija;
- U Sektoru **energije**, podrška obnovi ili zamjeni postojećih termalnih kapaciteta kako bi se povećala njihova efikasnost i pouzdanost, i zadovoljili EU standardi emisije ispusnih gasova, podrška daljem unapređenju mreža prenosa i distribucije energije i jačanje komercijalizacije energetskog sektora u cilju promocije boljeg funkcionisanja tržišta; i
- U području **energetske efikasnosti**, odobravanje komercijalnih kredita komunalnim preduzećima radi finansiranja mjera energetske efikasnosti i investicija, i korištenje postojećih mogućnosti za izvršavanje malih projekata iz domena energetske efikasnosti i obnovljive energije, uključujući i podršku putem *Kreditne linije za održivu energiju za Zapadni Balkan (WeBSECLF)*.

Finansijski sektor

- Pružanje podrške mikro, malim i srednjim preduzećima (MSME) putem lokalnih banaka, leasing kompanija i nebankarskih mikrofinansijskih institucija kao i ponuda mehanizama za dijeljenje rizika; i
- Osiguranje pred-privatizacionih investicija u bankarskom sektoru i sektoru osiguranja kao i pružanje podrške manjim bankama u lokalnom vlasništvu i mikrofinansijskim institucijama (MFI), uključujući dionički kapital, kako bi se omogućio ulazak novih strateških investitora i postakla dalja konsolidacija.

Sektor industrije, trgovine i agro-poslovanja

- Pružanje podrške strateškim lokalnim i međunarodnim investitorima, posebno za velika preduzeća koja prolaze kroz privatizaciju ili restrukturisanje. Banka će aktivno tražiti projekte u sektoru agro-poslovanja, industrijskom, imovinskom i turističkom sektoru i sektorima obrade drveta i metala;
- Pružanje podrške malim i srednjim lokalnim i stranim privatnim kompanijama putem dugoročnog duga ili dioničkog kapitala, koristeći kreditnu olakšicu EBRD-a (Italija) za lokalna preduzeća (LEF);
- Osigurati nastavak programa (*Turn-around Management/TAM, Business Advisory Services /BAS*) kako bi se nastavilo pružanje savjetodavnih usluga restrukturisanja i poslovnog savjetovanja MSP-a.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

EBRD intenzivno sarađuje sa drugim multilateralnim finansijskim institucijama, Svjetskom bankom i Evropskom investicionom bankom u zajedničkim finansiranju velikih infrastrukturnih projekata. EBRD je u prethodnom periodu zajednički radio sa međunarodnim finansijskim institucijama i bilateralnim donatorima u sektorima energetike i putnog transporta. Pored toga, saradnja sa bilateralnim donatorima je koordinisana preko foruma namijenjenog osiguranju finansiranja tehničke saradnje, u sjedištu u Londonu.

Kontakt informacije

Evropska banka za obnovu i razvoj

Adresa: Fra Anđela Zvizdovića 1, B/15

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 667 945

Faks: +387 33 667 950

E-mail: linkesd@ebrd.com

Web-adresa: <http://www.ebrd.com>

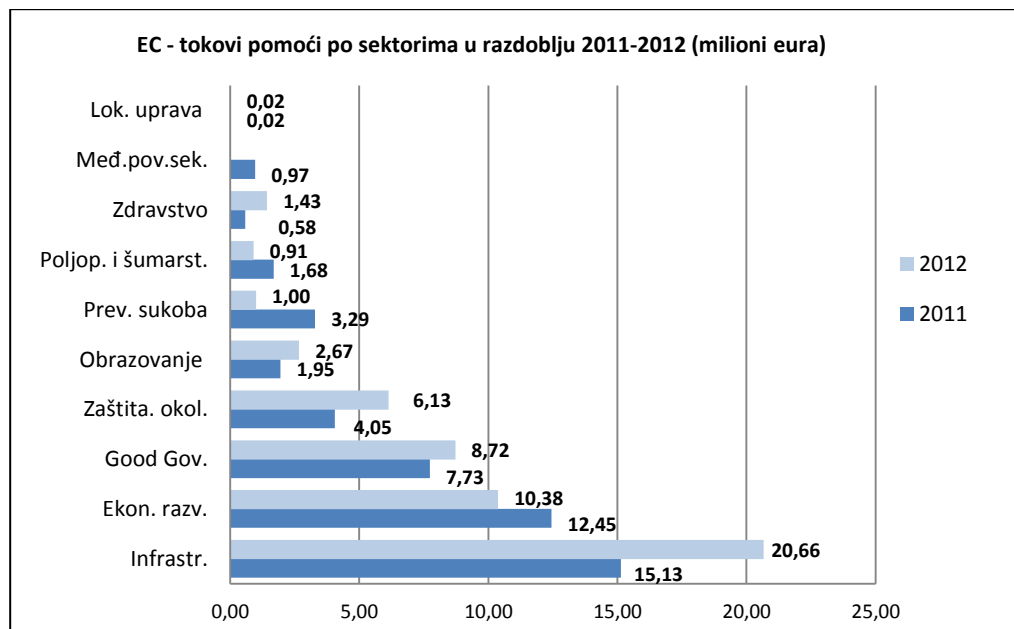
Evropska komisija (EC)

Politički pristup

Glavni strateški cilj trenutne pomoći Bosni i Hercegovini je podrška državi u njenoj tranziciji iz statusa potencijalnog kandidata, preko kandidatskog statusa, do punopravnog članstva u Evropskoj uniji. Kao potencijalni kandidat za prijem u EU, Bosna i Hercegovina koristi prve dvije komponente Instrumenta za predpristupnu pomoć (IPA), koje su joj na raspolaganju od 2007. godine: Komponenta I za podršku u tranziciji i institucionalnoj izgradnji i Komponenta II za prekograničnu saradnju. Tokom perioda 2007-2011, Evropska komisija izdvojila je za BiH ukupno 439 miliona eura, dok je iznos od 220 miliona eura predviđen za period 2012-2013.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Evropska komisija je izdvojila je iznos od **€47,8 miliona** u 2011. godini i **€51,92 miliona** u 2012. godini, za implementaciju podrške u sljedećim sektorima¹⁷²: Infrastruktura; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Zaštita okoliša; Obrazovanje; Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; Poljoprivreda i šumarstvo; Zdravstvo; Međusobno povezani sektori i Lokalna uprava.

Pored nacionalnih programa, BiH ima mogućnost korištenja i višekorisničkih programa (CARDS i IPA) kojima se pruža podrška mjerama od zajedničkog interesa za zemlje zapadnog Balkana i Tursku, poput razvoja infrastrukture, institucionalne izgradnje, provođenja Sporazuma o slobodnoj trgovini u Jugoistočnoj Evropi (CEFTA), borbe protiv organizovanog kriminala, zaštite okoliša, energije, regionalne trgovinske integracije, te prekogranične saradnje.

¹⁷²Treba napomenuti da što se tiče statistike EK, zbog promjene metodologije za unos podataka u DMD bazu podataka u 2010., godišnja alokacija sredstava predviđenih za implementaciju u 2011 i 2012 odražava samo sredstva ugovorena od 2010. do aprila 2012.

Višekorisnički programi pružaju podršku područjima od ključnoga interesa za evropske integracije kao što su oporezivanje i carine, statistike, javna uprava putem inicijative Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) - *Podrška promovisanju uprave i rukovođenja u državama (SIGMA)*, te horizontalne podrške putem Ureda za razmjenu informacija o tehničkoj pomoći (TAIEX). Značajni rezultati višekorisničkih programa uključuju, između ostaloga, saradnju tužioca u regiji, te uzajamnu pravnu pomoć između sudova, poboljšanu policijsku saradnju, integrisano upravljanje granicama, i saradnju po pitanjima migracija.

Još od 2007. godine, IPA instrument se kroz svoje nacionalne i multikorisničke programe, bavi ispunjavanjem političkih i ekonomskih uslova u okviru Procesu stabilizacije i pridruživanja (SAP) i usaglašavanjem sa evropskim standardima, kroz podršku Bosni i Hercegovini u uspostavi regulatornih sistema i njenu pripremu za predstrukturalne IPA fondove kao i pružanjem podrške njenom učešću u programima prekogranične saradnje sa susjednim državama i državama članicama EU.

BiH je ostvarila ograničen napredak u provođenju preostalih reformi koje zahtijeva SAP, počev od pripreme prethodnih strateških dokumenata Evropske komisije (Višegodišnji indikativni dokumenti za period 2011-2013). Ispunjavanje političkih preduslova koji su definisani SAP-om, kroz veću efikasnost izvršnih i zakonodavnih tijela, unapređenje koordinacije između države i entiteta, te dogovor u vezi sa reformom policijskih struktura predstavlja kontinuiran i značajan izazov za BiH. IPA pomaže jačanje administrativnih, odnosno kapaciteta uprave, te osigurava podršku Bosni i Hercegovini u aktivnostima na ustavnoj reformi, kao i reformi policije i pravosuđa.

Kako bi nastavila podršku po pitanju ispunjenja političkih kriterija, Evropska komisija dodatni naglasak stavlja na dijalog sa civilnim društvom, razvoj nezavisnih i profesionalnih medija i očuvanje kulturne baštine. IPA pomaže i u borbi protiv korupcije, te Bosni i Hercegovini osigurava podršku u ispunjenju njenih obaveza prema povratnicima, manjinama i ugroženim kategorijama.

Nekoliko ekonomskih pokazatelja daju razloga za zabrinutost, uključujući visoku stopu nezaposlenosti i vanjske deblanse. Pored toga, negativni trendovi u javnoj potrošnji stvaraju prepreke društvenom i ekonomskom oporavku. Kako bi se državi pomoglo u ispunjavanju ekonomskih kriterija SAP-a, IPA osigurava podršku za stabilizovanje makroekonomskog okruženja, te smanjenje javne potrošnje i unapređenje njenog kvaliteta, kako bi se stvorilo povoljno poslovno okruženje. Povećanju zaposlenosti trebala bi doprinijeti i reforma sistema obrazovanja i tržišta rada, te razvoj istraživačke politike. Podrška vezana za ispunjenje ekonomskih uslova, se također pruža i sektorima trgovine, zdravstva, malim i srednjim preduzećima, te lokalnom ekonomskom razvoju. Ukupno 103,9 miliona eura u okviru IPA-e namijenjeno je ublažavanju efekata finansijske i ekonomske krize u BiH, kroz saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama, te realizacijom aktivnosti vezanih za razvoj MSP-a, kao i podršku institucionalnoj izgradnji regulatornih tijela i tijela zaduženih za nadzor u finansijskom sektoru.

BiH je do sada postigla samo ograničen napredak u približavanju i usaglašavanju svoga zakonodavstva i politika rada sa *acquis-om*. Kako bi se državi pomoglo u ispunjavanju uslova iz SAP-a, koji se odnose na *acquis*, IPA pomaže u izradi i implementaciji strategija i politika približavanja i usaglašavanja sa evropskim *acquis-om* u oblasti unutrašnjeg tržišta, sektorskih politika djelovanja i pravde, slobode i sigurnosti. IPA naglasak stavlja na poljoprivredu i ruralni razvoj, transport i energiju. Podrška se osigurava i u oblasti zaštite okoliša, infrastrukturnog kvaliteta, carina i oporezivanja.

Pomoć u okviru komponente koja se odnosi na prekograničnu saradnju, pruža se u svrhu podrške učestvovanju BiH u saradnji sa svojim susjedima (Hrvatskom, Crnom Gorom i Srbijom), te u prekograničnom IPA programu saradnje u jadranskoj regiji sa članicama EU i drugim zemljama zapadnog Balkana (Albanija, Hrvatska, Crna Gora i Srbija), te transdržavnim programima *Jugoistočna Evropa* i *Mediterran* Evropskoga fonda za regionalni razvoj (ERDF).

Srednjoročni i dugoročni pristup

Evropska komisija nastaviće pružati podršku Bosni i Hercegovini u njenim nastojanjima na polju reforme i usklađivanja sa zakonima EU kako bi postala potpuno spremna za preuzimanje obaveza u okviru članstva u Evropskoj uniji.

Pored toga, *Agenda Evrope 2020.* nudi državama u okviru proširenja značajnu inspiraciju za provođenje reformi. Bosna i Hercegovina je pozvana da razmotri prioritete unutar strategije i izvrši prilagođavanje glavnim izazovima u nacionalnom kontekstu. Putem politike proširenja pruža se podrška strategiji Evrope do 2020. godine u dijelu koji se tiče proširenja unutrašnjeg tržišta i bolje saradnje u područjima u kojima je prekogranična saradnja od ključnog značaja.

Kako bi se povećao uticaj pomoći IPA-e i snažnije usmjerio naglasak na rezultate koje je moguće postići, Evropska komisija se odlučila usmjeriti na ciljne sektore. Sektorski pristup će omogućiti saradnju između donatora i korisnika, po mogućnosti pod vodstvom vlasti BiH, uklonivši time dupliranje aktivnosti i osiguravši bolju efikasnost i efektivnost. Ovo bi, sa druge strane, trebalo pružiti mogućnost svim stranama da usmjere veću pažnju na rezultate postignute zajedničkim trudom.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti podrške IPA-e za period 2011-2013:

- Podrška jačanju vladavine prava putem pružanja pomoći državi u njenim aktivnostima na reformi Sektora pravde i na polju borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije.
- Poboljšanje kapaciteta i efikasnosti javne uprave i uspostava profesionalne državne službe kako bi se poduprli naponi koje država ulaže u unapređenje rada institucija na svim nivoima vlasti.
- Podrška društvenom i ekonomskom razvoju, posebno pružanje pomoći državi u njenim aktivnostima na razvoju Sektora malih i srednjih preduzeća kako bi se smanjila stopa nezaposlenosti i izvršila reforma obrazovnog sistema, kako bi se okvir stručne spreme uskladio sa zahtjevima tržišta, i ostvarila ulaganja u oblasti transporta i ekološke infrastrukture.

Kako bi se ispunili prioriteti programa u periodu 2011-2013, Evropska komisija će fokusirati svoju pomoć prvenstveno na sljedeće sektore: pravosuđe i unutrašnji poslovi, reforma javne uprave, razvoj privatnog sektora, transport, ekološke i klimatske promjene, te društveni razvoj.

Dužina trajanja procesa, kojim se neka država približava EU, zavisi o tempu političkih, ekonomskih, te reformi zakonodavstva i uprave, koje ta država provodi. EU ove napore podržava, ne samo kroz finansijsku pomoć, nego i kroz intenzivne savjete i dijalog u oblasti politika. Ipak odgovornost za ove promjene je na samoj državi, i ne zavisi isključivo od dostupnosti pomoći donatora.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

U cilju unapređenja efikasnosti i efektivnosti u pružanju pomoći, kroz koordinaciju rada donatora, Evropska komisija i zemlje članice EU osiguravaju koordinaciju programa pomoći za koje su nadležne. Ta se koordinacija proširila i na međunarodne finansijske institucije i na ostale donatore izvan EU. Na nivou BiH se redovno organizuju sastanci koordinacije sa međunarodnim finansijskim institucijama, kao i sa donatorima iz i izvan EU. Fokus je, uglavnom, usmjeren na stratešku orijentaciju i regionalnu dimenziju IPA planiranja i programiranja. Pored toga se, u kontekstu IPA odbora, redovno se održava koordinacija između Evropske komisije i država članica EU.

Bliska koordinacija se održava i sa Svjetskom bankom, EBRD-om, Evropskom investicijskom bankom (EIB), te Njemačkom razvojnom bankom (KfW), posebno u oblasti transporta, energije i ekološke infrastrukture u okviru kojih Evropska komisija finansira projektiranje, studije, radove i tehničku pomoć koja je potrebna, kako bi se ispunili uslovi za dobivanje finansijskih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija. Pored toga, Evropska komisija i međunarodne finansijske institucije sarađuju i u sklopu Investicijskog okvira za zapadni Balkan (WBIF).

Aktivnosti na saradnji sa EIB-om, EBRD-om i KfW-om znatno su unapređene u okviru aktivnosti koje se preduzimaju na ublažavanju finansijske i ekonomske krize. To je dovelo do izrade paketa mjera protiv krize u okviru IPA-e za 2009. i 2010. godinu, sa ciljem ublažavanja efekata međunarodne ekonomske i finansijske krize na BiH, u skladu sa zahtjevom Bosne i Hercegovine.

Pored toga, Delegacija Evropske unije održava redovnu koordinaciju sa drugim donatorima, kroz bilateralne sastanke, sektorske radne grupe i druge sektorske forume u oblastima poput regionalnoga razvoja i razvoja MSP, turizma, reforme pravosuđa i maloljetničkog pravosuđa, reforme javne uprave, decentralizovanog sistema implementacije, poljoprivrede, povratka, bezbjednosne reforme, zdravstva, polne ravnopravnosti, socijalne zaštite i obrazovanja, pitanja mladih, ljudskih prava, informacionog društva i medija, te brojnih drugih oblasti. Opisani mehanizmi koordinacije osiguravaju da pomoć koju pruža Evropska komisija i drugi donatori, djeluju u sinergiji, te da se u najvećoj mogućoj mjeri, međusobno nadopunjuju.

Delegacija Evropske unije, pored toga, pruža podršku i Direkciji za evropske integracije BiH i Ministarstvu finansija i trezora BiH u njihovim nastojanjima i aktivnostima na koordinaciji rada donatora.

Evropska komisija je, skupa sa drugim donatorima u Bosni i Hercegovini i korisničkom institucijom, nedavno odlučila postepeno uvesti sektorski pristup planiranju i programiranju IPA pomoći kako bi se unaprijedio efekat predpristupne pomoći i efikasnost koordinacije rada donatora.

Kontakt informacije

Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini

Adresa: Skenderija 3a

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 254 700

Faks: +387 33 666 037

E-mail: delegation-bih@eeas.europa.eu

Web-adresa: <http://www.europa.ba/>

Evropska investicijska banka (EIB)

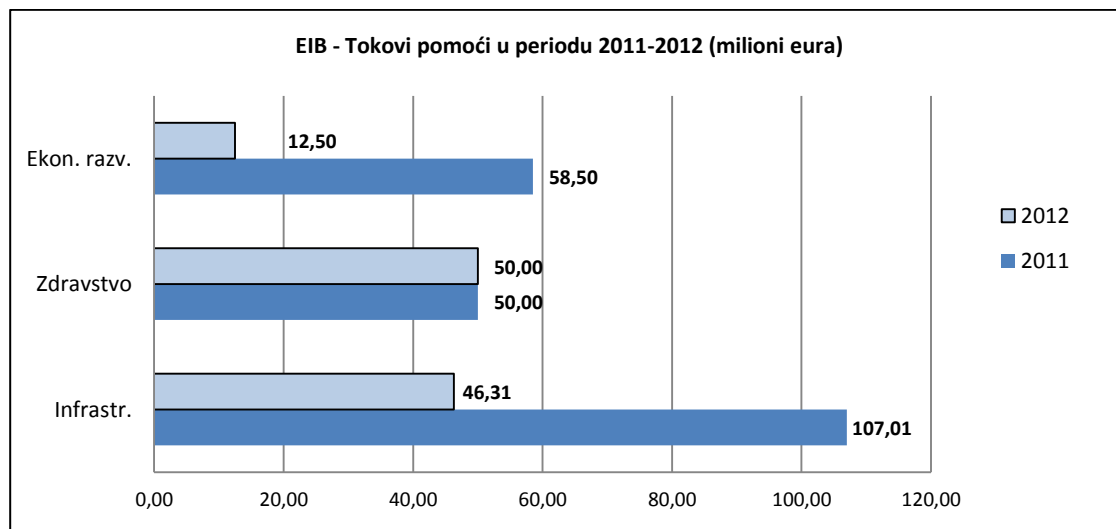
Politički pristup

Evropska investicijska banka je finansijska institucija Evropske unije za dugoročno finansiranje investicijskih projekata. Zadatak Banke je da daje doprinos integraciji, uravnoteženom razvoju i ekonomskom i društvenom jedinstvu zemalja članica EU. Evropska investicijska banka prikuplja značajan obim finansijskih sredstava na tržištima kapitala, koje zatim posuđuje pod povoljnim uslovima za implementiranje projekata koji unapređuju ciljeve definisane politikom EU. EIB kontinuirano usklađuje svoje aktivnosti sa dešavanjima i promjenama u politikama EU. Operativni plan za period 2012-2014 je odgovor na okolnosti u okruženju u kome Evropa ima težak zadatak da procijeni negativni uticaj ekonomske krize dok u isto vrijeme pokušava da ubrza svoju tranziciju ka mudrijoj, ekološki odgovornijoj i održivoj ekonomiji.

EIB je na zapadnom Balkanu aktivan od 1977. godine i danas je jedan od najvećih međunarodnih finansijera u toj regiji. EIB je u decembru 2009. godine zajedno sa Evropskom komisijom, Razvojnou bankom Vijeća Evrope i Evropskom bankom za obnovu i razvoj uspostavio Investicijski okvir za zapadni Balkan (WBIF), kao zajednički fond za dodjelu grantova i zajedničko kreditiranje prioritarnih investicija u regiji. Cilj je da se pojednostavi pristup kreditnim sredstvima putem udruživanja i koordinisanja različitih izvora finansijskih sredstava i tehničke pomoći.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Evropska investicijska banka je izdvojila **€215,51 miliona** u 2011. i **€108,81 miliona** u 2012. godini. Sva sredstva su izdvojena u obliku kredita za pružanje podrške u sljedećim sektorima: Infrastruktura; Zdravstvo; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Evropska investicijska banka je odobrila €30 miliona odnosno €60 miliona kredita za podsektor MSP-a, i to za finansiranje projekata malih i srednjih preduzeća (uključujući projekte iz područja turizma), malih i srednje velikih kompanija, infrastrukturnih projekata male i srednje veličine koje su promovisale lokalne vlasti, kao i investiranje u industrijske projekte bilo koje veličine u oblastima ekonomskih znanja, energije i zaštite okoliša, sa ciljem olakšanog pristupa sredstvima dugoročnog finansiranja po pristupačnim kamatnim stopama.

Također, Evropska investicijska banka trenutno razmatra kreditni sporazum sa Elektroprivredom Bosne i Hercegovine, Elektroprivredom Republike Srpske AD i Elektroprivredom Hrvatske Zajednice Herceg Bosne za investiranje u transformaciju i unapređenje distribucione mreže.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Evropska investicijska banka, zajedno sa drugim međunarodnim finansijskim institucijama, posebno sa EBRD, Svjetskom bankom i Razvojnomo bankom Vijeća Evrope kao i drugim bilateralnim donatorima, sufinansira značajne projekte u regiji. Banka također nastavlja blisku saradnju sa Evropskom komisijom i Evropskom agencijom za obnovu, u cilju pripreme i sufinansiranja projekata sa budžetskim sredstvima EU koja su osigurana kroz novi EU Instrument za predpristupnu pomoć (IPA).

Kontakt informacije

Evropska investicijska banka

Adresa: 98-100, boulevard Konrad Adenauer, L-2950 Luxembourg

Telefon: (+352) 43 79 1

Faks: (+352) 43 77 04

Web-adresa: www.eib.org

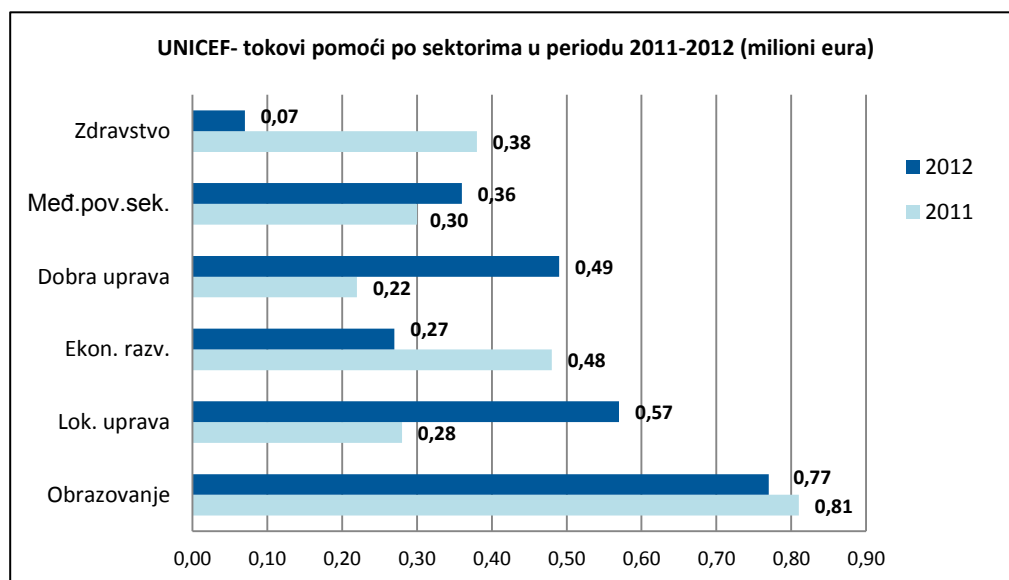
Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)

Politički pristup

Akcioni plan Programa UNICEF-a za Bosnu i Hercegovinu za period 2010-2014 namijenjen je rješavanju tri ključna razvojna pitanja vezana za ispunjenje prava djece u Bosni i Hercegovini: siromaštvo, socijalna isključenost i slabosti sistema. Opći cilj ovog Programa predstavlja pružanje podrške prioritetima i planovima vlasti BiH namijenjenih jačanju socijalne uključenosti i društvene kohezije kako bi se smanjila diskriminacija i nejednakost među djecom i povećao potencijal za razvijanje njihovog ljudskog i društvenog kapitala.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Pored sredstava navedenih pod *ostali donatori*¹⁷³, UNICEF je izdvojio **€2,47 miliona** u 2011. i **€2,53 miliona** u 2012. godini u sljedeće sektore: Obrazovanje; Lokalna uprava; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Međusobno povezani sektori; Zdravstvo.

Program UNICEF-a za BiH za period 2010-2014 obuhvata **dvije programske komponente** koje su fokusirane na **socijalnu uključenost**:

1) Socijalne politike i monitoring dječijih prava

Svrha ove programske komponente je rješavanje nedostataka u institucionalnom kapacitetu za kreiranje, provođenje i planiranje socijalnih politika zasnovanih na činjenicama, na različitim nivoima vlasti u BiH. Program osigurava podršku reformi socijalnog sektora i formulisanje politika i budžeta usmjerenih ka ugroženoj i socijalno isključenoj djeci, na osnovu kvantitativne i kvalitativne analize pojedinačnih podataka i pregleda politika kroz sve socijalne sektore. Glavna

¹⁷³Projekti implementirani od strane UNICEF-a a finansirani od strane Evropske komisije (EC), Švedske/Švedske međunarodne razvojne agencije (Sida), Švicarske/Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC), Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške i Ujedinjenog Kraljevstva/Odsjeka za međunarodni razvoj (DFID). Relevantni iznosi su navedeni zasebno pod stavkom ovih donatora.

područja programa uključuju socijalnu zaštitu i uključenost, izradu i analizu socio-ekonomske politike, komunikacije za razvoj (C4D) i uspostavljanje partnerstava za dječja prava.

Socijalna zaštita i uključenost je ključno područje kako na (I) nivou politike i na nivou strategije sa stalnom podrškom u međusektorskim i međuvladinim mehanizmima vezanim za socijalnu zaštitu i uključenost, (II) tako i na općinskom nivou u kontekstu izrade i implementacije akcionih planova i modela na ovom području. Primjenom pristupa zasnovanog na poštivanju ljudskih prava i metodologije aktivnog istraživanja, djeci, porodicama i organizacijama civilnog društva omogućeno je učešće, davanje doprinosa i sopstveni razvoj. Podrška Evropske unije (EU) ima za cilj jačanje *Sistema socijalne zaštite i uključenosti (SPIS)* za porodice u Bosni i Hercegovini.

U vezi sa **socijalnom i ekonomskom politikom rada**, UNICEF radi na jačanju kapaciteta vlasti na svim nivoima uprave, kako bi se efektivno izdvajalo dovoljno sredstava za potrebe djece. Program također pruža tehničku pomoć za izradu integrisanih politika i strategija za rješavanje problema isključenosti ugrožene djece i porodica i povećava njihov pristup osnovnim uslugama socijalne zaštite.

UNICEF također pruža podršku odsjecima za socijalnu zaštitu u državnim i entitetskim ministarstvima i statističkim zavodima u korištenju pouzdanih i po polu razvrstanih podataka o djeci. Ova organizacija pomaže u razvoju kapaciteta, uspostavi **partnerstava u monitoringu zaštite dječjih prava**, na osnovu strategija na polju **komunikacija za razvoj**, društvene mobilizacije i medija.

2) Integrisani i inkluzivni sistemi za djecu i porodice

Ova programska komponenta ima za cilj unapređenje i jačanje integrisanih i inkluzivnih sistema za ugroženu djecu i njihove porodice.

U oblasti Zdravlje i Razvoj djece u ranom djetinjstvu, UNICEF radi sa vlastima BiH na izradi politika rada, uspostavi integrisanih službi među sektorima i rješavanja nedostataka koji pogađaju marginalizovanu djecu i porodice. Projekti pružaju podršku ministarstvima zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite, te civilnom društvu kako bi se osposobili za primjenu inkluzivnih politika rada i strategija i poboljšao rad dječjih zdravstvenih službi i službi za razvoj u ranom djetinjstvu; kako bi se proveli akcioni planovi za imunizaciju; i razvile sposobnosti za dalje jačanje kapaciteta za poboljšanje nutritivnog statusa. *Integrisani pristup razvoju djece u ranom djetinjstvu* (IESD) postao je dio razvojnih aktivnosti na nivou zemlje, distribuisane su analize stanja na entitetskom nivou, usvojene su entitetske politike rada u oblasti razvoja djece u ranom djetinjstvu (ESD) i IESD Centri za integrisani pristup se fokusiraju na marginalizovane grupe djece i porodica.

U oblasti **Zaštite djece**, UNICEF svoje aktivnosti fokusira na jačanje sistema zaštite kroz decentralizovane službe za uključenje i mehanizme za upućivanje. Aktivnosti imaju za cilj da zaštite djecu i žene od nasilja, očuvaju djecu unutar njihovih porodica i promovišu alternativna rješenja u odnosu na slanje u popravne institucije ili pritvaranje. Projekat pod nazivom *Pravda za djecu*, koga finansiraju SDC, Sida i UNICEF, podržava izradu strategija i uspostavu službi za najugroženije. UNICEF pruža tehničku pomoć nadležnim ministarstvima na izradi politika rada i provođenju zakona, i također, djeci koja su došla u sukob sa zakonom pruža pomoć koja je u skladu sa međunarodnim standardima.

U okviru Sektora **Obrazovanja**, UNICEF sarađuje sa svim partnerima na pružanju podrške ministarstvima obrazovanja, općinama i organizacijama civilnog društva u provođenju politike rada i strategija na unapređenju kvaliteta osnovnog obrazovanja, kroz izgradnju institucionalnog kapaciteta i unapređenje standarda pripreme za školovanje. U oblasti predškolskog obrazovanja, UNICEF radi na mobilizovanju partnera i razvoju svijesti o važnosti ranog učenja (u februaru 2012. je održana međunarodna konferencija), sa naglaskom na razvoj školskih standarda i kapaciteta i pružanju podrške predškolskim programima na lokalnom nivou. Više projekata ima za cilj promociju inkluzivnog i međukulturalnog obrazovanja. Program također radi na jačanju sposobnosti **mladih** preko aktivnosti na lokalnom

nivou, a ulažu se naponi i na jačanju veza između Sektora obrazovanja i tržišta rada. Dva zajednička projekta finansirana iz UN Fonda za postizanje milenijumskih ciljeva (MDG-F) su već implementirana u dvije tematske oblasti: (I) 'Kultura za razvoj' gdje se na osnovu kulturnog naslijeđa promoviše međuetnički dijalog, rješavanje sukoba i socijalna uključenost, i (II) Mladi, zapošljavanje, zadržavanje mladih'.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Postojeći Program UNICEF-a za BiH nastavlja se na rezultate koji su postignuti tokom prethodnog ciklusa, te je usmjeren na sektore od komparativne prednosti: obrazovanje, rano djetinjstvo i razvoj (ESD), socijalnu zaštitu i inkluziju, pravdu za djecu, zaštitu i zdravlje djece. Program koristi strategije u kojima UNICEF ima opće priznatu stručnost. Program podržava unapređenje politika i inovativnih pristupa na jačanju sistema i na poboljšanju pružanja usluga. UNICEF kombinuje funkcionalne preglede u području budžetiranja, analize zakonodavstva i sistema monitoringa i evaluacije u sektorima zdravstva, obrazovanja, socijalne zaštite i pravosuđa, vezano za zaštitu djece. Razvijen je domaći kapacitet za modeliranje i povećanje određenog broja isplativih intervencija. Postoje također i intervencije usmjerene na praćenje dječjih prava koje se odnose na cilj Komunikacije za razvoj, za pokretanje pozitivnih promjena u ponašanju i stavovima. Omogućeno je zagovaranje aktivnog učešća na lokanim nivoima da se pojača jačanje mjesta i uloge djece, žena i mladih. Učvršćeni su postojeći partnerski odnosi i nastali novi savezi kako bi se stvorile programske sinergije, uticalo na dodatna sredstva namijenjena djeci i osiguralo efektivno rješavanje pitanja iz oblasti ljudskih prava i polne ravnopravnosti. Osigurana je podrška da se povežu tijela za implementaciju sa međunarodnim mrežama, dobrim praksama i izvorima tehničke pomoći, i da se okupe partneri, donosioci odluka i druge interesne grupe u okviru nadležnih sektora. Također je osigurana podrška u postavljanju mehanizama koordinacije i planova za spremnost i način djelovanja u vanrednim situacijama.

Program UNICEF-a za BiH podržava prioritete definisane *Razvojnou strategijou BiH za period 2009-2013*, *Strategijou socijalne uključenosti za period 2008 -2013*, i *Državnim akcionim planom za djecu 2002-2010* Program je usaglašen sa definicijama BiH prioriteta koje je potrebno ispuniti za pristupanje Evropskoj uniji (EU). Program također podržava i Milenijumsku deklaraciju, Milenijumske razvojne ciljeve kao i principe i ciljeve programa 'Svijet po mjeri djeteta'. On odgovara na zahtjeve koji se odnose na ispunjenje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, uključujući Konvenciju o pravima djeteta, UN Odbor za eliminaciju diskriminacije protiv žena (CEDAW) i zaključke Regionalnih konsultacija iz Ljubljane za studiju Ujedinjenih naroda o nasilju protiv djece u Evropi i centralnoj Aziji. Program također odražava prioritete srednjoročnog strateškog plana UNICEF-a za period 2006-2013 Naglasak je stavljen na smanjenje dispariteta i dosezanje do najviše marginalizovanih grupa djece i žena kao odgovor na preporuke UN Odbora za prava djeteta.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

UNICEF učestvuje u aktivnostima na sastancima koordinacije donatora radi jačanja partnerskih odnosa, stvaranja sinergija, optimizacije programskih rezultata kako bi pitanja iz oblasti ljudskih prava i polne ravnopravnosti bila efektivno zastupljena u okviru razvojnih aktivnosti.

Saradnja sa Delegacijom EU i predstavnicima svih nivoa vlasti u BiH, bila je od ključne važnosti za jačanje Sistema socijalne zaštite i uključenosti (SPIS) u BiH. UNICEF je učestvovao u zajedničkoj Inicijativi za uspostavu sistema pravednog obrazovanja u BiH i predsjedava sastancima Međunarodnog foruma za koordinaciju obrazovanja. UNICEF također blisko sarađuje sa vlastima BiH na svim nivoima, Švedskom/Sida, Švicarskom/SDC, Visokim sudskim i tužilačkim vijećem kao i drugim partnerima, u jačanju sistema pravosuđa u BiH (tj. preko međuresorne grupe za maloljetničko pravosuđe i upravnog odbora za projekat maloljetničkog pravosuđa).

U okviru Sektora Zdravstva, UNICEF pruža podršku i učestvuje u radnoj grupi ili sastancima koordinacije koji se odnose na imunizaciju, razvoj u ranom djetinjstvu, intervencije u ranom djetinjstvu (da se otkriju zastoji u razvoju) i ishranu.

UNICEF učestvuje u međuresornim koordinacionim mehanizmima UN-a (kao što su sastanci UN-ovog tima u zemlji) i inicijativama u okviru zajedničkih programa. Ovo uključuje zajedničke programe finansirane od MDG Fonda koje podržava Vlada Španije u oblastima demokratske ekonomske uprave; kulture i razvoja; i zapošljavanja i zadržavanja mladih.

UNICEF predsjedava radnom grupom UN-a koja se bavi pitanjima Roma, te se povezuje sa ključnim akterima u toj oblasti.

UNICEF također pruža podršku u uspostavljanju mehanizama koordinacije i rezervnih planova za djelovanje u slučaju vanrednih situacija u zemlji.

Kontakt informacije

Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)

Adresa: Kolodvorska 6

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 723 300

Faks: + 387 33 642 970

E-mail: sarajevo@unicef.org

Web-adrese: www.unicef.org/bih; www.unicef.ba

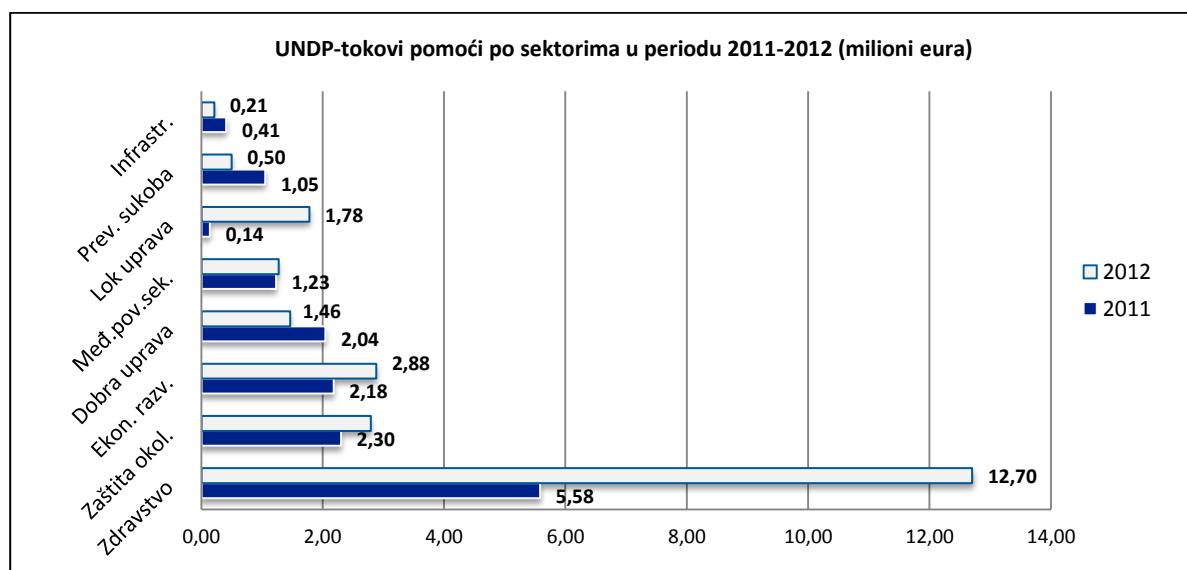
Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)

Politički pristup

Politički pristup UNDP-a je u potpunosti usaglašen sa Akcionim planom Programa UNDP-a za BiH (CPAP), dogovorenim Okvirom Ujedinjenih naroda za razvojnu pomoć (UNDAF), te sa prioritetnim područjima koje su domaće vlasti definisale *Strategijom razvoja BiH* i *Strategijom socijalne uključenosti*. UNDP će nastaviti pružati podršku vlastima BiH u procesu njenog pristupanja Evropskoj uniji i u tom procesu će se usmjeriti na područja u kojim UNDP ima komparativne prednosti, sa naglaskom na razvoj kapaciteta, razvoj privatnoga sektora kroz inkluzivni tržišni pristup, polnu ravnopravnost, održivi razvoj i pristup razvoju zasnovanom na poštivanju ljudskih prava. Akcioni plan Programa UNDP-a za BiH za period 2010-2014, usvojen od strane svih nivoa vlasti BiH, rezultat je širokog konsultativnog procesa sa relevantnim partnerima na svim nivoima vlasti, civilnog društva i drugim partnerima. Akcioni plan predstavlja načelni okvir provođenja aktivnosti UNDP-a u Bosni i Hercegovini. CPAP je podijeljen u četiri osnovne programske oblasti: regionalni i ruralni razvoj, uprava i socijalna uključenost, okoliš i energija, te sigurnost ljudi i pravosuđe. Sektori prikazani u grafikonu ispod ugrađeni su u spomenute četiri oblasti CPAP-a.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

UNDP je izdvojio **€14,93 miliona** u 2011. godini i **€23,58 miliona** u 2012. godini u sljedeće sektore: Zdravstvo, Zaštita okoliša; Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Dobra uprava i institucionalna izgradnja, Međusobno povezani sektori; Lokalna uprava; Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; te Infrastruktura.

Ruralni i regionalni razvoj

Kao dio njegovog Klastera za ruralni i regionalni razvoj, UNDP i dalje nastavlja sa aktivnostima usmjerenim ka smanjenju nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti putem ekonomskog razvoja i stvaranja dohotka, na unapređenje lokalne uprave kao i integracije najugroženijih grupa stanovništva u razvojnim procesima.

Podrška ekonomskom razvoju u najvećoj mjeri se odnosi na ruralni razvoj, uključujući inicijative za stvaranje dohotka zasnovane na metodologiji vrijednosnih lanaca, kroz pružanje tehničke pomoći prehrambenim i poljoprivrednim

proizvođačima kako bi povećali svoju konkurentnost, kao i aktivnosti koje se odnose na unapređenje ruralne infrastrukture. Osim toga, podrška se pruža za unapređenje kvaliteta hrane i sigurnosnih standarda, povećanje izvoznog kapaciteta i omogućavanje lakšeg pristupa tržištu EU

U vezi lokalne uprave, podrška se pruža za konsolidaciju lokalnog nivoa strateškog planiranja u sveukupne strateške okvire i okvire strateškog planiranja viših nivoa vlasti, kako bi se omogućila efikasna realizacija lokalnih društveno-ekonomskih prioriteta. Pored toga, kapaciteti i vještine lokalne uprave se sistematski unapređuju kako bi doprinijeli boljem pružanju usluga, upravljanju lokalnog razvoja i efikasnoj apsorpciji sredstava EU-e.

Poseban naglasak stavljen je na jačanje dijaloga i saradnju između lokalne uprave i civilnog društva, kao bi se potakao glas građana u razvojnim procesima i podržale građanske inicijative koje doprinose boljem kvalitetu života. Potrebe i prioriteti najugroženijih grupa, uključujući povratnike i raseljena lica se rješavaju putem obnove osnovne infrastrukture i stvaranjem prilika za njih da mogu da ostvare dohodak i da učestvuju na tržištu.

Informacija vezana za sredstva ruralnog i regionalnog Klastera

Sredstva potrošena u 2011. godini:

- Ekonomski razvoj: USD 3,761,636
- Međusobno povezani sektori: USD 735,088
- Lokalna uprava: USD 1,855,143

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Ekonomski razvoj: USD 4,000,000.00
- Međusobno povezani sektori: USD 1,000,000.00
- Lokalna uprava: USD 1,700,000.00

Socijalna uključenost i Demokratska uprava

Ova programska oblast sastoji se od kombinacije inicijativa na polju strateške politike rada, sistematske izgradnje kapaciteta i ciljnih službi koje podržavaju ugrožene grupe. Kroz program koji kombinuje dva komplementarna sektora, UNDP pruža podršku vlastima na nivou BiH, entiteskim i lokalnim vlastima da postignu više standarde efikasnosti, posebno u oblasti donošenja politika, javnim finansijama i upravljanju ljudskim resursima.

Putem provođenja inkluzivnijih politika usmjerenih na građane i zakonodavstvo koje je vezano za pristupanje EU, ovaj Sektor pruža podršku aktivnostima usmjerenim na socijalno isključene i ugrožene grupe, uključujući siromašne u ruralnom području, invalidne osobe, povratnike, starije, Rome, itd.

Poseban naglasak je bio i biće stavljen na omladinu, osobe sa invaliditetom i Rome, kao i na dalje jačanje socijalnih usluga na lokalnom nivou. Pored toga, putem ovog programskog područja, UNDP će i dalje pružati podršku vlastima BiH u ispunjenju njihovih obaveza u provođenju međunarodnih konvencija i ugovora kao što su Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba sa invaliditetom i Dekada Roma, kao i u provođenju predstojećih izazova i obaveza iz procesa pristupanja EU.

Iako je Bosna i Hercegovina zemlja sa niskom učestalošću HIV/AIDS i tuberkuloze (za obe bolesti učestalost je ispod 1%), još uvijek postoji potreba sa fokusiranim aktivnostima u ovom polju kako bi se na najefikasniji način preveniralo širenje zaraza u zemlji. Kao glavni primaoc GFTAM grantova, UNDP je proširio svoju podršku institucijama BiH da uspostave potrebne sisteme za prevenciju i tretman HIV/AIDS i tuberkuloze, uključujući podizanje svijesti i edukaciju stanovništva. Glavni izazov koji je potrebno riješiti u predstojećem periodu je da se osigura trenutni nivo dostupnih usluga za ciljno stanovništvo u periodu poslije isteka GFTAM grantova (kraj 2015. godine) i dovoljno finansiranje iz domaćih izvora.

Informacija u vezi sredstava Socijalne uključenosti i Demokratske uprave

Sredstva potrošena u 2011. godini:

- Ekonomski razvoj: USD 1,608,319.62
- Dobra uprava i institucionalna izgradnja: USD 630,766.31
- Zdravstvo: USD 7,793,072.17

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Ekonomski razvoj: USD 1,671,382.20
- Dobra uprava i institucionalna izgradnja: USD 93,184.44
- Zdravstvo: USD 17,747,233.14

Energija i zaštita okoliša

Energija i zaštita okoliša su osnovne komponente napretka kada se referira na zemlje kao što je Bosna i Hercegovina. Kako je svjesnost u pogledu povezanosti između okoliša i razvoja na niskom nivou, aktivnosti u ovom području su prilično ograničene u BiH. Klaster energije i zaštite okoliša je prepoznao ovaj problem i fokusirao podršku na razvoj ljudskih i finansijskih resursa, kako bi osigurali da Bosna i Hercegovina može da očisti i zaštiti svoj okoliš na održiv način, iskoristi svoje prirodne resurse kako bi ostvarila siguran ekonomski rast i održiv izvor prihoda svom stanovništvu, kao i da ispuni uslove iz EU *acquis-a*.

Krajnji cilj UNDP-ovog Klastera energije i zaštite okoliša u Bosni i Hercegovini je da u osnovi promijeni odnos prema pitanjima koja se odnose na zaštitu okoliša i održivu energiju, sa sadašnje percepcije da to predstavlja problem i teret, na percepciju da to predstavlja važan razvojni potencijal u budućnosti. Posebno, ovo uključuje pružanje podrške Bosni i Hercegovini u sljedećem:

1) Klimatske promjene

- Priprema lokalizovanog modela klimatskih promjena za BiH
- Priprema mjera *Razvoj niske emisije ugljen dioksida (LED)/Odgovarajućih mjera za ublažavanje na nacionalnom nivou (NAMAs)* za ključne sektore i *Strategije adaptacije za BiH*
- Priprema Drugog nacionalnog izvještaja za UNFCCC
- Ispunjavanje ostalih međunarodnih obaveza prema konvencijama i sporazumima

2) Energetska efikasnost i obnovljiva energija

- Uvođenje sistema upravljanja energijom u javnim zgradama na općinskom nivou
- Provođenje projekata za uštedu energije i energetske efikasnost u javnim zgradama
- Uklanjanje prepreka i demonstracija koristi od većeg korištenja obnovljivih izvora energije kao što su biomasa i solarna energija
- Uključivanje energetske efikasnosti u sve aktivnosti UNDP-a u zemlji

3) Kapaciteti za upravljanje i planiranje okoliša

- Povećanje općinskih kapaciteta za planiranje, prioritizaciju i finansiranje okoliša i energije
- Povezivanje aktivnosti koje se odnose na okoliš i energiju, na lokalnom, entitetskom i nivou BiH vlasti.
- Obezbjedenje dostupnih, sigurnih i održivih sistema vodosnabdijevanja i sanitacije voda u BiH općinama
- Omogućavanje prilika za ekonomsku dobit iz bioraznolikosti i prirodnih vrijednosti za građane BiH
- Efikasno upravljanje i iskorištavanje ekonomskih potencijala zaštićenih područja
- Priprema i usvajanje opsežnih studija za vodosnabdijevanje općina
- Razvoj kapaciteta za poboljšano upravljanje kompanija za vodosnabdijevanje i kanalizaciju

4) Održivo finansiranje prioriteta u oblasti zaštite okoliša

- Izmjene legislative o sredstvima namijenjenim zaštiti okoliša u Federaciji BiH i Distriktu Brčko
- Usklađivanje legislative entiteta i Distrikta Brčko u ovom polju, kao i njeno prilagođavanje EU *acquis-u*.

Informacija vezana za sredstva Klastera energije i zaštite okoliša

Sredstva potrošena u 2011. godini:

- Ekonomski razvoj i socijalna zaštita: USD 1,631,863
- Zaštita okoliša: USD 1,126,445
- Lokalna uprava: Akciono planiranje lokalne zaštite okoliša: USD 779,949

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Ekonomski razvoj i socijalna zaštita: USD 913,702
- Zaštita okoliša: USD 2,856,164
- Lokalna uprava: USD 222,276

Pravosuđe i sigurnost

Cilj Programa je da se osiguraju nezavisne i efikasne pravosudne institucije, pristup pravdi i zadovoljenju pravde, te na poboljšanju sigurnosti građana u Bosni i Hercegovini, u skladu sa zahtjevima procesa evroatlantskih integracija, kako je definisano Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i Strategijom evropskoga partnerstva. Njegov cilj je trostruk i podrazumijeva sljedeće:

- izgradnja kapaciteta institucija BiH i unapređenje pravosudnih službi, službi za provođenje zakona, te službi za zaštitu ljudskih prava, što podrazumijeva stvaranje sigurnijih životnih zajednica;
- podrška građanima Bosne i Hercegovine, u prvom redu, žrtvama, svjedocima i ugroženim grupama; smanjenje rizika i prijetnji od prirodnih nesreća i najdirektnijih ratnih naslijeđa, poput oružja, ostataka eksplozivnih sredstava i mina.
- Projekti u oblasti sigurnosti i pravosuđa provode se u partnerstvu sa institucijama BiH koje su primarni korisnici inicijativa, a uključuju institucije na BiH i na entitetskom nivou. Konkretni aktivnosti podrazumijevaju i biće fokusirane na sljedeće:
- izgradnja odgovornih i efikasnih sudskih kapaciteta, institucija tužilaca i zaštite ljudskih prava kako bi mogle procesuirati ratne zločine, nasilje zasnovano na polu i seksualno nasilje, te druge složene predmete kroz specijalizovane obuke i urede za podršku svjedocima na lokacijama prioritetnih sudova i ureda tužioca i uspostava Centara za besplatnu pravnu pomoć na 4 lokacije;
- podrška u izradi Državne strategije u oblasti tranzicionog pravosuđa i politika tranzicionog pravosuđa koje podrazumijevaju definisanje mehanizama za govor istine i utvrđivanje činjenica, naknade i sjećanja na žrtve rata;
- specijalizovane obuke za agencije koje provode zakon u cilju povećanja efikasnosti i rješavanja velikoga broja predmeta nasilja zasnovanog na polu i seksualnog nasilja, te jačanje preventivnih mjera;
- podrška mjerama prevencije protiv oružanog nasilja putem uspostavljanja mehanizama upućivanja i foruma za sigurnost zajednice i ekonomsko osnaživanje žrtava nasilja koji uključuju projekte generisanja prihoda za skloništa;
- izgradnja nacionalnih kapaciteta za deminiranje i kasetnu municiju putem izrade inkluzivnog revidiranog Zakona o deminiranju BiH i uspostave kapaciteta za nacionalni tender za deminiranje i raščišćavanje zemljišta;
- smanjenje vojnih zaliha i količina nestabilne municije kroz industrijsku demilitarizaciju i uništenje nestabilne municije;
- unapređenje lokalnih kapaciteta kako bi se efikasno riješilo smanjenje rizika od prirodnih nesreća putem tehničke podrške najviše pogođenim općinama i zajednicama kako bi se povećala prevencija i odgovornost u odnosu na poplave.

Informacija vezana za sredstva Klastera pravosuđa i sigurnosti:

Sredstva potrošena u 2011. godini:

- Prevencija sukoba: USD 5,097,662.74

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Prevencija sukoba: USD 2,284,982.98

Generalna informacija UNDP-a u vezi sredstava potrošenih u 2011. godini i planiranih za 2012. godinu:

Sredstva potrošena u 2011. godini:

- Ekonomski razvoj i socijalna zaštita: USD 7,000,818.62
- Međusobno povezani sektori: USD 735,088.00
- Lokalna uprava: USD 2,635,092.00
- Dobra uprava i institucionalna izgradnja : USD 630,766.31
- Zaštita okoliša: USD 1,126,445.00
- Zdravstvo: USD 7,793,072.17
- Prevencija sukoba: USD 5,097,662.74

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Ekonomski razvoj i socijalna zaštita: USD 6,585,084.20
- Međusobno povezani sektori: USD 1,000,000.00
- Lokalna uprava: USD 1,922,276.00
- Dobra uprava i institucionalna izgradnja: USD 93,184.44
- Zaštita okoliša: USD 2,856,164.00
- Zdravstvo: USD 17,747,233.14
- Prevencija sukoba: USD 2,284,982.98

Srednjoročni i dugoročni pristup

Kao što je prethodno navedeno, naglasak programa UNDP-a detaljno je definisan Akcionim planom Programa za BiH, koji su odobrile vlasti BiH. Sve inicijative spomenute u navedenom dokumentu od ključne su važnosti za postizanje srednjoročnih i dugoročnih razvojnih ciljeva, u vezi sa mandatom UNDP-a.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Saradnja Ureda UNDP-a u BiH sa međunarodnim organizacijama, uključujući Evropsku komisiju, Sida-u, SDC i Vlade Holandije, Španije i Norveške, nastavlja se u okviru niza projekata, koji će se provoditi tokom i nakon 2012. godine. Četiri projekta MDG-Fonda ulaze u finalnu fazu i očekuje se da će biti okončani u 2013. godini. Dalja konsolidacija saradnje i koordinacije u okviru tima UN-a u BiH rezultovala je osmišljavanjem izvjesnog broja novih zajedničkih aktivnosti i programa.

Kontakt informacije

Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)

Adresa: Maršala Tita 48

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 563 800

Faks: +38733 552 330

E-mail: info@undp.ba

Web-adresa: www.undp.ba; www.undp.org

Svjetska banka

Politički pristup

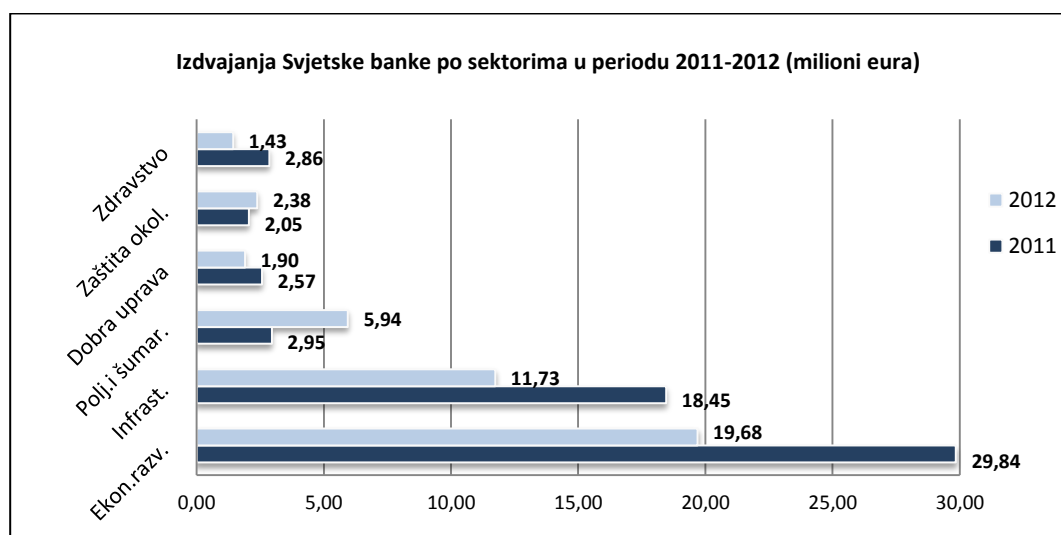
Nakon realizacije uspješne saradnje sa BiH tokom perioda postkonfliktne rekonstrukcije, Grupa Svjetske banke ostaje posvećena nastavku kontinuiranog partnerstva sa BiH vlastima, u nastojanju iznalaženja rješenja ekonomskih i društvenih izazova, sa kojim se zemlja trenutno suočava. Novom Strategijom partnerstva sa BiH za period 2012-2015, Grupa Svjetske banke podršku planira usmjeriti u tri oblasti koje se međusobno podržavaju:

- **Konkurentnost:** podrška ekonomskom rastu kroz rješavanje uskih grla u ostvarivanju konkurentnosti i bržem proizvodnom rastu (kao što su podrška makroekonomskoj stabilnosti, investicije u navodnjavanju, zemljišna registracija, regionalni transport i kroz olakšavanje pristupa MSP-a izvorima finansiranja);
- **Socijalna uključenost:** nastavak podrške poboljšanju životnog standarda, što uključuje primarnu zdravstvenu zaštitu i lakši pristup osnovnim uslugama za šire slojeve društva, podrška reformi programa socijalne pomoći što bi trebalo omogućiti usmjeravanje pomoći prema istinski ugroženim dijelovima populacije i jačanje penzionog sistema;
- **Održivost okoliša:** podrška projektima koji bi trebali osigurati održivo korištenje prirodnih resursa, kao što su voda i šume, sa kojima je BiH neuobičajeno obdarena, kao i priprema za sve veći rizik od poplava i suša.

Glavne aktivnosti u 2011 i 2012 godini

Svjetska banka je izdvojila **€58,72 miliona** u 2011. i **€43,06 miliona** u 2012. godini (do maja) u sljedeće sektore: Ekonomski razvoj i socijalna zaštita; Infrastruktura; Poljoprivreda i šumarstvo; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Zaštita okoliša; Zdravstvo.

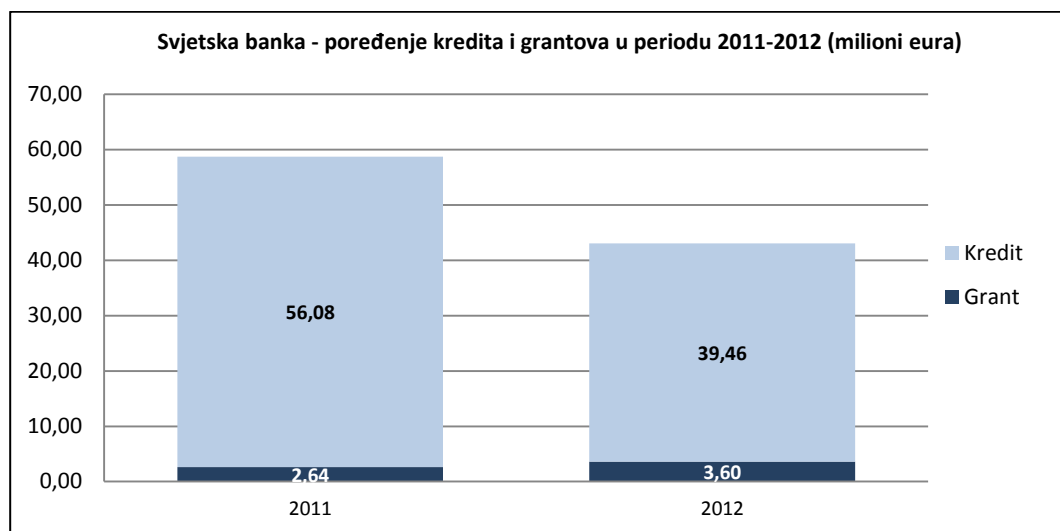
Portfolio aktivnih projekata Svjetske banke u BiH se trenutno sastoji od 10 investicijskih operacija sa izdvojenim sredstvima u ukupnom iznosu od 386,3 miliona USD. Portfolio se sastoji od 5 IDA¹⁷⁴ kredita (103 miliona USD), tri IBRD¹⁷⁵ kredita (265 miliona USD), i tri GEF¹⁷⁶ granta (18,3 miliona USD).

¹⁷⁴ Međunarodna asocijacija za razvoj (IDA) – krediti bez kamata sa dugoročnom otplatom.

¹⁷⁵ Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD) – dugi rok otplate i kamatna stopa vezana za LIBOR.

¹⁷⁶ Globalni fond za zaštitu okoliša (GEF)

Zaštita okoliša

Trenutno se u BiH implementiraju tri projekta finansirana iz GEF grant sredstava u skladu sa definisanim prioritetima zemlje iz oblasti zaštite okoliša: *Zaštita kvaliteta vode* (8,90 miliona USD), sufinansirana od Sida-e u iznosu od 3.5 miliona USD, i 1.5 miliona USD od strane EU) koji će pomoći da se zaštite rijeke Neretva i Bosna od gradskog zagađenja; *Zaštićena šumska i planinska područja* (3,40 miliona USD) i *Projekat upravljanja Neretvom i Trebišnjicom* (6 miliona USD). Posljednji je regionalni projekat koji ima za cilj da osigura mehanizme za efikasnu i pravednu distribuciju vode među korisnicima na prekograničnom nivou i da poboljša ekosisteme i bioraznolikost slivova putem poboljšanog upravljanja vodnim resursima. Svjetska banka je također vodeća agencija u pružanju podrške reformi upravljanja čvrstim otpadom u BiH. Kao nastavak uspješno provedenih aktivnosti *Projekta upravljanja čvrstim otpadom*, u okviru kojeg je izgrađeno šest regionalnih deponija u korist 1,7 miliona građana, *Drugi projekat upravljanja čvrstim otpadom* (40 miliona USD, sufinansiran od EU u iznosu od 10.2 miliona EUR, i paralelno sufinansiran od Sida-e u iznosu od 10 miliona EUR) nastavlja poboljšavati dostupnost, kvalitet, sigurnost okoliša i finansijsku održivost službi za upravljanje čvrstim otpadom u BiH. *Sarajevski projekat upravljanja otpadnim vodama* (35 miliona USD, sufinansiran od EU u iznosu od 13 miliona EUR) će pomoći u unapređenju sistema upravljanja otpadnim vodama u Kantonu Sarajevo, i smanjiti zagađenost rijeke Miljacke i rijeke Bosne. Trenutno je u pripremi *Program ekologije Jadranskog mora* finansiran iz GEF granta (20 miliona USD), regionalni Projekat za smanjenje isticanja hranjivih sastojaka (nutrienata) na aktivnim mjestima putem upravljanja otpadnim vodama i tretmana filtriranja čvrstog otpada. Projekat će direktno doprinijeti smanjenju zagađenja i poboljšanju kvaliteta vode u priobalnim vodama izuzetno osjetljive mediteranske podregije.

Infrastruktura i energija

Dva nedavno okončana projekta u ovom Sektoru uključuju: *Projekat ECSEE APL3* (36 miliona USD) koji je omogućio učešće BiH u Energetskoj zajednici Jugoistočne Evrope (ECSEE), kroz ulaganja u poboljšanja sigurnosti riječnih brana, smanjenje štetnog uticaja na okolinu i obnovu sistema distribucije; i Projekat *Infrastruktura i sigurnost puteva* (25 miliona USD) koji je omogućio obnovu 240 km puteva u BiH.

Poljoprivreda

Projekat poljoprivrednog i ruralnog razvoja (21 milion USD) ima za cilj da pomogne BiH da ojača kapacitet institucija na nivou BiH i entitetskom nivou, kako bi se unaprijedile usluge koje se pružaju poljoprivrednicima. Nedavno odobreni *Projekat razvoja navodnjavanja* (40 miliona USD) trebao bi poboljšati učinak sistema navodnjavanja i rad institucija za navodnjavanje koje pružaju podršku poljoprivrednim proizvođačima.

Zdravstvo

Svjetska banka nastavlja da pruža podršku reformama u Sektoru zdravstva. *Projekat unapređenja Sektora zdravstva* (27 miliona USD) ima za cilj da poboljša efikasnost zdravstvenog sistema kroz restrukturisanje i jačanje primarne zdravstvene zaštite u skladu sa modelom porodične medicine.

Dobra uprava

Većina aktivnosti koje finansira Svjetska banka u BiH, obuhvata aktivnosti koje se odnose na jačanje upravljanja u javnom sektoru. Posebno, *Projekat zemljišnih knjiga* (15 miliona USD) omogućio je razvoj transparentnih zemljišnih tržišta kroz registrovanje prava na nekretnine i komplementarne politike rada. Projekat *Investicione klime i institucionalnog jačanja* (ICIS), u iznosu od 4.9 miliona USD, radi na promovisanju uslova za unapređenje konkurentnosti u BiH da se omogući preduzetnički rast i razvoj putem unapređenja sistema inspekcije. Projekat *Jačanja zaštite potrošača u bankarskom i sektoru mikrofinansiranja* (249,900 USD) je učestvovao u izradi i implementaciji programa koji za cilj ima unapređenje zaštite potrošača, kroz jačanje pravnog i regulatornog okvira za zaštitu potrošača i unapređenje institucionalnog okvira za rješavanje ovih pitanja u bankarstvu i mikrofinansijama.

Ekonomski razvoj i socijalna zaštita

Projekat pod nazivom *Socijalna sigurnosna mreža i podrška zapošljavanju* (15 miliona USD) implementira se u cilju jačanja kapaciteta institucija zaduženih za ciljane gotovinske transfere i obezbjeđenja efikasnih usluga službi za zapošljavanje na iznalaženju radnih mjesta za 10,000 ugroženih osoba, koje aktivno traže posao. Također, kreditna linija od 190 miliona USD (originalni kredit u iznosu od 70 miliona USD, i dodatno finansiranje u iznosu od 120 miliona USD) ima za cilj osiguranje lakšeg pristupa finansijskim sredstvima za MSP-a; omogućavajući bankama da nastave davati kredite MSP-a u okruženju ograničenog finansiranja zbog uticaja krize iz Evrozone na finansijski sektor.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Projekti koji su trenutno u fazi pripreme i koji su planirani da budu odobreni u fiskalnoj 2013. godini (FG) obuhvataju: nastavak *Projekta registracije zemljišta* (30 miliona USD), i projekat regionalnog transporta *Sanacija vodotoka rijeke Save* (31 milion USD, sufinansiran od strane EU u iznosu od 5.6 miliona EUR) i regionalni *Program ekologije Jadranskog mora* finansiran iz GEF granta (20 miliona USD). U skladu sa regionalnom *Inicijativom Zapadnog Balkana za upravljanje poplavama i sušom* koja je u fazi pripreme, očekuje se da će u FG 13 započeti pripreme *BiH Projekta za kratkoročnu zaštitu od poplava i ublažavanje posljedica od poplava*. Pored ovoga, Svjetska banka je spremna da pomogne vlastima BiH u provođenju strukturnih reformi za ublažavanje uticaja ekonomske krize putem Zajma za razvojnu politiku (u iznosu do 200 miliona USD). Projekti u koje će biti usmjerena podrška u 2014. i 2015. godini biće identifikovani nakon konsultacija sa BiH vlastima.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored učešća u kvartalnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora, Svjetska banka također učestvuje i u nekoliko aktivnosti na koordinaciji donatora na nivou sektora. Posebno treba spomenuti sektorsku koordinaciju u okviru energetskog sektora, za koji su koordinisano osigurana značajna finansijska sredstva donatora. Sektor poljoprivrede također predstavlja dobar primjer koordinacije donatora. U oba sektora domaće institucije su igrale vodeću ulogu u koordinaciji rada donatora.

Pored ovoga, Svjetska banka održava neformalne periodične sastanke koordinacije sa međunarodnim finansijskim organizacijama aktivnim u Bosni i Hercegovini (EBRD, EIB, KfW, CEB, MMF, Svjetska banka) kao i sa drugim razvojnim partnerima, ponajprije sa Sida-om i USAID-om, kako bi kroz bolju koordinaciju i partnerski odnos postigla optimalne rezultate u okviru različitih programa.

Kontakt informacije

Svjetska banka

Adresa: Fra Anđela Zvizdovića 1, B17
71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 251 500

Faks: +387 33 226 945

E-mail: mailtobosnia@worldbank.org

Web-adresa: www.worldbank.ba

Izveštaj *Pregled aktivnosti donatora 2011 - 2012* daje sveobuhvatan pregled projekata i programa, finansiranih od strane članova Foruma za koordinaciju donatora (DCF), kao i analizu stanja i reformi koje se provode u okviru deset sektora u Bosni i Hercegovini za period januar 2011 - juli 2012. godine.

Globalna finansijska i ekonomska kriza odrazila se na ekonomiju BiH i u periodu 2011-2012 godine dodatno uticala na smanjenje Službene pomoći za razvoj (ODA pomoć) dodjeljene Bosni i Hercegovini.

Članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF) u BiH izdvojili su u **2011. godini €541,36 miliona** ODA pomoći, od čega **€171,26 miliona u obliku granta**, i **€ 370,10 miliona u obliku kredita** a **do kraja jula 2012. godine €443,68 miliona** od čega **€176,31 milion u obliku granta**, a **€267,37 miliona eura u obliku kredita**.

Izdavanja ODA pomoći u 2011. godini pokazuje veliki pad u odnosu na prethodni period, pri čemu je samo u poređenju sa 2010. godinom, došlo do smanjenja pomoći za €133,37 miliona.

Bilateralni donatori su u 2011. godini izdvojili €108,27 miliona, odnosno 20% od ukupnog iznosa ODA pomoći, a multilateralni donatori, uključujući međunarodne finansijske institucije, €433,09 miliona, odnosno 80%. Sličan trend zabilježen je i u 2012. godini.

U periodu januar 2011 - juli 2012. godine najveći udio ODA pomoći usmjeren je u *sektore infrastrukture, ekonomskog razvoja i socijalne zaštite i zdravstva*, čije finansiranje su kreditnim sredstvima osigurale EIB, EBRD i Svjetske banka, tri najveće međunarodne finansijske institucije, kao i bilateralni donator, Njemačka. Najviše pomoći u obliku grantova osigurali su EU/EC, SAD/USAID, Švedska/Sida, Njemačka i UNDP.

U izvještajnom periodu zabilježen je neujednačen nivo napretka u provođenju reformi u okviru deset sektora u Bosni i Hercegovini, pri čemu je u većini sektora pozitivan pomak zabilježen u oblasti zakonodavstva, i njegove harmonizacije sa *acquis*-om.

Izvještaj *Pregled aktivnosti donatora 2011 - 2012* pripremljeno je Ministarstvo finansija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći, u saradnji sa predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine i donatora u BiH, članova Forum za koordinaciju donatora (DCF).

Izvještaj je usmjeren na aktivnosti i finansijske portfolije DCF članova i zbog toga ne obuhvata aktivnosti svih donatora u Bosni i Hercegovini.

Informacije i statistički podaci predstavljeni u *Izvještaju* zasnivaju se na finansijskim podacima o projektima/programima, koje su DCF članovi unijeli u DCF Bazu podataka, kao i odgovorima na upitnike, dostavljene od strane institucija Bosne i Hercegovine i donatora u BiH. Iako su finansijske podatke, kao i narativni dio, potvrdili učesnici u pripremi Izvještaja, ipak postoji mogućnost greške.

- Studija o politici poljoprivrednog sektora u Bosni i Hercegovini, Svjetska banka
- Analiza vanjskotrgovinske razmjene Bosne i Hercegovine za 2011. godinu, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
- BiH Beacon Scheme, prospekt, VI krug, Savez općina i gradova Republike Srpske i Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine
- Bilten Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH, april 2012
- Bilten Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH, septembar 2012
- Brošura Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH, april 2011
- Civilno društvo u Bosni i Hercegovini - Kako naprijed, Program volontera Ujedinjenih naroda (UNV)
- Konkurentnost u poljoprivrednom sektoru u Bosni i Hercegovini – Švedska / Sida
- Ekonomski i fiskalni program 2011-2013, Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara BiH
- Ekonomski trendovi, januar-juni 2012, Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara BiH
- Federalni plan upravljanja otpadom 2012-2017, Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Konačna procjena: Unapređenje kulturnog razumijevanja u Bosni i Hercegovini, UNDP, UNICEF i UNESCO
- Finansijska pismenost u Bosni i Hercegovini: analitički izvještaj, Svjetska banka
- Izvještaj o napretku BiH u 2012, Evropska komisija
- Izvještaj o provođenju Aarhuske konvencije, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
- Glavni rezultati Projekta upravne odgovornosti SAD/USAID, Švedska/Sida i Ambasada Kraljevine Holandije
- Mapa puta i plan aktivnosti za uključivanje BiH u EU programe za cjeloživotno učenje i mladi u akciji (do 2013. godine)
- BiH Mit i stvarnost civilnog društva, IBHI / Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
- Odluka o usvajanju Okvirne politike unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik BiH 36/12
- Osnove kvalifikacionog okvira u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo civilnih poslova
- Plan aktivnosti za jačanje osnovnih kapaciteta za djelotvornu implementaciju Međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) u Bosni i Hercegovini 2011-2013, Ministarstvo civilnih poslova
- Strategija obuke za jedinice lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine 2011-2015, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
- Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine 2009 - 2019, Ministarstvo civilnih poslova
- Strategija u oblasti migracija i azila i Akcioni plan za period 2012 - 2015 godina, Ministarstvo sigurnosti
- Strategija učenja o preduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik BiH 31/12
- Strategija upravljanja vodama Federacije Bosne i Hercegovine 2010 -2022, Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Strategija uspostave CERT-a u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo sigurnosti BiH
- Strategija za odgovor na HIV i AIDS u Bosni i Hercegovini 2011-2016, Ministarstvo civilnih poslova BiH
- Strategija za prevenciju, tretman i kontrolu malignih neoplazmi u Federaciji Bosne i Hercegovine 2012-2020, Federalno ministarstvo zdravstva
- Strategija za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine 2008-2018, Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Strateški plan razvoja zdravstva u Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu od 2008. do 2018. godine, Federalno ministarstvo zdravstva
- Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini, sa planom implementacije 2008-2015, Službeni glasnik BiH 63/08
- Upporedna analiza pristupa pravima izbjeglica i raseljenih osoba, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
- Uticaj krize na plate u Bosni i Hercegovini, Međunarodna organizacija rada (ILO)
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida u Republici Srpskoj, Službeni glasnik RS 37/12

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti u Federaciji Bosne i Hercegovine, Službene novine FBiH 46/10